

ชื่อวิทยานิพนธ์ ผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองเพื่อพัฒนา
เจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก โรงเรียนกาวิลละอนุกุล
จังหวัดเชียงใหม่

ผู้วิจัย นางสาวพรนพิน อินดี๊ะ ปริญญา ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต (การแนะแนว)
อาจารย์ที่ปรึกษา (1) รองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวรรณ ณ ระนอง (2) อาจารย์ ดร.นิธิพัฒน์
เมฆขจร ปีการศึกษา 2549

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) เปรียบเทียบเจตคติ ของผู้ปกครองในการดูแล
เด็กออทิสติก กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการ
มอง เพื่อสร้างเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติก และ (2) เปรียบเทียบเจตคติในการดูแลเด็กออทิ
สติก ของผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมหลังการทดลอง

กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครองที่ต้องดูแลเด็กออทิสติก จำนวน 16 คน แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง
และกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน ได้มาโดยความสมัครใจ เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนว
ตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง จำนวน 12 กิจกรรม และแบบวัดเจตคติของผู้ปกครองในการดูแล
เด็กออทิสติก การเก็บรวบรวมข้อมูลเริ่มจากใช้แบบทดสอบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติก
ก่อน แล้วจึงใช้กิจกรรมที่ 1-11 หลังจากนั้นให้ผู้ปกครองนำไปปฏิบัติใช้กับเด็กออทิสติกที่บ้าน 1
เดือน จึงจัดกิจกรรมที่ 12 แล้วจึงทำการทดสอบหลังการจัดกิจกรรมอีกครั้งหนึ่ง สถิติที่ใช้ในการ
วิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการทดสอบค่าที

ผลการวิจัยพบว่า (1) หลังการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการ
มอง ผู้ปกครองกลุ่มทดลอง มีเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกของตนเองสูงกว่า ก่อนการจัดกิจกรรม
แนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 และ (2)
ผู้ปกครองกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองมีเจตคติ
ในการดูแลเด็กออทิสติกสูงกว่า ผู้ปกครองกลุ่มควบคุม ภายหลังจากทดลองอย่างมีนัยสำคัญที่
ระดับ .05

คำสำคัญ กิจกรรมแนะแนว กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง เจตคติ ออทิสติก

Thesis title: The Effects of Using The Guidance Activities Based on Visual Strategies to Develop Parents' Help Care Attitude for Autistic Children Help Care in Kawillaanukul School of Chiang Mai Province

Researcher: Miss Pornaphin Inta; **Degree:** Master of Education (Guidance);

Thesis Advisors: (1) Dr. Laddawan Na Ranong, Associate Professor; (2) Dr. Nitipat Makkhachorn; **Academic year:** 2006

ABSTRACT

The objectives of this research were to (1) compare parents' help - care attitudes for autistic children in the experimental group before and after using the guidance activities and visual strategies to develop attitudes for autistic children; and (2) compare parents' post - experiment help care attitudes for autistic children in the experimental group and control group.

The research sample consisted of 16 parents of autistic children. Eight of them volunteered to be in the experimental group while the rest volunteered to be in the control group. Research instruments consisted of 12 guidance activities based on visual strategies; and a parents' help - care attitude for autistic children test. Data collection started with pre-test. Then the experimental group parents performed the first to eleventh guidance activities based on visual strategies for 2 days. After that the parents applied the activities with autistic children at home for one month, then the parents performed twelfth activity. After that the parents were post-tested. The statistics used were mean, standard deviation, and t-test.

Research findings showed that (1) after using guidance activities based on visual strategies, the experimental group parents' attitude scores were significantly higher than their pre-activities counterparts at the .05 level; and (2) experimental group parents had significantly higher help - care attitude scores for autistic children than those of the control group parents at the .05 level.

Keywords: Guidance activities, Visual strategies, Attitudes, Autistic

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความสามารถของ รองศาสตราจารย์ ดร.ลัดดาวรรณ ณ ระนอง ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. นิธิพัฒน์ เมฆขจร ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม รองศาสตราจารย์ ดร. ปรีชา วิหคโต ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ ดร. ประดิษฐ์ อุปรมัย ที่ได้กรุณาให้คำแนะนำปรึกษาเกี่ยวกับการวิจัยและให้กำลังใจด้วยดี เสมอมา ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงไว้ ณ โอกาสนี้

ขอกราบขอบพระคุณรองผู้อำนวยการ มาลินี วรรณวงศ์ รองผู้อำนวยการยุพิน คำปิ่น อาจารย์ณภัทร สิงห์สี อาจารย์จันทนา จันทรไพโรจน์ และอาจารย์กมล ผาคำ ผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่านที่กรุณาให้คำแนะนำ ข้อเสนอแนะที่ดี และมีประโยชน์ในการปรับปรุงเครื่องมือในการวิจัย ให้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณผู้อำนวยการกัญณี จันทรรัตน์ และพี่ ๆ น้อง ๆ โรงเรียน กาวิละอนุกุลทุกท่านที่คอยเป็นกำลังใจและห่วงใยเสมอมา และขอกราบขอบพระคุณผู้ปกครอง เด็กกอทิสติกทุกท่านที่ให้ความร่วมมือด้วยดีตลอดงานวิจัย

ขอกราบขอบพระคุณพี่อรุณรัตน์ จากถิ่น ฟีนิตยา ทรัพย์กำจรเจริญ พี่ลัษณา ศศิภัทรกุล พี่สาวแสนดี ที่คอยเป็นแรงใจ ช่วยเหลือแนะนำ เป็นที่ปรึกษา และถามไถ่ห่วงใยสุขภาพผู้วิจัย มาโดยตลอด

ขอขอบใจน้องขวัญฤทัย ที่ช่วยเหลือและวาดภาพน่ารัก ๆ ให้มีสีสันในกิจกรรม เครื่องมือวิจัย และน้องรัชดาที่ให้แนวคิดดีดีในการเขียนกิจกรรมแนะแนว

ขอกราบระลึกถึงพระคุณของ ครู อาจารย์ทุกท่าน ที่ได้ประสิทธิ์ประสาทความรู้ให้แก่ ผู้วิจัยตั้งแต่เยาว์วัย จวบจนปัจจุบัน

ขอจารึกบุญคุณอันยิ่งใหญ่ของคุณพ่อคำปิ่น คุณแม่ปวน ที่ให้ชีวิต และอุ้มชูให้ผู้วิจัย มีโอกาสทางการศึกษา ขอขอบพระคุณพี่สาวทั้งสี่ ที่เป็นทั้งกำลังใจและกำลังทรัพย์ ห่วงหาอาหาร อยู่เคียงข้างผู้วิจัยทั้งยามสุขและทุกข์เสมอมา จนลูกและน้องคนนี้มีกำลังที่จะฟันฝ่าและต่อสู้กับ อุปสรรคทั้งหลายทั้งมวลมาจนถึงทุกวันนี้

ท้ายสุดนี้ คุณค่าหรือคุณประโยชน์ที่ได้จากงานวิจัยในฉบับนี้ ลูกขอมอบเป็น เครื่องบูชาพระคุณของแม่ และอุทิศให้แก่ดวงวิญญาณของคุณพ่อคำปิ่น อินตะ ให้ไปสู่สุขคติเกิด

พรนพิน อินตะ

พฤศจิกายน 2549

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	จ
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ฅ
สารบัญภาพ	ญ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	7
กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
สมมติฐานการวิจัย	9
ขอบเขตของการวิจัย	9
นิยามศัพท์เฉพาะ	9
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	10
บทที่ 2 วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	11
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนวตามแนวทางวิถีการรับรู้ผ่านการมอง.....	12
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กออทิสติก	27
วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ	39
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	52
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย	55
ประเภทและแบบของการวิจัย	55
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	56
ตัวแปรในการวิจัย	56
นิยมปฏิบัติการ	56
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	57
การเก็บรวบรวมข้อมูล	68
การวิเคราะห์ข้อมูล	69

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	70
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	70
สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	70
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	71
บทที่ 5 สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	74
สรุปการวิจัย	74
อภิปรายผล	76
ข้อเสนอแนะ	82
บรรณานุกรม	84
ภาคผนวก	93
ก รายนามผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือ	94
ข แบบวัดเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก	96
ค กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองและกิจกรรมแนะแนว.....	106
แบบปกติ	
ง ผลคะแนนของกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม	204
ประวัติผู้วิจัย	206

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 3.1 การวิจัยเชิงทดลองที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม.....	55
ตารางที่ 3.2 โครงสร้างกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง เพื่อพัฒนาเจตคติ ของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก.....	64
ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานคะแนนแบบทดสอบเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ ผ่านการมอง และกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมกรรมแนะแนว.....	71
ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบคะแนนแบบทดสอบเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง.....	72
ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบคะแนนเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ ผ่านการมอง.....	72
ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบคะแนนเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติกกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง.....	73

ญ

สารบัญภาพ

	หน้า
ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย	8
ภาพที่ 2.1 การรับรู้และการสื่อความหมายในเด็กออทิสติก	18
ภาพที่ 2.2 ตัวอย่างตารางกิจกรรมแบบใช้ภาพ	19
ภาพที่ 2.3 ตัวอย่างตารางการทำกิจกรรมรายบุคคล	21
ภาพที่ 2.4 การแบ่งงานออกเป็นขั้นตอนย่อย	22
ภาพที่ 2.5 ตัวอย่างภาพที่ใช้ในการฝึกกฎ ระเบียบ ข้อตกลง	23
ภาพที่ 2.6 ความสัมพันธ์ของสิ่งเร้า เจตคติ และการตอบสนอง	42
ภาพที่ 2.7 แสดงแนวคิดในการเปลี่ยนเจตคติโดยใช้การสื่อความหมาย	49

บทที่ 1

บทนำ

1. ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ครอบครัวเป็นระบบสังคมระบบหนึ่งที่มีสมาชิกครอบครัวหลายคนมาอยู่ร่วมกัน โดยแต่ละคนมีหน้าที่รับผิดชอบและมีความสัมพันธ์ต่อกัน เมื่อบุคคลที่เป็นสมาชิกครอบครัวอยู่ร่วมกัน เป็นครอบครัวสิ่งที่จะเป็นศูนย์รวมแห่งสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกก็คือ บุตร และบทบาท ภายในครอบครัวย่อมเพิ่มขึ้นมาเป็นบิดา มารดา ซึ่งเป็นหลักสำคัญที่จะทำให้ครอบครัวดำเนินไปด้วยดีในทุก ๆ ด้าน บุตรย่อมเป็นความหวังของครอบครัว บิดา มารดาทุกคนปรารถนาบุตรที่มี สุขภาพสมบูรณ์ แข็งแรง เฉลียวฉลาด ตลอดจนมีอนาคตที่ดี สามารถเป็นที่พึ่งพิงได้เมื่อยาม แก่เฒ่า บิดา มารดา เป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิด มีหน้าที่เลี้ยงดูบุตร โดยปกติการเลี้ยงดูบุตรที่ปกติย่อม เป็นภาระอยู่แล้ว แต่เมื่อพบว่าบุตรมีความผิดปกติด้านพฤติกรรม แพทย์วินิจฉัยว่าเป็นออทิสติก ครอบครัวย่อมเกิดสภาวะไม่สมดุล (กัญญา ธีรมานตา, 2535: 14) การรับรู้ว่าคุณสมบัติของบุตรมีปัญหา เป็นความเจ็บปวดและสร้างความรู้สึกเจ็บช้ำให้กับบิดามารดา (วินัดดา ปิยะศิลป์, 2537 :50) จะเห็นว่าพฤติกรรมของสมาชิกในครอบครัวคนหนึ่งย่อมส่งผลต่อพฤติกรรมของ สมาชิกในครอบครัวคนอื่น ๆ ด้วย (กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์, 2545: 327) กล่าวคือเด็กออทิสติก มีพัฒนาการล่าช้า ทางด้านสังคม การสื่อความหมายและจินตนาการ จึงมักแสดงพฤติกรรมที่ ผิดปกติไปจากเด็กในวัยเดียวกัน (จิตเวชเด็กและวัยรุ่น , 2546: 11) บิดา มารดา หรือผู้ที่ต้องดูแล เด็กออทิสติกย่อมเกิดความวิตกกังวลมากในเรื่องอาการของเด็ก ตลอดจนการดูแลรักษาและ หาแหล่งบริการที่จะให้การช่วยเหลือ (กัญญา ธีรมานตา, 2535: 12) และเกิดความเครียดสูง ต่อพฤติกรรมของเด็กออทิสติกที่แสดงออกมา (อรศิริ ภิเชก, 2542: 32)

ออทิสซึม (Autism) หรือ ออทิสติก (Autistic) เป็นปัญหาที่รุนแรงทางจิตเวชเด็ก (กัลยา วิริยะ, 2539) อุบัติการณ์การเกิดออทิสซึมมีมากขึ้น ในปัจจุบันในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่าอัตราการเกิดโรค 2 – 6 คน ต่อประชากร 1,000 คน (Center of Disease Control and Prevention, 2001 อ้างถึงใน นารีลักษณ์ มงคลศิริกุล, 2546: 1) เด็กออทิสซึมมีความผิดปกติ ทางด้านภาษา การสื่อสาร และพฤติกรรม ความผิดปกตินี้จะปรากฏให้เห็นตั้งแต่ 3 ขวบแรก อาการนี้อาจปรากฏร่วมกับความผิดปกติอื่นด้วย เช่น ภาวะปัญญาอ่อน , โรคลมชัก (Epilepsy),

ความพิการร่างกายอันเนื่องมาจากสมอง (Cerebral palsy) , บกพร่องทางสายตา (Blindness) เป็นต้น (WWW.autismsociety-nc.org) อุบัติการณ์ของการเกิดโรคออทิสติกนับวันจะมีแนวโน้มเพิ่มสูงขึ้นในประเทศสหรัฐอเมริกา พบว่า มีอัตราการเกิดโรคออทิสติกนับจากปี ค.ศ. 1992 – ค.ศ. 1998 ประมาณ 1:1,000 คน อัตราส่วนเกิดในเพศชายมากกว่า เพศหญิง 3.7:1 (Fombbone, 1999 อ้างถึงใน วงเดือน เดชะรินทร์ : 2546) และสถิติการสำรวจของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน ครั้งที่ 4 (DSM IV) พบผู้ป่วยที่มีอาการออทิสซึม โดยใช้เกณฑ์ ภาวะออทิสติกสเปคตรัม พบว่าในเด็ก 10,000 คน มีเด็กออทิสซึม โดยเฉลี่ย 10–50 คน และเมื่อสำรวจจำนวนผู้ป่วยทั้งเด็กและผู้ใหญ่ พบถึง 450,000 คน (Siegel B.,1996: 10) ในประเทศไทยมีสถิติการเกิดโรคเพิ่มขึ้นในทุกปีโดยปริมาณ จากสถิติของจำนวนเด็กออทิสติกที่เข้ามารับการรักษาบริการที่โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ ซึ่งเป็นโรงพยาบาลให้บริการรักษาแก่เด็กออทิสติก พบว่า ปี 2537 – 2543 มีจำนวนเด็กออทิสติก เข้ารับบริการจากจำนวน 124 คน เพิ่มเป็น 308 คน (งานสถิติโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์, 2543) จำนวนดังกล่าวเหล่านี้เป็นจำนวนสถิติเด็กออทิสติกกลุ่มหนึ่งเท่านั้น ยังมีเด็กออทิสติก กลุ่มอื่น ๆ ที่เข้ารับบริการในหน่วยงานอื่น ๆ ทั้งด้านการแพทย์และการศึกษาอีกจำนวนมาก จากการสำรวจของกระทรวงสาธารณสุข เมื่อเดือนสิงหาคม พ.ศ. 2545 โดยสำรวจเด็กอายุ ระหว่าง 1- 6 ปี จำนวน 419,312 คน พบว่า มีอาการออทิสซึม ถึง 9,364 คน และมีเด็กพูดช้าซึ่ง อาจเป็นออทิสติกหรือไม่ก็ได้ 13,761 คน (www.autismthai.com) เด็กเหล่านี้หากได้รับการพัฒนา ศักยภาพทำให้เขาสามารถช่วยเหลือตนเองได้ก็จะเป็นประโยชน์กับประเทศชาติและตัวเด็กเอง เพราะเด็กจำนวนนี้ 10 % เป็นเด็กที่ฉลาดมาก และ 1 % ฉลาดถึงขั้นอัจฉริยะ (วัลลภ ไทยเหนือ, www.autismthai.com)

สำหรับโรงเรียนกาวิลละอนุกุล ซึ่งเป็นโรงเรียนที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่อง ทางสติปัญญาและออทิสติก พบว่าในแต่ละปีมีจำนวนเด็กออทิสติกเข้ามารับบริการการศึกษา ปีการศึกษา 2545 จำนวน 40 คน ในปีการศึกษา 2546 จำนวน 42 คน และในปีการศึกษา 2547 ได้เปิดเป็นชั้นเรียนออทิสติกจำนวน 2 ห้อง ซึ่งนับจำนวนรวมกับนักเรียนออทิสติกที่เรียน ในชั้นเรียนร่วมกับนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา จำนวน 43 คน คิดเป็นร้อยละ 10 ของจำนวน นักเรียนทั้งหมด (งานทะเบียนสถิติ ณ วันที่ 10 มิถุนายน 2547 โรงเรียนกาวิลละอนุกุล)

ถึงแม้เด็กออทิสติกจะจัดเป็นเด็กที่มีความผิดปกติก็มีได้หมายความว่าเขาจะมีความ บกพร่องอย่างสมบูรณ์ เขายังมีความต้องการที่จะอยู่ในสังคมและการดูแลเอาใจใส่จากบุคคล อื่น ๆ (Siegel B.,1996: 9) โดยเฉพาะอย่างยิ่งบิดามารดาหรือผู้ปกครองซึ่งเป็นบุคคลที่ใกล้ชิด กับเด็กมากที่สุด แต่การที่จะช่วยเหลือหรือบำบัดรักษาอาการออทิสติกที่เกิดขึ้น ผู้ที่ให้การ

ช่วยเหลือจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจ กำลังใจ ความอดทน เพราะยังไม่ปรากฏว่าอาการ ออทิสติกจะรักษาให้หายขาดได้ (รจนา ทรรทรานนท์ , 2527: 40) ความผิดปกตินี้จะเป็นอยู่ ยาวนานหากได้รับการบำบัดรักษาอย่างต่อเนื่อง อาการจะดีขึ้นอย่างช้า ๆ การดูแลเด็กออทิสติก จึงส่งผลกระทบต่อผู้ปกครองทั้งในด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ และเศรษฐกิจ บิดามารดา ผู้ปกครองต้องให้การดูแลอย่างใกล้ชิดมากกว่าเด็กปกติ จึงเกิดความวิตกกังวล ความเครียด ในการดูแลเด็กออทิสติก ตลอดจนการหาสถานที่และค่าใช้จ่ายในการรักษา (จินตดา ปิยะศิลป์: 2537,5 ,กัลยา วิริยะ: 2539 , สุไพรมา สีสลามณี: 2543) ซึ่งสอดคล้องกับการศึกษาของ วงเดือน เดชะรินทร์ (2546: 71-75) ที่ศึกษาถึงการปรับตัวและความต้องการตามขั้นของปฏิกิริยาทางจิต ของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยออทิสติก พบว่า เมื่อมนุษย์ทุกคนประสบกับปัญหาวิกฤต จะมีขั้น ปฏิกิริยาทางจิต (Reaction Stage) เกิดขึ้น 4 ขั้น คือ ปฏิเสธ โกรธ เศร้า แยกตัว บิดา มารดา มักปฏิเสธไม่เชื่อ ในสิ่งที่เกิดขึ้นกับลูก รู้สึกโกรธ และโทษตัวเองหรือโทษกันเองแสดงออกด้วย ความรู้สึกหมดหวัง ท้อแท้ เศร้าซึม และ มักไม่ยอมพุดกับใครมีความวิตกกังวลกลัวบุคคล รอบข้างรังเกียจลูกของตน

ครอบครัวจึงเป็นปัจจัยสำคัญที่จะช่วยให้การบำบัดเด็กออทิสติกได้ผลดีหรือไม่ ดังนั้น การนำบุคคลในครอบครัวเข้ามาร่วมในการบำบัดรักษาจึงเป็นสิ่งสำคัญ ทั้งนี้บุคคล ในครอบครัวจะต้องมีทัศนคติแห่งการช่วยเหลือ ไม่ใช่ตำหนิติเตียนหรือไม่ยอมรับ (อุมาพร ตรังคสมบัติ, 2534: 331) ในปัจจุบันได้มีหน่วยงานทั้งภาครัฐและเอกชนเข้ามามีบทบาทใน การดูแลและให้ความช่วยเหลือเด็กกลุ่มนี้มากขึ้น และกระทรวงศึกษาธิการได้ออกกฎกระทรวง ว่าด้วย แนวปฏิบัติการจัดการศึกษาสำหรับผู้ด้อยโอกาส พ.ศ. 2543 และตั้งแต่ปีการศึกษา 2546 ได้มีการเปิดห้องเรียนออทิสติกคู่ขนาน 50 แห่ง ทั่วประเทศ (www.autismthai.com) เพื่อ ให้บริการกับบุคคลออทิสติกและครอบครัว ถึงกระนั้นก็ยังประสบกับปัญหาขาดความพร้อม ในด้านเครื่องมือ และผู้เชี่ยวชาญที่ต้องอาศัยความเข้าใจในเด็กกลุ่มนี้ค่อนข้างมาก ถึงแม้ว่า หน่วยงานเหล่านี้จะให้ช่วยเหลือเด็กออทิสติกและครอบครัวไม่ว่าจะเป็นด้านการให้การศึกษ และ การแนะนำให้ความรู้กับครอบครัว แต่ผู้ปกครองยังมีความวิตกกังวลในพฤติกรรมของลูก และค่าใช้จ่ายเกี่ยวกับการดูแลรักษาที่ต้องใช้ระยะเวลานาน (วงเดือน เดชะรินทร์, 2546: 81) และจากประสบการณ์ของผู้วิจัยที่สอนเด็กออทิสติก พบว่า เด็กออทิสติกจะได้รับการปรับ พฤติกรรมเมื่ออยู่ในโรงเรียน เมื่อกลับไปอยู่ที่บ้าน พ่อแม่ ผู้ปกครอง ไม่มีความเคร่งครัด มักเลี้ยงดูแบบตามใจ เนื่องจากการขัดใจจะทำให้เด็กแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น ทำร้ายตัวเอง กรีดร้องโวยวาย เป็นต้น ภาวะดังกล่าว ทำให้ พ่อ แม่ ผู้ปกครอง เกิดความเครียด

วิตกกังวลกับพฤติกรรมของลูก ขาดกำลังใจที่จะสอน เพราะคิดว่าเด็กออทิสติกคงจะไม่มีอาการดีขึ้นได้ไปกว่าที่เป็นอยู่ ดังนั้นจากการศึกษางานวิจัยต่าง ๆ ชำงต้น จะเห็นได้ว่าผู้ปกครองยังมีเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกค่อนข้างต่ำจึงจำเป็นต้องได้รับการให้ความรู้และพัฒนา

อนึ่ง การสอนเด็กออทิสติกที่ผู้ปกครองนำไปใช้ส่วนใหญ่ คือ วิธีการว่ากล่าวตักเตือน ซึ่งมักได้ผลในระยะเวลานั้น หรือไม่ได้ผลเลย เหตุที่เป็นเช่นนั้นเพราะเด็กออทิสติกมีความบกพร่องในเรื่องภาษาและการสื่อความหมาย เด็กไม่เข้าใจภาษาพูด การสอนโดยวิธีอธิบาย การออกคำสั่งจึงไม่เหมาะสมกับเด็กออทิสติก (ผดุง อารยะวิญญู, 2546: 32) เด็กจะเข้าใจในสิ่งที่เห็นมากกว่าสิ่งที่ได้ยิน (Linda A.Hodgdon, 2000: 62) การสื่อความหมายด้วยภาพเป็นการสื่อสารที่มีผลต่อการรับรู้และทำให้คนจดจำมากที่สุดไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ยอมตีความจากรูปภาพหรือการอ่านรูปภาพได้ง่ายกว่าตัวหนังสือ ซึ่งสอดคล้องกับแผนภูมิกรวยแห่งประสบการณ์ (The Cone of Experience) ของเอ็ดการ์ เดล (Edgar Dale) ที่ว่า รูปภาพมีความสำคัญต่อการเรียนการสอนในฐานะที่เป็นสื่อที่มีความเป็นรูปธรรมสูงกว่าเมื่อเทียบกับถ้อยคำ (มณิษฐา จินตพิทักษ์, 2543: 6) และสอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างสามมิติของสมรรถภาพสมอง (The Structure of Intellect Theory) ของ กิลฟอร์ด (Guilford, 1967) ที่ว่า คนสามารถรับข้อมูลหรือสิ่งเร้าจากง่ายไปหายาก 4 ระดับ คือ รูปภาพ สัญลักษณ์ ภาษา และพฤติกรรม (สุวิทย์ นวมะวัฒน์, 2530: 4) จะสังเกตได้ว่าการดำเนินชีวิตของคนเราทุกวันนี้ก็นำรูปภาพ สัญลักษณ์ เข้ามามีบทบาทด้วยเป็นอย่างมาก เพราะสื่อรูปภาพ สัญลักษณ์ เป็นสื่อที่คนทุกชาติ ทุกภาษา สามารถเข้าใจได้ตรงกันมากกว่าภาษาพูดที่จะมีความแตกต่างกันไปขึ้นกับพื้นที่ที่อยู่อาศัย ตัวอย่างเช่น เครื่องหมายจราจรป้ายสัญลักษณ์ต่าง ๆ เป็นต้น

โรงเรียนกาวิลละอนุกุลเป็นโรงเรียนที่สอนนักเรียนที่มีความบกพร่องทางสติปัญญาและออทิสติก ได้รับการสนับสนุนและการช่วยเหลือให้ความรู้ คำแนะนำจากสถาบันอิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ (NECTEC) ภายใต้โครงการเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อคนพิการและ คนด้อยโอกาส โครงการตามพระราชดำริสมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ที่ได้นำรูปแบบการเรียนรู้ของเด็กออทิสติกโดยใช้กลยุทธ์การรับรู้ผ่านการมอง (Visual Strategies) โดยใช้สื่อรูปภาพมาใช้ในการควบคุมพฤติกรรมและการจัดระบบในชั้นเรียน ที่มีเด็กออทิสติก เรียนร่วมพบว่าสามารถควบคุมชั้นเรียนได้ดีขึ้นและเด็กสามารถเข้าใจสื่อรูปภาพดีกว่าคำสั่งที่เป็นคำพูด ซึ่งจากการศึกษาเกี่ยวกับเอกสาร บทสัมภาษณ์ ที่มีผู้ปกครองนำกลยุทธ์การรับรู้ผ่านการมองไปใช้กับเด็กออทิสติกที่มีปัญหาพฤติกรรม เช่น ขาดระเบียบวินัยภายในบ้าน ชอบบื้อ คับ ดื้อเสื่อผ้า

เมื่อนำภาพไปใช้เพื่อปรับพฤติกรรมดังกล่าวไม่ให้เกิดขึ้น สามารถใช้ได้ผลดี เด็กออทิสติกสามารถยอมรับกฎ กติกา ดังกล่าวได้ (www.usevisualstrategies.com) ตลอดจนยังได้นำหลักการดังกล่าวมาพัฒนาทักษะด้านการสื่อสาร โดยใช้ระบบแลกเปลี่ยนภาพเพื่อการสื่อสาร (The picture Exchange Communication System หรือ PECS) ซึ่งเป็นวิธีการที่ใช้ภาพถ่าย ภาพถ่าย ทดแทนการใช้คำพูดเพื่อบอกความต้องการ ความรู้สึก ในกรณีที่เด็กพูดสื่อสารไม่ได้ ซึ่งนุชนาถ แก้วมาต (2547) ได้ทำการวิจัยการใช้สื่อภาพเพื่อการพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารของเด็กออทิสติก พบว่า เด็กมีความสามารถด้านการเข้าใจความหมายในการสื่อสารดีขึ้น จาก 13.33 % เพิ่มขึ้นเป็น 93.33 % จะเห็นได้ว่าการใช้ภาพสามารถนำมาช่วยในการสอนเด็กออทิสติกได้ทั้งการจัดการกับพฤติกรรมไม่เหมาะสมและการฝึกทักษะการสื่อสาร

การช่วยเหลือบำบัดรักษาอาการหรือพฤติกรรมในเด็กออทิสติกนั้นต้องกระทำอย่างต่อเนื่อง และ ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น ว่าต้องใช้เวลานานและความอดทนในการดูแลช่วยเหลือ บุคคลที่สำคัญที่สุดที่จะช่วยเหลือเด็กได้ดี คือ บิดา มารดา และผู้ปกครอง ซึ่งเป็นผู้ที่อยู่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุด ดังนั้น การช่วยเหลือโดยวิธีดังกล่าวเฉพาะในโรงเรียน จึงไม่ได้ผลเท่าที่ควร จำเป็นที่จะต้องได้รับการฝึกอย่างต่อเนื่องเมื่อเด็กอยู่ร่วมกับบุคคลอื่นในครอบครัวด้วย แต่ทั้งนี้ บิดา มารดา และผู้ปกครองเด็กออทิสติก จำเป็นต้องได้รับการให้คำแนะนำ ให้ความรู้ และวิธีการช่วยเหลือที่ถูกต้องและเสริมสร้างกำลังใจและเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติก เนื่องจากกลุ่มบิดามารดา ผู้ปกครอง เด็กออทิสติกในโรงเรียนกาวิละอนุกุล ส่วนใหญ่อยู่ในฐานะระดับปานกลาง ไม่สามารถนำเด็กไปรับการบำบัดรักษาในหน่วยงานอื่น ได้อย่างเต็มที่ บิดา มารดา ผู้ปกครองที่ดูแลเด็กออทิสติกจำเป็นต้องมีความรู้ ความเข้าใจเป็นอย่างดีจึงจะสามารถดูแลช่วยเหลือได้ถูกวิธี

ผู้วิจัยในฐานะที่เป็นครูที่มีเด็กออทิสติกในความดูแลและเห็นถึงปัญหาต่าง ๆ ที่ผู้ปกครองประสบจึงมีความประสงค์ให้การช่วยเหลือผู้ปกครองที่ต้องดูแลเด็กออทิสติกให้มีความรู้ในการดูแลและสามารถช่วยเหลือเด็กออทิสติกได้ถูกวิธี โดยใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองเห็นให้ผู้ปกครองที่ดูแลเด็กออทิสติกได้มีโอกาสพบปะแลกเปลี่ยนทัศนคติซึ่งกันและกัน มีโอกาสทำกิจกรรมภายในกลุ่มที่มีปัญหาเดียวกันร่วมกัน ให้ผู้ปกครองเกิดความรูสึกว่า ตนเองไม่ได้ถูกทอดทิ้งจากสังคมก่อให้เกิดกำลังใจและความตั้งใจที่จะดูแลลูก ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ใช้กิจกรรมแนะแนวผสมผสานกับการให้ความรู้ การสร้างความตระหนัก การชักจูงให้เกิดมุมมองใหม่ต่อการดูแลเด็กออทิสติก การลงมือปฏิบัติโดยใช้เทคนิควิธีการผ่านกิจกรรมแนะแนว เช่น เกม การสังเกต การสาธิต การอภิปราย กรณีศึกษา เป็นต้น

จากการศึกษาเอกสาร งานวิจัยต่าง ๆ ซึ่งส่วนใหญ่ จะนำกิจกรรมทางการแนะแนว มาใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เป็นเด็ก และวัยรุ่น มีงานวิจัยน้อยมากที่จะนำกิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัว และสังคมมาใช้กับผู้รับบริการในวัยผู้ใหญ่ ในความเป็นจริงแล้วบุคคลกลุ่มนี้มีความจำเป็นที่จะได้รับการบริการการจัดกิจกรรม เพื่อเสริมสร้างความรู้ ความเข้าใจ สร้างสัมพันธภาพ พัฒนาเจตคติ เพราะผู้ใหญ่โดยทั่วไป คือ บุคคลเริ่มต้นตั้งแต่วัยทำงานและเลยต่อไปจนถึงหลังเกษียณอายุ คนในวัยนี้ต้องการความเจริญก้าวหน้าในชีวิตการทำงาน มีความมั่นคงในหน้าที่การงาน เศรษฐกิจ และความสุขในชีวิตครอบครัว และความสุขในชีวิต (วัชรวิ ทรัพย์มี, 2545: 185) ตัวอย่างงานวิจัยที่สามารถนำกิจกรรมแนะแนวมาใช้ในการให้บริการกับกลุ่มตัวอย่างที่เป็น ผู้รับบริการที่อยู่ในวัยรุ่นตอนปลายและเริ่มเข้าสู่ผู้ใหญ่พอจะมีอยู่บ้าง อาทิ ลัชนา ศศิภัทรกุล (2445) ได้พัฒนาชุดฝึกอบรมทางการแนะแนวเพื่อเพิ่มเจตคติทางลบต่อพฤติกรรมทะเลาะวิวาท ของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีแพร่ พบว่า การใช้ชุด ฝึกอบรมทางการแนะแนวช่วยให้นักเรียนมีเจตคติทางลบต่อพฤติกรรมทะเลาะวิวาทเพิ่มขึ้น อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 วรลักษณ์ กัดแก้ว (2539) ศึกษาผลของการฝึกการลดความรู้สึก อ่อนไหวอย่างเป็นระบบรายบุคคล เพื่อลดความวิตกกังวล ในการพูดหน้าชั้นเรียนของนักศึกษา ปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศิลปากร พบว่า นักศึกษามีความวิตกกังวลในการพูด หน้าชั้นเรียนลดลงภายหลังได้รับการฝึกการลดความวิตกกังวล วรณสวัสดิ์ อุทัยพันธ์ (2540) ศึกษาผลการใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของนักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิตย์ พบว่า ภายหลังการเข้าร่วมโปรแกรมกิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ กลุ่มตัวอย่างมีการพัฒนาทักษะทางสังคม เช่น ทักษะการสร้างความสัมพันธ์ภาพ ทักษะการสื่อสาร ทักษะการทำงานร่วมกับผู้อื่น ทักษะในการแก้ปัญหาและการตัดสินใจ การรับรู้ ที่ดีต่อตนเองและผู้อื่นดีขึ้น จากงานวิจัยข้างต้นจะเห็นได้ว่า กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนว เป็นทางเลือกสำคัญอีกทางหนึ่งในการช่วยเหลือบุคคลในการพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา อีกทั้งกิจกรรมแนะแนว มีเป้าหมายเพื่อให้ผู้รับบริการเรียนรู้จากการกระทำ และกระตุ้นให้เกิด การคิดและสามารถนำไปใช้กับชีวิตได้จริง ซึ่งสอดคล้องคำพูดที่ว่า “นำองค์ความรู้สู่วิถีชีวิต” (สมร ทองดี และปราณี รามสูต, 2545: 9, 40)

ดังนั้น การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจึงต้องการศึกษาว่าถ้านำกิจกรรมแนะแนวมาใช้กับ ผู้รับบริการในวัยผู้ใหญ่ซึ่งก็คือ ผู้ปกครองที่มีลูกออกทิสติก โดยสร้างกิจกรรมแนะแนวที่ผสมผสาน กับการให้ความรู้ ความเข้าใจและเทคนิควิธีการปฏิบัติการใช้ภาพ ที่เรียกว่า กลวิธีการรับรู้ผ่าน การมอง ให้ผู้ปกครองสามารถนำความรู้ที่ได้รับไปฝึกปฏิบัติกับเด็กออทิสติกที่บ้านได้

เนื่องจากกิจกรรมแนะแนวจะเป็นกิจกรรมที่จะช่วยให้ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจในตัวเด็ก ออทิสติก เข้าใจในความแตกต่างระหว่างบุคคลมากขึ้น การได้ร่วมกิจกรรมกับกลุ่มที่ประสบ ปัญหาเช่นเดียวกัน ทำให้เกิดความรู้สึกว่าไม่ใช่เฉพาะแต่ตนเองที่ประสบปัญหา อีกทั้งได้ความรู้ และเห็นตัวอย่างในการนำเทคนิควิธีการรับรู้ผ่านการมอง (Visual Strategies) ไปใช้ ซึ่ง เอ็ดเวิร์ด (Edwards อ้างถึงใน สมชาย แสงถนอม 2540: 53) กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์ (2524: 232-233) กล่าวว่า การให้ผู้เรียนได้ลงมือกระทำและมีส่วนร่วมในการปฏิบัติจริง มีส่วน รับผิดชอบต่องานนั้น ๆ จะทำให้เกิดการเปลี่ยนเจตคติไปในทางที่ดีได้ หลังจากผ่านกิจกรรมครั้งนี้ เมื่อผู้ปกครองนำไปปฏิบัติกับเด็กออทิสติกของตนเองแล้ว ลูกของตนมีพฤติกรรมที่ดีขึ้นก็สามารถ ช่วยลด ความวิตกกังวลและความเครียดลง อีกทั้งยังเป็นการร่วมมือกันระหว่างบ้านและ โรงเรียนในการช่วยกันรักษาดูแลเด็กออทิสติกให้เขาสามารถมีพฤติกรรมที่เหมาะสม สามารถ สื่อสารได้ อันเป็นพื้นฐานที่จะช่วยให้เขาสามารถอยู่ในสังคมร่วมกับบุคคลอื่นได้อย่างมีความสุข ตามศักยภาพ ซึ่งสอดคล้องกับแผนพัฒนาการแนะแนว ในช่วงแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม แห่งชาติ ฉบับที่ 9 (พ.ศ.2545 – 2549) ที่กำหนดวิสัยทัศน์การแนะแนว มุ่งให้ทุกคนในสังคมมี บทบาทและมีส่วนร่วมในการแนะแนวอย่างมีกัลยาณมิตร ให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับผู้รับบริการ อันได้แก่ ผู้บริหาร ครู พ่อ แม่ ผู้ปกครอง ร้อยละ 100 สามารถนำกระบวนการแนะแนวไป บูรณาการการเรียนและการดำเนินชีวิตให้มีคุณภาพชีวิตที่ดี ใช้ชีวิตอย่างเพียงพอและมีความสุข (กรมวิชาการ , กระทรวงศึกษาธิการ, 2545)

ผู้วิจัยจึงสนใจที่จะนำกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองมาใช้กับ ผู้ปกครองที่มีเด็กออทิสติกในความดูแล เพื่อพัฒนาให้ผู้ปกครองเกิดเจตคติที่ดีต่อการดูแลเด็ก ที่เป็นออทิสติก ด้วยการใช้กิจกรรมแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคม โดยจัดสร้างเป็นกิจกรรมแนะแนว ตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง โดยมีจุดมุ่งหมายให้ผู้ปกครองเกิดความรู้ ความเข้าใจลักษณะ อากาาร วิธีการสอนเด็กออทิสติก และเรียนรู้วิธีที่จะนำไปปฏิบัติใช้กับเด็กออทิสติกได้ด้วยตนเอง

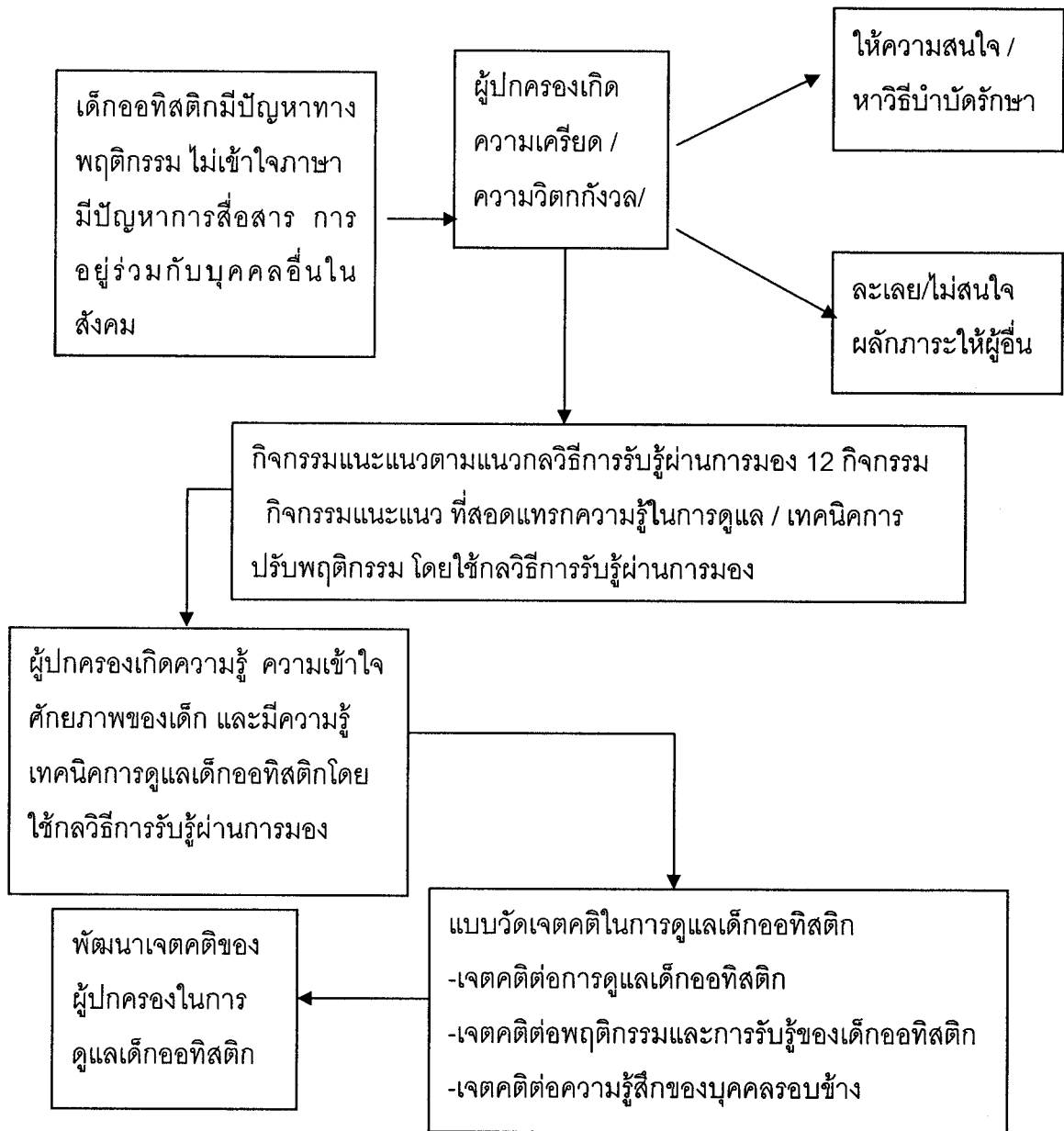
2. วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองเพื่อ พัฒนาเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก โรงเรียนกาวีละอนุกูล

2.1 เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง เพื่อพัฒนาเจตคติของ ผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก

2.2 เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง

3. กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

4. สมมติฐานการวิจัย

สมมติฐานของการวิจัยครั้งนี้ มีดังนี้

4.1 ผู้ปกครองกลุ่มทดลองภายหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองมีเจตคติที่ดีต่อเด็กออทิสติก สูงกว่าก่อนได้เข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

4.2 ผู้ปกครองกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองมีเจตคติที่ดีต่อเด็กออทิสติก สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

5. ขอบเขตของการวิจัย

5.1 ประชากร ได้แก่ ผู้ปกครอง ซึ่งหมายถึง พ่อ แม่ หรือบุคคลที่ดูแลเด็กออทิสติก อายุระหว่าง 8 – 14 ปี จำนวน 43 คน โรงเรียนกาวิลละอนุกุล ปีการศึกษา 2547

5.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้ปกครอง ซึ่งหมายถึง พ่อ แม่ หรือบุคคลที่ต้องดูแลเด็กออทิสติกอายุระหว่าง 8 – 14 ปี โรงเรียนกาวิลละอนุกุล จำนวน 16 คน ได้มาจากการสุ่มตัวอย่าง โดยการเจาะจงและถามความสมัครใจ แบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน

5.3 ตัวแปรที่ศึกษา

5.3.1 ตัวแปรอิสระ คือ กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง

5.3.2 ตัวแปรตาม คือ เจตคติในการดูแลเด็กออทิสติก

6. นิยามศัพท์เฉพาะ

6.1 กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง หมายถึง กิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 12 กิจกรรมที่นำมาใช้กับผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติก โดยใช้กระบวนการทางการแนะแนว คือ กระบวนการกลุ่ม การอภิปราย การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และนำมาผสมผสานกับเทคนิคการใช้กลวิธีการรับรู้ผ่านการมองเพื่อพัฒนาเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติก 3 ด้าน คือ

6.1.1 เจตคติต่อการดูแลเด็กออทิสติก หมายถึง กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองที่ช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติต่อเด็กออทิสติก

6.1.2 เจตคติต่อพฤติกรรมและการรับรู้ของเด็กออทิสติก หมายถึง กิจกรรมและแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและยอมรับ ในลักษณะอาการ การแสดงออกของเด็กออทิสติก

6.1.3 เจตคติต่อความรู้สึกของบุคคลรอบข้าง หมายถึง หมายถึง กิจกรรมและแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านกิจกรรมที่ช่วยให้เกิดความรู้ เข้าใจ และยอมรับต่อความรู้สึก และการแสดงออกของบุคคลรอบข้าง

6.2 เจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกและการปฏิบัติ ของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กออทิสติกที่อยู่ในความดูแล ซึ่งวัดเจตคติ 3 ด้านคือ

6.2.1 เจตคติต่อการดูแลเด็กออทิสติก หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก การปฏิบัติของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กออทิสติกของตนเองในเรื่องของการอบรมเลี้ยงดู

6.2.2 เจตคติต่อพฤติกรรมและการรับรู้ของเด็กออทิสติก หมายถึง ความคิด ความรู้สึก การปฏิบัติของผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมและการรับรู้ของเด็กออทิสติกที่แสดงออกมา

6.2.3 เจตคติต่อความรู้สึกของบุคคลรอบข้าง หมายถึง หมายถึง ความคิด ความรู้สึก การแสดงออกของผู้ปกครองมีต่อความรู้สึก ความคิดของบุคคลใกล้ชิดหรือคนอื่น ๆ ที่แสดงต่อเด็กออทิสติกของตนเอง

6.3 ผู้ปกครอง หมายถึง พ่อ แม่หรือบุคคล ที่ดูแลเด็กออทิสติก อายุระหว่าง 8-14 ปี โรงเรียนกาวิลละอนุกุล ให้ความร่วมมือในการวิจัยโดยความสมัครใจและมีความรู้ระดับประถมศึกษาตอนปลายขึ้นไป

6.4 เด็กออทิสติก หมายถึง เด็กที่ได้รับการวินิจฉัยจากนักกิจกรรมบำบัดว่าเป็นบุคคลออทิสติก ที่มีพฤติกรรม อยู่ไม่นิ่ง สมาธิสั้น มีความบกพร่องทางภาษาและการสื่อสาร ไม่ให้ความร่วมมือในกิจกรรม มีพฤติกรรมซ้ำ ๆ ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง เป็นต้น มีอายุระหว่าง 8 -14 ปี กำลังศึกษาอยู่ในโรงเรียนกาวิลละอนุกุล

7. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

7.1 ได้กิจกรรมและแนวที่สามารถนำไปใช้ในการเพิ่มเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง

7.2 ได้องค์ความรู้ที่สามารถใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาชุดกิจกรรมในแนวอื่น ๆ

บทที่ 2

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตการศึกษาตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง
 - 1.1 กิจกรรมแนะแนว
 - 1.1.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว
 - 1.1.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว
 - 1.1.3 ขอบข่ายของการจัดกิจกรรมแนะแนว
 - 1.1.4 แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวสำหรับผู้ใหญ่
 - 1.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว
 - 1.2 กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง
 - 1.2.1 ความหมายกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง
 - 1.2.2 ความสำคัญกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง
 - 1.2.3 ประเภทของกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง
 - 1.3 ความหมายของกิจกรรมแนะแนวตามแนวของกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง
 - 1.4 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับการใช้รูปภาพ
2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กออทิสติก
 - 2.1 ประวัติของโรคออทิสติก
 - 2.2 ความหมายของเด็กออทิสติก
 - 2.3 สาเหตุของการเกิดโรคออทิสติก
 - 2.4 การวินิจฉัยอาการออทิสติก
 - 2.5 การดูแลเด็กออทิสติก
 - 2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก
3. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ
 - 3.1 ความหมายของเจตคติ
 - 3.2 องค์ประกอบของเจตคติ
 - 3.3 ลักษณะสำคัญของเจตคติ

- 3.4 การเกิดเจตคติ
- 3.5 การเปลี่ยนแปลงเจตคติและทฤษฎีที่เกี่ยวข้อง
- 3.6 การวัดเจตคติ
- 4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

1. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ ผ่านการมอง

คำว่า “กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง” เป็นนิยามศัพท์ที่ผู้วิจัย นำคำ 2 คำมารวมกัน คือ กิจกรรมแนะแนว (The Guidance Activities) และ กลวิธีการรับรู้ ผ่านการมอง (Visual Strategies) จึงขอแยกกล่าวถึงคำทั้งสองคำดังรายละเอียด ดังนี้

1.1 กิจกรรมแนะแนว

1.1.1 ความหมายของกิจกรรมแนะแนว

มีผู้กล่าวถึงความหมายของกิจกรรมแนะแนวไว้ ดังต่อไปนี้

คอตท์แมน แอสบาย และเดอเกรฟ (Kottman, Ashby, & DeGraaf; 2001: 3 อ้างถึงใน สมร ทองดี, ปราณี รามสูต, 2545: 11) ให้ความหมาย กิจกรรมแนะแนวว่าเป็นมวลประสบการณ์ทุกรูปแบบที่จัดหรือสนับสนุนให้ผู้รับบริการแนะแนวแต่ละคน แต่ละกลุ่ม ได้ปฏิบัติหรือมีส่วนร่วมและให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนาสร้างเสริม ป้องกันปัญหา และแก้ปัญหาทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

กรมวิชาการ, กระทรวงศึกษาธิการ (2546: 24) หมายถึง กิจกรรมที่มุ่งส่งเสริมพัฒนาตนเองอย่างเต็มตามศักยภาพ รักและเห็นคุณค่าในตนเองและผู้อื่น พึ่งตนเองมีทักษะในการเลือกแนวทางการศึกษา การงานอาชีพและสังคม มีสุขภาพจิตที่ดี มีจิตสำนึกในการทำประโยชน์ต่อครอบครัว สังคมและประเทศชาติ

สรายุทธิพิทย์ อนุมัติ (2545: 16) กิจกรรมแนะแนว คือ การจัดกิจกรรมที่มีลักษณะเป็นกระบวนการที่มีลำดับและขั้นตอนในการจัดกิจกรรม ทั้งนี้เพื่อให้บรรลุถึงจุดมุ่งหมายที่ตั้งไว้ ซึ่งเป็นกระบวนการที่ช่วยให้นักเรียนเกิดความเข้าใจตนเอง เข้าใจสิ่งแวดล้อมต่าง ๆ รอบตัว สามารถพัฒนาศักยภาพที่มีอยู่ในตนเองได้อย่างเต็มที่

ฉันททิพย์ ปีเลย์ (2546: 11) กล่าวว่า กิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่เป็นมวลประสบการณ์ที่จัดให้เพื่อพัฒนา ป้องกัน และแก้ปัญหาให้กับผู้รับบริการทุกคน ทุกเพศ

ทุกวัย ทั้งวัยเด็ก วัยรุ่นและวัยผู้ใหญ่ โดยมีขอบข่ายทั้งสามด้าน คือ ด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เพื่อให้บุคคลรู้จักและเข้าใจตนเอง และสิ่งแวดล้อม สามารถดำเนินชีวิตในสังคมได้อย่างปกติสุข

สรุปได้ว่า กิจกรรมแนะแนว หมายถึง กิจกรรมที่จัดขึ้นตามกระบวนการที่มีลำดับขั้นตอนเพื่อให้เกิดการพัฒนา ป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้กับผู้รับบริการทุกเพศ ทุกวัย ทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม ให้สามารถเข้าใจตนเองและผู้อื่น และอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุข

1.1.2 วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว

วัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนว มีดังต่อไปนี้

มูโร และคอตท์แมน (Muro & Kottman, 1998 อ้างถึงใน สมร ทองดี และปราณี รามสูต ,2545: 45) ได้กำหนดวัตถุประสงค์ของกิจกรรมแนะแนวควรจะมีขอบข่ายข้อใดข้อหนึ่งหรือหลายข้อต่อไปนี้

1. เพื่อเสริมสร้างความรู้สึกที่ดีของผู้รับบริการต่อการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น
2. เพื่อให้ผู้รับบริการค้นหาความหมายชีวิตด้านการเรียนรู้ให้มีชีวิตแห่งการเรียนรู้ในทุกย่างก้าวของประสบการณ์
3. เพื่อเสริมสร้างพัฒนาให้ผู้รับบริการมองเห็นตนเองในแง่บวก
4. เพื่อส่งเสริมให้ผู้รับบริการศรัทธา มองเห็นคุณค่าในตนเอง
5. เพื่อเพิ่มศักยภาพด้านการตระหนักรู้ตนและความสามารถที่จะแสดงตน ในสังคมของผู้รับบริการได้อย่างเหมาะสม
6. เพื่อให้ผู้รับบริการสำรวจและเข้าใจค่านิยมของตนเองรวมทั้งคุณลักษณะอื่น ๆ
7. เพื่อเสริมสร้างให้ผู้รับบริการรู้จักยอมรับผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเองมองโลก ในแง่ดี
8. เพื่อให้ผู้รับบริการมีทักษะการเรียนรู้พื้นฐานที่คนธรรมดาสามัญทั่วไปพึงเรียนรู้ได้
9. เพื่อพัฒนาเสริมสร้างทักษะการตัดสินใจและแก้ปัญหาของผู้รับบริการ
10. เพื่อเสริมสร้างความรับผิดชอบต่อตนเองและสังคม
11. เพื่อเสริมสร้างเจตคติทางบวกต่อการมีวิถีชีวิตที่เหมาะสมทั้งด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม

1.1.3 ขอบข่ายของการจัดกิจกรรมแนะแนว

กรมวิชาการ (2546: 25) สมร ทองดีและปราณี รามสูต (2546: 46) ได้กล่าวถึงขอบข่ายของกิจกรรมไว้ตรงกัน คือ ในการจัดกิจกรรมแนะแนวควรจัดให้ครอบคลุมทั้ง 3 วัย คือ วัยเด็ก วัยรุ่น และวัยผู้ใหญ่ และครอบคลุมทั้ง 3 ด้าน คือ ด้านการศึกษา ด้านอาชีพ ด้านส่วนตัวและสังคม

ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกลุ่มตัวอย่างเป็นผู้รับบริการในวัยผู้ใหญ่ โดยให้บริการในด้านส่วนตัวและสังคม

1.1.4 แนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวสำหรับผู้ใหญ่

การจัดกิจกรรมแนะแนวสำหรับผู้ใหญ่ยังไม่มีการทำอย่างแพร่หลายนัก ซึ่ง สมร ทองดี และ ปราณี รามสูต (2545: 35) ได้เสนอแนวทางการจัดกิจกรรมแนะแนวแก่ผู้รับบริการวัยผู้ใหญ่ที่สนองธรรมชาติตามวัย ปัญหา และความต้องการของผู้รับบริการ

ธรรมชาติของวัยผู้ใหญ่ เป็นวัยที่มีประสบการณ์หลายด้าน มีสถานะและบทบาททางสังคมหลายรูปแบบ มักมีอาชีพหรือเคยผ่านการมีอาชีพมาแล้วส่วนมากมีวุฒิภาวะทางสังคมและอารมณ์ แต่อาจมีปัญหบางประการในบางช่วงของชีวิต ปัญหาที่เผชิญส่วนใหญ่จะเกี่ยวข้องกับการปรับตัวทางอาชีพและสังคมสำหรับผู้มีวุฒิภาวะสูงมักค่อนข้างให้ความร่วมมือดีในการทำกิจกรรม และผู้ใหญ่ทั่วไปมักให้ความสนใจน้อยต่อกิจกรรมที่เน้นสนุกสนานหรือต้องเคลื่อนไหว ออกกำลังกายหรือออกท่าทางมากเกินไป แต่จะคล่องตัวด้านการคิด วิเคราะห์ วิจารณ์ หาเหตุผล และรับรู้เร็วในด้านแนวคิดต่าง ๆ แต่มักปรับตัวได้ช้ากว่าวัยอื่น ๆ ในการนำแนวคิดสู่การปฏิบัติ และสนใจด้านอาชีพและคุณภาพชีวิตมากกว่าวัยอื่น ๆ

แนวทางการจัดกิจกรรมสำหรับผู้ใหญ่

1. เน้นกิจกรรมที่ส่งเสริมการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นและประสบการณ์ระหว่างผู้รับบริการและผู้แนะแนวหรือระหว่างผู้รับบริการด้วยกันมากกว่าการรับรู้จากผู้อื่นเท่านั้น
2. การเข้าร่วมกิจกรรมให้เป็นไปโดยความสมัครใจของผู้รับบริการ
3. กิจกรรมเน้นการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์ หาเหตุผลและเสนอแนะแนวคิดและมุ่งประโยชน์ผล
4. การสรุปรายละเอียดแนวคิดจากกิจกรรม อาจไม่จำเป็นสำหรับผู้ใหญ่ บางครั้งอาจตั้งเป็นประเด็นปัญหาค้างคาใจให้ผู้รับบริการเก็บไปคิดข้อสรุปและแนวปฏิบัติได้ด้วยตนเอง เพราะผู้ใหญ่มักคิดได้ดีอยู่แล้วแต่บางครั้งไม่ต้องการแสดงออก

5. ควรหลีกเลี่ยงกิจกรรมที่ทำให้ผู้รับบริการเล่นสนุกสนานหรือออกท่าทางมากเกินไป หากผู้รับบริการซึ่งเป็นผู้ใหญ่ไม่สมัครใจ

1.1.5 งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนว มีดังนี้

ศักดิ์สุบรรณ คันธา (2541) ศึกษาความคิดเห็นต่อกิจกรรมในวิชาแนะแนวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาตอนต้น โรงเรียนชุมชนบ้านป่าคาแม่เงินสามัคคี อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย ผลการศึกษาพบว่า ความคิดเห็นต่อการจัดการเรียนการสอนในวิชาแนะแนว นักเรียนรู้สึกพอใจเป็นอย่างมากต่อการจัดกิจกรรม มีเนื้อหา บรรยายภาคการเรียนการสอนที่ดีเหมาะสม นักเรียนมองเห็นว่าวิชานี้มีคุณค่าต่อตนเอง

สรายุทิพย์ อนุมิตี (2545) ศึกษาผลของกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหอพระ อำเภอเมืองเชียงใหม่ พบว่า หลังการสอนโดยใช้แผนการสอนกิจกรรมแนะแนว นักเรียนที่เข้าร่วมกิจกรรมเกิดการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติดสูงกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 แสดงว่า การจัดกิจกรรมแนะแนวช่วยเพิ่มการเห็นคุณค่าในตนเองเกี่ยวกับยาเสพติดให้แก่ นักเรียนที่เข้าร่วม กิจกรรม

ลัชชา ศศิภัทรกุล (2545) ศึกษาวิจัยเรื่องการพัฒนาชุดฝึกอบรมทางการแนะแนวเพื่อเพิ่มเจตคติทางลบต่อพฤติกรรมทะเลาะวิวาทของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่าชุดฝึกอบรมทางการแนะแนวเพื่อเพิ่มเจตคติทางลบ ต่อพฤติกรรมทะเลาะวิวาทของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีแพร่ จังหวัดแพร่ มีประสิทธิภาพตามการประเมินของผู้ทรงคุณวุฒิทางการแนะแนว โดยมีค่าตรงนัยความสอดคล้องที่ 0.96 และหลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางการแนะแนวเพื่อเพิ่มเจตคติทางลบ ต่อพฤติกรรมทะเลาะวิวาทของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่านักเรียนมีเจตคติทางลบต่อพฤติกรรมทะเลาะวิวาทเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จรีพรรณ พูลศรี (2546) ศึกษาผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกระบวนการกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต ทดลองกับกลุ่มตัวอย่าง 20 คน และกลุ่มควบคุม 20 คน พบว่า หลังใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมกลุ่ม นักเรียนกลุ่มตัวอย่างมีคะแนนการปรับตัวกับเพื่อนสูงกว่าก่อนการใช้

ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมกลุ่มอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มทดลองมีคะแนนการปรับตัวกับเพื่อนสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

วัฒนกิจ สิทธิสถิตอังกูร (2546) ศึกษาการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคล ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียน กรุงเทพมหานคร ใช้กิจกรรมแนะแนวกลุ่ม กับนักเรียนกลุ่มทดลอง 8 คน กลุ่มควบคุม 8 คน ผลการวิจัยพบว่า นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มมีการพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลสูงกว่าก่อนทดลอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 นักเรียนที่ได้รับการจัดกิจกรรมโดยใช้ชุดการให้ข้อเสนอแนะมีการพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคลก่อนและหลังการทดลองไม่แตกต่างกัน

วันดี โชติพานิช (2546) ศึกษา ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้บทหนังตะลุงที่มีต่อความรับผิดชอบตนเองของนักเรียนระดับนาฏศิลป์ชั้นกลางปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์พัทลุง จังหวัดพัทลุง โดยกลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนที่มีคะแนนความรับผิดชอบตนเองต่ำกว่าเปอร์เซ็นต์ไทล์ที่ 25 จำนวน 40 คน โดยสุ่มอย่างง่ายเป็นกลุ่มทดลอง 20 คน กลุ่มควบคุม 20 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบวัดความรับผิดชอบตนเอง ผลการวิจัยพบว่านักเรียนกลุ่มทดลองมีความรับผิดชอบตนเองสูงกว่าก่อนการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้บทหนังตะลุงอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 นักเรียนกลุ่มทดลองที่ใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้บทหนังตะลุงมีความรับผิดชอบตนเองสูงกว่านักเรียนกลุ่มควบคุม อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จะเห็นได้ว่าการนำกิจกรรมแนะแนวมาใช้เพื่อศึกษาพฤติกรรมกับกลุ่มตัวอย่างถึงแม้ส่วนใหญ่จะนำมาใช้กับเด็กเพื่อให้เกิดพฤติกรรมหรือผลสัมฤทธิ์ที่ผู้วิจัยกำหนด จะเห็นว่ากิจกรรมแนะแนวสามารถช่วยให้ผู้รับบริการเกิดพฤติกรรมที่พึงประสงค์เพราะ กิจกรรมแนะแนว ช่วยให้ผู้ร่วมบริการเกิดการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการขั้นตอนการทำกิจกรรมที่มีทั้ง เกม การสังเกต การอภิปราย การปฏิบัติ เป็นต้น ในงานวิจัยฉบับนี้ผู้วิจัยจึงได้สร้างกิจกรรมแนะแนวขึ้นเพื่อนำมาพัฒนาและสร้างเจตคติสำหรับผู้ใหญ่ขึ้น

1.2 กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง

ในต่างประเทศคำว่า Visual Strategies เป็นคำที่ใช้ในวงการการศึกษาพิเศษ ซึ่งเป็นเทคนิควิธีการที่นำมาใช้ในการปรับพฤติกรรมและการสื่อความหมายในเด็กที่มีความบกพร่อง ต่าง ๆ ในประเทศไทยได้นำเข้ามาใช้และมีผู้ให้คำจำกัดความเป็นภาษาไทย คือ “กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง” (วันทนี พันธ์ชาติ และอลิสสา สุวรรณรัตน์ ศูนย์อิเล็กทรอนิกส์และคอมพิวเตอร์แห่งชาติ กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี) เทคนิควิธีการดังกล่าวจึงยังไม่เป็นที่

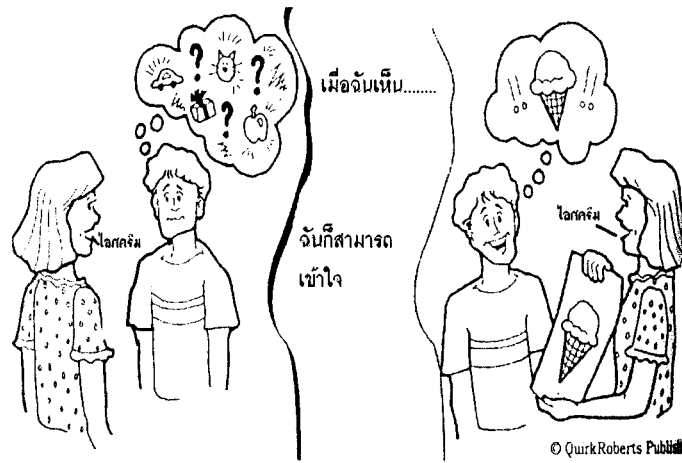
รู้จักแพร่หลายและนำมาใช้ในหน่วยงานที่ต้องดูแลเด็กพิเศษ อาทิ เด็กดาวน์ซินโดรม เด็กออทิสติก เป็นต้น ผู้วิจัยได้ศึกษาเกี่ยวกับเอกสารที่เกี่ยวข้องกับ “กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง” (Visual Strategies) จากงานเขียนของ ลินดา ฮอดดดอน (Linda A. Hodgdon; 2000, 2001) , สถาบันการศึกษาเมืองเพนซิลวาเนีย (PaTTAN Pannsylvania Department of Education, WWW.pattan.k12.pa.us), www.usevisualstrategies.com, วันทนีย์ พันธชาติ และอลิสสา สุวรรณรัตน์ (2547) ผู้วิจัยจึงขอสรุปตามหัวข้อต่อไปนี้

1.2.1 ความหมายของ “กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง”

กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง (Visual Strategies) หมายถึง สิ่งที่เป็นรูปภาพ วัตถุ สิ่งของ ประกอบคำศัพท์หรือ คำอธิบาย ที่สามารถมองเห็นได้ และนำมาใช้ในการ สื่อความหมายและจัดการกับพฤติกรรมบางอย่างในเด็กที่มีความบกพร่องต่าง ๆ เช่น ออทิสติก ดาวน์ซินโดรม เด็กที่มีปัญหาการเรียนรู้ ฯลฯ

1.2.2 ความสำคัญของ “กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง”

เด็กออทิสซึมเป็นเด็กที่มีปัญหาในด้านการสื่อความหมาย เป็นเหตุให้เกิด ปัญหาการมีปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่นในสังคม การเรียนรู้และพฤติกรรม เมื่อเด็กอยู่ในสังคมจำเป็นต้อง เรียนรู้เกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม แต่เด็กจะขาดทักษะความรู้ความเข้าใจอย่างมาก เด็กไม่สามารถ ปฏิบัติตามกฎ ระเบียบ คำสั่ง ได้ ทั้งนี้เพราะ เด็กจะสามารถเข้าใจในสิ่งที่เห็นมากกว่าที่ได้ยิน ข้อมูลใด ๆ ที่เป็นคำพูดมักเป็นข้อมูลที่คงอยู่เพียงชั่วคราว (Transient Message) มักเกิดความ ยากลำบากในการจำ เพราะข้อมูลจะเข้ามาและหายไปอย่างรวดเร็ว แต่หากมีสิ่งใดก็ตามที่ สามารถรับรู้ได้ด้วยการมองเห็น ไม่ว่าจะเห็นวัตถุ รูปภาพ ก็จะเป็นข้อมูลที่คงอยู่ได้นาน (Non - Transient Message) (Linda A. Hodgdon, 2000 และ 2001, คเนิงนิตย์ ไชยลังการณ 2546, นุชนารถ แก้วมาตร, 2547) ดังนั้นพฤติกรรมในเด็กที่มีภาวะออทิสติกซึ่งมีปัญหาด้านการ สื่อสารอยู่แล้ว การใช้คำพูด คำอธิบายในการสอน การบอกกล่าวจึงไม่ประสบผลสำเร็จ เด็กอาจปฏิบัติตามได้ในชั่วระยะเวลาหนึ่ง และพฤติกรรมที่แสดงออกบางอย่างไม่สามารถแก้ไขได้ เด็กมักจะทำในสิ่งที่ซ้ำ ๆ เป็นกิจวัตรประจำวันแบบเดิม การสอนให้เด็กเปลี่ยนพฤติกรรม แต่เดิมใช้คำพูด คำอธิบายจึงไม่ได้ผล ดังนั้นจากหลักการที่ว่าคนเราสามารถจดจำสิ่งที่เห็นได้ ดีกว่าสิ่งที่ได้ยิน (Adgar Dale อ้างในมณิษฐา จินตพิทักษ์, 2543) จึงได้มีการนำเทคนิคการ มองเห็นที่เรียกว่า กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง (Visual Strategies) เข้ามาใช้ในการสอน เด็กออทิสติก เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจในการสื่อความหมายและใช้ในการควบคุมพฤติกรรมอีกด้วย

ภาพที่ 2.1 การรับรู้และการสื่อความหมายในเด็กออทิสติก (Linda A. Hodgdon, 2001)

จากภาพอธิบายได้ว่า เมื่อต้องการให้เด็กรับรู้ถึงสิ่งใดสิ่งหนึ่งโดยใช้คำพูดเพียงอย่างเดียวถ้าเด็กไม่มีประสบการณ์ในการเห็นในสิ่งที่ได้ยินมาก่อน เด็กออทิสติกจะคิดจินตนาการภาพในความคิดไปต่าง ๆ นานา ทำให้ไม่เข้าใจสิ่งที่ต้องการสื่อ แต่เมื่อใช้ภาพร่วมกับการใช้ภาษา เด็กจะเกิดความเข้าใจและจดจำได้ว่าสิ่งที่เขาเห็นและได้ยินคืออะไร

1.2.3 ประเภทของกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง

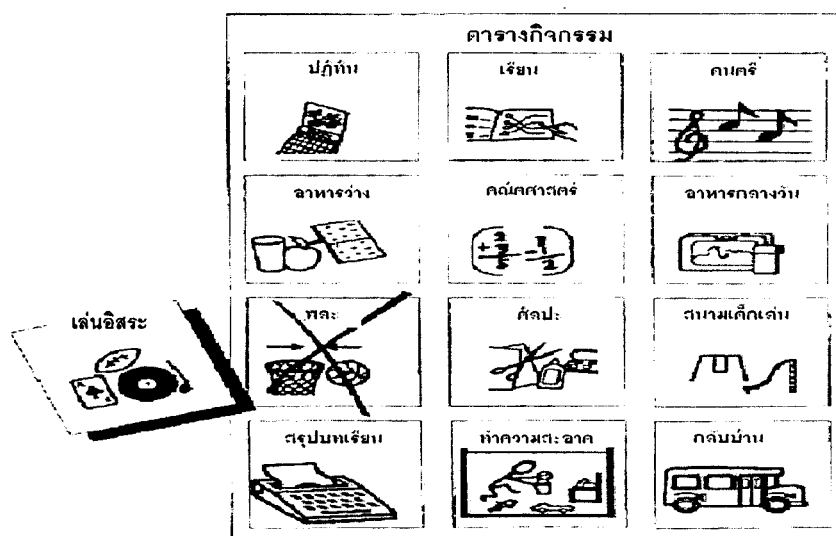
ประเภทของกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง ซึ่งมีอยู่หลายรูปแบบ ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะบางประเภทที่ส่วนใหญ่สามารถนำมาใช้กับเด็กได้เป็นอย่างดี อาทิ

- 1) ตารางเวลา (Schedule)
- 2) ตารางเวลาย่อย (Mini - Schedule)
- 3) ปฏิทิน (Calendars)
- 4) การแบ่งงานออกเป็นขั้นตอนย่อย (Task Organizers)
- 5) เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการ (Management Tools)
- 6) เครื่องมือการเปลี่ยนกิจกรรม (Transition Helpers)

1) ตารางเวลา (Schedule)

ตารางเวลาเป็นเครื่องมือที่ช่วยให้เด็กรู้ว่าในวันหนึ่ง ๆ เขาจะต้องทำอะไรบ้าง ในขณะที่นั้นเขาจะต้องทำอะไรและเวลาต่อไปเขาจะต้องทำอะไรอีก ตารางเวลาที่สร้างขึ้นโดยมีภาพประกอบจะช่วยให้เด็กมีทักษะการรับรู้ด้วยการมอง รู้ถึงการที่จะต้องเปลี่ยนแปลงกิจกรรม ซึ่งโดยปกติเป็นการยากที่จะต้องสอนเด็กออทิสติกเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เขาเคยทำเป็นกิจวัตรประจำวัน การใช้ตารางเวลาโดยมีภาพประกอบจะช่วยให้เขาสามารถเข้าใจว่า

ในวันนี้เขาจะต้องทำอะไรบ้าง แทนที่จะบอกเป็นคำพูดให้เด็กเข้าใจว่า วันนี้เขาจะต้องเรียนหรือทำอะไร ซึ่งการบอกโดยคำพูดทำให้เด็กสับสนยิ่งในเด็กออทิสติก จะเห็นได้บ่อยครั้งที่เด็กไม่ปฏิบัติตามหรือปฏิบัติตามเพียงชั่วระยะเวลาหนึ่งเท่านั้น และก็จะแสดงพฤติกรรมนั้นซ้ำอีก การนำตารางเวลาที่มีภาพประกอบเข้ามาใช้จึงช่วย สื่อความหมายให้เด็กเข้าใจกิจกรรมที่เขาจะต้องทำ และต่อไปเขาจะต้องทำอะไรอีกได้เป็นอย่างดี อันจะเป็นการช่วยให้เด็กแสดงออกถึงพฤติกรรมที่เหมาะสมและสร้างระเบียบวินัย

ภาพที่ 2.2 ตัวอย่างตารางกิจกรรมแบบใช้ภาพ (Linda A. Hodgdon, 2001)

จากภาพ การสร้างตารางเวลาแสดงให้เด็กรู้ว่าในวันนี้เขาจะต้องทำกิจกรรมอะไรบ้าง ในช่วงเวลาใด กิจกรรมต่อไปคืออะไร และเมื่อมีการเปลี่ยนกิจกรรม จากภาพไม่มีพลศึกษาจะต้องใช้สัญลักษณ์ (กากบาท) ที่แสดงให้เห็นชัดเจนและมีภาพกิจกรรมอื่นแทนที่ เพื่อแสดงให้รู้ว่าในชั่วโมงนี้สามารถเล่นหรือเป็นเวลาร่างได้ เพราะในเด็กออทิสติกการยอมรับการเปลี่ยนแปลงเป็นไปได้อย่างยากมากยิ่งถ้าใช้คำพูด คำสั่งเพียงอย่างเดียวเด็กจะไม่ปฏิบัติตามและต่อต้าน

การจัดตารางเวลาจะช่วยให้เรารู้ว่า ...

- ในวันนี้จะมีเหตุการณ์ใดเกิดขึ้นบ้าง
- รู้ว่ากิจกรรมนั้น ๆ จะสิ้นสุดลงเมื่อไรและต่อไปจะมีกิจกรรมอะไรต่อไป
- ช่วยฝึกให้ผู้เรียนรู้จักการปฏิบัติตามกฎ ระเบียบโดยใช้ตาราง

- สามารถช่วยให้เด็กเข้าใจขั้นตอน และยอมรับกิจกรรมหรือสิ่งที่จะต้องปฏิบัติในวันหนึ่ง ๆ

วิธีสร้างตารางเวลา

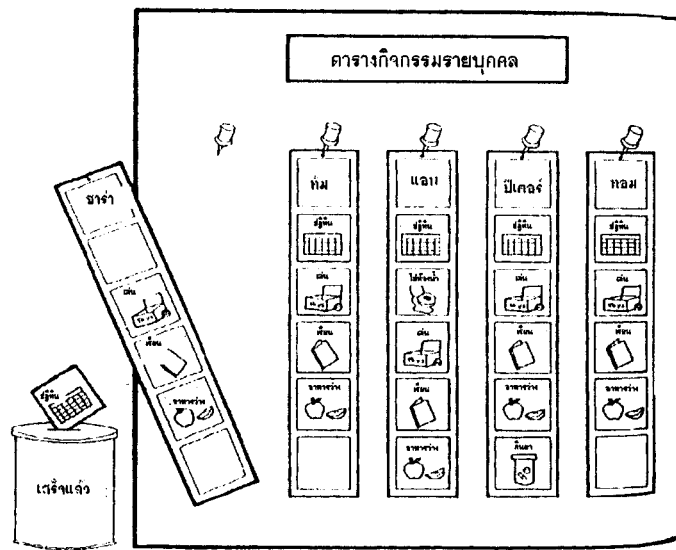
(1) กำหนดว่าเด็กควรจะทำกิจกรรมอะไร จำนวนเท่าไรในแต่ละวัน
 (2) ต้องคำนึงถึงโอกาสที่เด็กจะสามารถกระทำกิจกรรมได้สำเร็จ ทั้งหมดในแต่ละวันหรือแต่ละครั้ง และหากในแต่ละครั้งมีกิจกรรมหลายกิจกรรม ควรจัดให้มีการหยุดพักหรือกิจกรรมผ่อนคลายก่อนที่จะให้ทำกิจกรรมอื่นต่อไป

(3) กำหนดรูปแบบการทำตารางเวลาที่จะนำเสนอด้วยรูปภาพให้เหมาะสมกับกิจกรรมที่จัดเพื่อความเข้าใจที่ง่ายขึ้น

(4) ควรนำมาฝึกใช้กับเด็กเป็นประจำทุกวัน เมื่อกิจกรรมใดที่เด็กทำผ่านไปแล้วหรือเสร็จสิ้นต้องทำเครื่องหมายให้รู้ว่ากิจกรรมนั้นเสร็จ โดยปิดภาพนั้นไว้ หรือดึงออกหรือกากบาททับ เพื่อให้เด็กรู้ว่ากิจกรรมนั้นเสร็จแล้ว และต่อไปจะต้องทำอะไรอีก

2. ตารางเวลาย่อย (Mini - Schedule)

กรณีที่เด็กมีปัญหาในการปฏิบัติกิจกรรมใดกิจกรรมหนึ่งในตาราง ซึ่งอาจจะยากเกินไปเพราะมีขั้นตอนซับซ้อนและเด็กไม่สามารถปฏิบัติตามได้ เราสามารถนำกิจกรรมนั้นมาแยกเป็นภาพลำดับขั้นตอนย่อย ๆ ทุกขั้นตอนได้อีก โดยจัดทำเป็นตารางย่อย เช่น เด็กอาจจะรู้ว่าก่อนไปโรงเรียนเขาจะต้องทำอะไรบ้าง แต่ในขั้นตอนของการแต่งตัว เด็กบางคนไม่สามารถแต่งตัวด้วยตัวเองได้ การบอกให้ทำเด็กอาจทำตามได้บ้างหรือไม่ได้เลย หรือไม่ยอมทำ ต้องเป็นภาระของผู้อื่นต้องเข้ามาช่วยเหลือ ตารางเวลาย่อยช่วยให้เขาสามารถเห็นภาพสิ่งที่เขาจะต้องกระทำเกี่ยวกับตนเอง ซึ่งสามารถจัดทำเป็นรายบุคคลได้ หรือในกรณีที่มีเด็กหลายคนและแต่ละคนต้องปฏิบัติกิจกรรมที่แตกต่างกันไป ในขณะที่มีเด็กอยู่ในห้องเดียวกัน เด็กแต่ละคนจะเกิดความสับสนไม่รู้ว่าตนเองจะต้องทำอะไรบ้าง หรือจะทำตามเพื่อน ๆ คนอื่น การจัดทำตารางเวลาย่อยเป็นรายบุคคลสามารถช่วยให้เด็กเข้าใจและรับรู้ว่าตนเองจะต้องปฏิบัติกิจกรรมอะไรบ้างในวันนี้ และหลังจากเสร็จสิ้นกิจกรรมนี้จะต้องทำอะไรต่อไป เมื่อกิจกรรมใดเสร็จสิ้นจะต้องเก็บภาพกิจกรรมนั้นลงในกล่องเก็บทันที (ภาพที่ 2.3) เป็นต้น

ภาพที่ 2.3 ตัวอย่างตารางการทำกิจกรรมรายบุคคล (Linda A. Hodgdon, 2001)

3. ปฏิทิน (Calendars)

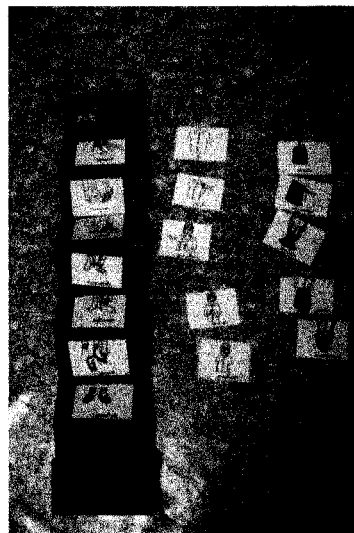
ปฏิทินนำมาใช้กับเด็กที่มีปัญหาในเรื่องวัน เวลา หรือกิจกรรมที่เด็ก รอคอยที่จะทำหรือต้องการทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน เช่น เด็กรอคอยวันหยุด ไม่อยากไปโรงเรียน การทำปฏิทินประจำเดือนที่แสดงให้ทราบถึงวันต่าง ๆ ที่โรงเรียนเปิดเรียน วันที่โรงเรียนปิดเรียน วันสำคัญ วันที่มีกิจกรรมพิเศษติดไว้บนตารางปฏิทิน ซึ่งครูหรือผู้ปกครองต้องสอนเด็กถึงวันต่าง ๆ ดังกล่าว

ข้อควรคำนึงเกี่ยวกับการใช้ปฏิทิน

- 1) ไม่ควรรอให้เด็กรู้จักวันใน 1 สัปดาห์ก่อนที่จะสอนเกี่ยวกับปฏิทิน
- 2) ภาพที่นำมาใช้ในปฏิทินต้องเป็นข้อมูลที่สามารถสื่อความหมายที่เด็กเข้าใจง่าย
- 3) ต้องทำสัญลักษณ์ให้รู้ถึงวันที่ผ่านไปแล้ว
- 4) หากมีการเปลี่ยนกิจกรรม ต้องแสดงสัญลักษณ์กิจกรรมใหม่ ทดแทนและอธิบายให้เข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงนั้น ๆ
- 5) ต้องแสดงสัญลักษณ์บอกถึงตำแหน่งของวันในปัจจุบัน

4. การแบ่งงานออกเป็นขั้นตอนย่อย (Task Organizers)

การกระทำหรือการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น การแปรงฟัน ซึ่งมันอาจจะง่ายสำหรับบุคคลโดยทั่วไป แต่ในเด็กบางคนโดยเฉพาะเด็กพิเศษที่มีความบกพร่องด้านต่าง ๆ บางครั้งเด็กไม่สามารถทำได้ หรือแม้กระทั่งการทำตามแบบอย่างที่เราสาธิต เด็กก็อาจปฏิบัติตามขั้นตอนได้ไม่ถูกต้อง เด็กอาจเกิดความไม่แน่ใจในขั้นตอนกิจกรรม จึงจำเป็นต้องมีการแบ่งงานออกเป็นขั้นตอนย่อยที่แสดงให้เห็นภาพเป็นลำดับขั้นตอนของการทำงานนั้น ๆ การแบ่งงานออกเป็นขั้นตอนย่อยสามารถช่วยให้เด็กประสบความสำเร็จในการปฏิบัติกิจกรรมที่เป็นกิจวัตรประจำวันช่วยแก้ปัญหาการไม่ให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมของเด็กได้อีกด้วย ดังตัวอย่าง ภาพที่ 2.4 เป็นตารางการแบ่งงานออกเป็นขั้นตอนในเรื่องการแต่งตัวในเด็กที่ไม่ให้ความร่วมมือในการแต่งตัว หรือแต่งตัวด้วยตัวเองไม่ได้

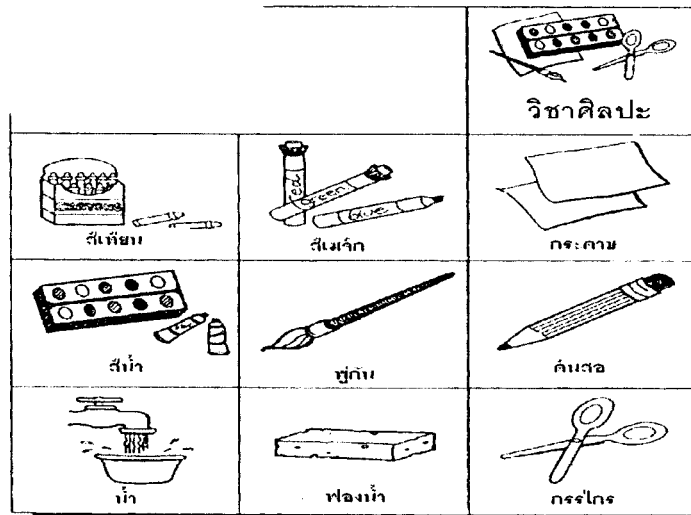

ภาพที่ 2.4 การแบ่งงานออกเป็นขั้นตอนย่อย

5. เครื่องมือที่ใช้ในการจัดการ (Management Tools)

เป็นเครื่องมือที่ช่วยในการสอนเรื่องเกี่ยวกับกิจวัตรประจำวันหรือกฎระเบียบในชั้นเรียน ที่บ้าน หรือในที่ชุมชน กรณีที่เด็กชอบแสดงพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น ขอบปูดสอดแทรกการสนทนา หรือ ไม่กระทำตาม ระเบียบ ข้อตกลง ในขณะที่ชุมชน เช่น การไปห้องสมุด หรือสามารถใช้ภาพเพื่อเตือนความจำ กรณีที่เด็กชอบลืม ละเลยหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติ เช่น การปิดไฟ พัดลม ปิดโทรทัศน์ หรือในกิจกรรมการเรียนการสอนในวิชาที่จะต้องมีการปฏิบัติ การให้เด็กฟังคำสั่งและปฏิบัติตามเด็กออทิสติกไม่สามารถปฏิบัติตามได้ และไม่เข้าใจ การสอนให้เด็กเข้าใจจำเป็นต้องใช้เครื่องมือในการจัดการ โดยใช้ภาพแทน

ซึ่งช่วยให้ครู พ่อแม่ ผู้ปกครองไม่จำเป็นต้องใช้คำพูดตักเตือนบ่อยครั้ง ซึ่งภาพและภาษาที่ใช้ต้องเป็นภาษาที่สามารถสื่อความหมายให้เด็กเข้าใจง่าย ตัวอย่างภาพที่ 2.4 ที่โรงเรียนในชั่วโมงศิลปะ เด็กอาจนำสิ่งอื่น ๆ เข้าเล่นในชั่วโมงทุกครั้ง ต้องแสดงภาพให้เด็กเห็นว่าสิ่งที่จะต้องใช้ในชั่วโมงนี้ คือสิ่งของที่อยู่ในภาพเท่านั้น

ภาพที่ 2.5 ตัวอย่างภาพที่ใช้ในการฝึกกฎ ระเบียบ ข้อตกลง (Linda A. Hodgdon, 2001)

6) เครื่องมือการเปลี่ยนกิจกรรม (Transition Helpers)

การเปลี่ยนกิจกรรมจะนำมาใช้ในกรณีที่เด็กจะต้องทำกิจกรรมหลายอย่างในขณะนั้น แต่เด็กชอบหรือสนุกกับกิจกรรมเดียวและไม่สนใจหรือเกิดความกลัว ไม่ต้องการที่จะเปลี่ยนกิจกรรมอื่น ๆ จึงต้องใช้ภาพกิจกรรมจัดเป็นตารางเวลาให้เด็กรู้และมองเห็น เพื่อช่วยให้เด็กเข้าใจง่ายขึ้นและยอมรับการเปลี่ยนแปลงที่จะเกิดขึ้นหลังจากทำกิจกรรมนั้น ๆ เสร็จแล้ว และเมื่อเด็กไม่ชอบกิจกรรมนั้นแต่เราต้องการให้เด็กสนใจทำ ต้องสื่อด้วยภาพให้เด็กเข้าใจว่าเมื่อเขาทำกิจกรรมดังกล่าวแล้ว เด็กก็จะได้รับรางวัล ซึ่งรางวัลที่ให้ต้องเป็นสิ่งที่ดีที่เด็กชอบ อาจเป็นสิ่งของหรือกิจกรรมอื่นที่เด็กชอบ เป็นการวางเงื่อนไข โดยใช้สิ่งเสริมแรงกระตุ้นให้เด็กปฏิบัติตามกิจกรรมหรืองานที่กำหนดไว้ โดยใช้ภาพก่อน (First) และ หลัง (Then)

จากตัวอย่างรูปแบบของกิจกรรมกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองเห็นนำมาใช้ในการควบคุมพฤติกรรมของเด็ก ผู้ที่นำมาใช้สามารถประยุกต์ใช้ได้หลายรูปแบบ ทั้งนี้ต้องรู้จักและเข้าใจถึงปัญหาของเด็ก จึงจะสามารถนำมาช่วยเหลือแก้ไขได้ตรงตามปัญหาพฤติกรรมที่เกิดขึ้น

1.3 ความหมายของกิจกรรมแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง

จากวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับทั้งกิจกรรมแนะแนวและกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง สามารถสรุปความหมายของ “กิจกรรมแนวตามแนวของกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง” ได้ว่า คือ กิจกรรมที่จัดขึ้นตามกระบวนการแนะแนวที่มีลำดับขั้นตอนด้วยเทคนิควิธีต่าง ๆ เช่น กระบวนการกลุ่ม การอภิปราย การวิเคราะห์ สังเคราะห์ และเทคนิคการเรียนรู้โดยใช้กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง อันได้แก่ การใช้รูปภาพ วัตถุ สิ่งของ ที่สามารถมองเห็นได้

1.4 แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับการใช้รูปภาพ

รูปภาพเป็นเครื่องมือสื่อสารของมนุษย์มาแต่โบราณกาลก่อนภาษาพูดและภาษาเขียน รูปภาพจึงได้เข้ามาเกี่ยวข้องกับการดำเนินชีวิตของคนเราในทุกรูปแบบ ถ้าไม่มีรูปภาพเราก็ไม่สามารถที่จะมีความคิด หรือจินตนาการสิ่งที่เราไม่เคยเห็นหรือมีประสบการณ์มาก่อน และเป็นสิ่งที่สามารถสื่อความหมายให้เข้าใจง่ายกว่าภาษาพูดซึ่งเป็นภาษาที่ไม่สามารถสื่อความหมายได้อย่างกว้างขวางทั่วโลก ภาษาพูดจะมีความแตกต่างกันไปตามเชื้อชาติ บริเวณ ถิ่นที่อยู่อาศัย ดังนั้น รูปภาพ สัญลักษณ์ต่าง ๆ จึงเข้ามามีบทบาทในชีวิตประจำวันของคนเรามากมาย อาทิ สัญลักษณ์จราจร ป้ายสัญลักษณ์ต่าง ๆ อันจะเป็นภาษาที่คนทุกชาติทุกภาษาสามารถเข้าใจได้ตรงกัน เพราะรูปภาพมีลักษณะเป็นภาษาสากล (International Language) สามารถสื่อความหมายได้ดีและรวดเร็วที่สุด เพราะการสื่อความหมายด้วยภาพนั้นเป็นการสื่อสารที่มีผลต่อการรับรู้และการทำให้คนจดจำได้มากที่สุด (ปิยกุล เลาว์ณย์ศิริ, 2535: 93) รูปภาพ ในปัจจุบันสามารถนำมาใช้ในวงการธุรกิจ โฆษณา อย่างแพร่หลายและค่อนข้างประสบความสำเร็จ เพราะการชักจูงคนให้เกิดความเชื่อถือ หรือกระตุ้นความสนใจสามารถใช้ภาพ เป็นสิ่งเร้าหรือสื่อความหมายได้ดีกว่าภาษาเขียนหรือถ้อยคำ เช่น การโฆษณาสินค้าถ้ามีเฉพาะตัวหนังสือเพียงอย่างเดียวก็ไม่น่าสนใจ ต้องมีรูปภาพประกอบด้วยเราจึงเห็นป้ายต่าง ๆ เหล่านี้ตามท้องถนนที่สามารถมองเห็นได้ทั้งภาพและตัวหนังสือ เพราะไม่ว่าเด็กหรือผู้ใหญ่ย่อมสามารถตีความหมายของรูปภาพและอ่านรูปภาพได้ง่ายกว่าอ่านหนังสือ หรือวัสดุอื่น ๆ เพราะรูปภาพสามารถเล่าเรื่องราวจากตัวมันเองได้เป็นส่วนมาก อาศัยตัวหนังสือเป็นส่วนประกอบเพียงเพื่อให้เข้าใจเรื่องราวในภาพได้สมบูรณ์ขึ้น นอกจากนั้น รูปภาพยังช่วยสร้างอารมณ์ สามารถจูงใจ ให้เกิดการเรียนรู้ รวมทั้งสามารถรวบรวมความคิดและบรรยายให้ทราบเหตุการณ์ได้ (จิตรา ศรีเจริญ อ่างถึงใน มณีชวาส จินตพิทักษ์, 2543) รูปภาพมีความสำคัญต่อการเรียนการสอน ในฐานะที่เป็นสื่อที่มีความเป็นรูปธรรมสูงกว่า เมื่อเปรียบเทียบกับถ้อยคำ (Edgar Dale อ่างถึงใน มณีชวาส จินตพิทักษ์, 2543: 6) ซึ่งสอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างสามมิติของสมรรถภาพสมอง (The Structure of Intellet Theory) ของ กิลฟอร์ด (Guilford, 1967 อ่างถึงใน สุวิทย์ นวมะวัฒน์,

2530: 4) ที่อธิบายความสามารถทางสมองของมนุษย์เป็นแบบสามมิติ (Three Dimensional Model) คือ

มิติที่ 1 เนื้อหา (Contents) หมายถึง ข้อมูลหรือสิ่งเร้าต่าง ๆ เรียงลำดับตามลักษณะของการรับรู้จากง่ายไปหายากได้ 4 ระดับ คือ ภาพ (Figural) สัญลักษณ์ (Symbolic) ภาษา (Semantic) และพฤติกรรม (Behavioral)

ภาพ (Figural) หมายถึง ข้อมูลที่เป็นรูปธรรม สามารถที่จะรับรู้และระลึกออกมาได้ เช่น รูปคน รูปสัตว์ เป็นต้น

สัญลักษณ์ (Symbolic) หมายถึง ข้อมูลที่อยู่ในรูปเครื่องหมายต่าง ๆ เช่น ตัวอักษร ตัวเลข โฉดดนตรี ป้ายสัญญาณจราจร เป็นต้น

ภาษา (Semantic) หมายถึง ข้อมูลที่อยู่ในรูปถ้อยคำทั้งที่เป็นภาษาเขียน ภาษาพูดที่มีความหมายต่าง ๆ กัน บางครั้งอาจไม่อยู่ในรูปถ้อยคำ เช่น ภาษามือ

พฤติกรรม (Behavioral) หมายถึง ข้อมูลที่อยู่ในรูปกิริยาอาการของมนุษย์

มิติที่ 2 วิธีการคิด (Operations) แบ่งออกเป็น การรู้การเข้าใจ (Cognition) การจำ (Memory) การคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) การคิดเอกนัย (Convergent Thinking) และการประเมินค่า (Evaluation)

การรู้การเข้าใจ (Cognition) หมายถึง ความสามารถทางสมองที่บุคคลรู้จัก และมีความเข้าใจในสิ่งต่าง ๆ รวมทั้งการรู้และเข้าใจสิ่งที่แปลกออกไปได้ เช่น เมื่อเห็นลักษณะปิดบางส่วนของภาพปลา ก็จะเข้าใจว่าเป็นปลา เป็นต้น

การจำ (Memory) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถสะสม เก็บรวบรวมข้อมูลต่าง ๆ ที่รู้จักหรือเคยเห็น และสามารถคิด อธิบายสิ่งนั้นออกมาได้

การคิดอเนกนัย (Divergent Thinking) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถให้ข้อมูลต่าง ๆ ได้โดยไม่จำกัดจำนวนสิ่งเร้าที่กำหนด เช่น สามารถสร้างภาพจากรูปสามเหลี่ยมให้เป็นภาพต่าง ๆ ได้

การคิดเอกนัย (Convergent Thinking) ความสามารถของบุคคลที่สามารถสรุป ข้อมูลที่ดีที่สุดและถูกต้องที่สุดจากข้อมูลที่กำหนดให้ได้

และการประเมินค่า (Evaluation) หมายถึง ความสามารถทางสมองของบุคคลที่สามารถหาเกณฑ์ที่สมเหตุสมผลจากข้อมูลที่กำหนดให้ และสรุปได้ว่า ข้อมูลอื่นใดมีลักษณะสอดคล้องกับเกณฑ์นั้น เช่น สามารถบอกได้ว่าภาพต่าง ๆ เหล่านั้นภาพใดเหมือนกับภาพที่กำหนดให้มากที่สุด

มิติที่ 3 ผล (Products) เป็นข้อมูลที่ได้จากวิธีคิดแบบต่าง ๆ แบ่งออกเป็น หน่วย (Units) จำพวก (Classes) ความสัมพันธ์ (Relations) ระบบ (Systems) การแปลงรูป (Transformations) และการคาดการณ์ (Implications)

หน่วย (Units) หมายถึง สิ่งใดสิ่งหนึ่งซึ่งมีลักษณะเฉพาะตัวและแตกต่างกันไป จากสิ่งอื่น เช่น สัตว์ต่าง ๆ พืชต่าง ๆ เป็นต้น

จำพวก (Classes) หมายถึง กลุ่มของหน่วยต่าง ๆ ที่มีลักษณะบางประการ ร่วมกัน เช่น สัตว์เลี้ยงลูกด้วยนม สัตว์ปีก เป็นต้น

ความสัมพันธ์ (Relations) หมายถึง การเชื่อมโยงของผลที่ได้จากประเภท ต่าง ๆ 2 ชนิดเข้าไว้ด้วยกัน โดยอาศัยลักษณะบางประการเป็นเกณฑ์ เช่น คนกับบ้าน นกกับรัง ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ของสิ่งมีชีวิตกับที่อยู่อาศัย เป็นต้น

ระบบ (Systems) หมายถึง การเชื่อมโยงของผลที่ได้หลาย ๆ คู่ เข้าไว้ด้วยกัน อย่างมีระเบียบแบบแผนอย่างใดอย่างหนึ่ง เช่น 2, 4, 6, 8, 10 เป็นระบบคู่

การแปลงรูป (Transformations) หมายถึง การเปลี่ยนแปลง การปรับปรุง การขยายความ การให้คำนิยามใหม่ หรือการจัดองค์ประกอบของข้อมูลที่กำหนดให้เสียใหม่ ให้มีรูปร่างต่างไปจากเดิม

การคาดการณ์ (Implications) หมายถึง การคาดคะเน หรือคาดหวัง หรือ ทำนายอะไรบางอย่างจากข้อมูลที่กำหนดไว้ให้แตกต่างไปจากเดิม

จะเห็นได้ว่าจากแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับการใช้รูปภาพข้างต้น บุคคลสามารถรับรู้ สิ่งต่างได้เป็นสิ่งแรกจะเป็นรูปภาพ และเป็นสิ่งที่สามารถทำให้เข้าใจความหมายได้ตรงกัน มากกว่าภาษา หรือถ้อยคำ เพราะเป็นสิ่งที่อาจทำให้บุคคลไม่สามารถเข้าใจความหมายได้ตรงกัน เนื่องจากภาษาพูดเป็นภาษาเฉพาะถิ่น พื้นที่ ความเข้าใจความหมายของคำอาจคาดเคลื่อนไปได้ ภาพจึงเป็นสื่อพื้นฐานที่นำมาใช้สอนหรือสื่อความหมายให้บุคคลสามารถเข้าใจสิ่งต้องการ นำเสนอได้ ดังนั้น ในการเรียนการสอนเด็กออทิสติก ซึ่งเป็นเด็กที่มีความบกพร่องทางการพูด และการสื่อความหมายจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องนำวิธีการสอนโดยการใช้ภาพเป็นสื่อ เพราะเด็ก จะสามารถรับรู้ และเข้าใจความหมายของข้อมูลได้ดีกว่าการใช้คำพูด และถึงแม้เด็กบางประเภท จะไม่สามารถที่จะสอนให้มีความสามารถในการรับรู้หรือพัฒนาตามโครงสร้างของสมองจนครบ ทั้ง 3 มิติ แต่ก็เห็นได้ว่าไม่ว่าจะเป็นบุคคลทุกคนถ้าพิจารณาตามโครงสร้างสมองภาพสมองของ กิลฟอร์ดจะเริ่มจากการรับรู้จากรูปภาพ และพัฒนาไปตามลำดับขั้นตอน จากสิ่งที่เป็นรูปธรรม ก่อนจะพัฒนาเป็นความเข้าใจที่เป็นนามธรรม

2. วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กออทิสติก

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กออทิสติก ผู้วิจัยขอนำเสนอตามหัวข้อดังต่อไปนี้

2.1 ประวัติของโรคออทิสติก

โรคออทิสติกได้ถูกค้นพบในปี ค.ศ. 1799 โดยนายแพทย์ชาวฝรั่งเศส เจ เอ็ม จี ไอทาร์ด (J. M. G Itard) ได้เขียนเรื่องราวของเด็กชายคนหนึ่งอายุ 12 ปี ชื่อ อิกเตอร์ ในหนังสือ "The Wild Boy of Avuyron" ซึ่งใช้ชีวิตอยู่ในป่าและมีความผิดปกติในพฤติกรรมในเรื่องของภาษาและการเรียนรู้ในปี ค.ศ. 1919 นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ชื่อ โลเนอร์ วิทเมอร์ ได้เขียนบทความเกี่ยวกับ ด.ช.ดอน อายุ 2 ปี 7 เดือน ซึ่งมีความบกพร่องในการรับรู้ การใช้ภาษา แสดงพฤติกรรมแปลก ๆ แยกตัว วิทเมอร์ได้นำมาสอนในโรงเรียนเป็นเวลานาน จนกระทั่งเด็กสามารถมีอารมณ์ดีขึ้นจากรายการในหนังสือเล่มนี้กระตุ้นให้มีผู้สนใจเด็กกลุ่มนี้มากขึ้น

ปี ค.ศ. 1942 (พ. ศ. 2486) ดร.ลีโอ แคนเนอร์ (Dr Leo Kanner) เป็นคนแรกที่อธิบายและรวบรวมลักษณะอาการเฉพาะของโรคและจัดกลุ่มโรคโดยใช้ชื่อว่า ออทิสซึม (Autism) ซึ่งมาจากรากศัพท์ของภาษากรีกว่า Auto (แปลว่า self) ตัวเอง (รจนา ทรรทรานนท์, 2527 วินัดดา ปิยะศิลป์, 2538)

2.2 ความหมายของออทิสติก

ได้มีนักการศึกษาได้ให้ความหมายของออทิสติกไว้ดังนี้

ฮัน แอสเพนเซอร์ (Han Aspengler, 1940 – 1944, อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2543: 210) ออทิสติก คือ เด็กที่มีลักษณะขาดการติดต่อกับผู้อื่น ไม่สนใจโลกภายนอก มีปัญหาในการสื่อสาร การใช้ภาษาพูด จึงเรียกว่า เด็กที่มีลักษณะอาการดังกล่าวว่า "Autism" ซึ่งมาจากรากศัพท์ว่า "Auto" คือ ตนเอง (self) หมายถึง พฤติกรรมที่หมกหมุ่นกับตนเอง ไม่สนใจสิ่งแวดล้อม มีความผิดปกติในน้ำเสียง ในภาษาพูดและการใช้คำ มีพฤติกรรมในการเคลื่อนไหวทางร่างกายซ้ำ ๆ

รจนา ทรรทรานนท์ (2527: 15-16) กล่าวว่า ออทิสซึม เป็นโรคจิตวัยเด็ก ซึ่งหมายถึง การแยกตัวและหมกมุ่นครุ่นคิดถึงตัวเอง มีอารมณ์แปรปรวนอย่างรุนแรง ไม่สามารถสื่อความหมายให้ผู้อื่นเข้าใจ

ผดุง อารยะวิญญู (2533) ได้ให้ความหมายของเด็กออทิสติกว่า เด็กออทิสติก หมายถึง เด็กที่มีความบกพร่องอย่างรุนแรงในการสื่อความหมายพฤติกรรม สังคม และการเรียนรู้

ความบกพร่องมักเกิดขึ้นในวัยเด็ก เด็กเหล่านี้มักมีปัญหาในการใช้ความคิด สถิติปัญญา การรับรู้ ซึ่งเป็นผลให้เด็กไม่สามารถเรียนรู้ได้ดี ขาดความเข้าใจในวิชาที่เรียน มีปัญหาในการสื่อสารและการคบเพื่อน

วินัดดา ปิยะศิลป์ (2538) กล่าวว่า โรคออทิสซึม คือ โรคที่มีความผิดปกติในพัฒนาการของเด็ก มีความอ่อนหยุ่นของประสาทการรับรู้และด้อยในพัฒนาการทางภาษา และแยกตัวออกจากสังคม ความอ่อนหยุ่นนี้จะขัดขวางหรือแปลผลข้อมูลที่รับรู้จากสายตา การได้ยินและประสาทสัมผัสอื่น ๆ ผิดพลาดจากปกติ มีผลต่อพัฒนาการทางการพูดและการสื่อสารอย่างมาก

เพ็ญแข ลิ้มศิลา (2540) ให้ความหมาย เด็กออทิสติก ว่า เด็กออทิสติก หมายถึง เด็กที่มีความผิดปกติและความล่าช้าทางด้านสังคม ด้านการสื่อสาร และการจินตนาการ ซึ่งมีสาเหตุเกี่ยวข้องกับความผิดปกติทางด้านกายภาพ เนื่องจากหน้าที่ของสมองบางส่วนทำงานผิดปกติความผิดปกติดังกล่าวพบได้ก่อนวัย 30 เดือน

กระทรวงศึกษาธิการสหรัฐอเมริกา (U.S. Department of Education อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาน, 2543) ให้ความหมายออทิสติกว่า คือ ความบกพร่อง การพัฒนาการด้านการสื่อสารด้วยภาษา ถ้อยคำและไม่ใช้ภาษาถ้อยคำ ด้านความสัมพันธ์กับผู้อื่น และมักสังเกตเห็นอาการเหล่านี้ได้ชัดเจนตั้งแต่อ่อนอายุ 3 ขวบ ความบกพร่องดังกล่าวมีผลกระทบต่อพัฒนาการด้านต่างๆหลายด้าน เด็กกลุ่มนี้ชอบทำอะไรซ้ำ ๆ ชอบการเคลื่อนไหวแบบใดแบบเดียว หมกมุ่นกับสิ่งหนึ่งอย่างมาก มีความ พอกพอกใจกับสิ่งแวดล้อมที่ซ้ำซากจำเจ

กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ ;2544 ,9) ให้ความหมาย ออทิสติก ว่า เป็นโรคที่ทำให้เด็กมีความผิดปกติทางพฤติกรรมแบบจำเพาะปรากฏก่อนอายุ 30 เดือน มีความผิดปกติเกี่ยวกับสังคม อารมณ์และการสื่อสาร ส่งผลกระทบต่อสื่อสาร ทั้งทางวาจาและท่าทาง รวมทั้งปฏิสัมพันธ์ทางสังคม มีผลกระทบในทางลบต่อการศึกษา

คณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2546) ให้ความหมาย ออทิสติกว่า เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าด้านสังคม การสื่อความหมายและจินตนาการ มีพฤติกรรมที่ผิดปกติไปจากเด็กวัยเดียวกัน เช่น การแยกตัวอยู่โดยลำพังในโลกของตนเอง ไม่สามารถสื่อความหมายกับบุคคลรอบข้าง ไม่สามารถฟังคำสั่งง่ายๆได้ เล่นกับใครไม่เป็น และมีพฤติกรรมซ้ำ ๆ บางอย่าง ทั้งการกระทำและความคิด

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า ออทิสติก คือ เด็กที่มีพัฒนาการล่าช้าและความผิดปกติทางด้านสังคม การสื่อสาร การสื่อความหมายและจินตนาการ ทำให้มีปัญหาในการเรียนรู้และพฤติกรรม มักแสดงพฤติกรรมซ้ำ ๆ ซอบแยกตัวเองอยู่โดยลำพัง

2.3 สาเหตุของการเกิดออทิสติก

มีผู้พยายามศึกษาถึงสาเหตุของออทิสติกอย่างกว้างขวางแต่ยังไม่พบสาเหตุที่แน่นอนได้สรุปปัจจัยสำคัญที่ช่วยสนับสนุนสาเหตุของออทิสติก ดังนี้คือ

2.3.1 มีการถ่ายทอดในครอบครัว พบในพื้นที่ท้องเดียวกันสูงถึง 1:50 และฝาแฝดไข่ใบเดียวกัน (Memozygotic Twins) ร้อยละ 8.9 (เพ็ญแข ลิมศิลา, 2541: 17)

2.3.2 ปัจจัยระหว่างตั้งครรภ์และการคลอด (Perinatal Factors)

ความผิดปกติระหว่างตั้งครรภ์และการคลอด พบว่าเด็กที่เกิดจากมารดาที่มีประวัติการแท้งซ้อนระหว่างตั้งครรภ์และการคลอด เช่น มารดาเป็นหัดเยอรมัน ลูกจะมีโอกาสเป็นออทิสติกสูงถึงร้อยละ 50 เด็กขาดออกซิเจนระหว่างคลอด

2.3.3 ความผิดปกติของระบบประสาท (Neurological Abnormalities)

อันเนื่องมาจากเซลล์ของสมองที่ผิดปกติและความไม่สมดุลของสารเคมีของระบบประสาท (Dawson, Finley, Phillips & Lewy, 1989 อ้างถึงใน ศรีเรือน แก้วกังวาล, 2543: 212 Kemper และ Bauman (1984) อ้างถึงใน เพ็ญแข ลิมศิลา, 2541) ศึกษาโดยจำนวนเซลล์บริเวณต่าง ๆ ของสมองเด็กออทิสติก พบความผิดปกติ 2 แห่งคือ บริเวณลิมบิกซิสเต็ม (Limbic System) และซีรีเบลลัม (Cerebellum) บริเวณลิมบิกซิสเต็ม ส่วนของอมิกดาลา (Amygdala และ ฮิปโปแคมปัส Hippocampus) ซึ่งทำหน้าที่ควบคุมด้านอารมณ์ การเรียนรู้และแรงจูงใจ ลักษณะของเซลล์จะมีขนาดเล็กมากและอยู่เบียดกันอย่างหนาแน่น ทำให้ไม่สามารถทำหน้าที่เชื่อมโยงความรู้ความจำได้ จึงทำให้เด็กออทิสติกมีความผิดปกติด้านอารมณ์และความสนใจ ส่วนบริเวณซีรีเบลลัม ซึ่งควบคุม การประสานสัมพันธ์มีจำนวนเซลล์น้อย อยู่กันอย่างกระจัดกระจายเป็นเซลล์ที่ไม่พัฒนา ระบบพัฒนาการของเซลล์สมองนี้จะเท่ากับเด็กทารกในครรภ์อายุ 7 - 8 เดือน เท่านั้น จึงทำให้เด็กออทิสติกมีความบกพร่องในการสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างบุคคล การสื่อความหมาย เป็นต้น

นอกจากนั้นได้มีผู้ศึกษาหลายท่านได้กล่าวถึงสาเหตุอื่น ๆ อีก แต่ยังไม่เป็นที่ยอมรับ สรุปได้ว่า สาเหตุออทิสติกมีเกิดจากพันธุกรรม ความผิดปกติของมารดาระหว่างตั้งครรภ์หรือภาวะขาดออกซิเจนระหว่างคลอด และความผิดปกติของเซลล์สมอง

2.4 การวินิจฉัยอาการออทิสซึม

นักวิชาการในประเทศสหรัฐอเมริกา ได้ศึกษาและจัดหมวดหมู่ของออทิสติกที่มีลักษณะแตกต่างกันไว้ในหมวดใหญ่เดียวกัน เรียกเด็กกลุ่มนี้ว่า ออทิสติก สเปกตรัมดิสออเดอร์ (Autistic Spectrum Disorder = ASD) (ผดุง อารยะวิญญู 2546: 1) และคู่มือการจำแนกโรคทางจิตเวชของสมาคมจิตแพทย์อเมริกัน ฉบับทบทวนครั้งที่ 4 (DSM-IV : Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorder 4th ed) ได้จัดโรคออทิสซึมโดยใช้เกณฑ์ "อาการ" ของออทิสซึมไว้ในกลุ่มของพัฒนาการ เรียกกลุ่มอาการของกลุ่มนี้ว่า กลุ่มที่มีอาการความบกพร่องทางพัฒนาการหลายด้าน (Pervasive Developmental Disorder: PDD) (ผดุง อารยะวิญญู , 2546: 2, นุชนารถ แก้วมาตร, 2547: 10) แบ่งออกเป็นกลุ่มย่อยตามลักษณะอาการ 5 กลุ่ม ดังนี้

1. Autistic Disorder (AD) กลุ่มอาการออทิสติก
2. กลุ่มอาการแอสเพอร์เกอร์ (Asperger 's Syndrome)
3. กลุ่มที่มีความบกพร่องทางการสร้างปฏิสัมพันธ์กับผู้อื่น (Pervasive Development Disorder-Not Otherwise Specified : PDD-NOS)
4. กลุ่มอาการเรทท์ (Rett's Disorder)
5. กลุ่มที่มีความบกพร่องในภายหลัง (Childhood Disintegrative Disorder: CDD)

ในที่นี้กล่าวถึงเฉพาะลักษณะอาการของออทิสติกกลุ่มที่ 1 คือกลุ่มอาการออทิสติก(Autistic Disorder) (ผดุง อารยะวิญญู,2546: 2-3, ศรีเวื่อน แก้วกังวล ,2543: 213-214) ซึ่งกล่าวถึงพฤติกรรมที่บ่งชี้ว่าเป็นออทิสติกต้องแสดงอารมณ์จากข้อ 1,2,3 อย่างน้อย 6 ข้อย่อย ดังนี้

2.4.1 ปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

มีความบกพร่องอย่างน้อย 2 ข้อ ต่อไปนี้

- 1) มีความบกพร่องในการสื่อสารที่ไม่ใช่ภาษาพูด เช่น การแสดงออกทางสีหน้า ไม่มองหน้า ไม่สบตา การสื่อสารด้วยภาษาท่าทาง
- 2) ไม่สามารถสร้างความสัมพันธ์กับเพื่อนในวัยเดียวกันได้อย่างเหมาะสม
- 3) เล่นกับผู้อื่นไม่เป็น ไม่รู้จักหาความสนุก ความสนใจ
- 4) ไม่มีปฏิริยาโต้ตอบ-แลกเปลี่ยนเชิงสังคมและอารมณ์กับบุคคลอื่น คือไม่รู้จักให้และไม่รู้จักรับ

2.4.2. **ความบกพร่องด้านการสื่อสาร** มีความบกพร่องอย่างน้อย 1 ข้อ
ต่อไปนี้

- 1) มีพัฒนาการทางการพูดช้า(ไม่แสดงท่าทางเพื่อสื่อสารให้ผู้อื่นเข้าใจ)
- 2) ไม่เป็นฝ่ายเริ่มสนทนาก่อน
- 3) ใช้คำพูดด้วยคำซ้ำ ๆ ในสิ่งที่ตนเองต้องการพูดและสนใจ
- 4) ขาดความสามารถในการเล่นไม่สามารถเล่นสมมติหรือเล่น

ลอกเลียนแบบได้เหมาะสมกับวัย

2.4.3 **มีพฤติกรรมซ้ำ ๆ** พบความบกพร่องอย่างน้อย 1 ข้อ ต่อไปนี้

1) มีความสนใจในวัตถุ สิ่งของ หรือกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นสิ่ง
ไม่น่าสนใจอย่างมาก เช่น มองใบพัดของพัดลม

2) มีการเคลื่อนไหวอวัยวะบางส่วนซ้ำ ๆ เช่น สะบัดมือ เซหมุนตัว
เป็นต้น

3) ให้ความสนใจเฉพาะส่วนในส่วนของวัตถุ สิ่งของ เช่น ล้อรถ

4) ปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวันตามขั้นตอนแบบเดิมซ้ำ ๆ เปลี่ยนแปลง
ไม่ได้

2.4.4 **พบความบกพร่องหรือมีพัฒนาการล่าช้าในด้านใดด้านหนึ่ง** ต่อไปนี้
ก่อนอายุ 3 ขวบ อย่างน้อย 1 ข้อ

1) การมีปฏิสัมพันธ์ทางสังคม

2) ภาษาที่ใช้ในการสื่อความหมาย

3) การเล่นโดยใช้จินตนาการ เช่น การเล่นบทบาทสมมติ

4) ความผิดปกติหรือความบกพร่องดังกล่าวไม่ใช่ลักษณะของความ
ผิดปกติในกลุ่มอาการเรทท์ (Rett's Syndrome) หรือกลุ่มที่มีความผิดปกติทางสมองอื่น ๆ ใน
วัยเด็ก (Childhood Disintegrated Disorder)

เพ็ญแข ลิ้มศิลา (2540: 17) ได้กล่าวถึงลักษณะพฤติกรรมที่ผิดปกติใน
เด็กออทิสติก โดยทั่วไป ดังนี้

1. มีการสูญเสียทางด้านสังคม ไม่สามารถมีปฏิริยาต่อสัมพันธ์ภาพ
ของบุคคลได้ ดังนี้ คือ

1.1 มีพฤติกรรมไม่สนใจใคร มักกระทำเหมือนตนเองอยู่เพียงลำพัง
แสดงปฏิริยาต่อสัมพันธ์ภาพของบุคคล

1.2 แสดงพฤติกรรมไม่รู้หรือไม่รู้หนาว และไม่รู้จักช่วยเหลือตนเองจากอันตรายต่าง ๆ เด็กจะไม่รู้จักหลีกเลี่ยงหรือปกป้องตนเองจากสิ่งที่จะเป็นอันตราย

1.3 ไม่สามารถลอกเลียนแบบการกระทำของคนอื่นได้ หรืออาจลอกเลียนแบบโดยการกระทำที่ผิดแปลกไปจากปกติ

1.4 เล่นกับใครไม่เป็น ไม่รู้จักวิธีการเล่น เมื่อเห็นผู้อื่นเล่นเด็กอาจจะเข้าไปแย่ง ของเล่นมาไว้คนเดียว

1.5 ไม่สนใจจะมีเพื่อน ผูกมิตรกับใครไม่เป็น ขาดสัมพันธภาพด้านสังคมกับเด็กอื่นไม่เล่นกับใครชอบแยกตนเองอยู่เพียงลำพัง

2. มีการสูญเสียทางด้านการสื่อความหมาย ทั้งด้านการพูดและการไม่ใช้คำพูดตลอดจนไม่มีจินตนาการในการเล่น

2.1 ไม่สามารถแสดงพฤติกรรมสื่อความหมายได้เลย กล่าวคือไม่สามารถแสดงอาการ ความรู้สึกออกทางสีหน้า

2.2 แสดงให้เห็นถึงความผิดปกติในการสื่อความหมายที่ไม่ใช่คำพูด เช่น เด็กไม่สบตา มีใบหน้าที่เฉยเมย แสดงอารมณ์ทางสีหน้าไม่เป็น

2.3 ขาดจินตนาการในการเล่น ไม่สามารถเล่นลอกเลียนแบบหรือบทบาทสมมติ

2.4 มีความผิดปกติอย่างชัดเจนในการเปล่งเสียงพูด ไม่รู้จักการควบคุมความดังของเสียง จังหวะการพูด

2.5 มีความผิดปกติอย่างชัดเจนเน้นรูปแบบและเนื้อหาของ การพูด คือ พูดซ้ำ ๆ พูดทวนคำถาม พูดเลียนแบบโทรทัศน์ โฆษณา เป็นต้น

2.6 พูดสนทนากับใครได้ไม่นาน มักจะพูดแต่เรื่องที่ตัวเองสนใจ

3. แสดงพฤติกรรมและความสนใจซ้ำซากอย่างเด่นชัด คือ

3.1 มีการเคลื่อนไหวอวัยวะส่วนใดส่วนหนึ่งของร่างกายซ้ำ ๆ เช่น การเคาะมือ สบัดมือ หมุนมือ หมุนตัว หรือถือสิ่งของสิ่งใดสิ่งหนึ่งติดมือ เช่น หลอด ดินสอ เป็นต้น

3.2 คิดหมกมุ่นหรือสนใจส่วนใดส่วนหนึ่งของสิ่งของ เช่น ชอบล้อรถ ไม่ยอมรับการเปลี่ยนแปลง มักปฏิบัติตามกิจวัตรประจำวัน ตามขั้นตอน แบบเดิมซ้ำ ๆ หากมีการเปลี่ยนแปลงมักจะแสดงอาการโวยวาย ร้องไห้

3.3 ต้องทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งที่เคยทำเป็นประจำ โดยมีรายละเอียดเหมือนเดิม เช่น การใช้ทางเดินทางเดิมทุกวัน ๆ สรุปได้ว่าลักษณะอาการที่แสดงออกของเด็กออทิสติกมีความบกพร่องในด้านการสร้างสัมพันธภาพกับบุคคลอื่น ชอบแยกตัวเองอยู่ลำพัง ไม่มีจินตนาการในการเล่นชอบกระทำพฤติกรรมซ้ำ ๆ แบบเดิมที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก และมีความบกพร่องในการพูด การสื่อความหมาย

2.5 การดูแลเด็กออทิสติก

ออทิสติกเป็นโรคที่มีการดำเนินตลอดชีวิต การดูแลช่วยเหลือจึงต้องกระทำทุกช่วงวัย (ศุภรัตน์ เอกอัศวิน, 2540: 4)

ศรีสมร กสิวัฒน์ (2537) (อ้างใน นฤมล ขวัญศิริ, 2547: 21) กล่าวถึงวิธีการช่วยเหลือเด็กออทิสติกไว้ 4 วิธี ดังนี้

1. วิธีบำบัดทางจิต (Psychotherapy) วิธีนี้จากผลการวิจัยประสบความสำเร็จในเด็กออทิสติก
2. วิธีการใช้ยาบำบัด (Medication) เพื่อลดความก้าวร้าว ลดหรือระงับอาการซึมเศร้าในช่วงวัยรุ่น หรือยาลดอาการโรคลมชัก
3. วิธีพฤติกรรมบำบัด (Behavioral therapy) วิธีนี้จากผลการวิจัยพบว่ามีผลดีต่อเด็กมากในการพัฒนาการทักษะด้านสังคม ภาษา การช่วยเหลือตนเอง การร่วมมือกับผู้อื่น และลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ เช่น การทำร้ายตนเอง ความก้าวร้าว เป็นต้น ถึงกระนั้นการให้ความช่วยเหลือโดยการปรับพฤติกรรมนี้ไม่ได้ทำให้อาการออทิสซึมหายไป เพียงแต่ช่วยให้ผู้ปกครองของเด็กออทิสติกมีความอดทน และให้ความร่วมมือร่วมใจในการช่วยเหลือ เพราะการรักษาโดยวิธีนี้ต้องใช้ระยะเวลานาน
4. วิธีทางการศึกษาพิเศษ (Special Education) เป็นการประยุกต์เทคนิคทางพฤติกรรมศาสตร์ และจิตวิทยาเกี่ยวกับกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการจัดสถานการณ์ภายในชั้นเรียน เพื่อให้เอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ที่ดีที่สุดสำหรับเด็กออทิสติก การใช้วิธีทางการศึกษาพิเศษ เป็นวิธีที่สามารถสอนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ที่เหมาะสม เพราะเป็นการสอนโดยจัดสภาพแวดล้อมทางการศึกษาโดยใช้จิตวิทยาการศึกษาและจิตวิทยาพัฒนาการ ประกอบกับการวางแผนการจัดการเรียนอย่างเป็นขั้นตอน เป็นลำดับจากง่ายไปหายากและค่อยๆ เพิ่มความยากทีละขั้นทีละน้อย เรียกว่า การวิเคราะห์งาน (Task Analysis)

เพ็ญแข ลิมศิลา (2541: 20) กล่าวถึงแนวทางในการดูแลผู้ป่วยออทิสติก ดังนี้

1. ทำการประเมินความผิดปกติของเด็ก จากประวัติที่ได้จากพ่อแม่และผู้เลี้ยงดู จัดระดับพัฒนาการด้านสังคม การสื่อความหมาย อารมณ์และพฤติกรรมที่ผิดปกติต่าง ๆ เมื่อเปรียบเทียบกับเด็กในวัยเดียวกัน สังเกตพฤติกรรมของเด็กแจ้งถึงการวินิจฉัย แนวทางการรักษา พร้อมทั้งตอบปัญหาที่ผู้ปกครองสงสัยคน

2. ฝึกพ่อแม่ของเด็กให้มีความสามารถกระตุ้นพัฒนาการให้เด็กตามขั้นตอน ในระยะแรก โดยจัดอบรมผู้ปกครองเป็นกลุ่มย่อยและรวมกลุ่มให้มีความรู้เรื่องออทิสซึมเพื่อให้ผู้ปกครองยอมรับถึงความผิดปกติของเด็ก สอนแนะนำและสาธิตให้ผู้ปกครองฝึกปฏิบัติ การช่วยเหลือเด็กของแต่ละครอบครัวด้วยตนเองที่บ้านเป็นรายกรณี

3. พฤติกรรมบำบัดเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอันไม่พึงประสงค์และพัฒนาการเรียนรู้ โดยฝึกให้เด็กสามารถช่วยเหลือตนเองในกิจวัตรประจำวัน ฝึกการเปล่งเสียง

4. อรรถบำบัด เมื่อเด็กเริ่มเปล่งเสียงได้ก็จะได้รับการฝึกพูดจากนักแก้ไขการพูด และสื่อความหมาย

5. การศึกษาพิเศษ โดยจัดให้เด็กเรียนในชั้นการศึกษาพิเศษ ที่สอนเด็กที่มีความบกพร่องเฉพาะ โดยครูการศึกษาพิเศษ ที่มีความรู้และผ่านการอบรมด้านการศึกษาพิเศษ เมื่อเด็กมีความสามารถดีในการเรียนรู้จะส่งไปเรียนร่วมกับเด็กปกติต่อไป

6. โครงการเรียนร่วมกับเด็กปกติ เด็กที่มีความสามารถในการเรียนรู้ดีและพฤติกรรมทั่วไปอยู่ในเกณฑ์ปกติจะต้องส่งเข้าไปเรียนร่วมเพื่อให้เด็กมีโอกาสและเรียนรู้ที่อยู่ในสังคมร่วมกับคนปกติ

7. การรักษาทางยา ซึ่งจะใช้ยาในรายที่มีปัญหาพฤติกรรมและอารมณ์รุนแรง

8. การฝึกอาชีพ ควรฝึกอาชีพง่ายๆ ตามความสามารถของเด็กแต่ละคน บทบาทของพ่อแม่ ผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก

กัลยา วิริยะ (2539: 20) ได้กล่าวถึงหลักในการดูแลเฉพาะสำหรับเด็กออทิสติก ดังนี้

1. การยอมรับของพ่อแม่ ซึ่งจะช่วยให้เกิดความร่วมมือในการช่วยเหลือ ใช้ชีวิตร่วมกับเด็ก ทำให้ชีวิตครอบครัวมีความสุขมากขึ้น

2. การช่วยเหลือเรื่องการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน เช่น การอาบน้ำ แปรงฟัน

ระดม การแต่งตั้ง รวมทั้งกิจกรรมต่าง ๆ ในการดำรงชีวิต เด็กกลุ่มนี้จะต่อต้านการกระทำพ่อแม่ จะต้องช่วยฝึกโดยการทำให้ไปพร้อมกับเด็กด้วย เมื่อเด็กทำได้ให้กอด ชื่นชม แต่ถ้าเด็กหงุดหงิดให้เพิกเฉยต่อกิริยานั้น

3. การช่วยเหลือด้านพัฒนาการด้านต่าง ๆ โดยเฉพาะภาษาแนวการสื่อสาร ความหมายรวมทั้ง ทางด้านอารมณ์และสังคม ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาานาน พ่อ แม่ ต้องเข้าใจและอดทนเป็นอย่างมาก

พ่อแม่ ผู้ปกครอง เป็นผู้ที่ใกล้ชิดกับเด็กมากที่สุดกับเด็กมากที่สุด และมีบทบาทสำคัญในการช่วยเหลือเด็กให้มีพฤติกรรมที่พึงประสงค์ หน่วยศึกษานิเทศก์ กรมสามัญศึกษา (2537: 18) รายงานผลการวิจัยเกี่ยวกับความรู้สึกของพ่อแม่ ที่มีลูกที่มีความผิดปกติไว้ 3 ลักษณะคือ

1. ความรู้สึกต่อต้าน (Protest) แสดงออกในลักษณะของอารมณ์หงุดหงิด โกรธ ฉุนเฉียว ซึ่งถ้าปรับตัวสู่ภาวะนี้ได้ ก็จะเข้าสู่ภาวะที่ 2

2. สิ้นหวัง (Despair) แสดงอาการหมดอาลัย ไม่มีกำลังที่จะทำอะไร หมดความศรัทธา บางรายบอกอยากนั่งนอนอยู่เฉย ๆ บางรายยังวุ่นวายพูดมากในสิ่งที่ตนเองสูญเสีย ซึ่งผู้ปกครองส่วนใหญ่มักตกอยู่ในสภาวะนี้ค่อนข้างนาน

3. กลับคืนสู่สังคมเหมือนเดิม (Detachment) เป็นช่วงที่พยายามทำตนให้เป็นปกติ สามารถกลับเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ในสังคมต่อไปได้

จอม ชุ่มช่วย (2539) ได้กล่าวถึงการแสดงออกของผู้ปกครองที่มีลูกเป็นออทิสติกไว้ 4 ประการ คือ

1. พ่อคอยห่าง แม่รับภาระหนัก (F- disengage, M-workload) ซึ่งอาจจะเป็นเพราะพ่อยังปฏิเสธ (denial) บางครอบครัวพ่อกล่าวโทษว่าเป็นความผิดของพ่อแม่พี่เลี้ยงไม่ดี บางครอบครัวอาจมีการหย่าร้างกัน หรือ พ่อทุ่มเทให้กับงานมากขึ้น ส่วนแม่ต้องรับภาระในการดูแล มักจะทำให้มีปัญหาทางอารมณ์ตามมา

2. ทั้งพ่อแม่คอยห่าง (Family withdrawal) ภาวะการดูแลเป็นของ นู๋ ย่า ตายาย หรือญาติคนอื่น มักเกิดการปฏิเสธของทั้งพ่อและแม่ หรือเกิดเนื่องจากปัญหาแรก

3. เนื่องจากพ่อแม่ให้ความสนใจกับลูกออทิสติกมากเกินไป ทำให้ละเลยลูกคนอื่น เกิดปัญหาใจฉฉา หรือปัญหาทางอารมณ์และพฤติกรรมในลูกคนอื่นได้

4. ปัญหาโรคทางจิตเวชในพ่อแม่ ทั้งพ่อแม่มีความเสี่ยงต่อภาวะเครียดและกล่าวโดยสรุป การให้การดูแลช่วยเหลือเด็กออทิสติกสามารถทำได้หลายวิธีด้วยกัน วิธีที่ได้ผล

และนำมาใช้ในปัจจุบัน คือ การช่วยเหลือทางการศึกษาพิเศษและการรักษาทางยา ร่วมด้วย ซึ่งต้องอาศัยบุคคลที่มีความรู้ความเข้าใจในการช่วยเหลือ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง พ่อแม่ ผู้ปกครอง ต้องมีความอดทน กำลังใจและให้ความร่วมมือเพราะอาการออทิสติกไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้เพียงแค่ช่วยลดพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ ให้เบาบางลงจนสามารถมีพฤติกรรมใกล้เคียงกับเด็กปกติ ซึ่งต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนาน การให้การศึกษสำหรับผู้ปกครอง โดยการให้ข้อมูลความรู้ เจตคติ ความมั่นใจในการเป็นผู้ปกครอง ตลอดจนสร้างความร่วมมือกับบุคคลและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจะช่วยให้เด็กได้รับการดูแลที่ดีและสามารถปฏิบัติต่อเด็กได้อย่างถูกต้อง

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.6.1 งานวิจัยภายในประเทศ

กัลยา วิริยะ (2539) ศึกษาการรับรู้เกี่ยวกับโรคออทิสซึม และการดูแลบุตรออทิสติกในมารดาที่มีบุตรออทิสติก โดยศึกษาจำนวนมารดาที่มีบุตรเป็นออทิสติกจำนวน 100 ราย ที่มารับการรักษาที่โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ โรงพยาบาลศิริราช โรงพยาบาลรามธิบดี และโรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ พบว่า การรับรู้เกี่ยวกับโรคออทิสติกของมารดา มีความสัมพันธ์ทางบวกกับการดูแลบุตรออทิสติก กล่าวคือ มารดามีการรับรู้และดูแลเกี่ยวกับโรคออทิสติกที่ถูกต้อง พบเพียงบางพฤติกรรมที่มารดาไม่สามารถจัดการกับพฤติกรรมของลูกได้ เช่น บุตรพูดไม่รู้เรื่องหรือปฏิบัติตามคำสั่งง่าย ๆ ไม่ได้ ร้อยละ 69 ลงโทษด้วยการตี ร้อยละ 72 มักเลี้ยงบุตรตามใจเพื่อไม่ให้บุตรร้องไห้

นฤมล ขวัญศิริ (2541) ได้ศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการให้ความช่วยเหลือ ตั้งแต่ระยะแรกเริ่มแก่เด็กออทิสติกระดับปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร พบว่า ผู้ปกครองส่วนใหญ่มีความใฝ่รู้ใฝ่เรียน หากความรู้ที่จะนำมาปฏิบัติต่อลูกออทิสติก ได้ถูกต้องสามารถช่วยเหลือลูกในการฝึกกิจวัตรประจำวันได้เพียงส่วนน้อยที่ยังแก้ปัญหาไม่เหมาะสม เช่น การดูการตี

สุไพรมา ลีลามณี (2543) ศึกษาการเผชิญปัญหาภาวะวิกฤต และการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของบิดามารดา และหากบิดามารดาได้รับการสนับสนุนทางสังคม ได้แก่ ครอบครัว เพื่อน นักวิชาชีพ และโดยเฉพาะคู่สมรส อย่างเพียงพอจะช่วยลดความตึงเครียด และส่งเสริมความสามารถในการเผชิญภาวะวิกฤตดียิ่งขึ้น

พิศมัย พงศาธิรัตน์ (2545) ศึกษาผลของการให้คำปรึกษารายบุคคลตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการดูแลบุตรออทิสติกมีพฤติกรรมการทำร้ายตนเองของบิดามารดา โรงพยาบาลกลางวัน สถาบันสุขภาพจิตและวัยรุ่น กรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็นบิดามารดา เด็กออทิสติกที่มีพฤติกรรมทำร้ายตนเอง 7 คน พบว่า หลังได้รับคำปรึกษารายบุคคลตาม

ทฤษฎีพฤติกรรมนิยม บิดามารดา มีการดูแลบุตรขอทิสติก ที่มีพฤติกรรมทำร้ายตนเอง โดยการกรีดร้องเสียงดัง กระแทกตัวเองลงกับพื้น ศีรษะโขกสับ ทูบ กัดตัวเอง มีพฤติกรรมดีขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

อิชยา เชื้อนมั่น (2545) ศึกษาสุขภาพจิตและความสามารถในการดูแลบุคคลที่ต้องพึ่งพาของมารดาเด็กออทิสติก โดยศึกษาจากมารดาเด็กออทิสติกที่มารับบริการที่โรงพยาบาลจิตเวชนครราชสีมา จำนวน 72 คน พบว่าสัดส่วนของมารดามีภาวะสุขภาพจิตไม่ดีและความสามารถในการดูแลบุคคลที่ต้องพึ่งพาต่ำและพบมารดาเด็กส่วนใหญ่ มีความสามารถในการดูแลบุคคลที่ต้องพึ่งพาสูงซึ่งปัจจัยส่วนบุคคลอันได้แก่ อายุ และสถานภาพการสมรส มีผลต่อการประเมินภาวะสุขภาพจิตของมารดาเด็กออทิสติก

จิรวรรณ พุ่มศรีจันทร์ (2546) ศึกษาระดับความเครียดและพฤติกรรม การปรับความเครียดอยู่ในมารดาที่มีบุตรออทิสติก พบว่ามารดาที่มีความเครียดอยู่ในระดับมาก การปรับความเครียดของมารดาแบบมุ่งแก้ไขปัญหามีความสัมพันธ์ทางบวกระดับปานกลางกับระดับความเครียดและพฤติกรรม การปรับความเครียดแบบมุ่งปรับอารมณ์ มีความสัมพันธ์ทางบวกในระดับต่ำกับระดับความเครียด แสดงว่า เมื่อมารดามีพฤติกรรม การปรับความเครียดแบบมุ่งแก้ไขปัญหาและมุ่งปรับอารมณ์ จะมีระดับความเครียดสูงไปด้วย

นารีลักษณ์ มงคลศิริกุล (2546) ศึกษาการสนับสนุนทางสังคมให้ ผู้ปกครองเด็กออทิสติก โดยศึกษากลุ่มตัวอย่างที่เป็นบิดามารดา เด็กออทิสติกที่มารับบริการที่โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ จำนวน 136 ราย พบว่า มีคะแนนเฉลี่ยของการสนับสนุนทางสังคมโดยรวมในระดับสูงถึงร้อยละ 95.58 แสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองเด็กออทิสติกต้องการ การสนับสนุนทางสังคมโดยเฉพาะจากบิดามารดา

รุ่งนภา ทรัพย์สุวรรณ (2546) ศึกษาผลของกิจกรรมกระตุ้นการรับ ความรู้สึกและการเคลื่อนไหวโดยครอบครัวที่มีต่อการแสดงพฤติกรรมซ้ำ ๆ การเล่นอย่างเหมาะสมและมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ของเด็กออทิสติก พบว่าการให้ครอบครัวมีส่วนร่วมและฝึกกิจกรรมกระตุ้นการรับความรู้สึกและการเคลื่อนไหวช่วยให้การแสดงพฤติกรรมซ้ำ ๆ ของเด็ก ลดลงด้วย เด็กมีการเล่นอย่างเหมาะสมและมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่มากขึ้น

วงเดือน เดชะรินทร์ (2546) ศึกษาการปรับตัวและความต้องการตาม ขั้นตอนของปฏิริยาทางจิตของผู้ปกครองเด็กปฐมวัยออทิสติก พบว่าผู้ปกครองแสดงออกถึง ความต้องการและมีลักษณะของปฏิริยาทางจิต 6 ประการ คือ ขั้นปฏิเสธ ผู้ปกครองต้องการ ข้อมูลเกี่ยวกับการรักษาดูแล ขั้นโกรธ ผู้ปกครองต้องการกำลังใจจากสามีและเพื่อน ขั้นแยกตัว

มีความต้องการให้คนมาพูดด้วยแสดงความเข้าใจในความรู้สึกของตน ขั้นเริ่มยอมรับความจริง คือต้องการวิธีช่วยเหลือและดูแลเด็ก และขั้นยอมรับความจริง ผู้ปกครองต้องการสถานที่บริการ รักษาบุตรออทิสติก และบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจ ซึ่งแต่ละขั้นใช้ระยะเวลาในการปรับตัว ตั้งแต่ 1 วัน ถึง 2 ปี

นุชนารถ แก้วมาตร (2547) ศึกษาการใช้สื่อภาพเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารของเด็กออทิสติก พบว่าก่อนการฝึกกรณีศึกษามีความสามารถด้านความเข้าใจ ความหมาย และการใช้คำพูดสื่อสารน้อย คิดเป็น 13.33% หลังใช้สื่อภาพพบว่ากรณีศึกษาสามารถพูดได้เองเพิ่มขึ้นเป็น 93.33%

2.6.2 งานวิจัยต่างประเทศ

ซีเกล (Siegel, 1998: Abstract) ได้ศึกษาถึงความพึงพอใจต่อโปรแกรมการศึกษาเด็กออทิสติก โดยแบบสอบถามบิดามารดา เด็กออทิสติกจำนวน 80 คน พบว่า บิดามารดามีความพึงพอใจในโปรแกรมการสอนน้อย และมีความต้องการข้อมูลเกี่ยวกับช่วยเหลือเด็กออทิสติกที่เหมาะสม

สมิท ,เอลเวอร์,ราสเกและรินเด็ก (Schmit, Alver, Raschke & Ryndak (2004) ได้ศึกษาเด็กออทิสติกอายุ 6 ปี ที่ใช้กระเป๋าภาพเมื่ออยู่ในโรงเรียน ผลการศึกษา พบว่าเด็กมีการแสดงออกทางพฤติกรรมที่เหมาะสมมากขึ้น สามารถร่วมกิจกรรมต่าง ๆ โดยไม่แสดงอารมณ์หงุดหงิด และสามารถใช้กระเป๋าภาพในการทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้เพิ่มขึ้น

วาวิท แคมป์ และเคมเมอร์ (Vravits, Kamps & kemmerer, 2002) ได้ศึกษาผลการใช้ระบบแลกเปลี่ยนภาพ เพื่อการสื่อสารในเด็กหญิงอายุ 6 ปี พบว่าการใช้ระบบการแลกเปลี่ยนภาพเพื่อการสื่อสารทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน ช่วยให้เด็กสามารถพูดบอกความต้องการ สามารถพูดเป็นประโยคได้ดีขึ้น

จากการศึกษางานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการดูแลเด็กออทิสติก จะเห็นได้ว่า บิดามารดา และผู้ปกครองเด็กออทิสติกมีความรู้ และรู้จักวิธีที่จะดูแลช่วยเหลือบุตรที่เป็นออทิสติกของตนเองได้ถูกวิธี ส่วนใหญ่ยอมรับในความผิดปกติของบุตรได้ แต่เมื่อพิจารณาผลการวิจัยอีกส่วนหนึ่งยังพบว่า บิดามารดา ผู้ปกครอง ยังมีความวิตกกังวลเกี่ยวกับบุตรของตนเอง เพราะอาการของเด็กออทิสติกไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้เด็กยังแสดงอาการของโรคอยู่ เนื่องจากเด็กออทิสติกมีความบกพร่องในการฟังคำสั่งที่เป็นคำพูด เด็กจะรับรู้หรือปฏิบัติตามช่วงขณะหนึ่งเท่านั้น และในประเทศไทยยังไม่มีหรือนำเทคนิคการปรับพฤติกรรมโดยใช้ภาพหรือที่เรียกว่า กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง (Visual Strategies) และระบบการแลกเปลี่ยนภาพ เพื่อการสื่อสาร

(The Picture Exchange Communication System: PECS) เข้ามาใช้อย่างจริงจัง ซึ่งในต่างประเทศได้นำเทคนิคดังกล่าวไปใช้กับเด็กออทิสติก ซึ่งผลการวิจัยตามตัวอย่างข้างต้น พบว่าเด็กมีการแสดงออกทางพฤติกรรมดีขึ้นและมีความสามารถในการสื่อสารเพิ่มขึ้น ดังนั้นจึงจำเป็นต้องอย่างยิ่งที่ผู้ที่มีบทบาทเกี่ยวข้องกับเด็กออทิสติก ทั้ง ครู บิดามารดา ผู้ปกครองควรได้รับความรู้และเทคนิควิธีดังกล่าวไปใช้ในการช่วยเหลือเด็กให้สามารถมีพฤติกรรมที่เหมาะสมและพัฒนาทักษะด้านการสื่อสารให้ดีขึ้นต่อไป

3. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวข้องกับเจตคติ

ดังรายละเอียดตามหัวข้อต่อไปนี้

3.1 ความหมายของเจตคติ

เจตคติ มาจากคำภาษาอังกฤษว่า Attitude มีรากศัพท์มาจากคำว่า Aptus ในภาษาลาติน เดิมใช้คำว่า ทศนคติ ซึ่งได้มีนักจิตวิทยาและนักการศึกษาได้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

แอล แอล เทอร์สโตน (L.L. Thurstone, 1946 อ้างถึงใน ประภาเพ็ญ สุวรรณ, 2526: 4) ให้ความหมายเจตคติไว้ว่า เป็นระดับของความมากน้อยของความรู้สึกในด้านบวกและลบที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง (Psychological object) ซึ่งอาจจะเป็นอะไรก็ได้หลายอย่าง เป็นต้นว่า สิ่งของ บุคคล บทความ องค์การ ความคิด ฯลฯ ความรู้สึกเหล่านี้ ผู้รู้สามารถบอกความแตกต่างว่า เห็นด้วย หรือไม่เห็นด้วย

ดี เคทซ์ และ อี สก็อตแลนด์ (D. Katz and E.Scotland 1959: 482) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความโน้มเอียงหรือแนวโน้มในการที่จะประเมินค่าสิ่งต่าง ๆ หรือสัญลักษณ์ของสิ่งนั้นในทางใดทางหนึ่ง

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525 (2526: 141) ให้ความหมายว่าเป็นท่าทีหรือความรู้สึกของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 4) กล่าวว่า เจตคติเป็นความคิดเห็นซึ่งมีอารมณ์ที่เป็นส่วนประกอบ เป็นส่วนที่พร้อมที่จะมีปฏิริยาเฉพาะอย่างต่อสถานการณ์ภายนอก

บัวจันทร์ ทะระมา (2540: 7) กล่าวว่า เจตคติ หมายถึง ความรู้สึกของบุคคลทั้งทางบวกและทางลบที่มีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งตลอดจนสถานการณ์ ซึ่งส่งผลในการแสดงออกของบุคคลอย่างใดอย่างหนึ่ง

สุนทรีย์ โคมิน (2542: 389) สรุปความหมาย เจตคติ ว่า หมายถึง ความรู้สึก และปฏิกิริยาความพร้อมที่จะกระทำในเชิงบวก หรือเชิงลบ ที่มีต่อเฉพาะบุคคล เฉพาะเรื่อง และ เฉพาะสถานการณ์

ณัชกานต์ สิทธิโชคสกุลชัย (2543: 8) สรุปว่า เจตคติเป็นความคิด ความรู้สึก และความคิดเห็นที่มีต่อสิ่งแวดล้อมอันเนื่องมาจากการเรียนรู้ ประสบการณ์ และอิทธิพลของ สังคมซึ่งเป็นตัวกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมหรือแนวโน้มที่จะตอบสนองต่อสิ่งเร้านั้น ๆ

มุกดาวรรณ สังข์สุข (2543: 6) ให้ความหมายเจตคติว่า หมายถึง แนวโน้มที่มี อิทธิพลต่อพฤติกรรมและตอบสนองต่อสิ่งเร้า ซึ่งอาจเป็นได้ทั้งคน วัตถุ สิ่งของ ความคิด หรือ สภาพการณ์ต่าง ๆ ที่อาจเป็นในลักษณะบวกหรือลบ ฟังพอใจ หรือ ไม่ฟังพอใจก็ได้

อนันต์ มาลัย (2544: 12) สรุปไว้ว่า เจตคติ คือ ความคิด ความรู้สึก หรือ ท่าที ที่พร้อมจะสนับสนุนหรือต่อต้านต่อสถานการณ์ บุคคล หรือ สิ่งใดสิ่งหนึ่ง

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2546: 121) เจตคติ คือ ความรู้สึก ความเชื่อ และ แนวโน้มของพฤติกรรมของบุคคลที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งของ หรือความคิดใดก็ตามในลักษณะของการประเมินค่า ความรู้สึก ความเชื่อ และแนวโน้มของพฤติกรรมนี้ต้องคงอยู่ยาวนานพอสมควร

จากความหมายดังกล่าว สรุปได้ว่า เจตคติ หมายถึง ความคิด ความรู้สึก ทั้ง ทางบวกและทางลบของบุคคลที่แสดงออกต่อสิ่งเร้า ซึ่งอาจเป็นทั้งคน วัตถุ สิ่งของ หรือ สภาพการณ์ต่าง ๆ

3.2 องค์ประกอบของเจตคติ

ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2526: 3) สุนทรีย์ โคมิน (2542: 396) สุชา จันทร์เอม (2539 อ้างถึงในมุกดาวรรณ สังข์สุวรรณ 2543: 7) , ณัชกานต์ สิทธิโชคสกุลชัย (2543: 8) และ อนันต์ มาลัย (2544: 13) สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2546: 122) ได้อธิบายองค์ประกอบของเจตคติ ได้ตรงกันว่า เจตคติประกอบไปด้วย 3 องค์ประกอบ ดังต่อไปนี้

3.2.1 องค์ประกอบทางด้านพุทธิปัญญาหรือการรู้คิด (Cognitive Component)

เป็นองค์ประกอบทางด้านความรู้ ความคิด หรือ ความเชื่อถือของบุคคล ต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งหรือปรากฏการณ์ต่าง ๆ ซึ่งเกิดเจตคติจะดีหรือไม่ดีขึ้นอยู่กับ ความรู้ ความเชื่อ หากบุคคลมีความรู้ หรือ เชื่อว่าสิ่งใดดี ก็มักจะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น ในทางตรงกันข้ามหากมีความรู้มาก่อนว่า สิ่งใด ไม่ดีก็จะมีเจตคติที่ไม่ดีต่อสิ่งนั้น องค์ประกอบทางด้านความรู้มีความสำคัญทั้งในแง่ของการมีเจตคติ (attitude formation) และการเปลี่ยนเจตคติ เพราะผู้ที่ขาด

ความรู้ย่อมถูกเปลี่ยนได้ง่ายกว่าผู้มีการรับรู้กว้าง ความรู้เป็นฐานของความเชื่อที่ทำให้บุคคลผู้นั้น เชื่อว่าข้อมูลนั้น ๆ “เป็นจริง” หรือ “ไม่จริง” อย่างไรก็ตาม “มีคุณมีโทษ” อย่างไร และ เชื่อว่า “ดีเลว” อย่างไร

3.2.2 องค์ประกอบด้านอารมณ์หรือความรู้สึก (Affective Component)

เป็นองค์ประกอบที่สำคัญมากของเจตคติ เพราะเป็นองค์ประกอบที่เกี่ยวกับอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดที่บุคคลมีต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่ง บุคคลใดบุคคลหนึ่ง หรือ สถานการณ์ใดสถานการณ์หนึ่งทั้งอาจเกิดขึ้นในทางบวกหรือทางลบ องค์ประกอบนี้จึงเป็นตัวเร้า “ความคิด” อีกต่อหนึ่ง ถ้าบุคคลมีภาวะความรู้สึกที่ดี ชอบพอในบุคคลใดหรือสิ่งใด ก็จะช่วยให้เกิดเจตคติที่ดีต่อบุคคลหรือสิ่งนั้น แต่ถ้ามีความรู้สึกไม่พอใจ ไม่ชอบต่อบุคคลหรือสิ่งใด ก็จะทำให้มีเจตคติที่ไม่ดีต่อบุคคลหรือสิ่งนั้น ซึ่งอาจแสดงออกทางสีหน้า ท่าทาง เมื่อเขาคิดหรือพูดถึงสิ่งนั้น องค์ประกอบด้านความรู้สึกนี้โดยทั่วไปจะสัมพันธ์กับอีกสององค์ประกอบ คือ คนที่มีความรู้เกี่ยวกับสิ่งใดสิ่งหนึ่งพอที่จะเกิดเจตคติได้ ย่อมสัมพันธ์สอดคล้องกับความรู้สึกชอบพอที่เกิดขึ้นต่อสิ่งนั้น และย่อมมีแนวโน้มที่จะสัมพันธ์สอดคล้องกับความพร้อมที่จะประพฤติปฏิบัติออกมาเป็นการกระทำขององค์ประกอบด้านพฤติกรรม

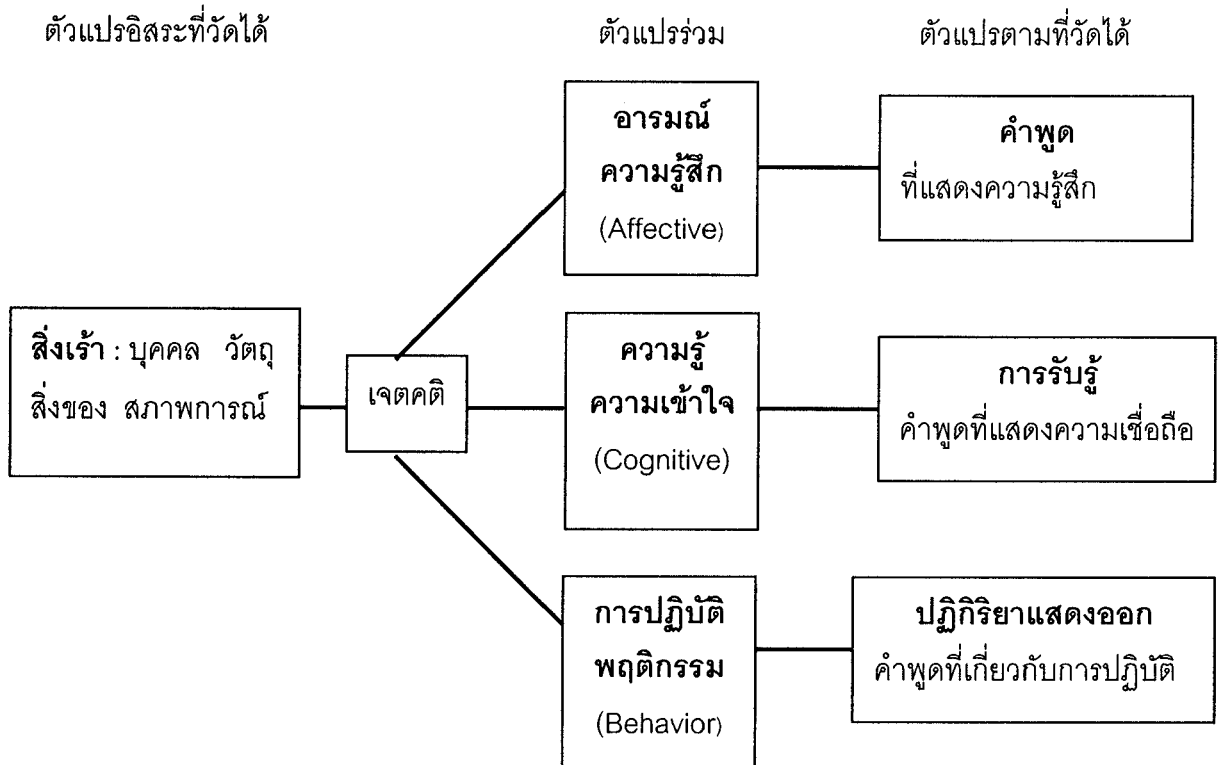
3.2.3 องค์ประกอบด้านพฤติกรรม (Action of Behavioral Component)

เป็นองค์ประกอบที่มีแนวโน้มในทางปฏิบัติหรือถ้ามีสิ่งเร้าที่เหมาะสม มีความรู้เชิงประเมิน และมีความรู้สึกชอบพอหรือไม่ชอบพอต่อสิ่งใดแล้ว ก็เกิดความพร้อมที่จะตอบสนองหรือแนวโน้มที่จะปฏิบัติต่อสิ่งนั้น ๆ ในทางใดทางหนึ่งของบุคคลที่จะแสดงออกมาในรูปการยอมรับ หรือปฏิเสธที่สอดคล้องกับความคิด ความเชื่อและความรู้สึกของตน

จากองค์ประกอบทั้ง 3 ด้าน จะเห็นว่า แต่ละด้านมีความสำคัญและความสัมพันธ์ ต่อกัน องค์ประกอบทางด้านพุทธิปัญญา หรือ ทางด้านความรู้ ความเข้าใจ นับว่าเป็นส่วนประกอบขั้นพื้นฐานของเจตคติ และองค์ประกอบนี้จะเกี่ยวข้องและสัมพันธ์กับความรู้สึกของบุคคล ซึ่งอาจแสดงออกมาในรูปของ “ความสุข” “ความทุกข์” “ยินดี” “ไม่ยินดี” หรืออื่น ๆ ซึ่งอาจเป็นทั้งในด้านบวกหรือด้านลบ แสดงว่า เขามีองค์ประกอบทางการปฏิบัติและมีผลต่อการแสดงออกต่อวัตถุ บุคคล เหตุการณ์นั้น ๆ ดังนั้น องค์ประกอบทั้งสามองค์ประกอบจึงมีความสัมพันธ์กันมาก สามารถแสดงในรูปของแผนภูมิได้ดังนี้

แผนภูมิ องค์ประกอบของเจตคติ

แผนภูมิ องค์ประกอบของเจตคติ

ภาพที่ 2.6 ความสัมพันธ์ของสิ่งเร้า เจตคติ และการตอบสนอง

3.3 ลักษณะสำคัญของเจตคติ

ณัชกานต์ สิทธิโชคสกุลชัย (2543: 9) กล่าวถึงลักษณะของเจตคติ 6 ประการ คือ

1. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้ (Learning) เริ่มจากประสบการณ์ (Experince) ในวัยเด็ก ภายใต้อาณาทำให้เกิดการเรียนรู้ ขณะที่เกิดการเรียนรู้อ้อมมีความรู้สึก(Feeling) และความคิดเห็น (Opinion) เกี่ยวกับสิ่งที่ได้เรียนรู้นั้น ซึ่งก็คือ เจตคติ (Attitude)
2. เจตคติเป็นสิ่งที่ซับซ้อน (Complex) ความรู้สึกและความคิดในทางยอมรับหรือไม่ยอมรับสิ่งใด บุคคลใด สถานการณ์ใด สถาบันใด และข้อเสนอแนะใด ๆ เป็นสิ่งที่ซับซ้อนมากบางที่มีข้อยกเว้นต่าง ๆ หลายประการ
3. เจตคติเกิดจากการเลียนแบบ (Imitation) การกระทำหรือพฤติกรรมบางอย่าง เด็กจะสามารถเลียนแบบ หรือเอาอย่างจากพ่อแม่ ครูหรือบุคคลใกล้ชิด เพราะเด็กต้องการการเป็นที่ยอมรับในกลุ่ม

4. เจตคติอาจเกิดจากการมีจิตสำนึกอย่างบริบูรณ์ (Consciousness) หรือปราศจากจิตสำนึกอย่างบริบูรณ์ (Unconsciousness) เมื่อบุคคลมีประสบการณ์หรือเกิดการเรียนรู้เกี่ยวกับบุคคลใด สถานการณ์ใด ข้อเสนอนั้นใด หรือสถาบันใด บุคคลที่มีจิตสำนึกบริบูรณ์จะใช้การสังเกตพิจารณาการคิดหาเหตุผล คิดเปรียบเทียบตลอดจนพิจารณาอย่างถี่ถ้วนจนเกิดเจตคติขึ้น ซึ่งเกิดจากจิตสำนึก (Consciousness)

5. เจตคติเป็นตัวกระตุ้นให้ทำพฤติกรรม เมื่อบุคคลมีความรู้สึกและความคิดเห็นต่อสิ่งใด บุคคลใด สถานการณ์ใด หรือข้อเสนอนั้นใด ไม่ว่าจะไปในทางยอมรับ หรือไม่ยอมรับ ก็ตาม เราสามารถรู้ได้โดยการสังเกตพฤติกรรมที่บุคคลนั้นแสดงออกมา

6. เจตคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ (Changeable) เจตคติเป็นสิ่งที่เกิดจากประสบการณ์และการเรียนรู้ ถ้าสภาพแวดล้อม สถานการณ์ เหตุการณ์เปลี่ยนแปลงไป เจตคติของบุคคลจะเปลี่ยนแปลงได้จากเจตคติที่ยอมรับ (Positive Attitude) ไปสู่เจตคติไม่ยอมรับ (Negative Attitude) หรือจากเจตคติที่ไม่ยอมรับไปสู่เจตคติที่ยอมรับได้

จะเห็นได้ว่าเจตคติเกิดจากการเรียนรู้จากประสบการณ์ตั้งแต่วัยเด็ก และเป็นไปในลักษณะดูซึมจากการเลียนแบบของพ่อแม่และบุคคลรอบข้าง พร้อมทั้งจะแสดงออกทางพฤติกรรมซึ่งอาจเป็นไปในทางบวกหรือลบและสามารถเปลี่ยนแปลงได้

3.4 การเกิดเจตคติ

สุชา จันทรเอม (2535: 244) กล่าวว่าเจตคติของบุคคลเกิดได้จากการเรียนรู้และการเพิ่มพูนประสบการณ์ให้กับบุคคล เราสามารถสร้างเจตคติที่ต้องการได้ โดยมีองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติ ดังต่อไปนี้

1. วัฒนธรรม (Culture) วัฒนธรรมมีอิทธิพลต่อชีวิตของบุคคลทุก ๆ คนตั้งแต่เกิดจนกระทั่งตาย วัฒนธรรมของชาติต่าง ๆ ย่อมมีความแตกต่างกันไป เริ่มจากครอบครัว โรงเรียน วัด สถาบันอื่น ๆ ในสังคม วิชยุ โทรทัศน์ สื่อมวลชนต่าง ๆ มีอิทธิพลต่อการสร้างเจตคติทั้งสิ้น เช่น คนไทยนับถือผู้สูงอายุ มักให้ความเคารพนอบน้อมต่อผู้สูงอายุ เป็นต้น

2. ครอบครัว (Family) ครอบครัวเป็นสถาบันแรกที่ทำให้การอบรมให้เด็กเรียนรู้การสมาคมต่าง ๆ จึงมีอิทธิพลมากที่สุดในการสร้างเจตคติให้แก่เด็ก ตลอดจนการปลูกฝังทัศนคติในการดำเนินชีวิตให้แก่บุตรของตน ทั้งนี้เพราะเด็กมักเลียนแบบและเชื่อฟังพ่อแม่และบุคคลใกล้ชิดมากกว่าบุคคลอื่น

3. กลุ่มเพื่อน (Peer Groups) เด็กที่แยกออกมาจากครอบครัวหรือ พ่อ แม่ แล้วมาอยู่กับกลุ่มเพื่อน ตั้งแต่เล็ก ๆ จะได้รับอิทธิพลต่าง ๆ จากกลุ่มเพื่อนหรือเกิดการเลียนแบบเพื่อน เพราะเด็กต้องการการยอมรับ คำแนะนำและความช่วยเหลือจากกลุ่มเพื่อน

4. บุคลิกภาพ (Personality) ลักษณะบุคลิกภาพมีความสัมพันธ์หรือมีอิทธิพลต่อเจตคติของบุคคลมาก เช่น พวกที่ออกสังคม พวกที่หนีสังคม พวกชอบเด่น และพวกอ่อนน้อม ก็จะมีเจตคติที่แตกต่างกัน

สิทธิโชค วรานุสันติกุล (2546: 126) ได้สรุปสิ่งที่ทำให้เกิดเจตคติ 3 ประเภท คือ

1. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้แบบโยงความสัมพันธ์ หลักการเรียนรู้แบบโยงความสัมพันธ์ (Classical Conditioning) คือ การนำเอาสิ่งเร้าที่เป็นกลางไปคู่กับสิ่งเร้าที่มีอำนาจทำให้เราตอบสนองอย่างใดอย่างหนึ่งมาก่อน ในที่สุดสิ่งเร้าที่เป็นกลางก็จะมีอำนาจทำให้เกิดการตอบสนองอย่างนั้นตามไปด้วย ซึ่งในวงการโฆษณาอาศัยหลักการนี้มากที่สุด ตัวอย่าง เช่น นักโฆษณามักจะจับสินค้าเข้าคู่กับความสนุกสนานจากเสียงดนตรีที่ไพเราะ หรือ รูปภาพที่สวยงาม ทั้งนี้เพื่อถ่ายโยงความสัมพันธ์ของความรู้สึกที่ดีต่อเสียงดนตรีเพราะ ๆ และรูปภาพสวย ๆ มาสู่ตัวสินค้านั่นเอง

2. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้จากผลกรรม คนเราเรียนรู้จากผลการกระทำในอดีต ถ้าผลกรรมนั้นน่าพึงพอใจ เราจะมีแนวโน้มจะทำอย่างนั้นอีกเมื่อมีสิ่งเร้าเดิมปรากฏขึ้นมา ด้วยหลักการนี้นักจิตวิทยาสังคมบางคนเห็นว่า บุคคลที่แสดงเจตคติออกมาเป็นภาษาแล้วได้รับแรงเสริมย่อมทำให้เจตคตินั้นคงยิ่งขึ้น แต่ถ้าได้รับผลกรรมที่ไม่น่าพึงพอใจ เขาจะเปลี่ยนเจตคติไปในทิศทางอื่น ซึ่งมีตัวอย่างให้เห็นในชีวิตประจำวันโดยทั่วไป บุคคลที่ประสบความสำเร็จ ได้รับรางวัล หรือมีชื่อเสียงจากสิ่งใด มักมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น

3. เจตคติเกิดจากการเรียนรู้โดยการสังเกตจากตัวแบบ บางครั้งเจตคติที่เรามีอยู่เกิดจากการเลียนแบบจากผู้อื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งผู้ที่มีคุณสมบัติที่น่าเลื่อมใส ในการโฆษณาก็จะใช้หลักการนี้เสมอ โดยอาศัยนายแบบนางแบบที่มีชื่อเสียงหรือได้รับความนิยม เป็นตัวแบบในการชักจูงผู้ดูให้เกิดเจตคติที่ดีต่อผลิตภัณฑ์และใช้ผลิตภัณฑ์นี้เป็นผลสุดท้าย ในการค้นพบทางจิตวิทยาทำให้เรารู้ว่า การเห็นตัวอย่างจากผู้อื่นก็สามารถทำให้เราเรียนรู้ได้ ถึงแม้เราจะมิได้นำเอาความรู้นั้นมาปฏิบัติก็ตาม เช่น พ่อแม่ไม่ชอบข่าวนักการเมืองคนหนึ่ง ทุกครั้งที่มีการนำเสนอภาพในโทรทัศน์มักแสดงอาการไม่ชอบและวิจารณ์ในด้านไม่ดีทันที เมื่อลูกได้เห็นการกระทำนี้บ่อย ๆ ก็เกิดการซึมซับรับเอาเจตคติของพ่อแม่ที่มีต่อนักการเมืองโดยการเลียนแบบจนทุกครั้งที่เห็นนักการเมืองคนนี้ทางโทรทัศน์ก็จะเปลี่ยนช่องรับสัญญาณทันที เป็นต้น

จะเห็นได้ว่า เจตคติเกิดจากการเรียนรู้ การเห็นตัวแบบ ประสบการณ์ การเลี้ยงดู สภาพแวดล้อม ซึ่งล้วนมีผลต่อการเกิดเจตคติทั้งสิ้น ซึ่งสามารถเกิดได้ทั้งทางบวกและทางลบ ทั้งนี้ ขึ้นกับผลที่ได้รับน่าพึงพอใจหรือไม่ ทั้งนี้สิ่งสำคัญที่จะทำให้เกิดเจตคติที่ดีหรือสร้างเจตคติให้เกิดขึ้นจึงอยู่ที่การให้ความรู้ การปลูกฝัง การให้ตัวแบบ จนบุคคลได้รับผลเป็นที่น่าพึงพอใจ ก็มักจะมีเจตคติที่ดีต่อสิ่งนั้น

3.5 การเปลี่ยนเจตคติ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2539, อ้างถึงใน มุกดาวรรณ สังข์สุข 2543: 10) อธิบายว่าเจตคติเกิดจากการมีประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อม หากประสบการณ์ที่เราได้รับเพิ่มเติมแตกต่างจากประสบการณ์เดิม เราอาจเปลี่ยนเจตคติเดิมได้ การเปลี่ยนเจตคติมี 2 ทาง คือ

1. การเปลี่ยนไปในทางเดียวกัน (Congruent Change) หมายถึง เจตคติเดิมของบุคคลที่เป็นไปในทางบวกก็จะเป็นไปในทางบวกเพิ่มขึ้นด้วย แต่ถ้าเจตคติเป็นไปในทางลบก็จะเพิ่มมากขึ้นในทางลบ เช่น เคยชอบบุคคลคนนี้ก็ชอบมากขึ้นกว่าเดิม หรือในทางตรงข้าม เคยเกลียดคนคนนี้ก็เกลียดเพิ่มมากขึ้น

2. การเปลี่ยนแปลงไปคนละทาง (Incongruent Change) หมายถึง การเปลี่ยนแปลงเจตคติเดิมของบุคคลเป็นไปในทางตรงข้าม จากเจตคติทางบวกจะเปลี่ยนเป็นในทางลบ หรือถ้าเป็นไปในทางลบก็จะเปลี่ยนไปในทางบวก เช่น เคยชอบคนคนนี้ก็มากก็เปลี่ยนเป็นไม่ชอบ เป็นต้น

การเปลี่ยนเจตคติมีทั้งการเปลี่ยนแปลงไปในทางเดียวกันและการเปลี่ยนแปลงไปคนละทาง มีหลักการว่า เจตคติที่เปลี่ยนไปในทางเดียวกันจะเปลี่ยนได้ง่ายกว่าเจตคติที่เปลี่ยนแปลงไปคนละทาง การเปลี่ยนเจตคติจะเกี่ยวข้องกับปัจจัยต่อไปนี้

1. ความขีดสุด (Extremeness) เจตคติที่อยู่ปลายสุดจะเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าเจตคติที่ไม่รุนแรงนัก เช่น ความรักที่สุด ความเกลียดที่สุด จะเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าความรักและความเกลียดที่ไม่มากนัก

2. ความซับซ้อน (Multiplicity) เจตคติที่เกิดจากสาเหตุเดียวจะเปลี่ยนได้ง่ายกว่าที่เกิดจากหลาย ๆ สาเหตุ หรือที่ไม่สามารถบอกได้ว่าเกิดจากสาเหตุใด

3. ความคงที่ (Consistency) เจตคติที่มีลักษณะคงที่ หมายถึง เจตคติที่เป็นความเชื่อฝังใจ จะเปลี่ยนยากกว่าเจตคติทั่วไป เช่น ความรักชาติ ความศรัทธาในศาสนา จะเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ยาก

4. ความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่อง (Interconnectedness) เจตคติที่มีความสัมพันธ์ซึ่งกันและกันและโดยเฉพาะที่เป็นในทางเดียวกัน จะเปลี่ยนแปลงได้ยากกว่าเจตคติที่มีความสัมพันธ์ไปในทางตรงกันข้าม เช่น เจตคติที่มีต่อศาสนา เกี่ยวเนื่องกับบิดามารดาอุทิศตนเพื่อศาสนา

5. ความแข็งแกร่งและจำนวนความต้องการ (Strong and Number of Wants Served) หมายถึง เจตคติที่มีความจำเป็นและความต้องการในระดับสูง จะเปลี่ยนได้ยากกว่าเจตคติที่ไม่แข็งแกร่งและไม่อยู่ในความต้องการ

6. ความเกี่ยวเนื่องกับค่านิยม (Centrality of Relate Value) เจตคติหลายเรื่องเกี่ยวกับค่านิยม ความเชื่อที่ค่านิยมนั้นดีน่าปรารถนาและเจตคตินั้นสืบเนื่องจากค่านิยม ขนบธรรมเนียมประเพณีและวัฒนธรรมเปลี่ยนแปลงได้ยาก

3.6 ทฤษฎีการเปลี่ยนเจตคติ

มุกดาวรรณ สังข์สุข (2543: 12) ได้กล่าวถึง การศึกษาทฤษฎีต่าง ๆ ทางด้านเจตคติจะช่วยให้เกิดความเข้าใจเจตคติได้ดีขึ้น ทฤษฎีที่ใช้ในการอธิบายเจตคติมี 2 กลุ่มใหญ่ คือ

1. กลุ่มที่อธิบายด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ความสัมพันธ์เชื่อมโยง
2. กลุ่มที่อธิบายด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจ

1. กลุ่มที่อธิบายด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ความสัมพันธ์เชื่อมโยง

นักจิตวิทยาในกลุ่มนี้มีแนวคิดที่ว่า เจตคติเรานั้นเป็นสิ่งที่เรียนรู้ได้ และมีการเปลี่ยนแปลงได้เหมือนการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรม ขณะที่เราเรียนรู้ก็จะเกิดความรู้สึกหรืออารมณ์ต่อสิ่งนั้นไปด้วย ทฤษฎีการเรียนรู้กลุ่มนี้จึงมีการเสริมแรง การวางเงื่อนไข การเลียนแบบและการถ่ายโยง เป็นต้น

1.1 การเสริมแรง เป็นเจตคติที่เกิดขึ้นจากการเสริมแรงทั้งทางบวกและทางลบ การเสริมแรงทางบวก เช่น เจตคติที่ดีต่อการเรียนเมื่อได้รับคำชมจากครู ก็จะทำให้มีมานะพยายามและตั้งใจเรียนมากขึ้น แต่ถ้ามีเจตคติที่ไม่ดีต่อการเรียน ถูกติเตียนก็ยิ่งไม่อยากเรียน เป็นต้น

1.2 การวางเงื่อนไข เกิดขึ้นเมื่อมีเจตคติต่อสิ่งหนึ่งแล้วไปควบคู่หรือสัมพันธ์กับอีก สิ่งหนึ่ง ทำให้มีเจตคติต่อสิ่งนั้นเหมือนกัน เช่น เมื่อเรามีเจตคติที่ดีต่อการเล่นฟุตบอลดี เมื่อเห็นผู้เล่นฟุตบอลเป็นนักกีฬาที่มีชื่อเสียง ก็ทำให้เกิดเจตคติที่ดีต่อกีฬาอื่นด้วย

1.3 การเลียนแบบ เจตคติเกิดจากการที่บุคคลรับรู้เจตคติที่คนอื่นมีอยู่แล้ว จึงรับมาเป็นของตนเองโดยไม่จำเป็นต้องมีประสบการณ์ตรง เช่น พ่อแม่มีเจตคติที่ดีต่อการแต่งกายดี ลูกก็จะมีเจตคติต่อการแต่งกายดีด้วย ซึ่งโดยปกติคนเรามักจะชอบเลียนแบบเจตคติบุคคลที่เรารัก ชื่นชอบ และศรัทธา

1.4 การเชื่อมโยง การเกิดเจตคติทางเชื่อมโยงเป็นมาจากบุคคลผู้เป็นเจ้าของเจตคติมีการเชื่อมโยงลักษณะบางอย่างเข้าด้วยกัน ตามความคิดความเข้าใจของตน ซึ่งเป็นการเชื่อมโยงไปในทิศทางเดียวกัน

2. กลุ่มที่อธิบายด้วยทฤษฎีการเรียนรู้ ความรู้ความเข้าใจ

2.1 ทฤษฎีความขัดแย้งด้านความรู้ความเข้าใจ (Cognitive Dissonance Theory) ซึ่งอธิบายองค์ประกอบของเจตคติ คือ ความรู้ความเข้าใจ ได้แก่ ความคิดเห็น ข้อเท็จจริงต่าง ๆ ที่แต่ละคนได้รับ บางครั้งพบว่า ความรู้ความเข้าใจมีลักษณะขัดแย้งกัน ทำให้เกิดความไม่เข้าใจและ ไม่สบายใจ จึงปรับความคิดความเชื่อให้สอดคล้องกันจึงเกิดการเปลี่ยนเจตคติ เช่น คนที่มีเจตคติว่าคนที่แต่งตัวดีเป็นคนมีฐานะดีแต่เมื่อเขาพบว่าไม่เป็นความจริง เขาต้องปรับเจตคติใหม่ว่า คนที่แต่งตัวดีอาจไม่ใช่คนที่มีฐานะดีก็ได้ ก็จะทำให้เขาเกิดความขัดแย้งน้อยลง

2.2 ทฤษฎีความสอดคล้องระหว่างความรู้สึกหรืออารมณ์กับความรู้ความเข้าใจ (Affective Cognitive Consistency) เป็นทฤษฎีที่อธิบายว่า เจตคติจะไม่มี การเปลี่ยนแปลง ถ้ายังมีความสอดคล้องระหว่างความรู้สึกหรืออารมณ์กับความรู้ความเข้าใจ แต่ถ้า องค์ประกอบทั้งสองเกิด ขัดแย้งกัน ก็ต้องมีการปรับเปลี่ยนให้เป็นไปในทิศทางเดียวกันเพราะ อาจเกิดความไม่สบายใจขึ้น เช่นเมื่อเรามีเจตคติต่อเขาดีเพราะเขาเป็นคนดี ก็ทำให้เราชอบเขา แต่เมื่อค้นพบว่าเขาไม่ได้เป็นคนดีดังที่เราคิด ก็อาจเกิดความรู้สึกขัดแย้ง ไม่สบายใจที่จะต้อง เปลี่ยนเจตคติใหม่ เป็นต้น

2.3 ทฤษฎีความสมดุล (Balance Theory) แนวคิดเกี่ยวกับทฤษฎีนี้ อธิบายว่าแต่ละคนในสังคมต้องมีเจตคติที่มีต่อบุคคลหรือสิ่งต่าง ๆ ไปในทางที่สอดคล้องกันกับเจตคติ ของอีกคนหนึ่งเพื่อให้เกิดความสมดุลเมื่อเกิดสภาวะที่ไม่สมดุลบุคคลก็จะพยายามหาทางออกใน การเปลี่ยนเจตคติให้เข้าสู่สภาวะสมดุล เช่น เปลี่ยนทิศทางของทัศนคติที่มีต่อสิ่งของ หรือ เปลี่ยนทิศทางของทัศนคติที่มีต่อบุคคลหรือชักจูงให้อีกฝ่ายหนึ่งเปลี่ยนตามตนเอง

2.4 ทฤษฎีความลงรอยเดียวกัน (Congruity Theory) เป็นการเปลี่ยนเจตคติของบุคคลซึ่งจะเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับลักษณะที่เราประเมินผู้ที่เกี่ยวข้องและเจตคติเดิมของบุคคลเมื่อเกิดความไม่ลงรอยของเจตคติบุคคลก็จะปรับเจตคติให้ลงรอยกัน

สิทธินิชาค วรานุสันติกุล (2546: 129) ได้กล่าวถึงแนวคิดการเปลี่ยนเจตคติที่สำคัญ ดังนี้

1. แนวคิดการเปลี่ยนเจตคติโดยใช้การสื่อความหมาย (The Yale Approach) คาร์ล โยฟแลนด์ (Carl Hovland) เป็นผู้ริเริ่มการศึกษาค้นคว้า เรื่องการเปลี่ยนเจตคติโดยใช้การสื่อความหมาย

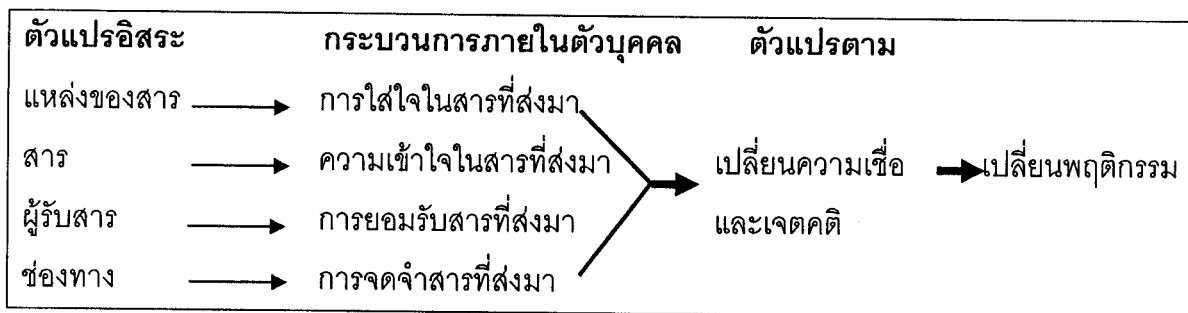
1.1 หลักการสำคัญของการเปลี่ยนเจตคติ การเปลี่ยนเจตคติตามแนวคิดนี้คือข้อความว่า “ใครพูดว่าอะไรกับใครด้วยอะไร” (Who says what to Whom with what effects) หมายความว่า ผลกระทบต่อเจตคติของบุคคลเกิดจากองค์ประกอบในการสื่อความหมาย 4 องค์ประกอบ คือ

1) ใครเป็นคนพูด (Who) หมายถึง แหล่งกำเนิดของสาร (Source) หรือ ผู้ส่งสาร

2) พูดว่าอะไร (says what) หมายถึง สาร (Message) หรือ ความหมาย ที่ผู้ส่งสารต้องการจะส่งออกไป

3) กับใคร (to whom) หมายถึง ผู้รับสาร (Recipient)

4) ด้วยอะไร (with what effects) หมายถึง ช่องทางในการสื่อสาร (Channel) หรือวิธีที่สารถูกส่งออกไป เช่น การพูด การเขียน การใช้โทรศัพท์ จดหมาย เป็นต้น องค์ประกอบทั้ง 4 อย่างมีความสัมพันธ์กับกระบวนการเปลี่ยนเจตคติในแง่ที่ว่าแหล่งของสารทำให้ผู้รับสารเกิดการใส่ใจต่อสารที่ส่งมา สารทำให้ผู้รับเกิดความเข้าใจ ความหมายที่ส่งมากับสาร จนทำให้ผู้รับสารเกิดการยอมรับ และช่องทางในการสื่อสารมีผลต่อการจดจำ รูปของความสัมพันธ์ระหว่างองค์ประกอบของระบบการสื่อความหมายกับกระบวนการที่เกิดภายในตัวบุคคลในขณะที่มีการเปลี่ยนเจตคติ ดังนี้

ภาพที่ 2.7 แสดงแนวคิดในการเปลี่ยนเจตคติโดยใช้การสื่อความหมาย

1.2 กระบวนการเปลี่ยนแปลงเจตคติ การเปลี่ยนเจตคติโดยการสื่อความหมายแบ่งเป็น 4 ขั้นตอน คือ

ขั้นที่ 1 สร้างความใส่ใจ (Attention) ก่อนที่จะส่งสารเพื่อเปลี่ยนแปลงเจตคติต้องทำให้ผู้รับสารใส่ใจในตัวสารก่อน โดยทั่วไปมักจะใช้แหล่งของสารเป็นตัวทำให้ผู้รับสารเกิดความใส่ใจ เช่น ในการโฆษณาจะใช้เทคนิคการสร้างความใส่ใจให้เกิดแก่ผู้รับสารก่อนโดยอาศัยคุณสมบัติของผู้ส่งสารซึ่งก็คือดารานักแสดงนั่นเอง

ขั้นที่ 2 การทำความเข้าใจ (Comprehension) ผู้ส่งสารต้องทำให้ผู้รับเกิดความเข้าใจความหมายของสารให้ได้หลังจากที่ทำให้ผู้รับเกิดความใส่ใจแล้ว เช่น การโฆษณายาสีฟัน หลังจากเกิดความใส่ใจแล้วต้องให้ผู้รับสารเข้าใจให้ได้ว่า ยาสีฟันนี้มีคุณสมบัติอย่างไร

ขั้นที่ 3 การยอมรับ (Acceptance) ผลของการสื่อความ สารที่ส่งไปยังผู้รับสารต้องพยายามให้มีความหมายตรงกับความต้องการของเขา เขาจึงจะยอมรับ

ขั้นที่ 4 การจดจำ (Retention) การสื่อความหมายเพื่อเปลี่ยนเจตคติต้องทำให้ผู้รับสารจำได้ อิทธิพลของสารจะยังอยู่ในตัวผู้รับสารได้นานเพื่อผลในการปฏิบัติในตอนหลัง วิธีการทำให้เกิดการจดจำอาจมีหลายวิธี ได้แก่ การใช้ประโยคหรือวลีที่แปลกและง่าย การล้อเลียน การใช้โครงเรื่องที่ซ้ำกัน เป็นต้น

2. ทฤษฎีการจัดการความประทับใจ (Impression Management Theory) ทฤษฎีนี้อธิบายว่า บุคคลจะเกิดความตึงเครียดขึ้นในใจเมื่อเขาแสดงพฤติกรรมภายนอกออกไปตรงกันข้ามกับเจตคติที่เขามีอยู่แต่ความตึงเครียดนี้มิได้เกิดจากการขัดแย้งกันขององค์ความคิด แต่เกิดจากการที่บุคคลรู้ว่าตนเองแสดงพฤติกรรมออกไปไม่คงเส้นคงวากับเจตคติต่อหน้าผู้อื่น ตนเองจึงต้องจัดการให้เกิดความคงเส้นคงวาระหว่างเจตคติกับพฤติกรรมขึ้นมาเพื่อให้ผู้อื่นเกิดความประทับใจในตัวเขา โดยตนเองต้องเปลี่ยนพฤติกรรมหรือเปลี่ยนเจตคติให้สอดคล้องกัน

นักจิตวิทยาากลุ่มนี้เชื่อว่า การที่บุคคลแสดงตนให้สาธารณชนเห็นความคงเส้นคงวา (Consistent) เข้าร่องเข้ารอย ทำให้เขาได้รับแรงเสริมจากสังคม และการที่เขาแสดงตนเองไม่คงเส้นคงวา (Inconsistent) ต่อสาธารณชนก็จะทำให้เขาถูกสังคมลงโทษ การทำให้เจตคติสอดคล้องกับพฤติกรรม จะทำให้เกิดการยอมรับในสังคม หรือกลุ่มเพื่อน ว่าเป็นคนที่มีความคิดกับการกระทำที่สอดคล้องกัน หรือเรียกว่า ปากกับใจตรงกัน

3. ทฤษฎีการรับรู้ตนเอง (Self-perception Theory) ดาวิด เบ็ม (Bem, 1972) กล่าวว่า “ในกรณีที่บุคคลไม่ค่อยมั่นใจว่าตนเองมีเจตคติต่อสิ่งใดอย่างชัดเจน บุคคลจะพยายามเรียนรู้เจตคติของตนเองจากการสันนิษฐานที่ได้สังเกตจากพฤติกรรมของตนเอง และสิ่งเร้าที่เกี่ยวข้องกับพฤติกรรมนั้นๆ ด้วยเหตุนี้วิธีที่เขาได้รู้จักเจตคติของเขาจึงคล้ายคลึงกับการที่บุคคลอื่น ๆ สันนิษฐานเจตคติของเขาจากการสังเกตพฤติกรรมของเขาเช่นกัน” สรุปได้ว่า คนเราเรียนรู้เจตคติของตนเองจากการสังเกตพฤติกรรมที่ตนแสดงออกมานั่นเอง

4. ทฤษฎีการเปลี่ยนแปลงเจตคติโดยการเกลี้ยกล่อมตนเอง (Self – persuasion Theory) ทฤษฎีนี้เกิดขึ้นจากการที่เรามีประสบการณ์ที่ถูกผู้อื่นพูดจาประชดประชันหรือดูถูก ซึ่งทำให้เรารู้สึกโกรธเคืองบุคคลนั้นว่าพูดจาเช่นนั้นได้อย่างไร ยิ่งคิดก็อาจจะยิ่งโกรธมากขึ้นทุกที เช่นเดียวกันเมื่อเพื่อนที่ไม่ค่อยจะคุ้นเคยมากมากระทำบางสิ่งบางอย่างที่ให้ผลดีแก่ท่านอย่างที่ไม่เคยคาดหวังมาก่อน ยามใดที่คิดขึ้นมา ก็จะเห็นว่าเขามีความน่ารัก กระบวนการทางความคิดที่เกิดขึ้นนี้เป็นการโน้มน้ำหนักลงในตนเอง ซึ่งจะทำให้ความเห็นของบุคคลต่อสิ่งใดสิ่งหนึ่งเปลี่ยนไปในทิศทางที่เข้มข้นยิ่งขึ้น

คนเราสามารถเปลี่ยนเจตคติของตนเองด้วยการพูดกับตนเองเสมอ (Self – persuasion) การที่เรารำพึงรำพันหรือบอกกับตนเองอยู่บ่อย ๆ จะยิ่งทำให้ความรู้สึกในเรื่องนั้นมีความเข้มข้นมากขึ้น ทำให้เกิดการรับรู้ตนเองว่าเป็นเช่นนั้น ตัวอย่างเช่น เมื่อเราต้องการที่จะเปลี่ยนเจตคติของเราให้เป็นคนที่มีเจตคติ “เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม” สิ่งที่เราควรจะทำก็คือ หมั่นบอกแก่ตัวเองว่า “ฉันเป็นคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม” และต้องหาโอกาสที่จะแสดงพฤติกรรมที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมออกไปให้ปรากฏทั่วไป ซึ่งมีผล 2 ประการ คือ

ประการที่ 1 การทำเช่นนั้นจะช่วยให้เราต้องปรับเจตคติภายในของเราให้เข้าร่องเข้ารอยกับพฤติกรรมภายนอกที่คนอื่น ๆ เขาสัมผัสอยู่ ตามทฤษฎีการจัดการความประทับใจ ซึ่งอธิบายว่าถ้าเราไม่ปรับเจตคติของเราให้สอดคล้องกับท่าทีที่แสดงออกไปภายนอกแล้ว เราจะเกิดความเครียดขึ้นมาถ้าหากว่าเราไม่รักษาภาพพจน์ของเราในสาธารณะในคงเส้นคงวา

ประการที่ 2 การที่เราได้กระทำการที่เป็นประโยชน์แก่ส่วนรวมเพื่อให้คนอื่นเห็น นั้น ทำให้ได้รับแรงเสริมทั้งจากคนอื่นและจากตนเอง ซึ่งในที่สุดไปมีผลต่อมโนทัศน์เกี่ยวกับตนเอง (Self-concept) ว่าเป็นคนเห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวม

จากทฤษฎีเกี่ยวกับเจตคติข้างต้น เมื่อผู้วิจัยต้องการนำมาสร้างเครื่องมือเพื่อสร้างเจตคติของผู้ปกครองเพื่อสร้างเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติกโดยใช้กิจกรรมแนะแนวและกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง จำเป็นอย่างยิ่งต้องสร้างเครื่องมือที่จะช่วยให้ผู้ปกครองเกิดการเรียนรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับตัวของเด็กออทิสติก ให้ผู้ปกครองตระหนักถึงความสามารถและยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้เกิดการปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ โดยการค้นหาจุดเด่นในตัวของผู้ปกครองออทิสติกของตนเอง โดยกิจกรรมแนะแนวได้สอดแทรกความรู้ เทคนิควิธีการคิด การปรับเปลี่ยนมุมมองใหม่ การนำเอาทฤษฎีการสื่อความหมาย การเกลี้ยกล่อมตนเอง การรับรู้ตนเองให้ผู้ปกครองเกิดความรู้ ความเข้าใจให้สามารถเปลี่ยนแปลงเจตคติได้ ดังที่ ญัฐกานต์ สิทธิโชคสกุลชัย (2543,9) กล่าวว่า เจตคติเป็นสิ่งที่เปลี่ยนแปลงได้ ถ้าได้รับประสบการณ์การเรียนรู้สภาพแวดล้อม สถานการณ์ เหตุการณ์ที่เปลี่ยนแปลงไป

3.7 การวัดเจตคติ

เจตคติเป็นเรื่องเกี่ยวกับจิตใจ ความรู้สึกและอารมณ์ การวัดเจตคติจึงเป็นเรื่องที่ค่อนข้างยาก เพราะผู้ตอบจะต้องประเมินความรู้สึกของตนเอง ซึ่งมีวิธีการวัดเจตคติหลายวิธี คือ

3.7.1 ใช้แบบสอบถาม

3.7.2 ใช้การสังเกต สัมภาษณ์และการบันทึก

3.7.3 การใช้สิ่งคัมภีร์

3.7.4 การให้สร้างจินตนาการ

ในปัจจุบันมีการใช้แบบสอบถามเพื่อวัดเจตคติซึ่งมีอยู่หลายแบบที่นิยมใช้กัน ได้แก่ มาตรฐานวัดเจตคติแบบเทอร์สโตน (Thurstone Type) มาตรฐานวัดเจตคติแบบลิเคอร์ท (Likert Scale) มาตรฐานวัดเจตคติแบบกัตต์แมน (Guttman Scale) และมาตรฐานวัดเจตคติแบบออสกู๊ด (Osgood's Scale) (บัวจันทร์ ทะระมา 2540, 11) ในที่นี้จะกล่าวเฉพาะ มาตรฐานวัดเจตคติแบบลิเคอร์ท (Likert Scale)

มาตรวัดเจตคติแบบลิเคิร์ต (Likert Scale)

การสร้างแบบวัดเจตคติตามวิธีของลิเคิร์ต มีขั้นตอนดังนี้

1. ตั้งจุดมุ่งหมายของการศึกษาเจตคติของใคร ที่มีต่อสิ่งใด
2. ให้ความหมายของเจตคติต่อสิ่งที่จะศึกษา
3. สร้างข้อความให้ครอบคลุมคุณลักษณะที่สำคัญของสิ่งที่จะศึกษาให้

ครบถ้วน

4. นำข้อความที่สร้างขึ้นไปให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ พิจารณาในด้านความครบถ้วนของเนื้อหา ความเหมาะสมของภาษา
5. นำข้อความที่ได้ตรวจสอบแล้วไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อตรวจสอบคุณภาพ ความเชื่อมั่น
6. นำผลการลงความเห็นของกลุ่มบุคคลแต่ละคนมาให้หน้านักคะแนนเป็นรายชื่อโดยให้คะแนน ดังนี้

คะแนน	ข้อความในทางบวก	ข้อความในทางลบ
4	เห็นด้วยอย่างยิ่ง	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง
3	เห็นด้วย	ไม่เห็นด้วย
2	ไม่เห็นด้วย	เห็นด้วย
1	ไม่เห็นด้วยอย่างยิ่ง	เห็นด้วยอย่างยิ่ง

4. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยภายในประเทศ

บัวจันทร์ ทะระมา (2540) ศึกษา เจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูของครูประถมศึกษานในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่า ครูประถมศึกษานในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมืองเชียงใหม่ มีเจตคติต่อวิชาชีพครูอยู่ในระดับดีทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนาความรู้ ด้านลักษณะของอาชีพครู ด้านสถานภาพของครู ด้านการควบคุมและปฏิบัติตามจรรยาครู ด้านการร่วมมือร่วมใจระหว่างครู และด้านความมั่นคง สิทธิและเสรีภาพทางวิชาชีพ

เนืองนิตย์ ปิยะวงศ์ (2541) ศึกษาผลของกระบวนการกลุ่มที่มีต่อเจตคติทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสา จังหวัดน่าน โดยใช้แผนการจัดกิจกรรมกระบวนการกลุ่มที่เน้นการมีเป้าหมายร่วมกัน การมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน การติดต่อสื่อสารกันในกลุ่ม การร่วมมือประสานงานกันในกลุ่ม การตัดสินใจร่วมกัน และการ มีผลประโยชน์ร่วมกันเพื่อสร้างเจตคติต่อการเรียน หลังผ่านกิจกรรมดังกล่าวพบว่า นักเรียนมีเจตคติต่อการเรียนอยู่ในระดับดีและดีมาก

ณชกานต์ สิทธิโชคสกุล (2543) ศึกษาถึงเจตคติต่อวิชาชีพครูของพนักงานครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน ผลการวิจัยพบว่า พนักงานครูโรงเรียนสังกัดเทศบาลเมืองลำพูน มีเจตคติต่อวิชาชีพครูโดยรวมอยู่ในระดับดี ทั้ง 6 ด้าน โดยเรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความร่วมมือร่วมใจระหว่างครู ด้านการควบคุมและปฏิบัติตามจรรยาครู ด้านลักษณะของอาชีพครู ด้านความมั่นคง สิทธิและเสรีภาพทางวิชาชีพ การส่งเสริมและพัฒนาความรู้ด้านสถานภาพของครู

มุกดาวรรณ สังข์สุข (2543) ศึกษาทัศนคติของผู้ปกครองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ผลการวิจัยพบว่าทัศนคติของผู้ปกครองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียน โรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่อยู่ในระดับดี เมื่อเปรียบเทียบกับทัศนคติของผู้ปกครองนักเรียนในภาพรวมไม่แตกต่างกัน

อภิชาติ แก้วประดิษฐ์ (2543) ศึกษาความสัมพันธ์ของเจตคติต่อการเรียน และพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาระดับ ปวช. ช่างอุตสาหกรรมที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ พบว่า เจตคติต่อการเรียน และพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาระดับ ปวช. ช่างอุตสาหกรรมที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่ มีความสัมพันธ์กันทางบวกในระดับปานกลาง โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์กับ 0.40

ลัชณา ศศิภัทรกุล (2545) ได้พัฒนาชุดฝึกอบรมทางการแนะแนวเพื่อเพิ่มเจตคติทางลบต่อพฤติกรรมทะเลาะวิวาทของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีแพร่ จังหวัดแพร่ พบว่า หลังการใช้ชุดฝึกอบรมทางการแนะแนวเพื่อเพิ่มเจตคติทางลบต่อพฤติกรรมทะเลาะวิวาทของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพ วิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีแพร่ จังหวัดแพร่ นักเรียนมีเจตคติทางลบต่อพฤติกรรมทะเลาะวิวาทเพิ่มขึ้นอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากงานวิจัยข้างต้น เห็นได้ว่างานวิจัยส่วนใหญ่เป็นการสำรวจเจตคติ ซึ่งโดยทั่วไปเจตคติของกลุ่มตัวอย่างจะอยู่ในระดับดี ในการวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยต้องการสร้างเจตคติในการดูแลบุตรออทิสติกให้กับผู้ปกครองที่มีเด็กออทิสติกในความดูแลโดยใช้กิจกรรมแนะแนวให้ผู้ปกครองได้ร่วมกิจกรรมกลุ่มกับบุคคลอื่นที่มีปัญหาในการดูแลเด็กออทิสติกเหมือนกันโดยกิจกรรมแนะแนวจะช่วยให้ผู้ปกครองเกิดความรู้ ความเข้าใจในเด็กออทิสติกอันสอดคล้องกับองค์ประกอบเจตคติทางด้านปัญญาหรือการรู้คิดและด้านอารมณ์ คือเกิดความพึงพอใจในตัวเด็กออทิสติกตามที่เป็นอยู่ ให้ผู้ปกครองยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล ซึ่งถ้าผู้ปกครองเกิดองค์ประกอบทั้งสองด้านแล้ว ย่อมส่งผลถึงองค์ประกอบด้านพฤติกรรมอันจะเกิดขึ้นตามมา คือ การนำผลการเข้าร่วมกิจกรรมและความรู้ที่ได้รับไปปฏิบัติใช้กับเด็กออทิสติกที่บ้าน

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

1. ประเภทและแบบของการวิจัย

การวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ คือ

เพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองเพื่อพัฒนาเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก โรงเรียนกาวิละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่ ดังนี้

1.1 เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง

1.2 เพื่อเปรียบเทียบเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกของผู้ปกครอง กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง

เป็นการวิจัยเชิงทดลองที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม(Pretest-Posttest control – Group Design) มีการวัดตัวแปรตามก่อนและหลังการทดลองและให้ตัวแปรอิสระกับกลุ่มทดลอง แต่ไม่ให้กับกลุ่มควบคุม

ตารางที่ 3.1 การวิจัยเชิงทดลองที่มีกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

กลุ่มทดลอง	R	O ₁	X	O ₂
กลุ่มควบคุม	R	O ₃		O ₄

โดย R หมายถึง จำนวนกลุ่มตัวอย่าง

O หมายถึง ค่าของตัวแปรตามที่ได้จากการวัดก่อนและหลังการทดลอง

X หมายถึง ตัวแปรอิสระที่ให้กลุ่มทดลอง

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากร คือ ผู้ปกครอง ซึ่งหมายถึง พ่อ แม่ หรือผู้ดูแลเด็กออทิสติกที่มีอายุระหว่าง 8 – 14 ปี โรงเรียนกาวิลละอนุกุล จำนวน 43 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้ปกครอง ซึ่งหมายถึง พ่อ แม่ หรือผู้ดูแลเด็กออทิสติกที่มีอายุระหว่าง 8 – 14 ปี โรงเรียน กาวิลละอนุกุล จำนวน 16 คน ได้มาจากการสุ่มสุ่มอย่างง่ายเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน

ระยะเวลาในการดำเนินการทดลอง 6 สัปดาห์ ดำเนินการจัดกิจกรรมให้กับกลุ่มตัวอย่างโดยกลุ่มทดลองใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง

3. ตัวแปรในการวิจัย

3.1 ตัวแปรต้น คือ ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง

3.2 ตัวแปรตาม คือ เจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกของผู้ปกครอง

4. นิยามปฏิบัติการ

4.1 กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง หมายถึง กิจกรรมแนะแนวที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นจำนวน 12 กิจกรรมที่นำมาใช้กับผู้ปกครอง เพื่อพัฒนาเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติก โดยใช้กระบวนการทางการแนะแนว คือ กระบวนการกลุ่ม การอภิปราย การวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และนำมาผสมผสานกับเทคนิคการใช้กลวิธีการรับรู้ผ่านการมองเพื่อพัฒนาเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติก 3 ด้าน คือ

4.1.1 เจตคติต่อการดูแลเด็กออทิสติก หมายถึง กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองที่ช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและการปฏิบัติต่อเด็กออทิสติก

4.1.2 เจตคติต่อพฤติกรรมและการรับรู้ของเด็กออทิสติก หมายถึง กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองที่ช่วยให้เกิดความรู้ ความเข้าใจและยอมรับ ในลักษณะอาการ การแสดงออกของเด็กออทิสติก

4.1.3 เจตคติต่อความรู้สึกของบุคคลรอบข้าง หมายถึง หมายถึง กิจกรรมและแนวตามแนวกลวิธีกรรับรู้ผ่านการมองที่ช่วยให้เกิดความเข้าใจ และยอมรับต่อความรู้สึก และการแสดงออกของบุคคลรอบข้าง

4.2 แบบวัดเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก หมายถึง แบบวัดที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อวัด ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกและการปฏิบัติ ของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กออทิสติก ที่อยู่ในความดูแล ซึ่งวัดเจตคติ 3 ด้าน คือ

4.2.1 เจตคติต่อการดูแลเด็กออทิสติก หมายถึง ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก การปฏิบัติของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กออทิสติกของตนเองในเรื่องของการอบรมเลี้ยงดู

4.2.2 เจตคติต่อพฤติกรรมและการรับรู้ของเด็กออทิสติก หมายถึง ความคิด ความรู้สึก การปฏิบัติของผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมและการรับรู้ของเด็กออทิสติก ที่แสดงออกมา

4.2.3 เจตคติต่อความรู้สึกของบุคคลรอบข้าง หมายถึง หมายถึง ความคิด ความรู้สึก การแสดงออกของผู้ปกครองที่มีต่อความรู้สึก ความคิดของบุคคลใกล้ชิดหรือคนอื่น ๆ ที่แสดงต่อเด็กออทิสติกของตนเอง

5. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ประกอบด้วย

5.1 แบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง

5.2 กิจกรรมและแนวตามแนวกลวิธีกรรับรู้ผ่านการมอง จำนวน 12 กิจกรรม

5.3 กิจกรรมและแนวแบบปกติ จำนวน 12 กิจกรรม

การวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ดำเนินการสร้างเครื่องมือ ดังนี้

1. แบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง

ผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยการศึกษาเอกสาร ตำราที่เกี่ยวข้องและประสบการณ์การสอนเด็กออทิสติกเพื่อนำมาใช้วัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง ซึ่งออกมาในรูปของความคิด ความเชื่อ ความรู้สึก ความรู้ ความเข้าใจของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กออทิสติก โดยแบ่งคำถามออกเพื่อวัดเจตคติ 3 ด้าน คือ

1.1 เจตคติต่อการดูแลเด็กออทิสติก คือ ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกและการปฏิบัติของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กออทิสติกของตนเองในเรื่องของการอบรมเลี้ยงดู ได้แก่ ข้อคำถามที่ 1 – 13

1.2 เจตคติต่อพฤติกรรมและการรับรู้ของเด็กออทิสติก คือ ความคิด ความรู้สึกของผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมที่เด็กออทิสติกแสดงออกมา ได้แก่ข้อคำถาม ที่ 14—31

1.3 เจตคติต่อความรู้สึกของบุคคลรอบข้าง คือ ความคิด ความรู้สึกที่ผู้ปกครองมีต่อความรู้สึกความคิดของบุคคลใกล้ชิดหรือคนอื่น ๆ ที่แสดงต่อเด็กออทิสติกของตนเอง ได้แก่ ข้อคำถามที่ 32-40

ลักษณะของแบบวัด

เป็นแบบมาตราประมาณค่า (Rating Scale)

แบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง มีคำตอบให้เลือก 4 ระดับ คือ เห็นด้วยมากที่สุด เห็นด้วยมาก เห็นด้วยน้อย และไม่เห็นด้วยเลย จำนวนทั้งหมด 40 ข้อ

วิธีการตอบ

ผู้ตอบแบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง จะต้องทำเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิด ความรู้สึกของตนเองมากที่สุดเพียง 1 ช่อง

ตัวอย่างแบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยน้อย	ไม่เห็นด้วยเลย
	ท่านตั้งความหวังว่าอาการของเด็กออทิสติกจะดีขึ้นเรื่อย ๆ		✓		

ลักษณะคำตอบเป็นมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ คือ

เห็นด้วยมากที่สุด หมายความว่า ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็น
หรือความรู้สึกของผู้ตอบมากที่สุด

เห็นด้วยมาก หมายความว่า ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือ
ความรู้สึกของผู้ตอบค่อนข้างมาก

เห็นด้วยน้อย หมายความว่า ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือ
ความรู้สึกของผู้ตอบเพียงเล็กน้อย

ไม่เห็นด้วยเลย หมายความว่า ข้อความในประโยคนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็น
หรือความรู้สึกของผู้ตอบเลย

ลักษณะข้อคำถามมีทั้งข้อความเชิงบวกและข้อความเชิงลบ ข้อคำถามเชิงบวกเป็น
ข้อคำถามที่แสดงถึงเจตคติในทางบวก ผู้ปกครองมีความคิด ความรู้สึกต่อเด็กออทิสติกในทางที่ดี
ข้อคำถามเชิงลบเป็นข้อคำถามที่แสดงถึงทัศนคติในทางลบ ผู้ปกครองมีความคิด ความรู้สึกที่ไม่ดี
ต่อเด็กออทิสติก

การให้คะแนน ข้อความเชิงบวก ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	4	คะแนน
เห็นด้วยค่อนข้างมาก	ให้	3	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้	2	คะแนน
ไม่เห็นด้วยเลย	ให้	1	คะแนน

ข้อคำถามเชิงบวก คือ ข้อที่

2 4 5 8 9 10 15 20 25 27 28 29 30 31 35 36 39 40

การให้คะแนน ข้อความเชิงลบ ให้คะแนนดังนี้

เห็นด้วยมากที่สุด	ให้	1	คะแนน
เห็นด้วยค่อนข้างมาก	ให้	2	คะแนน
เห็นด้วยน้อย	ให้	3	คะแนน
ไม่เห็นด้วยเลย	ให้	4	คะแนน

ข้อคำถามเชิงลบ ได้แก่ ข้อที่

1 3 6 7 11 12 13 14 16 17 18 19 21 22 23 24 26 32 33 34 37 38

ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือในการวิจัย

1. การสร้างแบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง

ขั้นที่ 1 กำหนดจุดมุ่งหมายของการสร้างแบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง

ขั้นที่ 2 ศึกษาเอกสาร แนวคิด ทฤษฎี ตำราที่เกี่ยวข้อง ประกอบด้วยกิจกรรมแนะแนว พฤติกรรมเด็กออทิสติก กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง (Visual Strategies) และเจตคติ

ขั้นที่ 3 กำหนดนิยามปฏิบัติการในการสร้างแบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง ให้สอดคล้องและครอบคลุมนิยามศัพท์ปฏิบัติการ โดยแบ่งวัดเจตคติ 3 ด้าน คือ

1. เจตคติต่อการดูแลเด็กออทิสติก คือ ความคิด ความเชื่อ ความรู้สึกของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กออทิสติกของตนเองในเรื่องของการอบรมเลี้ยงดู

2. เจตคติต่อพฤติกรรมและการรับรู้ของเด็กออทิสติก คือ ความคิด ความรู้สึกของผู้ปกครองที่มีต่อพฤติกรรมที่เด็กออทิสติกแสดงออกมา

3. เจตคติต่อความรู้สึกของบุคคลรอบข้าง คือ ความรู้สึกที่ผู้ปกครองมีต่อความรู้สึก ความคิดของบุคคลใกล้ชิดหรือคนอื่น ๆ ที่แสดงต่อเด็กออทิสติกของตนเอง

ขั้นที่ 4 สร้างข้อคำถามที่ใช้วัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง ได้ข้อคำถามทั้งหมด 40 ข้อ

ขั้นที่ 5 นำแบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง มาตรวจสอบความตรงด้านเนื้อหา (Content Validity) โดยผู้ทรงคุณวุฒิทางการแนะแนวและการศึกษาพิเศษ จำนวน 5 ท่าน

ขั้นที่ 6 นำแบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสำหรับผู้ปกครองที่ได้รับการตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุงจากผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ไปทดลอง (Try out) กับผู้ปกครองเด็กออทิสติกโรงเรียนกวีละอออุบล ที่ไม่ใช่มูลนิธิตัวอย่าง จำนวน 10 คน นำมาตรวจให้คะแนน แล้วนำมาหาค่าอำนาจจำแนก โดยใช้สูตร ของวิทนีย์และซาเบอร์ (Whitney and Sabers, 1970)

$$\text{Dise} = \frac{\sum U - \sum I}{N(\text{Score}_{\max})}$$

Dise	คือ	ค่าอำนาจจำแนกของข้อความ
$\sum u$	คือ	ผลรวมของคะแนนกลุ่มสูง 25 เปอร์เซนต์
$\sum I$	คือ	ผลรวมของคะแนนกลุ่มต่ำ 25 เปอร์เซนต์
N	คือ	จำนวนผู้ตอบ 25 เปอร์เซนต์
Score _{max}	คือ	คะแนนเต็มของข้อคำถาม

$$\text{Diff} = \frac{\sum u + \sum I}{2N(\text{Score}_{\max})}$$

Diff	คือ	ค่าความยากของแบบวัด
$\sum u$	คือ	สัดส่วนของผู้ตอบถูกในกลุ่มสูง 25 เปอร์เซนต์
$\sum I$	คือ	สัดส่วนของผู้ตอบถูกในกลุ่มต่ำ 25 เปอร์เซนต์
N	คือ	จำนวนผู้ตอบในกลุ่มสูงและกลุ่มต่ำ 50 เปอร์เซนต์
Score _{max}	คือ	คะแนนเต็มของข้อคำถาม(หนึ่งข้อ)

ขั้นตอนที่ 7 นำแบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสำหรับผู้ปกครองที่ได้ค่าอำนาจจำแนกสูงกว่า 1.75 จำนวน 40 ข้อแล้วไปหาค่าความเที่ยง (Reliability) โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha - Coefficient) ของครอนบาค(Cronbach) ได้ค่าความเที่ยงทั้งฉบับเท่ากับ 0.92

สูตรการหาค่าความเที่ยงโดยวิธีสัมประสิทธิ์แอลฟา ของครอนบาค
(โกศล มีคุณ 2545:271-277)

$$a = \frac{n}{n-1} \left\{ 1 - \frac{S^2_1}{S^2} \right\}$$

- a แทน ค่าสัมประสิทธิ์ของความเที่ยง
- n แทน จำนวนข้อของแบบวัด
- S^2_1 แทน คะแนนความแปรปรวนเป็นรายข้อ
- S^2_2 แทน คะแนนความแปรปรวนของแบบวัดทั้งฉบับ

ขั้นตอนที่ 8 นำแบบวัดเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติกไปใช้กับ
กลุ่มตัวอย่าง

2. ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง

ชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเพื่อใช้ในการพัฒนาเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก โรงเรียนกาวีละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่
ขั้นตอนในการสร้างชุดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง
ขั้นที่ 1 ศึกษาเกี่ยวกับครอบครัว ความรู้พื้นฐานกลุ่มตัวอย่างเพื่อเป็นแนวทาง ในการกำหนดเนื้อหาและกิจกรรมที่เหมาะสมและสอดคล้องกับวัตถุประสงค์

ขั้นที่ 2 ศึกษาเอกสาร งานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมแนะแนวและกลวิธีการรับรู้
ผ่านการมอง

ขั้นที่ 3 สร้างกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง จำนวน 12
กิจกรรม โดยในแต่ละกิจกรรมประกอบด้วย

- 3.1 ชื่อกิจกรรม
- 3.2 วัตถุประสงค์
- 3.3 แนวคิด
- 3.4 ระยะเวลา
- 3.5 สื่อและอุปกรณ์
- 3.6 วิธีดำเนินการ ซึ่งประกอบด้วย

3.6.1 ขั้นนำ เป็นขั้นที่ผู้นำกิจกรรมเริ่มกิจกรรมที่นำเข้าสู่กิจกรรมในขั้น
ดำเนินการ

3.6.2 ขั้นดำเนินการ เป็นขั้นที่ผู้ดำเนินกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมทำกิจกรรม
ตามแผนกิจกรรมโดยผู้ดำเนินกิจกรรมดูแลช่วยเหลือแนะนำ

3.6.3 ชั้นอภิปรายผล เป็นชั้นที่ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายผลกิจกรรมหรือ
ใบงานที่ปฏิบัติ

3.6.4 ชั้นสรุปและนำไปใช้ เป็นชั้นที่ผู้นำกิจกรรมชี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรม
เห็นถึงข้อเท็จจริงและหลักการที่สามารถนำไปปรับใช้ในชีวิตประจำวัน

3.6.5 ชั้นประเมินผล เป็นชั้นประเมินผลการทำกิจกรรมเพื่อวัดผลการปฏิบัติ
กิจกรรมของผู้ร่วมกิจกรรม

กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองทั้ง 12 กิจกรรม ผู้วิจัย
จัดกิจกรรมโดยเรียงลำดับกิจกรรมจากกิจกรรมง่ายไปหากิจกรรมที่ยาก โดยกิจกรรมที่ 1 เป็น
กิจกรรมปฐมนิเทศ และกิจกรรมที่ 12 เป็นกิจกรรมปัจฉิมนิเทศ กิจกรรมที่ 2-11 สังกะยะตาม
ปัจจัยที่จะช่วยพัฒนาเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก 3 ด้าน ดังนี้

1. เจตคติต่อพฤติกรรมและการรับรู้ของเด็กออทิสติก ได้แก่ กิจกรรมที่ 2 “ทางไหนดี”
กิจกรรมที่ 3 “เส้นสายลายลวง” กิจกรรมที่ 4 “อะไรกันนี่” กิจกรรมที่ 5 “หนึ่งภาพหลากหลายเรื่อง”
และ กิจกรรมที่ 6 “ฟังให้รู้ ดูให้ดี”

2. เจตคติต่อการดูแลเด็กออทิสติก ได้แก่ กิจกรรมที่ 7 “คุณคือพ่อ แม่ แบบไหน”
กิจกรรมที่ 8 “รวมใจให้เป็นหนึ่ง” และ กิจกรรมที่ 9 “ทางเลือก”

3. เจตคติต่อความรู้สึกของบุคคลรอบข้าง ได้แก่ กิจกรรมที่ 10 “ปรอทอารมณ์” และ
กิจกรรมที่ 11 “ปรับตัวปรับใจ”

ชั้นที่ 4 นำกิจกรรมแนะแนวทั้ง 12 กิจกรรมให้ผู้ทรงคุณวุฒิจำนวน 5 ท่าน ซึ่งมีความ
เชี่ยวชาญทางด้านการแนะแนว 2 ท่าน เชี่ยวชาญทางการศึกษาพิเศษ 2 ท่าน และ
เชี่ยวชาญทางด้านการแนะแนวและการศึกษาพิเศษ 1 ท่าน ตรวจสอบความสอดคล้องด้าน
เนื้อหา กิจกรรม วัตถุประสงค์ โดยประเมินราคา IOC แล้วนำมาปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะ

ชั้นที่ 5 นำชุดกิจกรรมแนะแนวทั้ง 12 ชุดไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง ที่ไม่ใช่กลุ่ม
ตัวอย่าง เพื่อหาความบกพร่องและความเหมาะสมทางด้านเนื้อหา กิจกรรม วัตถุประสงค์
ระยะเวลา วิธีดำเนินกิจกรรม

ชั้นที่ 6 ปรับปรุงแก้ไขกิจกรรมแนะแนวให้เหมาะสมตามข้อเสนอแนะและนำไป
ทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่างเพื่อพัฒนาเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติกต่อไป
ดังโครงสร้างในตารางที่ 3.2

ตารางที่ 3.2 โครงสร้างกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง เพื่อพัฒนาเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก

ปัจจัยเพื่อพัฒนาเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติก	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค/วิธีการ
	กิจกรรมที่ 1 "ปฐมนิเทศ" ขวดปริศนา พาโชค	1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทราบถึงความมุ่งหมายของการจัดกิจกรรม 2. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกกลุ่มและผู้ดำเนินกิจกรรม 3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้จากการมองและการฟัง	เกม อภิปราย
เจตคติต่อพฤติกรรมและการรับรู้ของเด็กออทิสติก	กิจกรรมที่ 2 "ทางไหนดี"	1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหวของมือกับการมองเห็น 2. เพื่อรับรู้ความรู้สึกเมื่อเกิดความยากลำบากในการรับรู้และปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่	สังเกต อภิปราย
	กิจกรรมที่ 3 "เส้นสาย ลายลวง"	1. เพื่อศึกษาเรื่องการรับรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล 2. เพื่อให้ตระหนักถึงความผิดพลาดในการตัดสินใจต่างๆ จากการมองเพียงอย่างเดียว 3. เพื่อให้รู้จักการคิด พิจารณาหาคำตอบของปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย	สังเกต อภิปราย

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ปัจจัยเพื่อ พัฒนาเจตคติ ในการดูแล เด็กออทิสติก	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค/ วิธีการ
	กิจกรรมที่ 4 “อะไรกันนี่”	1. เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ในการมอง หลายมิติอย่างมีเหตุผล 2. เพื่อให้ผู้ปกครองยอมรับในความ แตกต่างระหว่างบุคคล 3. เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ในการมอง หลายมิติอย่างมีเหตุผล	สังเกต อภิปราย
	กิจกรรมที่ 5 “หนึ่งภาพ หลากเรื่อง”	1. เพื่อศึกษาและตระหนักถึงอิทธิพลการ รับรู้ที่แตกต่างกัน 2. เพื่อเข้าใจความแตกต่างทาง ความคิดของแต่ละบุคคล 3. เพื่อให้เกิดการยอมรับในความคิด ของผู้อื่น	เกม อภิปราย
	กิจกรรมที่ 6 “ฟังให้รู้ ดูให้ดี”	1. เพื่อให้ตระหนักว่าการรับรู้มีอิทธิพล ต่อการสื่อสารระหว่างบุคคล 2. เพื่อให้เห็นความสำคัญของการรับรู้ จากการมองเห็น	การฟัง การพูด การอ่าน การเขียน อภิปราย

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ปัจจัยเพื่อพัฒนาเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติก	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค/วิธีการ
	กิจกรรมที่ 7 “คุณคือพ่อ แม่แบบไหน?”	1. เพื่อให้ผู้ปกครองสำรวจวิธีการดูแลเด็กออทิสติกของตนเอง 2. เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถเลือกใช้วิธีการดูแลเด็กออทิสติกของตนเองได้อย่างเหมาะสม 3. เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจและเกิดเจตคติที่ดีต่อเด็กออทิสติกของตนเอง	อภิปราย สาริต กรณีศึกษา การ์ตูน เกม
เจตคติต่อการดูแลเด็กออทิสติก	กิจกรรมที่ 8 “รวมใจให้เป็นหนึ่ง”	1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตระหนักถึงบทบาทของตนเองที่มีต่อครอบครัวเมื่อมีเด็กออทิสติกอยู่ในความดูแล 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเปรียบเทียบวิธีสอนเด็ก	เกม โปรแกรม นำเสนอ
	กิจกรรมที่ 9 “ทางเลือก”	1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเปรียบเทียบแนวทางการจัดการกับพฤติกรรมของเด็กออทิสติกและเลือกใช้แนวทางได้อย่างเหมาะสม 2. เพื่อเห็นถึงความสำคัญของความพร้อมเพรียงในการดูแลเด็กออทิสติกในครอบครัว	กรณี ตัวอย่าง อภิปราย

ตารางที่ 3.2 (ต่อ)

ปัจจัยเพื่อพัฒนาเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติก	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค/วิธีการ
เจตคติต่อความรู้สึกของ	กิจกรรมที่ 10 “ปรอทอารมณ์”	1. เรียนรู้เกี่ยวกับอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น 2. สสำรวจอารมณ์ของตนเองในสถานการณ์ต่างๆได้ 3. รู้วิธีการจัดการกับอารมณ์ของตนเองเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้นๆได้อย่างมีเหตุผล	กรณีศึกษา อภิปราย
บุคคลรอบข้าง	กิจกรรมที่ 11 “ปรับตัวปรับใจ”	1. ตรวจสอบอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด การกระทำของตนเองได้ 2. แยกแยะความคิดและการกระทำอย่างมีเหตุผล 3. เรียนรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นทั้งด้านบวกและด้านลบ	กรณีศึกษา อภิปราย
	กิจกรรมที่ 12 ปัจฉิมนิเทศ “ลูกเรามีดี”	1. เพื่อประเมิน/สำรวจ/ทราบเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กออทิสติก 2. เพื่อฝึกฝนให้ผู้ปกครองมีความคิดในด้านบวก 3. เพื่อให้ผู้ปกครองสรุปผลการนำกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองไปใช้กับเด็กออทิสติก	กิจกรรม รายบุคคล อภิปราย

6. การเก็บรวบรวมข้อมูล

6.1 ชั้นเตรียมการทดลอง

6.1.1 ติดต่อขอความร่วมมือจากโรงเรียนกาวิละอนุกุล โดยทำหนังสือขออนุญาตทดลองเครื่องมือถึงผู้อำนวยการ เพื่อใช้สถานที่และทำหนังสือถึงผู้ปกครองนักเรียน

6.1.2 เตรียมสถานที่และวัสดุอุปกรณ์ในการจัดกิจกรรมแนะแนว

6.1.3 เดินทางตรวจเยี่ยมบ้านผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 8 ครอบครัวเพื่อสร้างความคุ้นเคยและซักซ้อมความเข้าใจตลอดจนสังเกตพฤติกรรมของเด็ก และให้ผู้ปกครองทำแบบวัดเจตคติในการดูแลก่อนการทดลอง (Pretest)

6.2 ชั้นดำเนินการทดลอง

6.2.1 จัดกิจกรรมแนะแนวให้กับผู้ปกครองทั้ง 12 กิจกรรมในลักษณะเชิงปฏิบัติการมีการอธิบาย สาธิตและปฏิบัติ จัดทำสื่ออุปกรณ์ที่สามารถนำไปใช้กับเด็กออทิสติกที่บ้านได้เป็นเวลา 2 วัน

6.2.2 ให้ผู้ปกครองนำสื่ออุปกรณ์ไปใช้กับบุตรที่บ้านเป็นเวลา 3 สัปดาห์แล้วให้ผู้ปกครองร่วมกิจกรรมที่ 12 เป็นการสำรวจความคิดเห็นในด้านบวกที่จะเกิดกับเด็กออทิสติกว่าเพิ่มขึ้นจากเดิมหรือไม่

6.2.3 ผู้นำกิจกรรมเดินทางตรวจเยี่ยมบ้านผู้ปกครองครั้งที่ 2 เพื่อติดตามผลการนำไปใช้ ให้ผู้ปกครองทำแบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกหลังการทดลอง (Posttest)

6.2.4 ตรวจสอบให้คะแนนแบบวัดเจตคติในการดูแล แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยวิธีการทางสถิติ

สำหรับกลุ่มควบคุม ทำการทดสอบก่อนทดลอง และหลังจาก นำกิจกรรมแนะแนวแบบปกติไปใช้ ก็ทำการทดสอบหลังการทดลอง แล้วนำข้อมูลมาวิเคราะห์เปรียบเทียบด้วยวิธีการทางสถิติ

7. การวิเคราะห์ข้อมูล

7.1 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์คุณภาพเครื่องมือ

7.1.1 เครื่องมือที่เป็นแบบวัด

1) หาค่าอำนาจจำแนกรายข้อของแบบวัดเจตคติในการดูแลบุตรออทิสติก โดยใช้ของวิทนีย์และซาเบอร์

2) หาค่าความเที่ยงของแบบวัดเจตคติในการดูแลบุตรออทิสติก โดยใช้วิธีสัมประสิทธิ์อัลฟา ของครอนบาค

7.1.2 เครื่องมือที่เป็นกิจกรรมแนะแนว

1) หาค่าดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ด้านโครงสร้างและเนื้อหา โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 ท่าน

7.2 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

7.2.1 เปรียบเทียบคะแนนเจตคติในการดูแลบุตรออทิสติกของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบอิสระ (t – test Independent)

7.2.2 เปรียบเทียบคะแนนเจตคติในการดูแลบุตรออทิสติกของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบไม่อิสระ (t – test Dependent)

7.2.3 เปรียบเทียบคะแนนเจตคติในการดูแลบุตรออทิสติกของผู้ปกครองกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบทีแบบอิสระ (t – test Independent)

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยเรื่องผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง เพื่อพัฒนาเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก โรงเรียนกาวีละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1 เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง เพื่อพัฒนาเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก

1.2 เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง

ผู้วิจัยนำเสนอผลการวิจัย ดังนี้

1. เพื่ออธิบายข้อมูลพื้นฐานคะแนนแบบทดสอบเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติกกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง และกลุ่มควบคุมก่อนการใช้กิจกรรมแนะแนวตามปกติ

2. เปรียบเทียบเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง เพื่อพัฒนาเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกของผู้ปกครอง

3. เปรียบเทียบเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง

2. สัญลักษณ์และอักษรย่อที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	หมายถึง จำนวนผู้ปกครองกลุ่มตัวอย่าง
\bar{x}	หมายถึง ค่าเฉลี่ย
S.D.	หมายถึง ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
df	หมายถึง ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ
t	หมายถึง ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณา t- distribution

3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

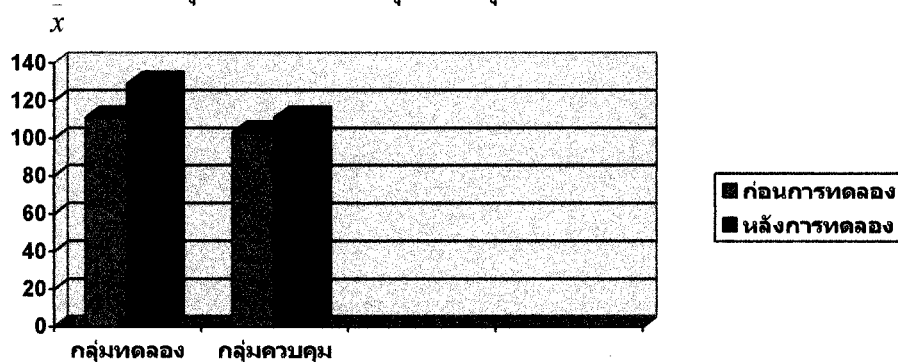
3.1 อธิบายข้อมูลพื้นฐานคะแนนแบบทดสอบเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็ก
ออทิสติก กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่าน
การมอง และกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมกรรมแนะแนว

ตารางที่ 4.1 ข้อมูลพื้นฐานคะแนนแบบทดสอบเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติกกลุ่ม
ทดลอง ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่าน
การมองและกลุ่มควบคุม ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมกรรมแนะแนว

กลุ่มตัวอย่าง	การทดลอง	n	\bar{x}	S.D.
กลุ่มทดลอง	ก่อน	8	111.38	18.13
	หลัง	8	129.75	11.17
กลุ่มควบคุม	ก่อน	8	103.38	14.45
	หลัง	8	111.29	12.29

จากตารางเขียนเป็นแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิแสดงคะแนนเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก
กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการทดลอง

จากตารางที่ 4.1 และแผนภูมิ พบว่าคะแนนเฉลี่ย (\bar{x}) และความเบี่ยงเบนมาตรฐาน
(S.D.) ก่อนการทดลองในกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีค่าใกล้เคียงกัน ส่วนหลังการทดลอง
มีความแตกต่างกันมากกว่าก่อนการทดลอง

3.2 เปรียบเทียบคะแนนแบบทดสอบเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก
กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง

ตารางที่ 4.2 เปรียบเทียบคะแนนแบบทดสอบเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก
กลุ่มทดลอง กลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{x}	S.D.	df	t
กลุ่มทดลอง	8	111.38	18.13	14	0.98*
กลุ่มควบคุม	8	129.75	11.17		

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.2 ค่า t จากการคำนวณ เท่ากับ 0.98 เมื่อเทียบกับค่า t จากตาราง
ที่ df เท่ากับ 14 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.761 จะเห็นว่า ค่า t ที่คำนวณได้มีค่าน้อยกว่าค่า t ที่เป็นจุดหลัก
ดังนั้น ก่อนการทดลองผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติก
ไม่แตกต่างกัน

3.3 เปรียบเทียบคะแนนเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติกกลุ่มทดลอง
ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง

ตารางที่ 4.3 เปรียบเทียบคะแนนเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติกกลุ่มทดลอง
ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง

กลุ่มทดลอง	n	\bar{x}	S.D.	df	t
ก่อนการทดลอง	8	111.38	18.13	7	4.78*
หลังการทดลอง	8	129.75	11.17		

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.3 ค่า t จากการคำนวณ เท่ากับ 4.78 เมื่อเทียบกับค่า t จากตาราง
ที่ df เท่ากับ 7 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.895 จะเห็นว่า ค่า t ที่คำนวณได้มีค่าสูงกว่าค่า t ที่เป็นจุดหลัก
แสดงว่า หลังการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง ผู้ปกครองกลุ่มทดลอง

มีเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกของตนเองสูงขึ้น ดังนั้น ก่อนและหลังการทดลองผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีคะแนนเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติก แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3.4 เปรียบเทียบคะแนนเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติกกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ภายหลังจากการทดลอง

ตารางที่ 4.4 เปรียบเทียบคะแนนเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติกกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมภายหลังจากการทดลอง

กลุ่มตัวอย่าง	n	\bar{x}	S.D.	df	t
กลุ่มทดลอง	8	129.75	11.17	14	3.065*
กลุ่มควบคุม	8	111.29	12.29		

มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตารางที่ 4.4 ค่า t จากการคำนวณ เท่ากับ 3.065 เมื่อเทียบกับค่า t จากตาราง ที่ df เท่ากับ 14 ซึ่งมีค่าเท่ากับ 1.761 จะเห็นว่า ค่า t ที่คำนวณได้มีค่าสูงกว่าค่า t ที่เป็นจุดหลัก แสดงว่า หลังการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านอารมณ์ ผู้ปกครองกลุ่มทดลอง มีคะแนนเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสูงกว่า ผู้ปกครองกลุ่มควบคุม หลังการจัดกิจกรรมแนะแนวตามปกติ ดังนั้น คะแนนเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติกกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

บทที่ 5

สรุปการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่องผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองเพื่อพัฒนาเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก โรงเรียนกาวิละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่
สรุปการวิจัย อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ ดังต่อไปนี้

1. สรุปการวิจัย

1.1 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1.1.1 เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก กลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง เพื่อพัฒนาเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก

1.1.2 เพื่อเปรียบเทียบเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก กลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุมภายหลังการทดลอง

1.2 วิธีดำเนินการวิจัย

1.2.1 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1) ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครองซึ่งหมายถึง พ่อ แม่ หรือ บุคคล ที่มีเด็กออทิสติกในความดูแล จำนวน 43 คน

2) กลุ่มตัวอย่าง

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ ผู้ปกครอง ซึ่งหมายถึง พ่อ แม่ หรือบุคคลที่ต้องดูแลเด็กออทิสติก อายุระหว่าง 8 – 14 ปี โรงเรียนกาวิละอนุกุล จำนวน 16 คน ได้มาจากความสมัครใจ และสุ่มอย่างง่ายเพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลอง 8 คน และกลุ่มควบคุม 8 คน

1.2.2 เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ผู้วิจัยใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่

1) แบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติก

2) กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง สำหรับกลุ่ม

ทดลอง

3) กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ สำหรับกลุ่มควบคุม

1.2.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

- 1) ผู้วิจัยสอบถามความสมัครใจและขอความร่วมมือผู้ปกครองที่ดูแลเด็กออทิสติก จำนวน 16 คน เพื่อแบ่งเป็นกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม กลุ่มละ 8 คน
- 2) ให้ผู้ปกครองทั้งกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม ทำแบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติก เพื่อเก็บคะแนนก่อนการทดลอง (Pretest)
- 3) ดำเนินการทดลองโดยจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง กับกลุ่มทดลอง และกิจกรรมแนะแนวแบบปกติกับกลุ่มควบคุม
- 4) หลังจากจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง ให้กลุ่มทดลอง 1 สัปดาห์ ผู้วิจัยได้ติดตามและให้คำแนะนำตามบ้านกลุ่มทดลอง ในช่วงระยะเวลา 4 สัปดาห์
- 5) ผู้วิจัยให้กลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมทำแบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกชุดเดิม ในสัปดาห์ที่ 6 เพื่อเก็บคะแนนหลังการทดลอง (Posttest)

1.2.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

- 1) เปรียบเทียบคะแนนเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติกกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบที่แบบอิสระ (t – test Independent)
- 2) เปรียบเทียบคะแนนเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติกกลุ่มทดลอง ก่อนและหลังการทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบที่แบบไม่อิสระ (t – test Dependent)
- 3) เปรียบเทียบคะแนนเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติกกลุ่มทดลอง และกลุ่มควบคุม หลังการทดลอง โดยใช้สถิติทดสอบที่แบบอิสระ (t – test Independent)

1.3 ผลการวิจัย

จากศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง เพื่อสร้างเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก โรงเรียนกาวีละอุนกุล สรุปผลการวิจัยได้ดังนี้

1.3.1 ก่อนการทดลองผู้ปกครองกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุมมีเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติก ไม่พบความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.2 หลังการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง ผู้ปกครองกลุ่มทดลองมีเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกของตนเองสูงกว่า ก่อนการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

1.3.3 ผู้ปกครองกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองมีคะแนนเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสูงกว่า ผู้ปกครองกลุ่มควบคุม หลังการจัดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

2. อภิปรายผล

ในการวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเพื่อศึกษาผลของการใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง เพื่อพัฒนาเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก โรงเรียนกาวิลละอนุกุล อภิปรายผลการวิจัย ดังต่อไปนี้

2.1 จากผลการวิเคราะห์ข้อมูล เมื่อเปรียบเทียบระหว่างผู้ปกครองกลุ่มทดลองและผู้ปกครองกลุ่มควบคุม ก่อนการทดลอง โดยนำผลคะแนนของทั้งสองกลุ่มไปทดสอบนัยสำคัญทางสถิติ พบว่า ก่อนการทดลอง คะแนนของเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกของทั้งสองกลุ่มไม่มีความแตกต่างกัน

2.2 ผู้ปกครองกลุ่มทดลอง ภายหลังได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง มีคะแนนเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสูงกว่าก่อนได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานข้อที่ 1 ที่ว่า ผู้ปกครองกลุ่มทดลองภายหลังที่ได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง มีเจตคติที่ดีต่อเด็กออทิสติก สูงขึ้นกว่าก่อนเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จากผลการทดลองดังกล่าว แสดงให้เห็นว่า การใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง สามารถพัฒนาเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติกให้สูงขึ้นได้ ทั้งนี้เพราะ กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองได้สร้างและพัฒนาขึ้นตามหลักของการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ยึดหลักผู้รับบริการเป็นสำคัญ ผู้รับบริการในครั้งนี้เป็นผู้ปกครองที่มีเด็กออทิสติกในความดูแล ซึ่งต้องได้รับการดูแลและวิธีการสอนที่แตกต่างจากเด็กปกติ จากที่ผ่านมาผู้ปกครองดูแลเด็กออทิสติกของตนเองด้วยการนำเด็กของตนเองไปพึ่งพาแพทย์ จากงานวิจัยของกัลยา วิริยะ (2539: 50-53) ที่ศึกษา การรับรู้เกี่ยวกับโรคออทิสติก และการดูแลเด็กออทิสติกในมารดาที่มีเด็กออทิสติก

ในกลุ่มตัวอย่างที่เป็นมารดาที่มีเด็กออทิสติกที่รักษาในโรงพยาบาลยูวประสาทไวทยิปถัมภ์ 60 ราย โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ 20 ราย โรงพยาบาลศิริราช 20 ราย และโรงพยาบาลรามาริบัติ 4 ราย รวม 100 ราย พบว่า มารดาส่วนใหญ่รักษาอาการของบุตรโดย กว่ำร้อยละ 70 พึ่งพาบุคลากรทางการแพทย์ โดยการพาบุตรไปรับการตรวจพบแพทย์ตามนัดทุกครั้ง และรองลงมาคือการใช้ยาเพื่อลดพฤติกรรม การดูแลเด็กออทิสติกต้องอาศัยความอดทนอย่างสูงทำให้มารดา รู้สึกท้อแท้ หมดกำลังใจถึงร้อยละ 40 ที่เห็นด้วยมากถึงมากที่สุด และในฐานะที่ผู้วิจัยเป็นครูที่สอนเด็กออทิสติก มีเด็กจำนวนมากที่รับการรักษาโดยการให้ยาเพื่อลดพฤติกรรม หลังจากที่รับประทานยาเข้าไปแล้วเด็กจะมีอาการง่วงซึม ทำกิจกรรมต่าง ๆ ได้ไม่เต็มที่ ลักษณะเช่นนั้น อาจทำให้ผู้ดูแลเบากวาระไปได้ชั่วขณะหนึ่ง แต่พอหมดฤทธิ์ของยา เด็กก็แสดงอาการพฤติกรรมเหมือนเช่นเคย

ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้สร้างกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองมุ่งให้ผู้ปกครองได้ปรับเปลี่ยนเจตคติของตนเองด้วยการเรียนรู้โดยผ่านกระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนวที่นำมาผสมผสานกับการให้ความรู้และแนวทางการปฏิบัติต่อเด็กออทิสติก โดยใช้กระบวนการจัดกิจกรรมแนะแนวที่ วชิรญา บัวศรี (2533: 18-19, อ้างถึงใน โกศล มีคุณ, 2545: 11) กล่าวถึงวัตถุประสงค์และเป้าหมายของการแนะแนวสำหรับผู้ปกครองว่า จะต้องเป็นกิจกรรมที่เน้นให้ผู้ปกครองรู้จักและเข้าใจในเด็ก และมีการแลกเปลี่ยนความคิดเห็นระหว่างผู้ปกครอง ซึ่งกิจกรรมแนะแนวในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้สร้างขึ้นเพื่อให้ผู้รับบริการได้เกิดการแลกเปลี่ยน เรียนรู้เพื่อให้เกิดประสบการณ์ด้านการรู้คิด สะท้อนความรู้สึกโดยการอภิปรายภายใต้กิจกรรมกลุ่ม เพื่อสร้างความคิด ความเชื่อและความรู้สึกใหม่หรือเกิดมุมมองใหม่ต่อเด็กออทิสติกของตน ดังที่ สุนทรী โคมิน (2542: 396) กล่าวว่า เจตคติของบุคคลจะเกิดต่อสิ่งใดต้องประกอบด้วย ความรู้เกี่ยวกับสิ่งนั้น เป็นประเภทแรก และเมื่อคนมีความรู้เกี่ยวกับสิ่งใดพอที่จะเกิดเจตคติแล้วย่อมสัมพันธ์สอดคล้องกับความรู้สึกชอบพอที่เกิดขึ้นต่อสิ่งนั้น และย่อมมีแนวโน้มที่จะสัมพันธ์สอดคล้องกับความพร้อมที่จะประพฤติปฏิบัติออกมาเป็นการกระทำ

ผู้วิจัยจึงได้สร้างกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองให้กับผู้ปกครอง โดยผ่านกระบวนการดำเนินกิจกรรม 5 ขั้นตอน คือ ขั้นนำ ขั้นดำเนินการ ขั้นอภิปรายผล ขั้นสรุปและนำไปใช้ และขั้นประเมินผล ซึ่งผู้ปกครองในกลุ่มทดลองได้มีส่วนร่วมในการปฏิบัติกิจกรรม ร่วมกันวิเคราะห์ อภิปราย แลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างกลุ่ม การนำกิจกรรมกลุ่มเข้ามาใช้ในกิจกรรมจะช่วยให้สมาชิกกลุ่มได้เรียนรู้การรู้จักให้ (give) และ การรู้จักรับ (take) ส่งเสริมให้มีการพัฒนาทัศนคติทางสังคมในทางที่ดี (คมเพชร ฉัตรศุภกุล; 2522: 5)

เพราะกลุ่มมาจากสมาชิกที่มีปัญหาล้ายคลึงกัน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ซึ่งกัน ให้สมาชิกได้มีบทบาทในกิจกรรม มีการเปรียบเทียบผลการปฏิบัติกิจกรรม นำผลมาอภิปรายร่วมกัน แล้วนำมาเป็นข้อสรุปให้เกิดองค์ความรู้ และโยงความสัมพันธ์ทำให้เกิดมุมมองใหม่ต่อเด็กออทิสติกของตน ซึ่งทำให้เจตคติเกิดขึ้นจากความรู้ต่าง ๆ บวกการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ตามที่ ล้วน สายยศและ อังคณา สายยศ ได้กล่าวไว้ (2543: 64)

2.3 ผู้ปกครองกลุ่มทดลอง ภายหลังจากที่ได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธี การรับรู้ผ่านการมอง มีเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสูงขึ้นกว่า ผู้ปกครองกลุ่มควบคุม ที่ได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 เป็นไปตามสมมติฐาน ข้อที่ 2 ที่ว่า ผู้ปกครองกลุ่มทดลองที่ได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธี การรับรู้ผ่านการมองมีเจตคติที่ดีต่อเด็กออทิสติก สูงกว่ากลุ่มควบคุมที่ได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ทั้งนี้เพราะ กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ เป็นกิจกรรมแนะแนวธรรมดา ไม่ได้ผสมผสานความรู้การดูแลเด็กออทิสติกเข้าไปในกิจกรรมด้วย เป็นกิจกรรมที่จัดโดยการบรรยาย อธิบาย กิจกรรมกลุ่ม การทำใบงานตรวจผลงาน และในขั้นการนำไปใช้ ผู้วิจัยให้ข้อคิดแบบธรรมดาตามจุดประสงค์ ไม่มีการเชื่อมโยงความสัมพันธ์ ที่ทำให้เกิดมุมมองใหม่ต่อเด็กออทิสติก เป็นเหมือนกิจกรรมทั่ว ๆ ไปที่ผู้ร่วมกิจกรรมได้รับความรู้ในเรื่องของความแตกต่างระหว่างบุคคล ไม่มีความรู้ในเรื่องของวิธีการดูแลเด็กออทิสติกเพิ่มขึ้น ดังนั้น เจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกในกลุ่มควบคุมก่อนและหลังการจัดกิจกรรมแนะแนวแบบปกติจึงไม่มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ในผู้ปกครองกลุ่มทดลอง ที่ได้รับการจัดกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธี การรับรู้ผ่านการมอง ผู้วิจัยได้นำเสนอความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับลักษณะของเด็กออทิสติก การเรียนรู้และการสอนเด็กออทิสติกร่วมกับการใช้กิจกรรมแนะแนว ซึ่งกิจกรรมแนะแนวส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่ช่วยให้ผู้รับบริการรู้จักและเข้าใจตนเองและผู้อื่น คอร์ทแมน, แอชบายและเดอร์เกรฟ (อ้างถึงใน สมร ทองดี และปราณี รามสูต, 2545: 11) และ กรมวิชาการ (2544) กล่าวถึงกิจกรรมแนะแนวว่า เป็นมวลประสบการณ์ที่จัดหรือสนับสนุนให้ผู้รับบริการแนะแนวแต่ละคนแต่ละกลุ่มได้ปฏิบัติหรือ มีส่วนร่วมเพื่อให้ผู้รับบริการบรรลุเป้าหมายในการพัฒนา สร้างเสริม ป้องกันปัญหา และแก้ไขปัญหาด้านการศึกษา อาชีพ ส่วนตัวและสังคม เสริมสร้างทักษะชีวิต วุฒิภาวะทางอารมณ์ การเรียนรู้ในเชิงพหุปัญญา และการสร้างสัมพันธภาพที่ดี ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้จัดกิจกรรมแนะแนวสำหรับผู้ใหญ่เพื่อพัฒนา สร้างเสริมป้องกันและแก้ไขปัญหาด้านส่วนตัวและสังคมให้กับผู้ปกครองเด็กออทิสติก ที่ประสบปัญหาด้านต่าง ๆ อันเนื่องมาจากภาวะที่ต้องดูแล

เด็กที่เป็น ออทิสติก ซึ่งจากการศึกษาของ สุภาวดี ชุมจิตต์และคณะ (2544) เรื่อง ปัญหาของพ่อแม่ในการดูแลเด็กออทิสติกขณะอยู่บ้าน พบว่า ร้อยละ 44 ของผู้ปกครอง เด็กออทิสติกขาดความรู้และวิธีการในการดูแลเด็กออทิสติก และ ศศิธร แก้วนพรัตน์ (2541) ศึกษาเรื่อง การสนับสนุนทางสังคมที่มีผลต่อความเครียดของบิดามารดาเด็กออทิสติกของศูนย์สุขภาพจิต พบว่า การให้การสนับสนุนด้านอารมณ์จากเครือข่ายสังคมและด้านบริการจากองค์กรของรัฐและเอกชน มีผลทางบวกต่อความเครียดของบิดา มารดาเด็กออทิสติก ซึ่งแสดงให้เห็นว่า ผู้ปกครองได้แสดงความจำนง หรือมีความต้องการที่จะได้รับความเข้าใจ กำลังใจ และการสนับสนุนจากหน่วยงานและบุคคลอื่นในสังคม และจากการศึกษาการเผชิญปัญหาภาวะวิกฤตและการได้รับการสนับสนุนทางสังคม ของบิดามารดาที่มีบุตรเป็นออทิสติก ของ สุไพบรมา สีสลามณี (2543: 99 -100) ได้สำรวจถึงปัญหาที่พบในครอบครัวที่มีเด็กออทิสติก คือ ปัญหาการเลี้ยงดู ทำให้มารดาเกิดความเครียด วิตกกังวลได้ตลอดเวลา การที่มารดาให้เวลา แก่เด็กออทิสติกมากกว่าบุตรคนอื่น ๆ ย่อมทำให้เกิดปัญหา และผลกระทบความสัมพันธ์ระหว่างมารดาและบุตรคนอื่น ๆ และญาติพี่น้องไม่มีความรู้ ขาดความเข้าใจการออทิสติก จึงไม่เข้าใจเด็กและวิธีการดูแลที่ถูกต้องเหมาะสม ตลอดจน การแสดงออกของสังคมที่มีต่อเด็กออทิสติก ทำให้มารดารู้สึกอึดอัดใจกับสายตาของคนในสังคมนอกรอบข้าง ทำให้มารดาเกิดความลำบากใจ ทุกครั้งที่พาลูกออกจากบ้าน

จากงานวิจัยของหลาย ๆ ท่าน จะเห็นว่า ผู้ปกครองยังไม่มีความรู้ในการดูแล และ ยังทำใจให้ยอมรับในความสามารถของเด็กออทิสติกค่อนข้างต่ำ ส่งผลกระทบต่อสภาพทางจิตใจของผู้ดูแลตามไปด้วย ดังนั้น ผู้วิจัยจึงได้นำวิธีการที่จะทำให้ผู้ปกครองเด็กออทิสติกสามารถเรียนรู้วิธีการสอนเด็กออทิสติกโดยการใช้กลยุทธ์การรับรู้ผ่านการมอง (Visual Strategies) เข้ามาใช้ โดยอาศัยหลักการที่ว่า เด็กออทิสติกสามารถรับรู้สิ่งที่เห็นภาพได้ดีกว่าคำพูด มีความเข้าใจในสิ่งที่เห็นมากกว่าการได้ยิน (Linda A. Hodgdon, 2000: 62) การสอนโดยการวาดภาพตัวการ์ตูน มัก ไม่ได้ผล เพราะเด็กมีความบกพร่องในการสื่อความหมาย เด็กไม่เข้าใจภาษาพูด การสอนโดยวิธีการออกคำสั่ง การอธิบาย จึงไม่เหมาะสม (ผดุง อารยะวิญญู; 2546: 32) และนุชนาถ แก้วมาตร (2547) ศึกษาการใช้สื่อภาพเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารของเด็กออทิสติก พบว่า ก่อนการฝึกใช้สื่อภาพ กรณีศึกษาสามารถพูดได้เองเพียง 13.33 % หลังการใช้สื่อภาพ กรณีศึกษาสามารถพูดได้เองเพิ่มขึ้นเป็น 93.33 % ซึ่งจากหลักการดังกล่าว การที่จะให้ผู้ปกครองได้เกิดการเรียนรู้เทคนิคการสอนเด็กออทิสติกและมีความเข้าใจได้เป็นอย่างดี สามารถนำไปปฏิบัติต่อเด็กออทิสติกได้ ผู้วิจัยจึงนำมาประยุกต์ให้เป็นกิจกรรมแนะแนวและผสมผสานกับเทคนิคการรับรู้ผ่านการมอง ด้วยกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่สามารถช่วยให้ผู้รับบริการ

เรียนรู้ที่จะเข้าใจตนเองและผู้อื่น สามารถยอมรับและมองเห็นในความแตกต่างระหว่างบุคคล ให้มีส่วนร่วมในการคิด การแสดงออก การปฏิบัติด้วยตนเอง เมื่อนำกิจกรรมแนะแนวและกลวิธี การรับรู้ผ่านการมองผสมผสานกัน สามารถนำมาใช้กับผู้ปกครองเพื่อให้เกิดความรู้ ความเข้าใจ และการปฏิบัติต่อดีอกอติสติกดีขึ้นได้ อันเป็นองค์ประกอบสำคัญของการเกิดเจตคติ

จากการให้ผู้ปกครองได้มองเห็นถึงความสำคัญของการใช้กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง การได้รับกิจกรรมที่เปรียบเทียบระหว่างการฟังกับการมอง ซึ่งจาก ผลของกิจกรรมจะเห็นได้ว่าการรับรู้จากการมองแม้แต่ในบุคคลปกติก็สามารถรับรู้ได้ดีกว่าการฟังเพียงอย่างเดียว สอดคล้องกับทฤษฎีโครงสร้างสามมิติของสมรรถภาพสมอง (The Structure of Intellect Theory) ของ กิลฟอร์ด (Guilford, 1967) (อ้างถึงใน สุวิทย์ นวะมะวัฒน์, 2530: 12) ที่กล่าวว่า การรับรู้เนื้อหา ข้อมูลของคนเรา แบ่งระดับจากง่ายไปยาก ได้ 4 ระดับ คือ รูปภาพ สัญลักษณ์ ภาษา และ พฤติกรรม ภาพเป็นสิ่งที่สามารถใช้เป็นสิ่งเร้า เพื่อให้เกิดความคิด เพื่อพิจารณาว่าภาพนั้น เป็นภาพอะไรก็มีการระลึกถึงประสบการณ์และข้อมูลต่าง ๆ ที่ได้สะสมไว้ในสมอง

กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง จะช่วยให้ผู้รับบริการเกิดความเข้าใจในบุคคลอื่น โดยเฉพาะอย่างยิ่งบุตรของตนเองซึ่งเป็นเด็กออทิสติก เป็นการทำให้บุคคลเกิดการยอมรับในพฤติกรรมของบุคคลอื่นมากขึ้น ไม่เกิดความสงสัยว่าทำไมบุคคลนั้นจึงแสดงพฤติกรรมนั้น เพราะรู้และเข้าใจสาเหตุของการแสดงพฤติกรรมนั้น (คมเพชร ฉัตรศุภกุล; 2546: 160-161) จากผลการจัดกิจกรรม เมื่อมีการทำกิจกรรมกลุ่ม โดยทำใบงานกลุ่มที่แตกต่างกัน กลุ่มที่หนึ่งจะเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการรับรู้ด้วยภาพ กลุ่มที่สองเป็นการรับรู้ด้วยภาษาพูด ผลคือกลุ่มที่รับผิดชอบการดูภาพ สามารถจดจำเนื้อหาได้มากกว่ากลุ่มที่รับรู้ด้วยภาษาเพียงอย่างเดียว การให้ผู้ปกครองได้เข้าไปมีส่วนร่วมในกิจกรรม และโยงความสัมพันธ์ในสู่เด็กออทิสติก ช่วยให้ ผู้ปกครองมีความรู้ ความเข้าใจ ถึงข้อจำกัด ความสามารถในการรับรู้ของเด็ก วิธีการสอนเด็ก ออทิสติก ผู้ปกครองเกิดความรู้และมุมมองใหม่ต่อดีอกอติสติกของตนเอง ยอมรับวิธีการสอน โดยใช้ภาพซึ่งสังเกตได้จากการตอบคำถาม หรือการอภิปรายใบงาน ผู้ปกครอง จะตอบว่า ควรใช้ภาพเพื่อแก้ไขพฤติกรรม อีกทั้งเมื่อผ่านกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง สามารถช่วยให้ผู้ปกครองยอมรับสภาพและความสามารถของเด็กออทิสติกของตนเองที่มีอยู่ได้ ดังจะเห็นว่าในกิจกรรมที่ให้เขียนเกี่ยวกับจุดเด่น และจุดอ่อน ของเด็กออทิสติก ก่อนใช้ กิจกรรมผู้ปกครองจะเขียนจุดอ่อนของเด็กออทิสติกได้มากกว่าจุดเด่น แต่ภายหลังที่ได้รับการจัด กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง ปรากฏว่า ผู้ปกครองสามารถค้นหาจุดเด่น ของเด็กออทิสติกของตนเองได้มากขึ้น แม้ว่าจะเป็นสิ่งเล็กน้อย เช่น การที่เด็กออทิสติกยิ้ม

หวัระ การหยิบของให้ เป็นต้น จะเห็นได้ว่า กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองสามารถช่วยให้ผู้ปกครองเกิดเจตคติที่ดีต่อลูกดีขึ้น

จากแนวคิดทฤษฎี งานวิจัย ตามที่กล่าวข้างต้นและผลจากงานวิจัยนี้ แสดงให้เห็นว่าการใช้กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองสามารถพัฒนาเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกของผู้ปกครองให้สูงขึ้นได้จริง ตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เพราะกิจกรรมแนะแนวเป็นกิจกรรมที่สามารถช่วยให้ผู้รับบริการสามารถรู้จัก เข้าใจตนเองและผู้อื่นและได้นำกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองซึ่งเป็นวิธีสอนเด็กออทิสติกโดยการใช้สื่อภาพสอดแทรกในกิจกรรมด้วย เมื่อผู้ปกครองได้รับการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมจะมีการโยงความสัมพันธ์ถึงเด็กออทิสติก ให้ผู้ปกครองเกิดมุมมองใหม่ต่อเด็กออทิสติกของตนเองในด้านบวกมากยิ่งขึ้น อีกทั้งการนำวิธีการสอนด้วยภาพไปใช้กับเด็กออทิสติกที่บ้าน ซึ่งเป็นวิธีการที่ผู้ปกครองได้มีส่วนร่วมในสถานการณ์ หรือมีประสบการณ์ทั้งทางตรงและทางอ้อมต่อสิ่งนั้น ๆ เป็นไปตามที่ ทริยแอนดิส (Triandis; 1971 อ้างถึงใน สมชาย แสงถนนอม; 2540) และธีระพร อุวรรณโน (2534: 452) กล่าวไว้ว่า การที่บุคคลมีประสบการณ์โดยตรงหรือปฏิสัมพันธ์ต่อสิ่งเร้าจะทำให้เจตคติ หรือ พฤติกรรมเปลี่ยนแปลง ยืนยันว่าประสบการณ์โดยทางอ้อม และสอดคล้องกับสุภาษิตจีนที่กล่าวว่า

หากเพียงแต่ฟัง	เดี๋ยวก็ลืม (I hear and I forget)
หากมองเห็น	มักช่วยให้จำได้ (I see and I remember)
หากปฏิบัติ	ก็เข้าใจได้มากขึ้น (I do and I understand)

(อ้างถึงใน สมร ทองดีและปราณี รามสูต, 2545) ดังนั้น กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองสามารถนำมาใช้พัฒนาเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติกได้

จากงานวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยพบว่า กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง มีข้อจำกัดในการนำไปใช้อยู่บ้าง ดังนี้คือ

1. กิจกรรมนี้อาจไม่เหมาะสมกับผู้ปกครองเด็กออทิสติกทุกคน คือ การใช้กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง(Visual Strategies) ไม่สามารถใช้ได้ผลดีกับเด็กออทิสติกทุกคน ส่วนใหญ่เหมาะสมและใช้ได้ผลดีกับเด็กออทิสติกที่อายุน้อย เนื่องจากเด็กที่อายุน้อยผ่านประสบการณ์ในการเรียนรู้สิ่งต่าง ๆ มายังไม่มากนัก สามารถรับสิ่งใหม่ที่ถูกต้องได้ดีกว่าเด็กที่อายุมากแล้ว เพราะเด็กที่อายุมากได้รับประสบการณ์มามากกว่าและคุ้นเคยกับประสบการณ์เดิมมาเป็นเวลานาน การเปลี่ยนแปลงสิ่งที่เขาคุ้นเคยอยู่แล้วจึงเป็นไปได้ยาก การนำกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองไปใช้ในการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมอาจจะไม่ได้ผลเท่าที่ควร

2. ผู้ปกครองที่จะเข้าร่วมกิจกรรมในการวิจัยนี้ ควรจะมีพื้นฐานความรู้ไม่น้อยกว่า ประถมศึกษาตอนปลาย เพราะผู้ปกครองต้องทำกิจกรรม และเรียนรู้เทคนิควิธีการใหม่ ๆ ที่สามารถนำไปใช้กับบุตรของตนเองตลอดจนอธิบายให้คนในครอบครัวเข้าใจอีกด้วย ดังนั้น กลุ่มตัวอย่างจึงเป็นกลุ่มตัวอย่างที่ค่อนข้างมีน้อย

3. การใช้กลุ่มตัวอย่างที่เป็นผู้ปกครองไม่สามารถกระทำได้ในจำนวนที่มาก เนื่องจาก ผู้ปกครองมีหลากหลายอาชีพ เวลาว่างไม่ตรงกัน และอีกทั้งมีปัญหาในการขอความร่วมมือ ผู้ปกครองบางรายมักปกปิดความเป็นจริง จะทำให้ผลการทดลองคลาดเคลื่อนได้ผู้ที่เข้าร่วมกิจกรรมจะต้องมาจากความสมัครใจ

3. ข้อเสนอแนะ

3.1 ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

3.1.1 สถานศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบเกี่ยวกับเด็กออทิสติก สามารถนำกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง ไปใช้กับผู้ปกครองที่มีเด็กออทิสติกในความดูแล เพื่อเพิ่มเจตคติให้ผู้ปกครองที่มีต่อเด็กออทิสติกให้มากขึ้น

3.1.2 ผู้ที่นำกิจกรรมแนะแนวควบคู่กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง ควรศึกษาทำความเข้าใจเทคนิควิธีการ การจัดกิจกรรม และมีความรู้ ประสบการณ์ในการใช้กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง (Visual Strategies) พอสมควรจึงจะทำให้การดำเนินกิจกรรมบรรลุตามวัตถุประสงค์

3.1.3 กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง สามารถจัดให้กับสมาชิกทุกคนในครอบครัวที่มีเด็กออทิสติกในความดูแล เพราะทุก ๆ คนในครอบครัวจะได้รับความรู้ ความเข้าใจ และยอมรับเด็กออทิสติกมากยิ่งขึ้นกว่าที่สมาชิกในครอบครัวได้รับการถ่ายทอดจากตัวแทนที่เข้ารับการจัดกิจกรรม

3.1.4 การจัดกิจกรรมแนะแนวควบคู่กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง ให้กับผู้ปกครอง ผู้นำไปใช้ควรมีการติดตามผลมากกว่า 1 เดือน เพราะ การสอนเด็กออทิสติกให้ปรับหรือเปลี่ยนสิ่งผิดไปจากกิจวัตรประจำวันจะต้องใช้เวลานาน และผู้ปกครองจะมีความต้องการมีที่ปรึกษา และการช่วยเหลือ อีกทั้งเกิดกำลังใจ ดีใจและรู้สึกที่ตนเองไม่ได้ถูกทอดทิ้งจากสังคม

3.2 ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

3.2.1 กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง สามารถนำไปประยุกต์ใช้และพัฒนาด้านอื่น ๆ นอกเหนือเจตคติสำหรับผู้ปกครองเด็กออทิสติกได้ เช่น เพิ่มทักษะในการดูแลเด็กออทิสติก เป็นต้น

3.2.2 กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง สามารถนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างอื่น ๆ ที่ผู้ปกครองมีบุตรที่มีปัญหาในการปรับพฤติกรรม เช่น เด็กที่มีความบกพร่องทางสติปัญญา เด็กที่มีปัญหาทางพฤติกรรมและอารมณ์ เป็นต้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กมลรัตน์ หล้าสูงวงศ์ (2524) *สุขภาพจิตในโรงเรียน* กรุงเทพมหานคร มหามงกุฎราชวิทยาลัย
- การะเกด ดวงดาว (2546) "การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อเสริมสร้างควมมีระเบียบวินัยของนักเรียน
มัธยมศึกษาปีที่ 6 โรงเรียนบ้านดอนมูล(สุวรรณสารราษฎร์บำรุง) จังหวัดแพร่"
วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและ
การแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- กัญญา ธัญมันทา (2535) "เด็กออทิสติกกับผลกระทบต่อพ่อแม่" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยา
ศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตเวชศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- กรรณิการ์ นลราชสุวัจน์ (2539) *มนุษย์สัมพันธ์* กรุงเทพมหานคร ภาควิชาจิตวิทยาและการแนะแนว
คณะครุศาสตร์ สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
- กัลยา วิริยะ (2539) "การรับรู้เกี่ยวกับโรคออทิสติก และการดูแลบุตรออทิสติกในมารดาที่มีบุตร
ออทิสติก" วิทยานิพนธ์ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการพยาบาลแม่
และเด็กมหาวิทยาลัยมหิดล
- คณาจารย์มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ (2546) *คู่มือครูสำหรับช่วยเหลือเด็กออทิสติก*
พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร กลุ่มงานจิตเวชเด็กและวัยรุ่น สถาบันเด็กแห่งชาติ
มหาราชินี
- คณิงนิตย์ ไชยลังการณ (2544) "การเรียนรู้และความคงทนในการจำคำศัพท์ของเด็กออทิสติกที่ใช้
โปรแกรมคอมพิวเตอร์สอนเสริม" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาจิตวิทยาการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2522) *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน* กรุงเทพมหานคร ภาควิชาการแนะแนว
และจิตวิทยาการศึกษา คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
ประสานมิตร
- คมเพชร ฉัตรศุภกุล (2546) *กิจกรรมกลุ่มในโรงเรียน* พิมพ์ครั้งที่ 5 กรุงเทพมหานคร คณะ
ศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พัฒนศึกษา
- งานสถิติโรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์ (2543) "รายงานผลการปฏิบัติงานประจำปี"
สมุทรปราการ โรงพยาบาลยุวประสาทไวทโยปถัมภ์

- จิราพรรณ พุ่มศรีจันทร์ (2545) "ระดับความเครียดและพฤติกรรมการปรับระดับความเครียดในมารดาที่มีบุตรออทิสติก" วิทยานิพนธ์ปริญญาวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขา
กิจกรรมบำบัด มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- จรีพรรณ พูลศรี (2546) "ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยกิจกรรมกลุ่มที่มีต่อการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสตรีภูเก็ต จังหวัดภูเก็ต วิทยานิพนธ์
ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- จอม ชุ่มช่วย (2539) "ครอบครัวกับเด็กออทิสติก" วารสารยุวประสารทไวทยปถัมภ์ (ม.ค. -
เม.ย.) 6(1): 6-11
- ฉันททิพย์ ปีเลย์ (2545) "ผลของการจัดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้กลุ่มสัมพันธ์ เพื่อพัฒนาการปรับตัวกับเพื่อนของนักเรียนประจำ ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนสามมุกคริสเตียน
วิทยา จังหวัดชลบุรี" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- ณัชกานต์ สิทธิโชคสกุลชัย (2543) "เจตคติต่อวิชาชีพครูของพนักงานครูโรงเรียนสังกัดเทศบาล
เมืองลำพูน" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ดุสิต ลิขนะพิชิตกุล (2545) พัฒนาการบำบัดสำหรับเด็กออทิสติกตามแนวทางป่าหมอเพ็ญแข
กรุงเทพมหานคร รักลูก
- ธีระพร อุวรรณโณ (2533) "เจตคติ" ใน เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาและสังคม
วิทยาพื้นฐานเพื่อการแนะแนว หน่วยที่ 9 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- นฤมล ขวัญศิริ (2541) "การศึกษาบทบาทของผู้ปกครองในการให้ความช่วยเหลือตั้งแต่ระยะ
เริ่มแรกแก่เด็กออทิสติกระดับปฐมวัยในกรุงเทพมหานคร" วิทยานิพนธ์ปริญญา
การศึกษามหาบัณฑิต การประถมศึกษา จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- นารีลักษณ์ มงคลศิริกุล (2546) "การสนับสนุนทางสังคมให้ผู้ปกครองเด็กออทิสติก" วิทยานิพนธ์
ปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- นุชนารถ แก้วมาตร (2547) "การใช้สื่อภาพเพื่อพัฒนาความสามารถด้านการสื่อสารของ
เด็กออทิสติก" วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาจิตวิทยา
การศึกษาและการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- เนืองนิตย์ ปิยะวงศ์ (2541) “ผลของกระบวนการกลุ่มที่มีต่อเจตคติทางการเรียนของนักเรียนระดับมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียนสา จังหวัดน่าน” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- บัวจันทร์ ทะระมา (2440) “เจตคติที่มีต่อวิชาชีพครูของครูประถมศึกษาในโรงเรียนเอกชน อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ปิยกุล เลาว์ณีย์ศิริ (2535) *লেখ : ความรู้เกี่ยวกับเลนส์ที่ใช้ในงานภาพยนตร์และภาพถ่าย* กรุงเทพมหานคร คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ประดินันท์ อุปรมัย (2545) “หลักการและแนวคิดเกี่ยวกับจิตวิทยาเพื่อการแนะแนว” ใน *ประมวลสาระชุดวิชา หลักการและแนวคิดทางการแนะแนว* หน้าที่ 3 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- ประภาเพ็ญ สุวรรณ (2520) *ทัศนคติ: การเปลี่ยนแปลง การวัดและพฤติกรรมอนามัย* พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร โอเดียนสโตร์
- ประมวล ดิคคินสัน(มปป.) *ลูกรัก คู่มือสังเกตและส่งเสริมพัฒนาการเด็ก* กรุงเทพมหานคร แพรวพิทยา
- ผดุง อารยะวิญญู (2533) *การศึกษาสำหรับเด็กที่มีความต้องการพิเศษ* กรุงเทพมหานคร บรรณกิจ
- ผดุง อารยะวิญญู (2546) *วิธีสอนเด็กออทิสติก* พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร จำไทย
- พนม พงษ์ไพบูลย์ (2537) “งานแนะแนวเป็นหน้าที่ของใคร” *วารสารแนะแนว* 153 (มิถุนายน – กรกฎาคม) หน้า 3
- พรรณราย ทรัพย์ะประภา (2529) “การสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยกระบวนการกลุ่ม” *ภาควิชาจิตวิทยา คณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย*
- พิสมัย พงศาธิรัตน์ (2545) “ผลของการให้คำปรึกษารายบุคคลตามทฤษฎีพฤติกรรมนิยมที่มีต่อการดูแลบุตรออทิสติกทำร้ายตนเองของบิดา มารดา โรงพยาบาลกลางวัน สถาบันสุขภาพจิตเด็กและวัยรุ่น กรุงเทพมหานคร” วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษา มหาบัณฑิต วิชาเอกจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- เพ็ญแข ลิ้มศิลา (2540) “การวินิจฉัยโรค ออทิสซึม” *สมุทรปราการ ช.แสงงามการพิมพ์*
 _____ (2541) “รวมเรื่องนำรู้เกี่ยวกับ ออทิสซึม” *สมุทรปราการ ช.แสงงามการพิมพ์*

- ภัทรภรณ์ หุ่นคำปัน และคณินิจ ไชยลังการณ (2546) “ประสบการณ์การดูแลปัญหาและความต้องการในการช่วยเหลือในการดูแลเด็กออทิสติก” คณะพยาบาลศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- มณิษฐา จินตพิทักษ์ (2543) “ผลของการใช้รูปภาพเพื่อการกระตุ้นให้เกิดแนวความคิดในการออกแบบที่มีต่อโครงสร้างในการออกแบบอาคารที่พักอาศัย ของนักศึกษาระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพชั้นสูง ชั้นปีที่ 1” คณะสถาปัตยกรรม สถาบันเทคโนโลยีราชมงคล วิทยาเขตพายัพ
- มุกดาวรรณ สังข์สุข (2543) “ทัศนคติของผู้ปกครองและนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 5 ที่มีต่อการจัดกิจกรรมนักเรียนโรงเรียนสาธิตมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- มณฑินี นามบุญ (2545) “การใช้กิจกรรมกลุ่มเพื่อพัฒนาการปรับตัวทางสังคมของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสันติวิทยา จังหวัดเชียงราย การค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- รัญจวน คำวชิรพิทักษ์ (2545) “การพัฒนาเครื่องมือทางการแนะแนวด้านส่วนตัวและสังคมที่สามารถสร้างขึ้นเอง” ในประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนาเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว หน่วยที่ 8 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- รวีวรรณ ชินะตระกูล (2539) หลักการแนะแนว พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร ภาพพิมพ์
- รุ่งนภา ทวีพย์สุวรรณ (2546) “ผลของกิจกรรมกระตุ้นการรับรู้ความรู้สึกและการเคลื่อนไหวโดยครอบครัวที่มีต่อการแสดงพฤติกรรมซ้ำ ๆ การเล่นอย่างเหมาะสมและมีการปฏิสัมพันธ์กับผู้ใหญ่ของเด็กออทิสติก” ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการศึกษาพิเศษ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
- รจนา ทรรทรานนท์ (2527) เด็กออทิสติก: คำแนะนำสำหรับบิดา มารดา และนักวิชาการ พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร ภาควิชาโสต นาสิก ลาริงซ์วิทยา คณะแพทยศาสตร์โรงพยาบาลรามาธิบดี
- ลัชณา ศศิภัทรกุล (2545) “การพัฒนาชุดฝึกอบรมทางการแนะแนวเพื่อเพิ่มเจตคติทางลบต่อพฤติกรรมทะเลาะวิวาทของนักเรียนระดับประกาศนียบัตรวิชาชีพวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยีแพร่ จังหวัดแพร่” ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต แขนงวิชาการแนะแนว มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

- ล้วน สายยศ และอังคณา สายยศ (2543) *การวัดด้านจิตพิสัย* พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร
สุวีริยาสาส์น
- วชิรญา บัวศรี (2533) *แนวคิดและการจัดบริการแนะแนวในระดับประถมศึกษา ใน เอกสารการสอน
ชุดวิชาการแนะแนวในระดับประถมศึกษา หน่วยที่ 1* นนทบุรี
มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช สาขาวิชาศึกษาศาสตร์
- วัชรี ทรัพย์มี (2531) *การแนะแนวในโรงเรียน* กรุงเทพมหานคร จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- วัฒน์กิจ สิทธิสถิตอังกูร (2546) "การชุดกิจกรรมแนะแนวกลุ่มเพื่อพัฒนาการสื่อสารระหว่างบุคคล
ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4 โรงเรียนกรุงเทพคริสเตียนวิทยาลัย
กรุงเทพมหานคร" *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต* แขนงวิชาการ
แนะแนวมหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช
- วันดี โชติพานิช (2546) "ผลของการใช้ชุดกิจกรรมแนะแนวโดยใช้บทหนังตะลุงที่มีต่อความ
รับผิดชอบต่อตนเองของนักเรียน ระดับนาฏศิลป์ ชั้นกลางปีที่ 1 วิทยาลัยนาฏศิลป์
พัทลุง จังหวัดพัทลุง" *วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต* แขนงวิชาการ
แนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัย
- วรรณสวัสดิ์ อุทัยพันธ์ (2540) "ผลของกลุ่มสัมพันธที่มีต่อการพัฒนาทักษะทางสังคมของ
นักศึกษาชั้นปีที่ 1 คณะบริหารธุรกิจ มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต" *วิทยานิพนธ์
ปริญญาศิลปศาสตรมหาบัณฑิต* มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
- วรลักษณ์ กัดแก้ว (2539) "ผลของการฝึกการลดความรู้สึกอ่อนไหวอย่างเป็นระบบรายบุคคล
เพื่อลดความวิตกกังวลในการพูดหน้าชั้นเรียนของนักเรียนปีที่ 2 คณะศึกษาศาสตร์
มหาวิทยาลัยศิลปากร" *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต* มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- วรทัต วัฒนันท์ (2547) *เกมนันทนาการ* พิมพ์ครั้งที่ 2 กรุงเทพมหานคร บรรณกิจ
- วัลลภ ไทยเหนือ (<http://www.autismthai.com>) Retrieved December 22, 2004
- วินัดดา ปิยศิลป์ (2537) *คู่มือสำหรับพ่อแม่เพื่อเด็กออทิสติก* พิมพ์ครั้งที่ 1 กรุงเทพมหานคร
แปลนพับลิชชิง
- วงเดือน เดชะรินทร์ (2546) "การปรับตัวและความต้องการตามขั้นของปฏิกิริยาทางจิตของ
ผู้ปกครองเด็กปฐมวัยออทิสติก" *วิทยานิพนธ์ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต*
สาขาวิชาการศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

- ศศิธร แก้วนพรัตน์ (2541) “การสนับสนุนทางสังคมที่มีผลต่อความเครียดของบิดามารดา
เด็กออทิสติกของศูนย์สุขวิทยาจิต” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตร์
มหาบัณฑิต คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ศักดิ์สุบรรณ คันทา (2541) “ความคิดเห็นต่อกิจกรรมในวิชาแนะแนวของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษา
ตอนต้น โรงเรียนชุมชนบ้านป่าคา แม่เงินสามัคคี อำเภอเชียงแสน จังหวัดเชียงราย”
วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว
มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- ศรีนครินทร์วิโรฒ ประสานมิตร มหาวิทยาลัย คณะศึกษาศาสตร์ ภาควิชาการแนะแนวและ
จิตวิทยาการศึกษา (2544) ใน รายงานประชุมพิจารณาชื่อเรื่องเค้าโครงปริญญา
นิพนธ์ กรุงเทพมหานคร มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- ศรีเรือน แก้วกังวาล (2543) “จิตวิทยาเด็กพิเศษ แนวคิดสมัยใหม่” กรุงเทพมหานคร
ภาควิชาจิตวิทยา คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- ศรีสมร กลวิวัฒน์ (2537) เด็กออทิสติก: เข้าใจและช่วยเหลือ กรุงเทพมหานคร คณะวิชา
ครุศาสตร์สถาบันราชภัฏสวนดุสิต
- ศุภรัตน์ เอกอัศวิน (2540) คู่มือสำหรับผู้ปกครองเด็กออทิสติก กรุงเทพมหานคร สวีชาญการพิมพ์
- สมร ทองดี และปราณี รามสูต (2544) “แนวคิดในการพัฒนากิจกรรมแนะแนว” ใน
ประมวลสาระชุดวิชาการพัฒนากิจกรรมเครื่องมือและกิจกรรมแนะแนว
หน่วยที่ 9 นนทบุรี สาขาวิชาศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช
- สรานุทิพย์ อนุมิต (2545) “ผลของกิจกรรมแนะแนวที่มีต่อการเห็นคุณค่าในตนเองในการ
หลีกเลี่ยงจากสารเสพติดของนักเรียน ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1 โรงเรียนหอพระ
อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตร์มหาบัณฑิต
สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สิทธิโชค วรรณสันติกุล (2546) จิตวิทยาสังคม: ทฤษฎีและการประยุกต์ กรุงเทพมหานคร
ซีเอ็ดยูเคชั่น
- สุกัญญา เวียงคำ (2543) “การใช้กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมด้านวิถี
ประชาธิปไตยของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4” ปริญญาโทศึกษาศาสตร์
มหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุชา จันท์เอม (2535) จิตวิทยาทั่วไป (ฉบับแก้ไขเพิ่มเติม) พิมพ์ครั้งที่ 2 ภาควิชาจิตวิทยา
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ไทยวัฒนาพานิช

- สุไพรมา ลีลามณี (2543) “ศึกษาการเผชิญปัญหา ภาวะวิกฤติและการได้รับการสนับสนุนทางสังคมของบิดา มารดาที่มีบุตรออทิสติก” วิทยานิพนธ์ปริญญาสังคมสงเคราะห์ศาสตรมหาบัณฑิต คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์
- สุภาวดี ชุ่มจิตต์และคณะ (2544) ปัญหาของพ่อแม่ในการดูแลเด็กออทิสติกขณะอยู่บ้าน กรุงเทพมหานคร วงศ์กมลโปรดักชั่น
- สุวิทย์ นวมะวัฒน์ (2530) “ความสัมพันธ์ระหว่างสมรรถภาพสมองด้านการรู้และเข้าใจรูปภาพกับความคิดสร้างสรรค์ของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการวัดผลประเมินผลการศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- สุนทรี โคมิน (2542) “เจตคติกับพฤติกรรมมนุษย์” ใน เอกสารการสอนชุดวิชาจิตวิทยาทั่วไป หน่วยที่ 8 นนทบุรี มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช สาขาวิชาคหกรรมศาสตร์
- สมชาย แสงถนอม (2540) “การเปรียบเทียบผลการเข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มและการให้คำปรึกษาแบบกลุ่มที่มีต่อทัศนคติการเรียนกิจกรรมลูกเสือ – เนตรนารี ของนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 3 โรงเรียนสงขลาสุทธிரากูปลัดภัก จังหวัดสมุทรปราการ” วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต ภาควิชาจิตวิทยาการแนะแนว คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร
- อนันต์ มาลัย (2544) “เจตคติและแนวการปฏิบัติตนเกี่ยวกับยาเสพติดของนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ในกลุ่มโรงเรียนภูผาสวรรค์ อำเภอแม่แจ่ม จังหวัดเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาประถมศึกษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อภิชาติ แก้วประดิษฐ์ (2543) “ความสัมพันธ์ของเจตคติต่อการเรียนและพฤติกรรมการเรียนของนักศึกษาระดับ ปวช. ช่างอุตสาหกรรมที่มีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูง วิทยาลัยเทคนิคเชียงใหม่” วิทยานิพนธ์ปริญญาศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต สาขาจิตวิทยาการแนะแนว มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อิชยา เชื้อนมนัน (2545) “สุขภาพจิตและความสามารถในการดูแลบุคคลที่ต้องพึ่งพาของมารดาเด็กออทิสติก” การค้นคว้าอิสระ พยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาสุขภาพจิตและการพยาบาลจิตเวช มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
- อุมาพร ตรังคสมบัติ (2534) จิตบำบัดการให้คำปรึกษาครอบครัว กรุงเทพมหานคร เพื่อฟ้าพรันต์

อรศิริ ภิเชก (2542) “แบบแผนการเผชิญปัญหาของครอบครัวเด็กออทิสติก” ปรินญาณิพนธ์สังคม
 สงเคราะห์ศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยมหิดล

Katz D. and E.Scotland. (1959). *The Social Psychology of Proganizations*.
 Newyork:John Wiley.

Kravits kamps & Kemmerer Brief report.(2003). “Increasing communication skill for an
 elementary –aged student with autism using the picture exchange
 communication system” *Journal of Autism and Developmental Disorder*.
 32(4). Retrieved June 20,2004, from [http//202.28.25.68/hwweda/search.nsp](http://202.28.25.68/hwweda/search.nsp)

Hodgdon Linda A. (2000). *Solving Behavior Problems in Autism*. Troy: Quirk Roberts.

Mattin W.Margaret & Foley Hugh j. (1997) *Sensation and Perception* :Mass. A Viacom.

Schmit Alper ,Raschke & Ryndak. (2004).“Effeccets of using a photographic cueing
 package during routine school transition for Mantal Retardation”. Retrieved
 June 20,2004, from Dissertation Abstracts Online
[http//wilsontxt.hwwilson.com/pdf/01718/MK2ME/DSV.pdf](http://wilsontxt.hwwilson.com/pdf/01718/MK2ME/DSV.pdf)

Siegel B. (1996). *The world of the autistic child* Newyork :Oxford University Press.

Richard L. Greory & Andrew M. Colman Longman Essential Psychology.(1995).
Sensation and Perception New York.

(<http://www.autismthai.com>) Retrieved December 12, 2004

(<http://www.autismsociety-nc.org>) Retrieved December 12, 2004

(<http://www.pttn.k12.pa.us>) Retrieved December 20, 2004

(<http://www.usevisualstrategies.com>) Retrieved January 8, 2005

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

รายนามผู้เชี่ยวชาญที่ตรวจสอบเครื่องมือ

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

1. นางมาลินี วรรณวงศ์
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนกาวิละอนุกุล
 วุฒิการศึกษา ศษ.บ.(วิทยาศาสตร์), ศษ.ม. (หลักสูตรและการสอน) Diploma Special Education
 ตำแหน่ง ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายวิชาการ
2. นางณภัทร สิงห์สี
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนกาวิละอนุกุล จังหวัดเชียงใหม่
 วุฒิการศึกษา กศ.ม.(การศึกษาพิเศษ)
 ตำแหน่ง ครูชำนาญการพิเศษ
3. นางยุพิน คำปັນ
 สถานที่ทำงาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 จังหวัดเชียงใหม่
 วุฒิการศึกษา วท.บ.(จิตวิทยาโรงเรียน) กศ.ม.(จิตวิทยาการแนะแนว)
 ตำแหน่ง ผู้ช่วยหัวหน้าศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8
4. นางสาวจันทนา จันทรไพจิตร
 สถานที่ทำงาน โรงเรียนยุพราชวิทยาลัย อ.เมือง จ.เชียงใหม่
 วุฒิการศึกษา วท.บ.(จิตวิทยา) ศษ.ม.(จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว)
 ตำแหน่ง ครูชำนาญการ
5. นายกมล ผาคำ
 สถานที่ทำงาน ศูนย์การศึกษาพิเศษ เขตการศึกษา 8 อ.เมือง จ.เชียงใหม่
 วุฒิการศึกษา วท.บ.(กิจกรรมบำบัด) กศ.ม.(บริหารการศึกษา)
 ตำแหน่ง ครูชำนาญการ

ภาคผนวก ข

แบบวัดเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก

แบบวัดเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก

คำชี้แจง โปรดอ่านข้อความต่อไปนี้แล้วพิจารณาว่า ท่านมีความคิดเห็น หรือ ความรู้สึกตาม
ข้อความดังกล่าวมากน้อยเพียงใดแล้วใส่เครื่องหมาย ✓ ลงในช่องที่ตรงกับความคิดเห็นหรือ
ความรู้สึกของท่านมากที่สุดเพียงคำตอบเดียว และกรุณาตอบทุกข้อ

เห็นด้วยมากที่สุด	หมายความว่า	ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็น หรือความรู้สึกของผู้ตอบมากที่สุด
เห็นด้วยมาก	หมายความว่า	ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็น หรือความรู้สึกของผู้ตอบค่อนข้างมาก
เห็นด้วยน้อย	หมายความว่า	ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็น หรือความรู้สึกของผู้ตอบเพียงเล็กน้อย
ไม่เห็นด้วยเลย	หมายความว่า	ข้อความในประโยคนั้นไม่ตรงกับความคิดเห็น หรือความรู้สึกของผู้ตอบเลย

ตัวอย่าง

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย น้อย	ไม่เห็น ด้วย เลย
0	ท่านตั้งความหวังว่าอาการของเด็กออทิสติก จะดีขึ้นเรื่อย ๆ		✓		

✓ หมายความว่า ข้อความในประโยคนั้นตรงกับความคิดเห็นหรือความรู้สึกของท่านมาก

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยน้อย	ไม่เห็นด้วยเลย
เจตคติต่อการดูแลเด็กออทิสติก					
1	ข้าพเจ้าคิดว่าอาการของเด็กออทิสติกไม่สามารถพัฒนาให้ดีขึ้นได้				
2	แม้จะต้องสิ้นเปลืองค่าใช้จ่ายในการพาบุตรมารักษาข้าพเจ้าก็เต็มใจเพื่อให้บุตรของข้าพเจ้ามีอาการดีขึ้น				
3	ข้าพเจ้าคิดว่าไม่มีประโยชน์ที่จะต้องสูญเสียเงินเพื่อนำมารักษาบุตรที่เป็นออทิสติกควรที่จะนำไปใช้ประโยชน์กับบุตรคนอื่น ๆ				
4	แม้ข้าพเจ้าจะต้องหยุดงานในการพาเด็กออทิสติกมาตรวจรักษา ข้าพเจ้าก็ยินดีเพื่อให้ลูกได้รับการรักษาที่ถูกต้อง				
5	ถึงการพัฒนาศักยภาพของเด็กออทิสติกจะใช้ระยะเวลาที่ยาวนานข้าพเจ้าก็จะอดทนรอคอย				
6	ข้าพเจ้าคิดว่าการมีบุตรเป็นออทิสติกเป็นเรื่องของเวรกรรมหรือบาปของข้าพเจ้า				
7	ข้าพเจ้าสามารถดูแลเด็กออทิสติกได้โดยไม่ต้องพึ่งพาบุคคลอื่น เช่น แพทย์ ครู เป็นต้น				
8	ข้าพเจ้ายินดีที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ ข้อมูลข่าวสาร และวิธีการดูแลรักษาเด็กออทิสติกของข้าพเจ้าเสมอ ๆ				
9	ข้าพเจ้าคิดว่าถึงบุตรของข้าพเจ้าจะเป็นออทิสติกแต่ก็ยังมีคุณค่าสำหรับข้าพเจ้าและครอบครัวเสมอ				

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยน้อย	ไม่เห็นด้วยเลย
10	ข้าพเจ้ามีความหวังทุกครั้งที่เห็นบุตรของข้าพเจ้าสามารถทำอะไรได้ด้วยตนเองแม้เพียงเล็กน้อย				
11	ข้าพเจ้าจะรู้สึกหงุดหงิดหรือเศร้าใจทุกครั้งทีนี้ถึงบุตรที่เป็นออทิสติก				
12	ระหว่างที่ไม่มีบุตรเลยกับการมีบุตรเป็นเด็กออทิสติกข้าพเจ้าขอเลือกอย่างไร				
13	การมีบุตรเป็นออทิสติกข้าพเจ้าคิดว่าเป็นภาระที่หนักสำหรับครอบครัว				
เจตคติต่อพฤติกรรมและการรับรู้ของเด็กออทิสติก					
14	ข้าพเจ้าคิดว่าเด็กออทิสติกไม่สามารถที่จะเรียนหนังสือได้				
15	การได้แสดงความรักโดยการโอบกอด สัมผัสเด็กออทิสติกจะช่วยให้เขามีพัฒนาการดีขึ้น				
16	ข้าพเจ้าจะรู้สึกหงุดหงิดรำคาญใจทุกครั้งเมื่อเด็กออทิสติกแต่งตัวช้าหรือทำอะไรไม่ได้ด้วยตัวเอง				
17	ข้าพเจ้ารู้สึกเครียดทุกครั้งเมื่อเด็กออทิสติกแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น กรีดร้อง หรือไม่ปฏิบัติตามคำสั่งของข้าพเจ้า				
18	ข้าพเจ้ามักตามใจบุตรที่เป็นออทิสติกทุกครั้งเพื่อป้องกันพฤติกรรมไม่เหมาะสม เช่น ร้องไห้หรือกรีดร้องเสียงดัง				
19	การจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมของเด็กออทิสติก เช่น กรีดร้อง ทำลายข้าวของ ต้องใช้การลงโทษทุกครั้ง เช่น การตี เป็นต้น				

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		เห็นด้วยมากที่สุด	เห็นด้วยมาก	เห็นด้วยน้อย	ไม่เห็นด้วยเลย
20	ข้าพเจ้าคิดว่าการนำเด็กออทิสติกเข้าร่วมกิจกรรมกับเด็กอื่น ๆ จะช่วยส่งเสริมพัฒนาการทางด้านสังคม และการช่วยเหลือตนเองได้				
21	ข้าพเจ้าไม่ต้องการพาเด็กออทิสติกไปในที่ต่าง ๆ เพราะจะไปทำลายข้าวของของคนอื่นเสียหาย				
22	ข้าพเจ้าคิดว่าเด็กออทิสติกของข้าพเจ้าไม่จำเป็นต้องได้รับการบริการด้านการศึกษาหรือนำบำบัดจากหน่วยงานทางการแพทย์ หรือโรงเรียนการศึกษาพิเศษ				
23	การที่เด็กออทิสติกสามารถพูดได้ตอบกับผู้อื่น ชอบซัก ถาม สิ่งที่ตนเองสนใจซ้ำ ๆ เป็นเด็กที่ฉลาด				
24	การห้ามปรามเด็กออทิสติกไม่ให้เกิดการทำหรือแสดงอาการไม่เหมาะสม เช่น แหย่พัดลม กระโดด เป็นต้น ต้องใช้เสียงดัง ๆ เท่านั้น				
25	ข้าพเจ้ารู้สึกเบื่อหน่ายทุกครั้งที่ต้องใช้คำพูด ตักเตือน ห้ามปราม เมื่อเด็กออทิสติก รื้อ ค้น เล่นของอันตราย หรือแสดงพฤติกรรมไม่เหมาะสม				
26	การที่เด็กออทิสติกหยุดพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม ทุกครั้งหลังได้ยินเสียงห้ามปราม แสดงว่าเขาไม่มีปัญหาในการสื่อความหมาย				
27	ข้าพเจ้าคิดว่าการสอนเด็กออทิสติกน่าจะมีวิธีการอื่นนอกเหนือจากการใช้คำพูด				

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย น้อย	ไม่เห็น ด้วย เลย
28	ข้าพเจ้าคิดว่าการใช้คำพูดและช่วยฝึกสอนดูแลให้ปฏิบัติจริงอย่างใกล้ชิดสามารถช่วยเด็กออทิสติกมีพัฒนาการดีขึ้นได้				
29	เด็กออทิสติกของข้าพเจ้าจะให้ความสนใจและจดจำสิ่งที่เห็นเป็นรูปภาพได้ดีกว่าการได้ยิน				
30	เด็กออทิสติกสามารถเรียนรู้ผ่านสิ่งที่มองเห็นทางสายตาได้ดีกว่าคำพูด				
31	ข้าพเจ้าคิดว่าบุตรที่เป็นออทิสติกสามารถพัฒนาและช่วยเหลือตนเองได้เมื่อได้รับการสอนและเรียนรู้ที่ถูกต้องเหมาะสม				
เจตคติต่อความรู้สึกของบุคคลรอบข้าง					
32	ข้าพเจ้าคิดว่าเพื่อนบ้านของข้าพเจ้ารังเกียจบุตรที่เป็นออทิสติกของข้าพเจ้า				
33	บางครั้งข้าพเจ้าไม่อยากพาเด็กออทิสติกไปในสถานที่ต่าง ๆ เพราะไม่ต้องการให้บุคคลอื่นมองว่าบุตรของข้าพเจ้าไม่ปกติ				
34	ข้าพเจ้าไม่ต้องการให้ใคร ๆ มาแสดงความเห็นใจหรือสงสารที่ข้าพเจ้ามีบุตรเป็นออทิสติก				
35	ข้าพเจ้าต้องการพบปะกับบุคคลอื่นที่มีเด็กออทิสติกเช่นเดียวกับข้าพเจ้าเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นซึ่งกันและกัน				
36	ข้าพเจ้าคิดว่าการได้รวมกลุ่มกับผู้ปกครองที่มีเด็กออทิสติกเช่นเดียวกันจะทำให้ข้าพเจ้ามีกำลังใจในการดูแลเขามากขึ้น				

ที่	ข้อความ	ระดับความคิดเห็น			
		เห็น ด้วย มาก ที่สุด	เห็น ด้วย มาก	เห็น ด้วย น้อย	ไม่เห็น ด้วย เลย
37	ข้าพเจ้ารู้สึกโกรธและไม่พอใจเมื่อมีใครมาว่า เด็กออทิสติกของข้าพเจ้าผิดปกติ				
38	ข้าพเจ้าคิดว่าไม่ควรให้ครูหรือผู้อื่นมารับรู้เกี่ยวกับ ประวัติเด็กออทิสติกของข้าพเจ้า				
39	ข้าพเจ้าคิดว่ายังมีบุคคลอื่นชื่นชมในเด็กออทิสติก ของข้าพเจ้า				
40	ข้าพเจ้ามีความคาดหวังว่าในอนาคตเด็กออทิสติก ของข้าพเจ้าสามารถที่จะอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม ได้อย่างปกติสุข				

**ผลการหาค่าความเที่ยงเชิงพินิจด้วยวิธีการ IOC
ของแบบวัดเจตคติผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก**

ข้อทดสอบที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
2	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
3	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
4	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
5	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
6	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
7	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
8	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
9	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
10	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
11	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
12	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
13	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
14	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
15	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
16	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
17	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
18	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
19	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
20	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
21	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
22	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
23	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
24	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1

ข้อทดสอบที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
25	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
26	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
27	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
28	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
29	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
30	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
31	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
32	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
33	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
34	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
35	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
36	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
37	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
38	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
39	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
40	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1

* ค่า IOC ที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แสดงว่าข้อทดสอบสามารถวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกของผู้ปกครองได้ตามวัตถุประสงค์
 ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้

ΣR แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อทดสอบกับวัตถุประสงค์ของแบบวัดเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติก

การแปลความหมายคะแนนความคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

+1	หมายถึง	ผู้ทรงคุณวุฒิแน่ใจว่าข้อทดสอบสามารถใช้วัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด
0	หมายถึง	ผู้ทรงคุณวุฒิไม่แน่ใจว่าข้อทดสอบสามารถใช้วัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด
-1	หมายถึง	ผู้ทรงคุณวุฒิแน่ใจว่าข้อทดสอบไม่สามารถใช้วัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกได้ตรงตามวัตถุประสงค์ที่กำหนด

ภาคผนวก ค

**กิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง
และกิจกรรมแนะแนวแบบปกติ**

คำชี้แจงการใช้กิจกรรมแนะแนว

กิจกรรมแนะแนวมีทั้งหมด 12 กิจกรรม เป็นกิจกรรมที่สร้างขึ้นสำหรับผู้ปกครองที่มีเด็กออทิสติกในความดูแล

ข้อปฏิบัติในการใช้กิจกรรมแนะแนว

1. ศึกษากิจกรรมแนะแนวทั้งหมด เพื่อทำความเข้าใจก่อนนำไปใช้กับกลุ่มเป้าหมาย
 2. สำรวจวัสดุ อุปกรณ์ ในแต่ละกิจกรรม และจัดเตรียมอุปกรณ์ให้พร้อมก่อนดำเนินกิจกรรม
 3. จัดเตรียมสถานที่สำหรับใช้ในการจัดกิจกรรม ควรเป็นห้องที่กว้าง สามารถจัดโต๊ะเป็นกลุ่ม หรือมีที่ว่างสำหรับทำกิจกรรมได้หลากหลาย และเตรียมเครื่องมือ อุปกรณ์ โสตทัศนอุปกรณ์
 4. นัดหมาย เตรียมผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่เป็นกลุ่มเป้าหมายให้พร้อม แล้วให้กลุ่มเป้าหมายทำแบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกก่อนเข้าร่วมกิจกรรม
 5. ดำเนินกิจกรรมตามแผนการจัดกิจกรรมแต่ละกิจกรรมตามตารางที่กำหนด
 6. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำแบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกหลังเข้าร่วมกิจกรรม
- ข้อแนะนำเพิ่มเติม

เนื่องจากแบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกใช้สำหรับผู้ปกครองที่มีเด็กออทิสติกในความดูแล ผู้ดำเนินกิจกรรมควรติดตามผลการเข้าร่วมกิจกรรมแนะแนวชุดนี้กับผู้ปกครองไม่น้อยกว่า 1 เดือน จึงให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำแบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกหลังเข้าร่วมกิจกรรม เป็นการทิ้งระยะการเก็บข้อมูลเพื่อให้ผู้ปกครองได้นำหลักการใช้รูปภาพ กลวิธีการรับรู้ผ่านการมองไปใช้กับเด็กออทิสติกของตนเองที่บ้าน

โครงสร้างกิจกรรมแนะแนวควบคู่กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง

ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค/วิธีการ
1	ขวดปริศนาพาโชค	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทราบถึงความมุ่งหมายของการจัดกิจกรรม 2. เพื่อสร้างสัมพันธภาพระหว่างสมาชิกกลุ่มและผู้ดำเนินกิจกรรม 3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้จากการมองและการฟัง 	<p>เกม</p> <p>อภิปราย</p>
2	ทางไหนดี	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหวของมือกับการมองเห็น 2. เพื่อรับรู้ความรู้สึกเมื่อเกิดความยากลำบากในการรับรู้และปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่ 	<p>สังเกต</p> <p>อภิปราย</p>
3	เส้นสายลายลวง	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อศึกษาเรื่องการรับรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล 2. เพื่อให้ตระหนักถึงความผิดพลาดในการตัดสินใจต่างๆ จากการมองเพียงอย่างเดียว 3. เพื่อให้รู้จักการคิด พิจารณาหาคำตอบของปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย 	<p>สังเกต</p> <p>อภิปราย</p>
4	อะไรกันนี่	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ในการมองหลายมิติอย่างมีเหตุผล 2. เพื่อให้ผู้ปกครองยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล 3. เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ในการมองหลายมิติอย่างมีเหตุผล 	<p>สังเกต</p> <p>อภิปราย</p>

ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค/วิธีการ
5	หนึ่งภาพหลายเรื่อง	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อศึกษาและตระหนักถึงอิทธิพล การรับรู้ที่แตกต่างกัน 2. เพื่อเข้าใจความแตกต่างทาง ความคิดของแต่ละบุคคล 3. เพื่อให้เกิดการยอมรับในความคิด ของผู้อื่น 	<p>เกม</p> <p>อภิปราย</p>
6	ฟังให้รู้ ดูให้ดี	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ตระหนักว่าการรับรู้มีอิทธิพล ต่อการสื่อสารระหว่างบุคคล 2. เพื่อให้เห็นความสำคัญของการรับรู้ จากมุมมองเห็น 	<p>การฟัง พูด อ่าน เขียน</p> <p>อภิปราย</p>
7	คุณคือ พ่อ แม่ แบบไหน?	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้ปกครองสำรวจวิธีการดูแล เด็กออทิสติกของตนเอง 2. เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถเลือกใช้ วิธีการดูแลเด็กออทิสติกของตนเองได้ อย่างเหมาะสม 3. เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจและเกิดเจต คติที่ดีต่อเด็กออทิสติกของตนเอง 	<p>โปรแกรมนำเสนอ</p> <p>เกม</p> <p>สาธิต</p> <p>กรณีศึกษา</p> <p>การ์ตูน</p> <p>อภิปราย</p>
8	รวมใจให้เป็นหนึ่ง	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตระหนักถึง บทบาทของตนเองที่มีต่อครอบครัวเมื่อ มีเด็กออทิสติกอยู่ในความดูแล 2. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเปรียบเทียบ วิธีสอนเด็ก 	<p>เกม</p> <p>โปรแกรมนำเสนอ</p>
9	ทางเลือก	<ol style="list-style-type: none"> 1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถ เปรียบเทียบแนวทางการจัดการกับ พฤติกรรมของเด็กออทิสติกและ เลือกใช้แนวทางได้อย่างเหมาะสม 	<p>กรณีตัวอย่าง</p> <p>อภิปราย</p>

ที่	ชื่อกิจกรรม	วัตถุประสงค์	เทคนิค/วิธีการ
		2. เพื่อเห็นถึงความสำคัญของความ พร้อมเพียงในการดูแลเด็กออทิสติกใน ครอบครัว	
10	ปรอทอารมณ์	1. เรียนรู้เกี่ยวกับอารมณ์ของตนเอง และผู้อื่น 2. สสำรวจอารมณ์ของตนเองใน สถานการณ์ต่างๆได้ 3. รู้วิธีการจัดการกับอารมณ์ของตนเอง เมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้นๆได้อย่างมี เหตุผล	กรณีศึกษา อภิปราย
11	ปรับตัวปรับใจ	1. ตรวจสอบอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด การกระทำของตนเองได้ 2. แยกแยะความคิดและการกระทำ อย่างมีเหตุผล 3. เรียนรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น ทั้งด้านบวกและด้านลบ	กรณีศึกษา อภิปราย
12	ปัจฉิมนิเทศ ลูกเรามีดี	1. เพื่อประเมิน/สำรวจ/ทราบเจตคติของ ผู้ปกครองที่มีต่อเด็กออทิสติก 2. เพื่อฝึกฝนให้ผู้ปกครองมีความคิดใน ด้านบวก 3. เพื่อให้ผู้ปกครองสรุปผลการนำกลวิธี การเรียนรู้ผ่านการมองไปใช้กับบุตร ออทิสติก	กิจกรรม รายบุคคล อภิปราย

กิจกรรมที่ 1

ชื่อกิจกรรม : ปฐมนิเทศ : ขวดปริศนาพาโชค

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทราบถึงความมุ่งหมายของการจัดกิจกรรม
2. เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกกลุ่มและผู้ดำเนินกิจกรรม
3. เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างของการรับรู้จากการมองและการฟัง

แนวความคิด

การอยู่ร่วมกันและการทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การงานสำเร็จ
 ลุ่ล่งคือ การมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน การเริ่มต้นที่จะเรียนรู้จักกันเราจำเป็นรู้จักการสังเกต
 ลักษณะภายนอกเป็นอันดับแรก

ระยะเวลา 50 นาที

ขนาดกลุ่ม จำนวน 8 คน

สื่อและอุปกรณ์

1. โถที่บแสงบรรจุน้ำ 1 ใบ
2. กระดาษถ่ายเอกสาร A4
3. ขวดเล็กมีฝาปิด 9 ใบ
4. น้ำแข็ง
5. ขงพลาสติกกั้นน้ำ
6. รางวัล เช่น ลีตเตอร์ เงิน ฯลฯ
7. ใบงานที่ 1 ประกอบกิจกรรม ขวดปริศนาพาโชค

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ผู้นำกิจกรรมแนะนำตนเองและกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทั้งหมด พร้อมทั้ง
 ชี้แจงวัตถุประสงค์ เตรียมสื่อ อุปกรณ์ และกำหนดการเข้าร่วมฝึกกิจกรรมในครั้งนี้ จากนั้นผู้นำ
 กิจกรรมอธิบายการปฏิบัติกิจกรรมเป็นขั้นตอน

2. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมปฏิบัติกิจกรรม ขวดปริศนาพาโชค ตามขั้นตอนโดยแบ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน

กลุ่มที่ 1 ให้สมาชิกแต่ละคนเขียนอธิบายรูปร่างลักษณะของตนเองพร้อมทั้งวาดภาพของตนเองประกอบ

กลุ่มที่ 2 ให้สมาชิกเขียนบรรยาย ลักษณะรูปร่างของตนเองว่ามีรูปร่าง หน้าตาอย่างไร เช่น ผอมสั้น ผอมยาว ผิวขาว อ้วน ผอม เป็นต้น

แล้วให้ทุกคนพับกระดาษใส่ของพลาสติกบรรจุลงในขวดซึ่งผู้ดำเนินกิจกรรมจะต้องใส่สลากของรางวัล เช่น ล็อตเตอรี่ เงิน ฯลฯ อยู่ข้างในแล้วปิดฝา ทั้งนี้ผู้ดำเนินกิจกรรมจะต้องร่วมวาดรูปของตนเองลงในกระดาษและปฏิบัติเหมือนผู้เข้าร่วมกิจกรรม

3. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำขวดทั้งหมดวางปะปนกันในโถที่บีบบรรจุน้ำ

4. จัดกลุ่มโดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมดนั่งเป็นรูปตัว U โดยมีโต๊ะที่วางโถที่บีบบรรจุน้ำไว้ด้านหน้าแถว (ในโถอาจเติมตัวสัตว์ของเล่นที่นิยม ๆ ลงไปด้วย) ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนำขวดของตนเองวางปะปนกันในโถน้ำ

5. ผู้นำกิจกรรมเริ่มต้นใช้มือเลือกหยิบขวดในโถขึ้นมา 1 ใบ เปิดอ่านข้อความหรือรูปภาพที่ได้ในขวดแล้วบอกให้สมาชิกทั้งหมดทายว่า บุคคลตามลักษณะที่อ่าน หรือ อธิบายไว้คือใครในจำนวนสมาชิกทั้งหมด ถ้ามีคนทายถูกให้เจ้าของข้อความหรือรูปวาดนั้นลุกขึ้นแนะนำตัว

6. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็นอาสาสมัครคนที่ 1 ออกมาเลือกหยิบขวด 1 ใบ อ่านข้อความ หรือแล้วให้สมาชิกเดา ถ้าถูกต้องเจ้าของข้อความลุกแนะนำตัว และเปิดสลากของรางวัลว่าได้ของรางวัลใด แล้วหยิบของรางวัลนั้น ปฏิบัติเช่นนี้จนครบทั้ง 8 คน และทุกคนจะได้รับของรางวัลที่บรรจุในขวดแตกต่างกันไป

7. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมดรวมกันเป็นกลุ่มใหญ่ แล้วอภิปรายถึงวิธีการเขียนอธิบายและการวาดลักษณะรูปร่างต่าง ๆ ของแต่ละคนที่กลุ่มที่ 1 และกลุ่มที่ 2 ได้กระทำมานั้นว่ามีความแตกต่างกันอย่างไร

ขั้นอภิปรายผล

1. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายจากกิจกรรม

- จากกิจกรรมนี้ระหว่างทายลักษณะต่าง ๆ ของบุคคลจากการบรรยาย และการทายจากการบรรยายและมีภาพประกอบด้วย ลักษณะไหนที่ช่วยให้ท่านเดาบุคคลได้ง่ายกว่ากัน ท่านคิดว่าเป็นเพราะเหตุใด

- ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำใบงานที่ 1 เขียนถึงจุดเด่นและจุดอ่อนของลูกออกทิสติกของตนเองใช้เวลาอย่างละ 15 นาที
- ระหว่างการคิดถึงจุดเด่นและจุดอ่อนท่านสามารถคิดถึงข้อไหนของลูกออกทิสติกของท่านได้มากกว่ากัน

ขั้นสรุปและนำไปใช้

ผู้ดำเนินกิจกรรมชี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมจะต้องมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน และจะต้องรู้จักกันโดยการสังเกตลักษณะภายนอกก่อนที่จะเรียนรู้ถึงลักษณะนิสัย การมองการสังเกตลักษณะคนเฉพาะภายนอกไม่สามารถตัดสินได้ว่าเขาจะเป็นคนเช่นไร จำเป็นต้องเรียนรู้ถึงนิสัยใจคอของกันและด้วย อีกทั้งในการอยู่ในสังคมที่ต้องมีการสื่อสารซึ่งกันและกันจำเป็นต้องมีช่องทางการสื่อสาร จากกิจกรรมการสื่อสารที่เป็นการเขียนบรรยายเพียงอย่างเดียวและ ผู้รับสารเป็นผู้ฟังอาจทำให้ความเข้าใจสารคลาดเคลื่อนได้ ส่วนในอีกลักษณะหนึ่งที่มีการบรรยายและภาพประกอบจะทำให้ท่านสามารถทาบได้ง่ายขึ้น ทั้งนี้เพราะคนเราสามารถรับรู้ เรียนรู้สิ่งที่เป็นภาพได้ง่ายกว่าที่เป็นข้อความ เด็กออกทิสติกก็เช่นเดียว กันเขาสามารถรับรู้สิ่งที่เป็นภาพจากการมองเห็นได้ดีกว่าการฟังข้อความ ซึ่งเปรียบเทียบกับคนทั่วไป การที่เราได้รับสารจากการฟังเพียงอย่างเดียว อาจเกิดความล่าช้าในการแปลผล แต่เมื่อมีทั้งภาพและคำบรรยายการแปลผลของสมองของคนเราจะเร็วขึ้นเพราะได้ใช้ประสาทสัมผัส หลายทาง ช่วยทั้งการฟังและการเห็น เด็กออกทิสติกเป็นเด็กที่มีปัญหาในการสื่อความหมายอยู่แล้ว การสื่อสารและการเลือกช่องทางการสื่อสารจึงมีความสำคัญยิ่ง เพราะที่ผ่านมาเด็กมีปัญหาในการปฏิบัติตามคำสั่ง เป็นเพราะเด็กไม่เข้าใจและจำคำสั่งไม่ได้ เด็กจึงแสดง พฤติกรรมเดิมตลอด ดังนั้นการให้เด็กออกทิสติกเข้าใจในเรื่องใดเรื่องหนึ่งจึงจำเป็นต้องมีการใช้ภาพเข้ามาเกี่ยวข้อง จึงจะทำให้เด็กสามารถเกิดความเข้าใจเพิ่มขึ้นได้

การที่เราเกิดความวิตกกังวลกับลูกออกทิสติก จะทำให้เราคิดถึงข้อเสียของลูกได้มากกว่า ข้อดี ในความเป็นจริงบุคคลทุกมีศักยภาพของตนเองต้องมีลักษณะเด่น เราไม่ควรมองผู้อื่นเพียงลักษณะอาการภายนอก

การประเมินผล

ประเมินจากใบงานและการตอบคำถาม การอภิปรายจากใบงาน

ดัดแปลงจากกิจกรรม “หย่อนน้ำโซด” เกมเน้นทนาการ วรทัต ลัยนันท์ พิมพ์ครั้งที่ 2, 2547
สำนักพิมพ์บรรณกิจ

กิจกรรมที่ 2

ชื่อกิจกรรม : ทางไหนดี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหวของมือกับการมองเห็น
2. เพื่อรับรู้ความรู้สึกเมื่อเกิดความยากลำบากในการรับรู้และปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่

แนวความคิด

การรับรู้มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้ในสิ่งใหม่ย่อมเกิดความยากลำบาก เพราะเราจะต้องเปลี่ยนแปลงการรับรู้เดิม ยิ่งเมื่อพบอุปสรรคความแม่นยำย่อมผิดพลาด

ระยะเวลา 30 นาที

ขนาดกลุ่ม 8 คน

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษ
2. ใบงานที่ 1 ประกอบกิจกรรม ทางไหนดี

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้ดำเนินกิจกรรมแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน อธิบายกิจกรรมและขั้นตอนการปฏิบัติ

ขั้นดำเนินการ

1. ให้ทุกคนจับคู่ของตัวเองเพื่อเปลี่ยนกันจับเวลาในขณะที่อีกคนวาด ผู้ดำเนินกิจกรรมแจกใบงานที่ 1 ให้ทุกคนลากเส้นตามรูปโดยไม่ให้ออกนอกกรอบรูปดาวจับเวลาการวาดและบันทึกเวลาที่ใช้ลงในกรอบสี่เหลี่ยมเล็กด้านขวาบนของใบงานที่ 1
2. แจกกระดาษให้กลุ่มละ 1 อัน เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมลากเส้นในกรอบรูปดาวในกระดาษแผ่นใหม่อีกครั้งแต่มีเงื่อนไขคือให้มองกระดาษโดยผ่านทางกระดาษเท่านั้นห้ามมองไปที่กระดาษโดยตรงและให้ลากเส้นโดยไม่ยกปากกาและไม่ให้ออกนอกกรอบจับเวลาในการวาดและบันทึกเวลาที่ใช้อีกครั้ง เปรียบเทียบเวลาในการวาดครั้งแรกกับครั้งที่สอง

ชั้นอภิปรายผล

1. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคนบอกเวลาที่ใช้ในการวาดแต่ละครั้ง ผู้ดำเนินกิจกรรมบันทึกบนกระดาน
2. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายแสดงความคิดเห็นหัวข้อต่อไปนี้
 - ความรู้สึกของการวาดครั้งที่ 1 และการวาดครั้งที่ 2 แตกต่างกันหรือไม่ อย่างไร
 - ในการวาดครั้งที่ 2 มีวิธีการใดที่ไม่ทำให้เส้นออกนอกกรอบ
 - การวาดครั้งไหนที่ใช้เวลานานกว่ากัน ท่านคิดว่าเพราะเหตุใด
 - เวลาที่ใช้ในการวาดของแต่ละคนเท่ากันหรือไม่ เพราะเหตุใด

ขั้นสรุปและนำไปใช้

การที่เราใช้เวลาในการวาดในครั้งที่ 2 นานกว่าครั้งที่ 1 เนื่องจาก เราต้องปรับเปลี่ยนการรับรู้ ปรับเปลี่ยนวิธีการวาดใหม่ เหมือนเริ่มต้นเรียนรู้ใหม่ทั้งหมด จากเดิมที่ตามปกติเราเรียนรู้การใช้มือกับการมองให้สัมพันธ์กัน เช่น การลากเส้นจาก บน – ล่าง, ซ้าย – ขวา โดยไม่ใช้กระดาษ แต่เมื่อต้องลากเส้นโดยใช้กระดาษ ต้องเปลี่ยนวิธีการลากเส้นใหม่เป็น ตามองเห็นว่าขึ้นมือต้องลากลง ตามองเห็นว่าซ้ายมือต้องลากไปทางขวา เป็นต้น จะเห็นว่าคนเราแม้จะเป็นคนทั่วไปเมื่อทำสิ่งที่ไม่คุ้นเคย บางคนก็สามารถทำได้เร็ว บางคนก็สามารถทำได้ช้า เนื่องจากคนเรามีความสามารถในการเรียนรู้และความถนัดที่แตกต่างกัน

การเลี้ยงดูเด็กออทิสติกจึงต้องคำนึงถึงความยากลำบากของเด็กในการเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ โดยปกติเขามักมีปัญหาในการแสดงออกถึงพฤติกรรมที่ซ้ำ ๆ เปลี่ยนแปลงได้ยาก การสอนเพื่อให้เขาปรับเปลี่ยนการเรียนรู้สิ่งใหม่ที่ไม่คุ้นเคยจึงเป็นไปได้ยาก แต่เราสามารถสอนเขาได้ ทั้งนี้การสอนเด็กออทิสติกต้องทำการฝึกฝนอย่างสม่ำเสมอจนเกิดความคุ้นเคย และสามารถปฏิบัติได้อย่างรวดเร็ว ผู้ปกครองควรมีความอดทนและพยายามหมั่นให้การฝึกฝนให้เด็กเกิดการเรียนรู้ได้ดี แต่ก็ต้องทำความเข้าใจว่าการเรียนรู้ของเด็กจะเร็วหรือช้ามากหรือน้อยการรับรู้หรือสมรรถภาพทางสมองก็ยังเป็นปัจจัยสำคัญอยู่

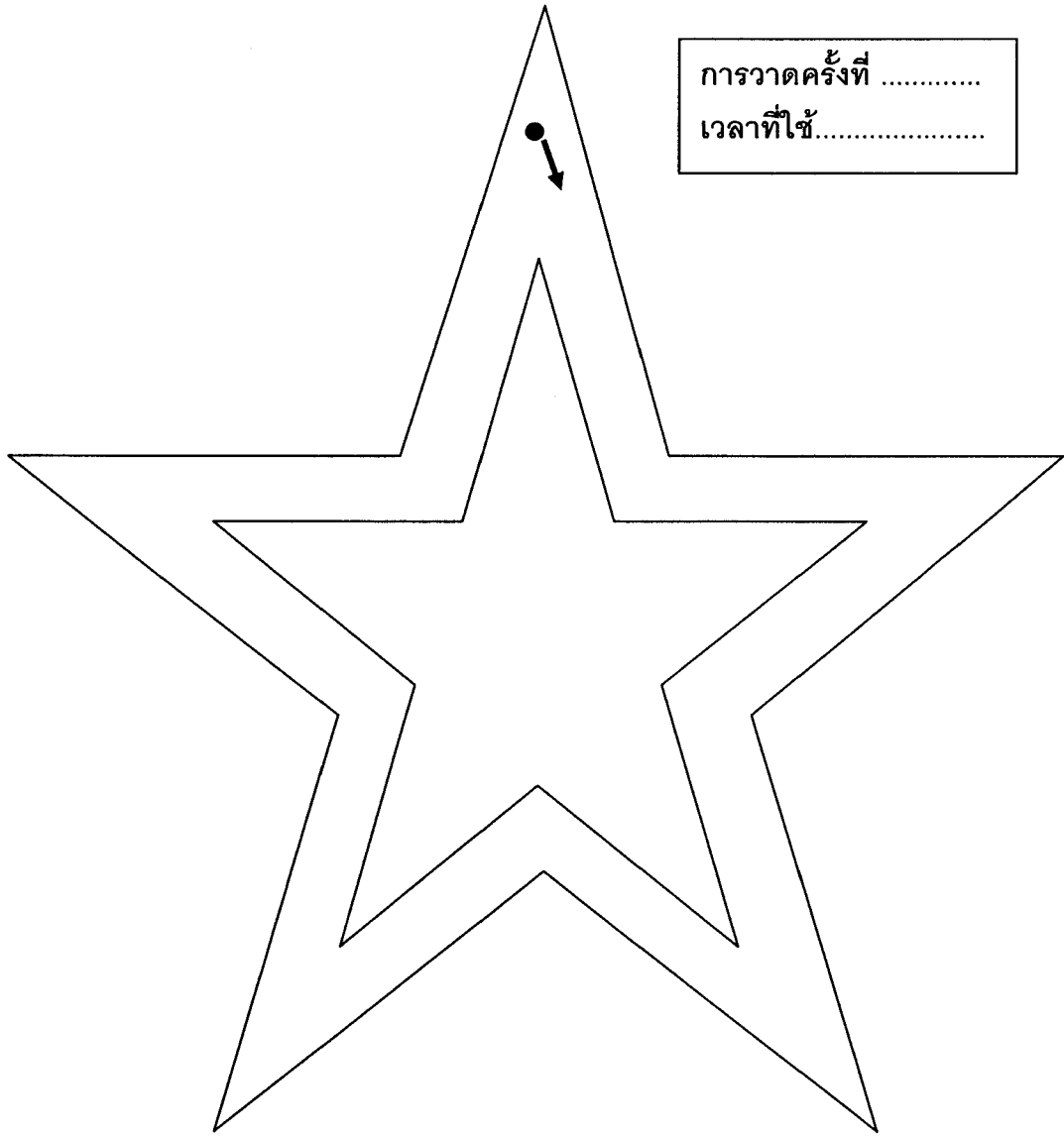
การประเมินผล

1. สังเกตจากการร่วมกิจกรรมของผู้ปกครอง

ใบงานที่ 1

ประกอบกิจกรรม ไปทางไหนดี

คำชี้แจง ให้ลากเส้นจากจุดเริ่มต้นให้อยู่ในกรอบ โดยดูในกระจกเงา

กิจกรรมที่ 3

ชื่อกิจกรรม : เส้นสายลายวง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเรื่องการรับรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล
2. เพื่อให้ตระหนักถึงความผิดพลาดในการตัดสินใจต่างๆ จากการมองเพียงอย่างเดียว
3. เพื่อให้รู้จักการคิด พิจารณาหาคำตอบของปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย

แนวความคิด

อวัยวะสัมผัสเพื่อการรับรู้ของคนเราประกอบด้วย ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง การรับรู้จากการมองโดยใช้ตาเป็นอวัยวะสัมผัสนั้น เป็นการรับรู้ที่รวดเร็วและง่ายที่สุด เพราะทำให้เราทราบว่ามีสิ่งที่มีรูปร่าง ขนาด สีสัน ระยะทาง เป็นเท่าใด ตามความคาดคะเนที่สายตาแต่ละคนจะประเมินได้ เราจึงมักตัดสินใจต่างๆ ครั้งแรกจากการมอง แต่ความเป็นจริงนั้นภาพที่เราเห็นไม่สามารถบอกได้ว่าเป็นจริงอย่างที่เห็นทั้งหมด การรับรู้จากการมองเห็นเพียงอย่างเดียวจึงยังไม่สามารถสรุปหรือตัดสินใจถึงความเป็นจริงของสิ่งนั้น ๆ ได้

ระยะเวลา 30 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบงานที่ 1 ภาพเปรียบเทียบลายเส้นต่างๆ จำนวน 4 ชุด

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมขออาสาสมัครจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 3 คน ยืนเรียงแถวหน้ากระดานหน้าห้อง ถอดรองเท้าและให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนอื่นๆ เปรียบเทียบดูว่าใครมีความสูงมากที่สุด และใครมีความสูงน้อยที่สุด
2. ผู้ดำเนินกิจกรรมชี้แนะว่าการที่เราสามารถเปรียบเทียบสูงได้โดยการประเมินจากการมองก็สามารถทำให้เราคาดคะเนสิ่งที่เห็นถูกต้องได้ในบางครั้งโดยเฉพาะสิ่งที่มีความแตกต่างกันทางรูปธรรม

ขั้นตอนดำเนินการ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมดูภาพเส้นต่างๆ ในใบงานที่ 1 แล้วให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพิจารณาภาพลายเส้นแต่ละชุดแล้วกากบาททับเส้นที่คิดว่ายาวกว่า
2. ผู้ดำเนินกิจกรรมแจกไม้บรรทัดหรือสายวัดให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมวัดความยาวของเส้นในแต่ละภาพพร้อมกับถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่ามีใครตอบถูกบ้าง และผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายว่า เมื่อเห็นภาพครั้งแรกมีความรู้สึกอย่างไร เห็นว่าเส้นไหนยาวกว่ากัน ทำไมจึงเห็นเป็นเช่นนั้น

ขั้นอภิปรายผล

1. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปราย หรือแสดงความคิดเห็นว่าได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรมนี้
2. ผู้ดำเนินกิจกรรมชี้แนะว่า การมองเพียงอย่างเดียวไม่สามารถตัดสินสิ่งต่างๆ ได้ถูกต้องทั้งหมด การรับรู้ทางสายตาของคนมีข้อจำกัด สิ่งที่มีมองเห็นบางครั้งไม่ใช่อย่างที่เห็นอยู่ และสิ่งที่เห็นอยู่ บางครั้งเราไม่สามารถรับรู้จากการเห็นเพียงอย่างเดียว การตัดสินสิ่งใดๆ ลงไปจึงต้องทำด้วยความละเอียด รอบคอบ ยังมีวิธีการหาข้อเท็จจริงที่หลากหลาย การใช้เพียงประสาทสัมผัสของตนเองเพียงอย่างเดียว บางครั้งอาจไม่ถูกต้องเสมอไป ควรไตร่ตรองให้ถี่ถ้วน จึงจะเชื่อมั่นว่าใช่แล้วถูกแล้วตามที่เห็นที่รู้สึก เพราะยังมีบริบทอื่น ๆ ที่เป็นสิ่งลวงที่ต้องคำนึงถึงด้วย

ขั้นสรุปและนำไปใช้

จากกิจกรรมนี้จะเห็นได้ว่า การมองที่ใช้สายตาในการคาดคะเนอาจเกิดความผิดพลาด จึงเห็นเส้นทั้งสองมีความยาวไม่เท่ากัน ทำให้เราตัดสินใจผิดพลาดจากสิ่งที่เห็นจริง และการมองสิ่งของอย่างเดียวกันของแต่ละคนย่อมแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของการรับรู้และประสบการณ์เดิมของบุคคล ในขณะที่เด็กออทิสติกซึ่งมีปัญหาเรื่องการรับรู้แล้ว การแปลผลสิ่งที่มองเห็นโดยผ่านประสาทสัมผัสไปยังสมองนั้นย่อมเป็นเรื่องยากลำบากยิ่งต่อการแยกแยะและตัดสินใจของเด็ก เพราะสมองที่มีความบกพร่องย่อมทำให้การแปลผลจากการสัมผัสผ่านประสาทสัมผัสต่างๆ ผิดพลาดไปจากปกติ ทำให้เด็กไม่เข้าใจข้อความหรือคำสั่งนั้น ๆ เราจึงพบว่าเด็กออทิสติก ไม่สามารถปฏิบัติตามคำสั่งได้ การช่วยให้เด็กออทิสติกให้รับรู้และเรียนรู้ได้ ผู้ปกครองต้องเข้าใจในความบกพร่องของเด็กและความแตกต่างของการรับรู้แต่ละคน เด็กออทิสติกสามารถเรียนรู้และฝึกฝนได้เมื่อได้รับการจัดกิจกรรมการสอนที่เหมาะสมและการ

สอนโดยใช้รูปภาพประกอบ จะช่วยให้เด็กเกิดการรับรู้และเรียนรู้ได้เร็วขึ้น แต่ทั้งนี้การสอนด้วยภาพผู้สอนจะต้องสอนให้ถูกต้อง เพราะการมองโดยที่ไม่มีคำแนะนำหรือการชี้แนะที่ถูกต้อง และสม้าเสมอก็ไม่ช่วยให้เด็กออกทัศนคติเกิดการเรียนรู้ที่ดีได้ ดังนั้นการนำภาพมาใช้ในการสอนเด็กออกทัศนคติผู้ปกครองหรือผู้ดูแลต้องมีความรู้ในเรื่องดังกล่าวและนำมาใช้อย่างสม้าเสมอ จึงจะช่วยเด็กเรียนรู้และปรับเปลี่ยนพฤติกรรมได้

การประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. การอภิปราย

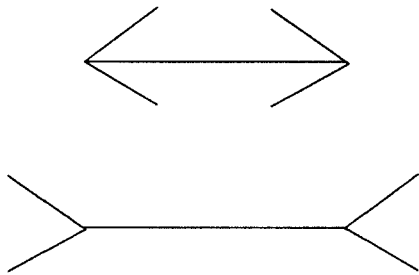
ที่มา “Sensation and Perception, Richard L. Gregory & Andrew M. Colman Longman Essential Psychology, 1995 (p.8)

ใบงานที่ 1

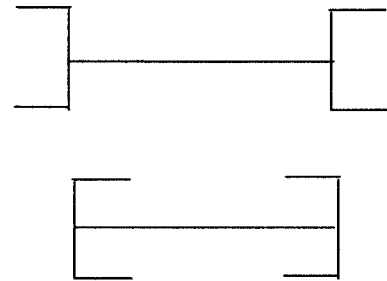
ประกอบกิจกรรม เส้นสายลายวง

คำชี้แจง ให้ดูภาพเส้นต่าง ๆ ด้วยสายตาเท่านั้น ตอบคำถามว่าท่านเห็นเส้นไหนยาวกว่ากัน

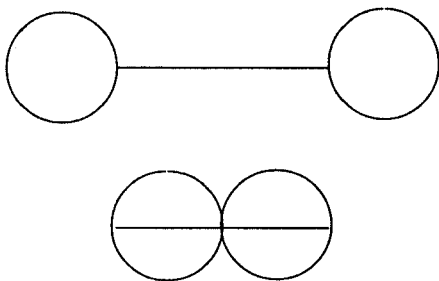
ชุดที่ 1

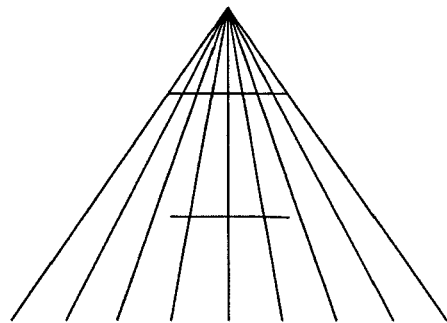
ชุดที่ 2

ชุดที่ 3

ชุดที่ 4

กิจกรรมที่ 4

ชื่อกิจกรรม : อะไรกันนี่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ปกครองศึกษาและตระหนักถึงประสิทธิภาพการรับรู้ของบุคคลแต่ละคน
2. เพื่อให้ผู้ปกครองยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ในการมองหลายมิติอย่างมีเหตุผล

แนวความคิด

การแสดงให้บุคคลได้เห็นและตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสำคัญของการประเมินสถานการณ์จากมุมมองหลายมิติจะทำให้บุคคลมีความเข้าใจถึงสิ่งต่างๆ ที่อยู่ นอกเหนือความคาดหวังและความเข้าใจของตัวเอง

ระยะเวลา 30 นาที

ขนาดกลุ่ม จำนวน 8 คน

สื่อและอุปกรณ์

1. รูปภาพขาว - ดำ
2. ใบความรู้ ประกอบกิจกรรม อะไรกันนี่
3. ใบงานที่ 1 ประกอบกิจกรรม อะไรกันนี่

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้ดำเนินกิจกรรมกล่าวทักทายสมาชิก แนะนำกิจกรรมโดยอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรม และสิ่งที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องปฏิบัติ

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมแจกใบความรู้ให้ผู้ปกครองได้ศึกษาและทำความเข้าใจ
2. แบ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมออกเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน และแต่ละกลุ่มทำกิจกรรมตามใบงานที่ 1 แล้วให้ตัวแทนกลุ่มออกมานำเสนอผลตามใบงานว่าเห็นอะไรในภาพบ้าง
3. ผู้ดำเนินกิจกรรมชี้แนะการหาคำตอบที่ถูกต้อง โดยให้มองพื้นรูปภาพขาว และพลิกแผ่นกระดาษในแนวต่าง ๆ ทั้ง ตั้ง นอน พร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติม (ในเรื่องของการมองหลายมิติ)

ชั้นอภิปรายผล

1. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสรุปกิจกรรม วิเคราะห์ความคิดของตนเองว่าตัวเองมองภาพดังกล่าวอย่างไร และรู้สึกอย่างไรในการมองภาพดังกล่าว
2. ผู้ดำเนินกิจกรรมสรุปให้ฟัง
 - 2.1 ในการมองภาพขาวดำ พื้นสีดำมักจะมีอิทธิพลมากกว่าพื้นสีขาว รวมทั้งการรับรู้ดั้งเดิมของคนเราที่เรียนรู้ภาพขาวดำว่าสีดำคือส่วนที่เป็นภาพและสีขาวคือส่วนที่เป็นพื้น จึงขาดการปรับเปลี่ยนมุมมองว่าเราสามารถให้ความสำคัญกับสีขาวว่าเป็นภาพได้เหมือนกัน ถ้าเราเปลี่ยนให้สีขาวเป็นภาพและสีดำเป็นพื้นเราก็สามารถบอกได้ว่าเป็นภาพอะไร
 - 2.2 จากความเคยชินและการรับรู้ดั้งเดิมถึงการมองภาพหรือการอ่านที่มักจะอ่านจากซ้ายไปขวา จากบนลงล่าง ว่าเป็นสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติมาว่าถูกต้อง แต่หากเราเปลี่ยนมุมมองให้มีหลายมิติ มองจากขวามาซ้ายบ้าง หรือมองกลับหัว กลับด้านจากเดิมที่ตั้งอยู่บ้างก็จะทำให้เราค้นพบสิ่งที่ซ่อนเร้นอยู่ได้

ชั้นสรุปและนำไปใช้

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสรุปว่าจากการทำกิจกรรมนี้ ได้ข้อคิดอะไรที่เป็นประโยชน์บ้าง
2. ผู้ดำเนินกิจกรรมสรุปและชี้แนะแนวทางการนำไปใช้ ดังนี้

โดยทั่วไปบุคคลจะมีความแตกต่างในการรับรู้อันเนื่องด้วยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ การเลี้ยงดู ลักษณะทางกายภาพและชีวภาพของสมองและระบบประสาท ฯลฯ ที่สะสมมาตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีลักษณะที่แตกต่างกัน ดังที่เราได้เห็นจากกิจกรรมนี้ จากภาพที่ 1 ถ้าจะเปรียบเทียบสีดำและสีขาวจะเห็นว่าสีดำเป็นสีที่ง่ายต่อการสังเกตและคนเรามักให้ความสำคัญกับสีดำมากกว่าสีขาว ซึ่งสีดำเปรียบเหมือนความบกพร่อง ความไม่ดี หรือปัญหาต่างๆ ที่คนเรามักมองเห็นก่อนส่วนที่ดีคือสีขาว ในความเป็นจริงสิ่งต่างๆ ล้วนมีทั้งสีขาวและสีดำมีทั้งส่วนดีและไม่ดี เราจึงควรรับรู้ทั้งสองด้านและให้ความสำคัญทั้งสองอย่าง อย่ามีอคติด้วยการรับรู้แต่เพียงแง่ลบ(สีดำ)เพียงอย่างเดียว การที่เรามองแง่บวก(สีขาว)จะทำให้เราได้มุมมองใหม่ที่จะทำให้เราได้รับคำตอบที่ดี

การเปลี่ยนมุมมองให้มีหลายมิติ มองในมุมต่าง ยอมรับมุมมองของคนอื่นที่มี ความแตกต่างกันไปเป็นการเปิดโอกาสให้ตนเองค้นพบบางสิ่งที่แตกต่างกัน ให้เราได้รับคำตอบที่เราไม่เคยพบ เราจึงควรฝึกฝนการมองสิ่งต่างๆ อย่างละเอียดด้วยใจที่ปราศจากอคติ คติวิเคราะห์ ในหลายมิติ ในการมองเด็กออทิสติกก็เช่นเดียวกันเราไม่ควรจะมองเห็นแต่เฉพาะ สีดำ (ด้านลบ) ของเด็กเท่านั้น เราควรมองสีขาว(ด้านบวก) ทุก ๆ คนมีสิ่งที่เป็นด้านบวกอยู่ในตัวเพียงแต่เราปรับเปลี่ยนมุมมองและพยายามค้นหา และเราจะพบว่าลูกออทิสติกของเราก็เป็นบุคคลหนึ่งที่มี สิ่งดีที่อยู่ในตัวเอง

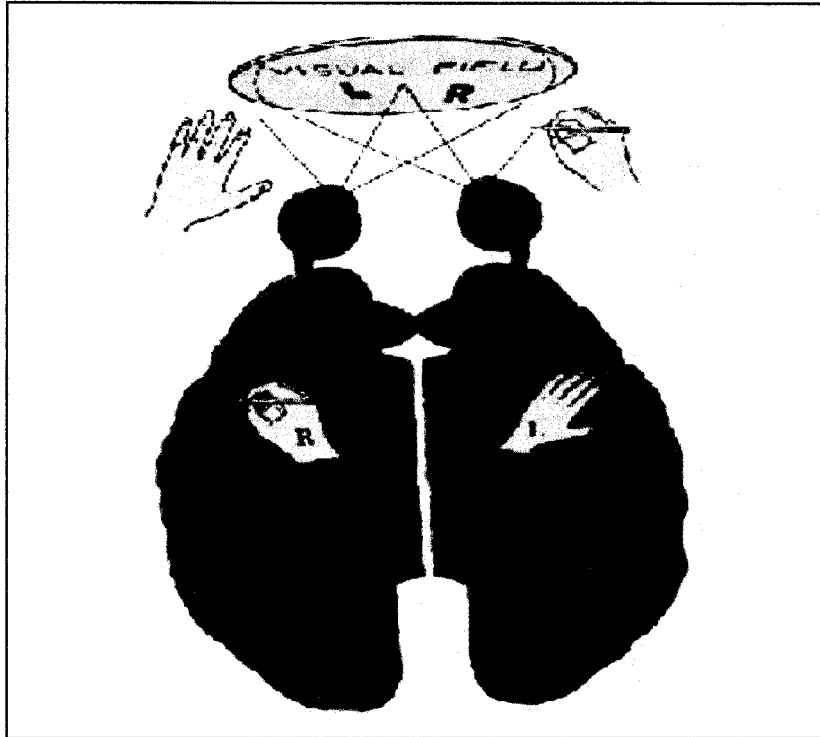
การประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. การอภิปราย

ที่มา: ดัดแปลงจาก “ภาพลวงตา” การสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยกระบวนการกลุ่ม ,
พรพรรณราย ทวีพยะประภา ,หน้า 32-33

ใบความรู้ ประกอบกิจกรรม อะไรกันนี่

ศึกษาแผนภาพและอ่านเนื้อเรื่อง

ภาพประกอบ 1 แผนภาพแสดงการแบ่งหน้าที่ของสมองซีกซ้าย - ขวา

คุณสมบัติหนึ่งที่มีมนุษย์มีในสมองเท่านั้น คือ ศักยภาพในการเรียนภาษา “ภาษา” ทำให้คนเราเกิดการเรียนรู้ ซึ่งเป็นคุณสมบัติที่ทำให้มนุษย์แตกต่างจากสัตว์ที่มีเฉพาะสัญชาตญาณเท่านั้น

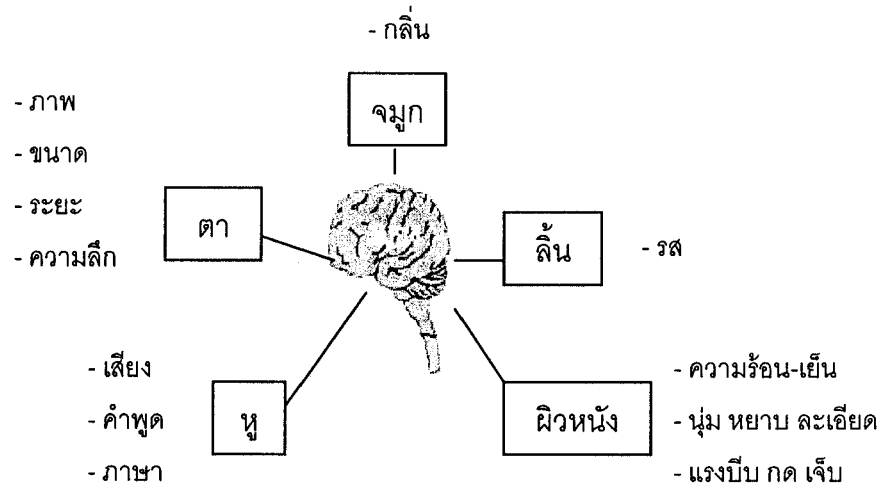
สมองของมนุษย์มี 2 ซีก คือ ซีกซ้ายและซีกขวา ซีกซ้ายเป็นศูนย์กลางสำคัญในการเรียนภาษา (ภาพประกอบ 1) การเข้าใจถ้อยคำ การพูดอย่างมีความหมาย การเรียน เขียน อ่าน

ในขณะเดียวกัน สมองซีกขวาก็มีหน้าที่ร่วมกับสมองซีกซ้ายในด้านภาษา ได้แก่ ความเข้าใจในรูปร่าง การแปลผลข้อมูลจากสิ่งที่รับมา

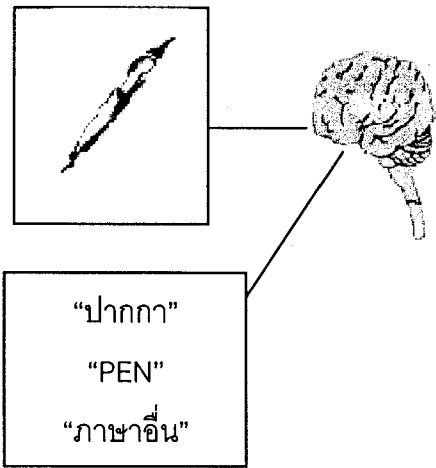
ในการเรียนภาษาต้องอาศัยประสาทสัมผัสทั้ง 5 ตาหู จมูกได้กลิ่น ลิ้นได้รส และมือลูบคลำ เป็นส่วนประกอบสำคัญ เพราะ ประสาทสัมผัสทั้งหมดเป็นช่องทางรับข้อมูลเข้าสู่สมองเพื่อประมวลผลให้เราเข้าใจสิ่งที่รับมา (ภาพประกอบ 2,3,)

ดังนั้นกรณีที่เด็กออทิสติกมีความบกพร่องในประสาทสัมผัสทั้ง 5 การแปลผลของสมองย่อมผิดพลาดไป จึงเกิดปัญหาในความเข้าใจในภาษาและ คำสั่งติดตามมา

ภาพประกอบ 2 ประสาทสัมผัสทั้ง 5 คือ ช่องทางรับข้อมูลเข้า

ภาพประกอบ 3 ความสัมพันธ์ของข้อมูลกับความเข้าใจ

ข้อมูล 2 ชุดถูกนำมาเชื่อมกัน ภายหลังเมื่อเห็นปากกาอีกสมอง ก็เลือกคำว่า "ปากกา" ได้ถูกต้อง

ที่มา : "ลูกรัก" ประมวล ดิฉินสัน, 14-45 และ "พัฒนาการบำบัดสำหรับเด็กออทิสติก" น.พ.ดุสิต ลิขนะพิชิตกุล, 45-47, 2545

ใบงานที่ 1

ประกอบกิจกรรม อะไรกันนี้

คำชี้แจง ให้ดูภาพข้างล่างนี้แล้วตอบคำถาม

ท่านเห็นเป็นรูปอะไรบ้าง

- 1.....ดูอย่างไร.....
- 2.....ดูอย่างไร.....
- 3.....ดูอย่างไร.....

กิจกรรมที่ 5

ชื่อกิจกรรม : หนึ่งภาพหลากเรื่อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและตระหนักถึงอิทธิพลการรับรู้ที่แตกต่างกัน
2. เพื่อเข้าใจความแตกต่างทางความคิดของแต่ละบุคคล
3. เพื่อให้เกิดความเข้าใจผลของการรับรู้และเรียนรู้จากประสบการณ์เดิมที่มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ในขั้นต่อไป

แนวความคิด

การรับรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคลมีผลต่อการแปลและสื่อความหมายของสิ่งต่างๆ ตามประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคล หรือความเข้าใจเอาเองของแต่ละบุคคล

ระยะเวลา 30 นาที

ขนาดกลุ่ม จำนวน 8 คน

สื่อและอุปกรณ์

ใบงานที่ 1 ประกอบกิจกรรม หนึ่งภาพหลากเรื่อง

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้ดำเนินกิจกรรมทักทายพูดคุยกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของแต่ละคน (ประมาณ 3-4 คน) เช่น เกิดและโตที่ไหน ที่บ้านประกอบอาชีพอะไร มีพี่น้องกี่คนเรียนหนังสือที่ไหนมีประสบการณ์ชีวิตใดที่ประทับใจ ฯลฯ เพื่อให้ทุกคนได้เห็นถึงความหลากหลายและแตกต่างของแต่ละบุคคลแต่ละครอบครัว แล้วจึงอธิบายกิจกรรมนี้และสิ่งที่ทุกคนต้องปฏิบัติ

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมแจกใบงานให้ทุกคน มองภาพและตอบคำถามในใบงานนั้น กำหนดระยะเวลา 10 นาที
2. ขอความร่วมมือจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ถูกซักถามในขั้นนำมาเป็นอาสาสมัครในการอ่านคำตอบของตัวเอง อาจมีคนอื่นร่วมเป็นอาสาสมัครด้วยก็ได้ ใช้อาสาสมัครประมาณ 5-6 คน ให้อาสาสมัครตอบคำถามที่ละข้อจนครบทุกคนให้ผู้ฟังและผู้ตอบได้เห็นความแตกต่างของคำตอบแต่ละคน และพยายามหาเหตุผลว่าทำไมจึงตอบอย่างนั้น

3. ผู้ดำเนินกิจกรรมร่วมอภิปรายซักถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่าเพราะเหตุใดคำตอบในคำถามเดียวกันของแต่ละคนจึงแตกต่างกัน

ขั้นอภิปรายผล

ผู้ดำเนินกิจกรรมถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่าได้ข้อคิดใดจากกิจกรรมนี้ โดยผู้ดำเนินกิจกรรมร่วมชี้แนะและอธิบายเพิ่มเติม

สรุปผลและนำไปใช้

การรับรู้ของคนเราแต่ละคนมีความแตกต่างกันสาเหตุหนึ่งเนื่องจากปัจจัยการเรียนรู้และประสบการณ์เดิมของแต่ละคนที่ได้รับมาตั้งแต่วัยเด็ก ถึงแม้ว่าจะมีการรับภาพเดียวกันก็สามารถแปลความหมายและสื่อความหมายของภาพนั้นแตกต่างกันไปตามความเข้าใจของแต่ละคน เช่นเดียวกับเด็กออทิสติกซึ่งมีปัญหการเรียนรู้อยู่แล้ว การมองเห็นภาพใดภาพหนึ่งอาจทำให้เขาคิดไปได้ต่าง ๆ นานา ถ้าไม่ผ่านการสอน การเรียนรู้ การฝึกฝนมาก่อน ความเข้าใจความหมายจากการมองเห็นจะคลาดเคลื่อนไป เราจึงควรเข้าใจและยอมรับความแตกต่างที่เกิดขึ้นนี้ของแต่ละคน และส่งเสริมการเรียนรู้ของเด็กออทิสติกโดยให้เรียนรู้จากการมองเห็นที่ได้กใช้เป็นประสาทสัมผัสแรกและสอดคล้องความรู้ หรือข้อเท็จจริงเข้าจะช่วยให้เด็กสามารถเข้าใจสิ่งที่เห็นได้มากขึ้น เมื่อเห็นสิ่งนั้นครั้งต่อไปเขาก็สามารถจดจำและบอกได้

การประเมินผล

1. สังเกตการณ์ปฏิบัติกิจกรรม
2. การอภิปราย

ที่มา: ดัดแปลงจาก “การสื่อความหมาย” , การสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยกระบวนการกลุ่ม , พรรณราย ทวีพยะประภา , หน้า 56-57

ใบงานที่ 1
ประกอบกิจกรรม หนึ่งภาพหลายเรื่อง

ดูรูปแล้วตอบคำถามตามความคิดเห็นของท่าน ใช้เวลา 10 นาที

1. ท่านคิดว่าภาพนี้เกิดขึ้น ณ สถานที่ใด เช่น บนรถเมล์ รถไฟ โรงพยาบาล โรงภาพยนตร์ ไปรษณีย์ ร้านอาหาร ฯลฯ

2. ถ้าบุคคลเหล่านี้กำลังทำอะไรสักอย่าง ท่านคิดว่าพวกเขาทำอะไร

3. ท่านคิดว่าบุคคลเหล่านี้มีวัตถุประสงค์อะไรที่มาอยู่ ณ สถานที่นี้

4. ท่านคิดว่าภาพที่ต่อจากชายฉวนที่กำลังหลับขวามือจะเป็นภาพใด โปรดบรรยายภาพ

5. ท่านคิดว่าบุคคลทั้งหมดนี้มีใครที่มาด้วยกัน และใครที่มาเพียงลำพัง เพราะเหตุใด

กิจกรรมที่ 6

ชื่อกิจกรรม : ฟังให้รู้ ดูให้ดี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ตระหนักว่าการรับรู้มีอิทธิพลต่อการสื่อสารระหว่างบุคคล
2. เพื่อให้เห็นความสำคัญของการรับรู้จากการมองเห็น

แนวความคิด

การรับรู้จากการมองเห็นช่วยให้เกิดความจำและเรียนรู้ได้รวดเร็วกว่าวิธีอื่น แต่การรับรู้จะมีผลที่สมบูรณ์ขึ้นหากบุคคลได้รับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสหลายๆ ทาง

ระยะเวลา 50 นาที

ขนาดกลุ่ม 8 คน

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบงานที่ 1.1 ข้อความ
2. ใบงานที่ 1.2 ภาพประกอบข้อความ
3. ใบงานที่ 1.3 ภาพไม่มีข้อความ

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมกล่าวทักทายและอธิบายกิจกรรมรวมทั้งขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. ผู้ดำเนินกิจกรรมแบ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็น 2 กลุ่ม

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนกลุ่มที่ 1 รับใบงานที่ 1.1 แล้วอ่านข้อความนั้นและพยายามจดจำไว้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เพื่อนำกลับไปเล่าให้สมาชิกในกลุ่มฟังหลังจากอ่านข้อความแล้วให้พับกระดาษใบงานเก็บ
2. ตัวแทนกลุ่มที่ 1 นำเรื่องราวที่ได้รับมาไปเล่าให้สมาชิกคนที่ 1 ฟังเพียงคนเดียว สมาชิกคนที่ 1 บอกเล่าเรื่องราวที่ได้รับฟังจากตัวแทนกลุ่มให้สมาชิกคนที่ 2 ฟังและสมาชิกคนที่ 2 เล่าต่อให้สมาชิกคนสุดท้ายฟัง

3. ตัวแทนกลุ่มที่ 2 รับใบงานที่ 1.2 อ่านเรื่องประกอบภาพ และจำเนื้อเรื่องให้ได้ทุกคำ นำไปเล่าให้สมาชิกคนต่อไปฟังโดยใช้ภาพที่ไม่มีคำอธิบายได้ภาพในใบงานที่ 1.3 แล้วสมาชิกคนที่ 1 เล่าเรื่องถ่ายทอดให้สมาชิกคนที่ 2 ฟังโดยใช้ใบงานที่ 1.3 ประกอบ แล้วสมาชิกคนที่ 2 ถ่ายทอดให้คนสุดท้ายของกลุ่ม ในวิธีเดียวกันจนครบทุกคน
4. สมาชิกคนสุดท้ายออกมาเล่าเรื่องราวนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้ดำเนินกิจกรรมฟังและจดบันทึกไว้
5. ให้ตัวแทนกลุ่มคนแรกแต่ละกลุ่มมาบอกเล่าเรื่องราวนี้อีกครั้งหนึ่งให้ทุกคนได้ฟัง พร้อมกันผู้ดำเนินกิจกรรมจดบันทึกข้อความแต่ละกลุ่มไว้และอ่านเรื่องราวของแต่ละกลุ่ม
6. ผู้ดำเนินกิจกรรมติดข้อความที่จดบันทึกไว้ของตัวแทนกลุ่มและสมาชิกคนสุดท้ายของทั้ง 2 กลุ่มบนกระดาน และติดข้อความต้นฉบับจริง

ขั้นอภิปรายผล

1. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเปรียบเทียบข้อความจากเรื่องราวของทั้ง 2 กลุ่ม ระหว่างกลุ่มที่ 1 จากการฟังเพียงอย่างเดียวกับ กลุ่มที่ 2 ข้อความที่ได้รับจากการฟังและดูภาพ ว่ามีข้อผิดพลาดแตกต่างกันหรือไม่ และกลุ่มใดมีข้อผิดพลาดมากกว่ากัน
2. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายหาเหตุผลที่ทำให้การถ่ายทอดเรื่องราวของแต่ละกลุ่มผิดพลาดไปจากเดิม และร่วมกันสรุปว่าได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรมนี้

ขั้นสรุปและนำไปใช้

ในการสื่อสารต้องมีผู้ส่งสารและและผู้รับสาร การที่จะให้ผู้รับสารเข้าใจสาร ผู้ส่งสารจะต้องมีวิธีถ่ายทอดสารที่เหมาะสมกับผู้รับสาร จากกิจกรรมนี้เมื่อเปรียบเทียบกับทั้ง 2 กลุ่มกลุ่มที่ 1 ถ่ายทอดสารโดยการบอกเล่าจากการจำเพียงอย่างเดียว กลุ่มที่ 2 ถ่ายทอดโดยการเล่าเรื่องจากการจำเรื่องเล่าที่มีภาพประกอบซึ่งใช้ประสาทสัมผัสมากกว่าและช่องทางการถ่ายทอดสารหลายวิธีแปลความหมายจากการรับรู้โดยใช้อวัยวะสัมผัสเพียงอย่างเดียวนั้นอาจมีความผิดพลาด เชื่อถือไม่ได้ เพราะระยะของการจำของเราจะจำได้ระยะหนึ่งหรือจำได้ไม่ครบถ้วน เพื่อลดความผิดพลาดเราควรใช้อวัยวะสัมผัสทุกส่วนที่สามารถรับรู้ได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการรับรู้และแปลความหมายที่ดีขึ้น

ในการดูแลเด็กออทิสติกที่มีความบกพร่องทางการรับรู้อยู่แล้ว ผู้ปกครองควรให้ความสำคัญกับการรับรู้ของเด็กในทุกๆ ด้าน เพื่อให้เด็กรับรู้ได้ครบถ้วนและเกิดการเรียนรู้ที่ถูกต้อง การสอนด้วยการใช้คำพูดเพียงอย่างเดียวเด็กไม่เข้าใจ เพราะเด็กออทิสติกมีปัญหาการ

รับรู้ การสื่อความหมายอยู่แล้ว จึงจำเป็นจะต้องหาวิธีถ่ายทอดสารด้วยวิธีการที่หลากหลายและเหมาะสม เพราะเด็กจะเข้าใจสิ่งที่สามารถมองเห็นได้ดีกว่าการได้ยินเพียงอย่างเดียว เช่น เมื่อต้องการให้เด็กเรียนรู้เรื่องส้ม ควรให้ความสำคัญกับการรับรู้ทุกด้าน ตั้งแต่ให้เด็กดูรูปส้มเพื่อรับรู้รูปร่าง รูปทรง สี ขนาด นอกจากนั้นต้องให้เด็กจับผลส้มเพื่อให้รับรู้เรื่องผิวสัมผัส ให้เด็กชิมส้มเพื่อรับรู้กลิ่นและรส

การประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. การอภิปราย

ที่มา ดัดแปลงจาก “ดาวังก้า” การสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยกระบวนการกลุ่ม พรรณราย
ทรัพย์ะประภา (52-53)

ใบงานที่ 1.1

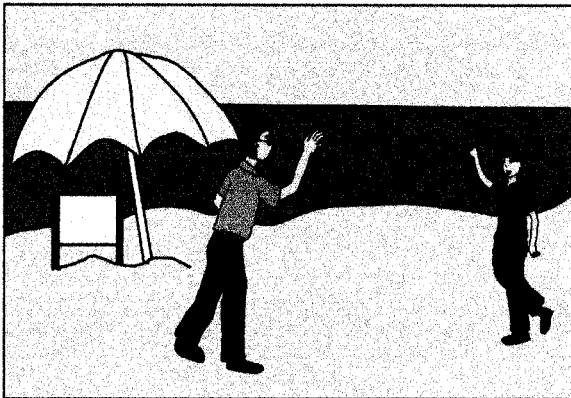
ให้อ่านข้อความในกรอบสี่เหลี่ยมแล้วนำข้อความไปเล่าให้สมาชิกในกลุ่ม

ซางหยุนเป็นนักธุรกิจชาวสิงคโปร์ มาเที่ยวหาดใหญ่ พบสหายเก่า
ชาวญี่ปุ่นชื่อ ทาเคชิ ทั้งสองพากันไปนั่งดื่มที่ไปเตโต้ผับ ถูกจ๊กโกชัก
เบ้าตาทั้ง 2 ซ่าง จึงพากันไปหาหมอฟันที่วัน ทู ทรี คลินิก

ใบงานที่ 1.2

ให้อ่านเนื้อเรื่องประกอบภาพต่อไปนี้แล้วนำไปบอกเล่าให้สมาชิกในกลุ่ม

1

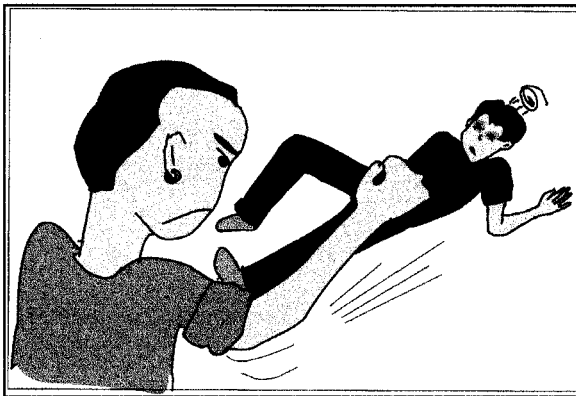
ซางหยุนเป็นนักธุรกิจชาวสิงคโปร์ มาเที่ยวหาดใหญ่ พบสหายเก่า ชาวญี่ปุ่นชื่อ ทาเคชิ

2

ทั้งสองพากันไปนั่งดื่มที่ไปเตโต้ม

3

ถูกจิกโก้ชกเข้าตาทั้ง 2 ข้าง

4

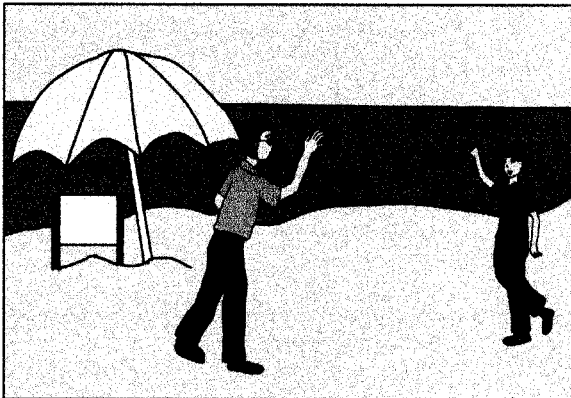

จึงพากันไปหาหมอพ่นที่วัน ทู ทรี คลินิก

ใบงานที่ 1.3

ให้ใช้ภาพต่อไปนี้แล้วนำไปบอกเล่าประกอบข้อความที่ได้รับฟังมาให้สมาชิกในกลุ่ม

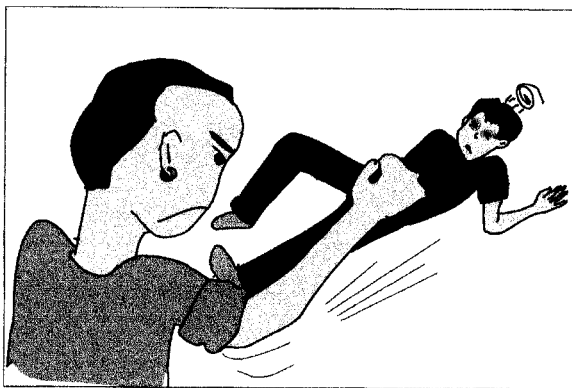
1

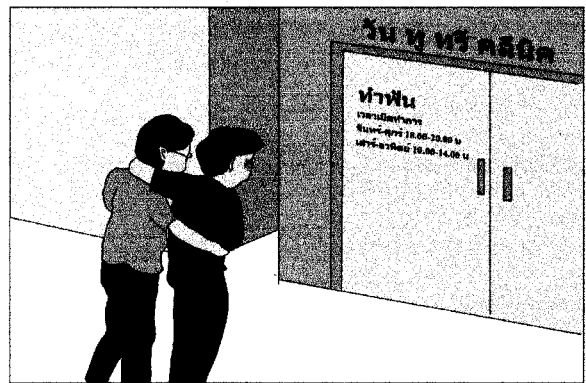
2

3

4

กิจกรรมที่ 7

ชื่อกิจกรรม : คุณคือพ่อ แม่ แบบไหน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ปกครองสำรวจวิธีการดูแลเด็กกอดทิสติกของตนเอง
2. เพื่อให้ผู้ปกครองสามารถเลือกใช้วิธีการดูแลเด็กกอดทิสติกของตนเองได้อย่างเหมาะสม
3. เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจและเกิดเจตคติที่ดีต่อลูกกอดทิสติกของตนเอง

แนวความคิด

การดูแลเด็กกอดทิสติกเพื่อให้เขามีพัฒนาการ หรือพฤติกรรมที่ดีขึ้นต้องใช้ระยะเวลาในการรักษา และผู้ดูแลต้องรู้และเข้าใจเด็ก มีความอดทน มีความยินดีที่จะเรียนรู้สิ่งใหม่ ๆ จึงจะสามารถช่วยเหลือให้เขามีพัฒนาการและพฤติกรรมที่ดีขึ้นได้

ระยะเวลา 60 นาที

ขนาดกลุ่ม จำนวน 8 คน

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษหนังสือพิมพ์เก่า
2. โปรแกรมนำเสนอ power point ประกอบใบความรู้ กลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

แบ่งกลุ่มผู้ปกครอง 2 กลุ่ม โดยเลือกคนตามใจชอบ ผู้นำกิจกรรมอธิบาย ชี้แจง กิจกรรม

ขั้นดำเนินการ

1. แจกกระดาษหนังสือพิมพ์ให้กลุ่มละ 4 คู่ และให้สมาชิกแต่ละคนจับสลากเพื่อทำ

ชิ้นงาน

- คนที่ 1 รูปหัว
- คนที่ 2 รูปลำตัว
- คนที่ 3 รูปแขนซ้าย ขาขวา
- คนที่ 4 รูปแขนขวา ขาซ้าย

2. แจกหนังสือพิมพ์ให้สมาชิกในกลุ่มคนละ 1 คู่ แต่ละคนจะต้องใช้มือฉีกกระดาษ
3. หนังสือพิมพ์ให้เป็นรูปตามที่จับสลากได้ โดยใช้เวลา 1 นาทีหลังจากที่ผู้นำกิจกรรมให้สัญญาณ โดยกลุ่มที่ 1 สมาชิกแต่ละคนจะต้องอิสระไม่มีการปรึกษากันในกลุ่ม ส่วนกลุ่มที่ 2 ให้สมาชิกช่วยกันทำงานและปรึกษาหารือกันได้
4. ผู้ดำเนินกิจกรรมเป่านกหวีดหยุดเวลาเมื่อครบ 1 นาที ให้ทุกคนรวมกลุ่มนำชิ้นงานมาต่อเป็นรูปคน
5. ผู้นำกิจกรรมอภิปราย การช่วยเหลือเด็กออทิสติก ถ้าสมมุติให้รูปคนที่ได้คือเด็กออทิสติกแล้วสมาชิกแต่ละกลุ่ม คือ สมาชิกในครอบครัวที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือเด็กออทิสติกในครอบครัว แล้วให้ผู้ร่วมกิจกรรมพิจารณาและอภิปรายคำถาม
 - รูปคนที่ได้มีรูปร่างที่สมบูรณ์หรือไม่
 - รูปร่างคนของกลุ่มใดที่มีความสมบูรณ์กว่า
 - ถ้าท่านต้องการให้ได้รูปคนที่สมบูรณ์ท่านจะมีวิธีการทำอย่างไร
 - ท่านได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรมนี้
 - การอยู่ร่วมกันและการทำงานร่วมกันเมื่อไม่มีการประสานสัมพันธ์กันเกิดผลอย่างไร
6. ผู้ร่วมกิจกรรมศึกษาใบความรู้วิธีการรับรู้ผ่านการมอง และผู้ดำเนินกิจกรรมนำเสนอเพิ่มเติมด้วยโปรแกรมนำเสนอ (power point) รูปภาพตัวอย่างการใช้ภาพ
7. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั่งเป็นวงกลม เลื่อนหยิบอ่านกรณีศึกษา 1 กรณี ที่ผู้นำกิจกรรมใส่ในซอง ซึ่งมีทั้งหมด 8 กรณีศึกษาคนละ 1 ซอง แล้วให้ผู้ร่วมกิจกรรมเปิดอ่านทีละคน จากกรณีศึกษาแต่ละกรณี ให้ผู้ดำเนินกิจกรรมถามคำถาม แล้วผู้เข้าร่วมกิจกรรม ช่วยกันตอบ หรืออภิปรายด้วยปากเปล่า ทีละกรณี จนครบทั้ง 8 คน 8 กรณี ตามใบงานที่ 1

ขั้นอภิปรายผล

1. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายคำถามต่อไปนี้
 - ท่านได้ข้อคิดอะไรกับกิจกรรมนี้
 - ท่านคิดว่าการดูแลเด็กออทิสติกควรเป็นหน้าที่ของใครในครอบครัว
 - ท่านคิดว่าวิธีการควบคุมพฤติกรรมหรือการสอนเด็กออทิสติกวิธีการใดได้ผลดี ที่สุด

ขั้นสรุปและนำไปใช้

ในการทำงานหรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกันแต่ไม่มีการปรึกษาหารือกัน ต่างคนต่างทำ จะทำให้งานออกมาไม่สมบูรณ์ดังเช่นกิจกรรมการสร้างรูปคนที่สมาชิกในกลุ่มต่างคนต่างทำงาน ของตัวเองทั้ง ๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันงานจึงออกมาไม่เป็นที่พึงพอใจ เช่นเดียวกับการที่เราจะ ดูแลเลี้ยงดูเด็กออทิสติก ถ้าพ่อ แม่ต่างคนต่างคิดกันไปคนละอย่าง ไม่มีการปรึกษาหารือร่วมกัน ผลก็จะเกิดที่ลูกออทิสติก เขาก็ไม่สามารถมีพัฒนาที่ดีได้ การแก้ไขปรับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสม จึงเป็นไปได้ยาก ดังนั้นพ่อ แม่คือบุคคลที่สำคัญที่สุดในการดูแลลูกออทิสติก

ในกรณีศึกษาซึ่งเป็นเรื่องราวจากชีวิตจริงของผู้ปกครองที่มีลูกออทิสติกในความดูแล ผู้ปกครองได้ใช้วิธีการที่หลากหลายในการสอนหรือควบคุมพฤติกรรม จากกรณีศึกษาจะเห็นว่า ผู้ปกครองมักจะใช้คำพูดเป็นส่วนใหญ่ ซึ่งกว่าที่เด็กสามารถจะทำได้ต้องใช้ระยะเวลาที่ยาวนานมาก เนื่องจากเด็กออทิสติกตอบสนองต่อคำสั่งที่เป็นภาษาพูดได้ช้านั่นเอง และการแก้ไขสิ่งที่เป็น ปลายเหตุ เช่น แก้ไขสภาพแวดล้อม ไม่ได้ช่วยเหลือให้เขาดีขึ้นหากไปอยู่ในสภาพแวดล้อมอื่นที่ ไม่ใช่บ้าน เขาก็ยังต้องชอบเล่น รื้อ สิ่งเหล่านั้นอยู่ และหากเราปรับเปลี่ยนวิธีการสอนใหม่โดย การนำภาพเข้ามาเกี่ยวข้องร่วมกับการใช้ภาษาพูดจะช่วยให้เด็กออทิสติกสามารถเข้าใจได้มากขึ้น แต่ทั้งนี้เราจะต้องนำมาใช้อย่างสม่ำเสมอและทุก ๆ คนในครอบครัวจะต้องมีความรู้และความ เข้าใจที่จะนำมาใช้ ให้ความร่วมมือที่จะช่วยเหลือเด็กให้เกิดการเรียนรู้เด็กออทิสติกจึงจะเกิด พฤติกรรมที่พึงประสงค์

การประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. การอภิปราย

ใบงานที่ 1

ประกอบกิจกรรม คุณ.....คือ พ่อ แม่ แบบไหน?

คำชี้แจง ให้ท่านศึกษากรณีตัวอย่าง บทสัมภาษณ์ของผู้ปกครองเด็กออทิสติกที่เล่าถึง ประสบการณ์การดูแลลูกของตนเอง แล้วให้ท่านตอบคำถาม

กรณีที่ 1 การทำให้

“อยู่ที่บ้านถ้าน้องจะฉี่ จะอึ น้องจะเข้าห้องน้ำเอง แต่ก่อนล้างกันไม่เป็น เราจะทำให้ ช่วงหลังนี้เราก็ดูสอน.....ตอนนี้รู้แล้วก็ทำเอง แต่อาบน้ำก็ช่วยอยู่”

กรณีที่ 2 การบอกให้ทำเป็นขั้นตอน

“เวลาเค้าทำอะไรก็สอน อย่างซักผ้าถ้าเขาเข้ามาก็จะสอนด้วยกิจวัตร เวลาเข้าห้องน้ำก็จะตามไปดูด้วย ต้องสอนทุกอย่างรวมทั้งงานบ้านด้วย”

กรณีที่ 3 การอยู่เป็นเพื่อน

“ถ้าเข้าไม่หลับ ทำงานทุกอย่างไม่ได้ ถ้าจะทำได้บ้างครั้งต้องเอาเชือก เข็ม ฆักรัดเองตัวเดียวกับรัดเอวน้อง ทั้งเค้าไว้คนเดียวไม่ได้เค้าจะทำของเสียหาย”

กรณีที่ 4 ให้อาบน้ำที่ชอบ

“ก่อนจะอาบน้ำทุกวันต้องพาเที่ยว ขับรถชมวิว จึงจะยอมอาบน้ำ”

กรณีที่ 5 จัดสิ่งแวดล้อมให้เหมาะสม

“เช้าวันพฤหัสบดี ต้องเคลียร์พื้นที่ในบ้านก่อนไปรับเขากลับบ้าน อะไรที่เป็นอันตรายเราก็ก๊เก็บ ๆ ทั้งแชมพู ทั้งยาสีฟัน ต้องเก็บซ่อน”

กรณีที่ 6 การเพิกเฉย

“ถ้าเขาไม่ชอบกินสิ่งที่ให้ก็จะอาละวาด ก็จะปล่อยให้อาละวาดซึ่งนานมาก เป็นชั่วโมง เราก็ไม่ทำอย่างอื่นให้กิน หลังจากเคঁางอแงโมโห โวยวายประมาณชั่วโมง เราคิดว่าเคঁาคงหิวจัดเคঁาก็จะลุกมาทานที่เราทำ”

กรณีที่ 7 การลงโทษ

“บางครั้ง ...ก็ยอมรับว่าจะตีลูก เพราะอะไรก็หยุดแกไม่ได้ต้องทำโทษ รุนแรงเลย”

กรณีที่ 8 การปกป้องสิทธิเด็ก

“เคঁาดูภายนอกเหมือนปกติ เวลาพาไปเที่ยวไหน ๆ ต้องคอยระวัง อย่าง เคঁาชอบไอศกรีม เวลาไปห้างสรรพสินค้าเคঁาเห็นเด็กที่ถือไอศกรีมก็จะวิ่งเข้าไปแย่ง ไอศกรีม เราก็จับไม่ทัน บางคนเคঁาก็ไม่พอใจเออเป็นพ่อแม่ เป็นป้า เป็นอะไร อบรมมั่งหรือเปล่า บางครั้งเราก็ขอโทษขอโพยกับเคঁาบอกว่าน้องเป็นเด็กพิเศษ น้องยังไม่รู้เรื่องโตแต่ตัว บางคนก็บอกอ้อไม่เป็นไร แต่บางคนไม่ค่อยพอใจ บางครั้งเราก็จะซื้อของมาใช้คืนให้พ่อแม่เคঁาสบายใจอะไรแบบนี้”....

ที่มา : “ประสบการณ์การดูแล ปัญหาและความต้องการการช่วยเหลือในการดูแลเด็ก ออทิสติก” ภัทราภรณ์ พุ่มคำปันและคณินิจ ไชยลังการณ , 2546

ใบงานที่ 1

ประกอบกิจกรรม คุณ ...คือ พ่อ แม่ แบบไหน

คำสั่ง หลังจากที่คุณอ่านกรณีศึกษาแต่ละกรณีให้คุณอภิปรายคำถามต่อไปนี้

1. ท่านเคยปฏิบัติต่อลูกของท่านเช่นเดียวกับกรณีศึกษานี้หรือไม่
ทำแล้วได้ผลอย่างไร

.....
.....
.....
.....

2. ท่านคิดว่าการปฏิบัติต่อลูกออกทิสติกเช่นเดียวกับกรณีตัวอย่าง เหมาะสมหรือไม่
เพราะเหตุใด ถ้าไม่เหมาะสมเพราะเหตุใด

.....
.....
.....

3. ท่านคิดว่าจะมีวิธีการอื่นใดที่จะปฏิบัติต่อลูกออกทิสติกนอกเหนือจากกรณีศึกษานี้
หรือไม่ ท่านจะทำอย่างไร

.....
.....
.....

กิจกรรมที่ 8

ชื่อกิจกรรม : รวมใจให้เป็นหนึ่ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตระหนักถึงบทบาทของตนเองที่มีต่อครอบครัวเมื่อมีบุตร
ออกทิสติกอยู่ในความดูแล
2. เพื่อให้เกิดความสามัคคีกันในครอบครัว
3. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเปรียบเทียบวิธีสอนเด็กออทิสติก

แนวความคิด

สิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การบำบัดรักษาเด็กออทิสติกที่อยู่ในครอบครัวให้มีพัฒนาการดีขึ้น
คือ สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว ทุกคนในครอบครัวต้องมีความรักใคร่สามัคคีกัน
ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีจุดมุ่งหมายเดียวกันอันจะช่วยประคับประคองให้เขามีพัฒนาการที่ดีขึ้นได้

ระยะเวลา 40 นาที

ขนาดของกลุ่ม แบ่งกลุ่ม 2 กลุ่มๆ ละ 4 คน

สื่อและอุปกรณ์

1. เชือกขนาดยาว 2 เมตร
2. ขวด
3. ตระกร้าใส่ขนม 4 ห่อ ผลไม้ 4 ผล
4. กรณศึกษา
 - การ์ตูน
 - บทความ
5. ใบงานที่ 1 ประกอบกิจกรรม รวมใจให้เป็นหนึ่ง

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยการให้เลือกหยิบขนม หรือผลไม้ในตระกร้าคนละ 1 ชิ้น
แล้วคนที่เลือกหยิบของประเภทเดียวกันจับกลุ่มกัน เช่น กลุ่มที่เลือกขนม กลุ่มที่เลือกผลไม้

2. เตรียมอุปกรณ์ โดยมีขวดเปล่าวางไว้บนพื้น ผูกตะปู 1 ตัวเข้ากับปลายเชือกด้านหนึ่งทั้ง 4 เส้น แล้วปล่อยปลายเชือกอีกด้านหนึ่งทิ้งไว้ให้ปลายเชือกแต่ละเส้นทำมุมในลักษณะรูปสี่เหลี่ยม

3. ผู้ร่วมกิจกรรมสมมติสมาชิกกลุ่มเป็น พ่อ แม่ พี่ น้อง ให้ตะปูเป็นเด็กออทิสติก แล้วสมาชิกทั้ง 4 คนยืนกำกับปลายเชือกแต่ละเส้นให้เป็นรูป สี่เหลี่ยม

- ครั้งที่ 1 ให้ 1 คนจับปลายเชือกแล้วทดลองดึงเพื่อดึงตะปูขึ้นแล้วหย่อนลงไป ในขวด โดยห้ามขยับขาหรือเคลื่อนไหว
- ครั้งที่ 2 ใช้ 2 คน ในการช่วยดึงเชือกหย่อนตะปูลงในขวด
- ครั้งที่ 3 ใช้ 3 คนดึง และหย่อนตะปูลงไป ในขวด
- ครั้งที่ 4 ให้ทุกคนช่วยกันดึงและหย่อนตะปูลงไป ในขวด

เปรียบเทียบการดึงทั้ง 4 ครั้ง และอภิปรายว่าครั้งไหนสามารถประสบผลสำเร็จได้

รวดเร็ว ที่สุดผู้ดำเนินกิจกรรมร่วมอธิบาย ตะปูก็เปรียบเสมือนเด็กออทิสติกที่ทุกคนในครอบครัวจะต้องร่วมแรงร่วมใจกันช่วยกันประคับประคองดูแลให้เขาสามารถไปสู่จุดหมายปลายทาง การปล่อยให้เป็นภาระของบุคคลใดบุคคลหนึ่งในครอบครัว ย่อมเกิดอุปสรรคในการนำพาเขาไปสู่จุดหมาย

4. ให้สมาชิกในกลุ่มศึกษารณีศึกษา จากเนื้อเรื่องในการ์ตูนและเนื้อเรื่องจากบทความ เปรียบเทียบกันใน 2 กรณี แล้วช่วยกันตอบคำถามในใบงานที่ 1 และ 2

ชั้นอภิปรายผล

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายผลตามใบงานที่ 1 และที่ 2 ร่วมกัน พิจารณา เปรียบเทียบระหว่างเรื่องราวของ 2 ครอบครัวที่มีลูกออทิสติกที่มีพฤติกรรมคล้ายคลึงกัน ซึ่งมีวิธีการควบคุมพฤติกรรมที่คล้ายคลึงกันในตอนแรกและแตกต่างกันในภายหลัง

ชั้นสรุปและนำไปใช้

เมื่อมีเด็กออทิสติกอยู่ในครอบครัวสิ่งแรกที่คนในครอบครัวการสอนเด็กออทิสติกต้องจัดการคือ ตัวเอง ไม่ว่าจะ เป็น พ่อ แม่ พี่ น้อง หรือแม่แต่สมาชิกคนอื่นในครอบครัว ต้องมีความเข้าใจและพร้อมที่จะดูแลช่วยเหลือเด็กให้มีพฤติกรรมที่ดีขึ้น ซึ่งจากกรณีตัวอย่างในกิจกรรมจะเห็นว่า ครอบครัวของโจ้จะใช้วิธีแต่ดู ต่ำ ว่ากล่าวหรือลงโทษเป็นประจำ แต่พฤติกรรมของโจ้ก็ยังคงเหมือนเดิม ไม่ได้ลดลงหรือเลิกกระทำ ซึ่งตรงข้ามกับอีกครอบครัวหนึ่งคือครอบครัวของ

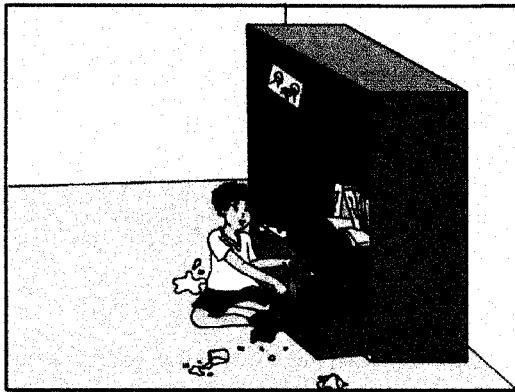
น้องอ้อม ซึ่งเป็นเรื่องจริงที่ผู้ปกครองได้นำประสบการณ์มาเผยแพร่ จะเห็นว่า ทั้งพ่อและแม่ของน้องอ้อมได้ให้ความเอาใจใส่ต่อพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของน้องอ้อม และสรรหาวิธีในการปรับพฤติกรรมหลากหลายวิธี แต่พฤติกรรมดังกล่าวของน้องอ้อมก็ยังคงอยู่ และเมื่อได้นำภาพ เข้ามาใช้ในการควบคุมพฤติกรรมดังกล่าวปรากฏว่า น้องอ้อมสามารถเลิกพฤติกรรมที่เป็นปัญหาดังกล่าวได้ จากเหตุการณ์นี้สามารถอธิบายได้ว่า การใช้วิธีการลงโทษ คู่ดากับเด็กออกทิสติก จะไม่เป็นผลสำเร็จ เนื่องจากเด็กมีความจดจำในสิ่งที่ได้ยื่นขั้วระยะสั้น แต่จะจดจำสิ่งที่เห็นได้ดีกว่า เด็กสามารถแปลผลการรับรู้จากภาพได้รวดเร็วกว่าสิ่งที่ เป็นคำพูดแต่ทั้งนี้ทุกครั้งที่เด็ก จะทำพฤติกรรมนั้น บุคคลในบ้านต้องย้ำเตือนให้ดูภาพทันที ซึ่งทุกคนในบ้านต้องร่วมมือกันและนำไปใช้กับเด็กอย่างสม่ำเสมอจึงสามารถประสบผลสำเร็จได้

การประเมินผล

1. การร่วมกิจกรรม
2. การอภิปราย

ที่มา ดัดแปลงจาก กิจกรรมแฉ่ลงรุ “เกมนันทนาการ” วรทัต ลัยนันท์ หน้า 36,2547

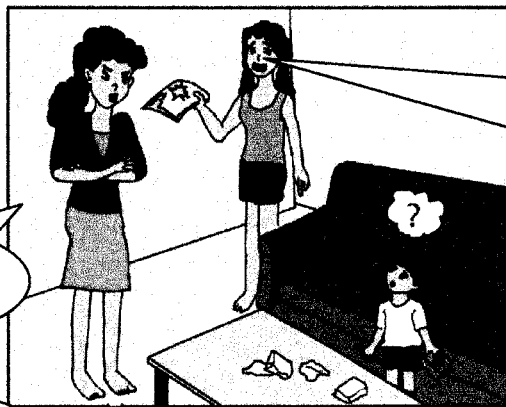
กรณีศึกษา ที่ 1 การ์ตูนประกอบกิจกรรม วมใจให้เป็นหนึ่ง

โจ้ อายุ 6 ขวบ ชอบรื้อ ค้น สิ่งของ บางครั้ง ก็ทำของแตกเสียหาย

มักถูกพ่อ ดุ ตำ ว่ากล่าว เป็นประจำ

อีกแล้วเหวอเจ้าโจ้

"แม่จ๋า ดูนี้อีกแล้ว เจ้าโจ้ตัวดี เข้าไปรื้อโต๊ะหนู สมุดหนูอีกขาดหมด"

แม่สอนทุกวันทำไมไม่จำ ห้า! ว่าอย่าไปยุ่งกับของของคนอื่นเดี๋ยวคงจะได้ตีกันเสียหน่อยละ

ก็พูดอย่างนี้ทุกทีไม่เห็นจำ

ไม่ตีครับ ... ต่อไป
ไม่ทำแล้วครับ
ไม่ตีครับ... ต่อไป
ไม่ทำแล้วครับ

ใบงาน

ประกอบกิจกรรมรวมใจให้เป็นหนึ่ง

คำชี้แจง ให้ใช้เนื้อเรื่อง กรณีศึกษา ที่ ตอบคำถามต่อไปนี้

1. ท่านคิดว่าบุคคลในครอบครัวมองใจอย่างไร

2. ในมุมมองของท่านๆคิดว่าใจเป็นเด็กอย่างไร

3. ท่านคิดว่าคนในครอบครัวใจเกิดความรู้สึกอย่างไรต่อใจ

4. คนในครอบครัวใช้วิธีการใดจัดการกับพฤติกรรมของใจ

5. ท่านคิดว่าการกระทำของทุกคนในครอบครัวทำให้ใจมีพฤติกรรมดีขึ้นหรือไม่

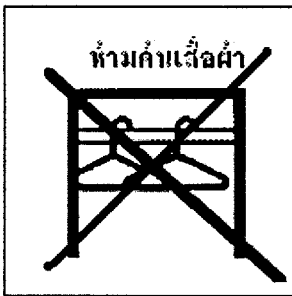
6. หน้าที่ช่วยเหลือใจควรเป็นหน้าที่ของใคร

ท่านคิดว่าถ้าท่านเป็นผู้ปกครองใจท่านจะทำอย่างไร

กรณีศึกษา 2 ประกอบกิจกรรมรวมใจให้เป็นหนึ่ง

ลูกสาวของผม ชื่อ น้องอ้อม เป็นเด็กผู้หญิงอายุ 11 ปี น้องอ้อมชอบร้องและคันตุ้เสื้อผ้าของแม่ น้องอ้อมไม่เข้าใจถึงความเป็นส่วนตัวหรือการเคารพสิทธิส่วนตัวของผู้อื่น ผมและภรรยาได้ทดลองใช้วิธีการที่หลากหลาย ในการควบคุมพฤติกรรมร้องคันตุ้เสื้อผ้า ของน้องอ้อม โดยการให้น้องอ้อมเก็บและทำความสะอาด แต่หลังจากนั้นไม่เท่าไรน้องอ้อมก็จะร้องสิ่งของออกมาเลอะเทอะเหมือนเดิม บางครั้งเราก็จะลงโทษน้องอ้อมโดยการนำไปขังให้อยู่คนเดียว และทุก ๆ วันเราจะคอยบอกว่ากล่าวตักเตือนไม่ให้น้องอ้อมเล่นตุ้เสื้อผ้าของแม่ ด้วยน้ำเสียงที่ดุ เข้มงวดมีเช่นนั้นจะถูกทำโทษ แต่วิธีการต่าง ๆ ที่เราใช้ก็ไม่สามารถจัดการกับพฤติกรรมดังกล่าวของลูกเราได้

เมื่อความอดทนของเราสิ้นสุดลง เราจึงนำปัญหาพฤติกรรมของน้องอ้อมไปปรึกษากับครูของน้องอ้อม ครูได้อธิบายว่าที่โรงเรียนน้องอ้อมก็ชอบเล่นเปิด ๆ ปิด ๆ ประตู

ห้องเรียน ครูได้แก้ไขโดยการใส่สัญลักษณ์ภาพห้ามเปิด ปิดประตูติดไว้ที่ประตูห้องเรียนเตือนน้องอ้อม เดียวนี้น้องอ้อมเลิกเล่นประตูห้องเรียนแล้ว และครูช่วยเหลือโดยทำภาพสัญลักษณ์เป็นไม้แขวนเสื้อ และเขียนคำว่า “ห้ามคันเสื้อผ้า” ผมและภรรยาจึงนำไปติดที่ตุ้เสื้อผ้า หลายสัปดาห์ต่อมา ผมประหลาดใจมากที่ป้ายสัญลักษณ์

ดังกล่าวสามารถใช้ได้ผล น้องอ้อมไม่ร้อง คันตุ้เสื้อผ้าของแม่อีกเลย

ผมได้เล่าเหตุการณ์ดังกล่าวให้กับเพื่อนที่ทำงานของผมฟัง ซึ่งเพื่อนร่วมงานของผมก็บ่นว่า ลูกชายของเขาก็ชอบนำเสื้อผ้าของเขาไปใส่ ผมจึงแนะนำว่าให้ลองใช้ภาพสัญลักษณ์เหมือนผมดู และผมก็ช่วยทำสัญลักษณ์ภาพเสื้อผ้าที่มีเส้นพาดทับพร้อมเขียนคำ “ห้ามใส่เสื้อผ้าของพ่อ” ให้กับเพื่อนของผมหลังจากนั้น แบริดก็มารายงานว่ามันสามารถใช้ได้ผลจริง ๆ ขณะนี้ลูกชายของเขาไม่ขโมยเสื้อผ้าเขาไปใส่แล้ว และนอกจากนั้นเขายังเกิดความกล้าที่จะเอ่ยขออนุญาตก่อนว่าเขาจะยืมเสื้อได้หรือไม่

แปล และ ดัดแปลง จาก บทสัมภาษณ์ของปีอบ คาร์เพนเตอร์

ที่มา www.UseVisualstrategies.com

ใบงาน

ประกอบกิจกรรมรวมใจให้เป็นหนึ่ง

คำชี้แจง ให้ใช้เนื้อเรื่อง กรณีศึกษา ที่ 2 ตอบคำถามต่อไปนี้

1. ท่านคิดว่าบุคคลในครอบครัวมองน้องอ้อมในครั้งแรกอย่างไร

2. ในมุมมองของท่าน ๆ คิดว่าน้องอ้อมเป็นเด็กอย่างไร

3. ท่านคิดว่าคนในครอบครัวน้องอ้อมเกิดความรู้สึกอย่างไรต่อน้องอ้อม

4. คนในครอบครัวใช้วิธีการใดจัดการกับพฤติกรรมของน้องอ้อม

5. ท่านคิดว่าการกระทำของทุกคนในครอบครัวทำให้น้องอ้อมมีพฤติกรรมดีขึ้นหรือไม่

6. หน้าที่ช่วยเหลือน้องอ้อมควรเป็นหน้าที่ของใคร

ท่านคิดว่าถ้าท่านเป็นผู้ปกครองน้องอ้อมท่านจะทำเช่นนี้หรือไม่

กิจกรรมที่ 9

ชื่อกิจกรรม ทางเลือก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสามารถเปรียบเทียบแนวทางการจัดการกับพฤติกรรมของเด็กออทิสติกและเลือกใช้แนวทางได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อเห็นถึงความสำคัญของความพร้อมเพรียงในการดูแลเด็กออทิสติกในครอบครัว

แนวคิด

ในการปรับพฤติกรรมเด็กออทิสติกทุกคนในครอบครัวจะต้องปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกันจึงจะสามารถช่วยเด็กให้เกิดพฤติกรรมที่ดีขึ้นได้

ระยะเวลา 45 นาที

ขนาดของกลุ่ม 8 คน

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบงานที่ 1 ประกอบกิจกรรม ทางเลือก
2. กรณีสตัวอย่าง

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ แบ่งกลุ่มผู้ปกครองเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน โดยให้ผู้ปกครองเลือกสมาชิกกลุ่มตามใจชอบ

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้นำกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำใบงานที่ 1 โดยยังไม่แจกใบงานให้แต่ให้ฟังกิจกรรมโดยอ่านให้ฟัง และทดลองตอบคำถามและสังเกตพฤติกรรมของผู้เข้าร่วมกิจกรรมในขณะนั้น
2. แจกใบงานที่ 1 ให้แต่ละกลุ่มอ่าน ศึกษาด้วยตนเอง แล้วตอบคำถาม ในขั้นนี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้น ระหว่างการทำงานโดยการฟังคำสั่งอย่างเดียวกับการทำงานโดยที่มีทั้งคำสั่ง ข้อความ และภาพ ว่าแตกต่างกันอย่างไร

ชั้นอภิปรายผล

1. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาอภิปรายถึงข้อคิดเห็น แนวตอบของตนเองจากคำถามในใบงาน
2. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายถึงความรู้สึกที่เกิดขึ้น ระหว่างการทำงานโดยการฟังคำสั่งอย่างเดียว กับการทำงานโดยที่มีทั้งคำสั่ง ข้อความ และภาพ ว่าแตกต่างกันอย่างไร

ชั้นสรุปและการนำไปใช้

การรับรู้จากการฟังคำสั่งอย่างเดียวย่อมอาจทำให้ความหมายของสารบิดเบือนไปจากความเป็นจริงยิ่งในเด็กออทิสติก มักไม่เข้าใจคำสั่ง การจัดการกับพฤติกรรมบางอย่าง การว่ากล่าว ตักเตือนการทำโทษโดยการตีมักไม่ได้ผล เพราะเด็กไม่เข้าใจภาษา และการทำโทษรุนแรงอาจทำให้เด็กเลิกพฤติกรรมนั้นได้ชั่วคราว และเมื่อเวลาผ่านไปเด็กก็จะลืม แต่การใช้คำสั่งที่มีข้อความ ภาพ จะช่วยให้เด็กเกิดความเข้าใจได้ดีขึ้น และจดจำได้นานเหมือนที่ผู้ปกครองเกิดความรู้สึกเมื่อต้องฟังคำสั่งเพียงอย่างเดียวย่อมเกิดความอึดอัดใจ และในคนทั่วไปการฟังเพียงอย่างเดียว บางครั้งยังต้องใช้การย้ำทวนซ้ำหลาย ๆ ครั้ง จึงจะช่วยให้จำได้ เมื่อเปรียบกับเด็กที่มีความบกพร่องในภาษาย่อมเกิดความยากลำบากกว่าหลายเท่า ดังนั้นการจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่เหมาะสมในเด็กออทิสติกต้องอาศัยความร่วมมือของคนในครอบครัวทุกคน หากคนในครอบครัวต่างคนต่างคิดกันคนละอย่างเด็กออทิสติกย่อมเกิดความสับสนไม่เข้าใจว่าสิ่งที่เขาทำถูกต้องหรือไม่ และบางครั้งก็ได้รับโทษจากอีกคนหนึ่ง และบางครั้งก็ได้รับการส่งเสริมจากอีกบุคคลหนึ่ง เด็กจึงไม่รู้ว่าควรจะทำอย่างไรจึงจะถูกต้อง สิ่งสำคัญที่สุดคือทุกคนในครอบครัวพึงตระหนักถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กและหาแนวทางปฏิบัติเพื่อแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าวให้เป็นไปในทางเดียวกันเป็นการช่วยเหลือเด็กและอีกทั้งยังเป็นการช่วยเหลือครอบครัวไม่ให้เกิดความขัดแย้งกัน อันเนื่องมาจากพฤติกรรมของเด็กออทิสติก

การประเมินผล

สังเกตจากการร่วมกิจกรรมของผู้ปกครอง

ที่มา: ดัดแปลงจาก"ท่านจะจัดการกับพฤติกรรมของเด็กอย่างไร" *การช่วยเหลือเด็กพิการทางสมองและปัญญาที่มีปัญหาเรื่องพฤติกรรม* ซอฮาไซ ศูนย์ฝึกอบรมและพัฒนาโครงการฟื้นฟูสมรรถภาพผู้พิการโดยชุมชน, เมืองโซโล ประเทศอินโดนีเซีย,23

ใบงานที่ 1

ประกอบกิจกรรม ทางเลือก

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านกรณีศึกษาต่อไปนี้แล้วพิจารณาตอบคำถาม

“น้องแมนอายุ 7 ขวบ ไม่สนใจใคร ดื้อและไม่ปฏิบัติตามคำสั่ง แต่จะชอบดั่งผมยาว โดยเฉพาะของพี่สาวจึงทำให้พี่น้องคู่นี้จึงทะเลาะกันเป็นประจำ พ่อแม่และคนในบ้านจึงจัดการกับพฤติกรรมของน้องแมนแตกต่างกัน คือ

<p>1. พ่อเพียงแต่หัวเราะ คิดว่าเป็นความซนตามวัย และดั่งน้องแมนออกเมื่อเห็นเขาดั่งผมพี่สาว</p>	
<p>2. แม่จะดุแล้วดึงมือของน้องแมนออก บางครั้งก็ทำโทษน้องแมนด้วยการตี แต่น้องแมนก็ไม่เคยจำ</p>	
<p>3. ถ้าไม่มีใครอยู่เลย เมื่อน้องแมนดั่งผมพี่สาว พี่สาวก็จะดั่งผมน้องแมนตอบ</p>	
<p>4. น้ำของแมนจะไม่สนใจและเดินหนีทุกครั้ง เมื่อน้องแมนดั่งผมพี่สาว</p>	

1. ท่านเห็นด้วยกับการจัดการกับพฤติกรรมของน้องแมนในรูปแบบของใคร เพราะเหตุใด
2. ท่านคิดว่าจะมีแนวทางแก้ไขพฤติกรรมของน้องแมนโดยวิธีอื่นหรือไม่ อย่างไร

กิจกรรมที่ 10

ชื่อกิจกรรม ปรอทอารมณ์

วัตถุประสงค์

1. เรียนรู้เกี่ยวกับอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น
2. สำรวจอารมณ์ของตนเองในสถานการณ์ต่างๆได้
3. รู้วิธีการจัดการกับอารมณ์ของตนเองเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้นๆได้อย่างมีเหตุผล

แนวคิด

อารมณ์ คือ ภาวะจิตใจของแต่ละบุคคล ที่เปลี่ยนแปลงเมื่อกระทบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ บุคคลอาจจะมีอารมณ์แตกต่างกัน แม้ว่าจะเผชิญกับปัญหาที่คล้ายคลึงกัน

ระยะเวลา 30 นาที

ขนาดกลุ่ม 8 คน

สื่ออุปกรณ์ 1. ใบงานที่ 1
 2. ใบงานที่ 2

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้ดำเนินกิจกรรมแนะนำปรอทที่ใช้วัดไข้มาวัดอุณหภูมิของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ถ้าอุณหภูมิร่างกายสูงเกิน 37 องศา แสดงว่า มีไข้ ถ้าอุณหภูมิ 37 องศาแสดงว่า ร่างกายปกติ และเปรียบเทียบอุณหภูมิ กับอารมณ์โกรธถ้ามีความโกรธมาก ค่าอุณหภูมิจะสูง และจะลดต่ำลงตามอารมณ์

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมแจกให้ผู้ร่วมกิจกรรมอ่าน กรณีศึกษาและตอบคำถามในใบงานที่ 1

ชั้นอภิปราย

1. ให้ผู้ร่วมกิจกรรมอภิปรายว่าถ้าหากสมมติท่านเป็นแม่และหญิงสาวท่านจะทำอย่างไร และหากท่านเป็นแม่น้องอ้มท่านจะทำอย่างไร
2. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตรวจสอบคะแนนจากแบบทดสอบอารมณ์จากใบงานที่ 1 ว่าผู้ร่วมกิจกรรมมีอารมณ์ต่อสถานการณ์อย่างไรโดยผู้ดำเนินกิจกรรมช่วยเฉลย

ชั้นสรุปและนำไปใช้

อารมณ์เป็นรากฐานของการก่อรูปความคิด เจตคติที่มีต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม และเป็นป่อเกิดของบุคลิกภาพ การแสดงออกทางกาย วาจา ใจ มาจากอารมณ์ภายในของบุคคลที่เกิดขึ้น สิ่งสำคัญที่สุดที่เราต้องตระหนักเสมอว่า เมื่อเรามีลูกที่เป็นเด็กออทิสติก คนส่วนใหญ่ไม่รู้จักหรือไม่มีความเข้าใจและโดยรูปร่าง หน้าตาของเด็กแล้วไม่มส่วนไหนที่จะทำให้ผู้อื่นคิดว่าเขาไม่ปกติโดยนำหลักธรรมมาฝึกการบังคับใจ ยับยั้งปรับปรุง ตนเองให้เหมาะสมไม่ปล่อยใจตามอารมณ์ เราไม่สามารถบังคับความคิดของบุคคลอื่นได้แต่สามารถบังคับใจเราได้

การประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. ตรวจสอบผลงานและการอภิปราย

ที่มา :ดัดแปลงจาก คู่มือการสอนกิจกรรมแนะแนว กรมสามัญศึกษา 2546

ใบงานที่ 1

ประกอบกิจกรรม ปรอทอารมณ์

คำชี้แจง จงอ่านเนื้อเรื่อง ต่อไปนี้แล้วตอบคำถาม

“น้องอ้มอายุ 11 ปี เป็นเด็กที่มีหน้าตาน่ารัก มีพฤติกรรมอย่างหนึ่ง คือชอบคนใส่เสื้อแขนกุด ทุกครั้งที่เห็นคนใส่เสื้อแขนกุดจะวิ่งไปใกล้ และจะพยายามจับหรือลูบ แล้วเอามือมาดม วันหนึ่งคุณแม่พาน้องอ้มไปสวนสาธารณะ น้องอ้มเห็นผู้หญิงใส่เสื้อแขนกุดเดินกับแม่ น้องอ้มวิ่งไปจับแขนผู้หญิงแล้วเอามือดม ผู้หญิงคนนั้นตกใจร้องขึ้น แม่ที่เดินมาด้วยก็โกรธและว่า “เด็กอะไรทำอย่างนี้ คุณเป็นแม่ประสาอะไร ทำไมไม่สั่งไม่สอนลูก อย่างนี้โตขึ้นจะเป็นอย่างไร ถ้าลูกมีนิสัยเสียอย่างนี้พามาแล้วทำไมไม่ดูแลกันให้ดีดี!! “

ให้เขียนเครื่องหมาย ✓ หน้าข้อที่ตรงกับความคิดความรู้สึก และเขียนเครื่องหมาย X หน้าข้อที่ท่านคิดว่าไม่ตรงกับความคิดความรู้สึกของท่าน

- _____ 1. อารมณ์พุ่งปรี๊ด อ้มไม่มีลูกเป็นอหิสติก บ้างก็แล้วไป !!
- _____ 2. คิดทรวาจาเจ็บๆ ร้อนๆ ตอบโต้บ้าง ว่ากันแรงไปแล้ว!
- _____ 3. รีบขอโทษขอโพย ลูกดิฉันเป็นเด็กพิเศษคะ
- _____ 4. ทำโทษลูกต่อหน้า “ นี่แน่ะ ! ไม่ใช่ไม่สั่งไม่สอน ลูกมันไม่เคยจำ “
- _____ 5. ดิฉันก็เคืองระอาเต็มทนแล้ว กับพฤติกรรมอย่างนี้
- _____ 6. ให้น้องอ้มขอโทษ แล้วอธิบายให้เขาฟัง
- _____ 7. กลับไปบ้าน แกจะต้องถูกทำโทษให้สาสม ที่ทำให้แม่ต้องถูกตำต่อหน้าสาธารณะชน
- _____ 8. ต่อไปแกอย่าหวังว่าจะได้ไปไหนอีก
- _____ 9. ทำไมคนเราถึงไม่เข้าใจกันบ้าง เด็กมีพฤติกรรมแบบนี้ มันสอนยาก
- _____ 10. รีบดึงน้องอ้มกลับบ้าน อยู่ไปอาจทำให้แม่ถูกตำเป็นครั้งที่ 2

ใบงานที่ 2

ประกอบกิจกรรม ปรัชญาอารมณ์

คำชี้แจง ให้ท่านสำรวจอารมณ์โกรธของตนเอง อันเกิดจากสถานการณ์ที่มี บุคคลอื่นเคยแสดงต่อ
ลูกออกทิสติก ของท่าน โดยระบุเหตุการณ์ ที่ทำให้เกิดอารมณ์ในระดับต่างๆและ
พฤติกรรมที่ท่านแสดงออกมา

ระดับอุณหภูมิ อารมณ์	เหตุการณ์ที่ทำให้เกิด อารมณ์โกรธ	พฤติกรรมที่ แสดงออกเมื่อเกิด อารมณ์โกรธ	พฤติกรรมที่เหมาะสม
100 ° c โกรธมากที่สุด			
50 ° c โกรธปานกลาง			
0 ° c โกรธน้อย			

กิจกรรมที่ 11

ชื่อกิจกรรม: **ปรับตัว ปรับใจ**

วัตถุประสงค์

1. ตรวจสอบอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด การกระทำของตนเองได้
2. แยกแยะความคิดและการกระทำอย่างมีเหตุผล
3. เรียนรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นทั้งด้านบวกและด้านลบ

แนวคิด

อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลตรวจสอบได้จากการสังเกต การเรียนรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น จะช่วยให้เราอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

ระยะเวลา 50 นาที

ขนาดกลุ่ม 8 คน

- สื่ออุปกรณ์
1. ใบงานที่ 1 ประกอบกิจกรรมปรับตัว ปรับใจ
 2. ใบงานที่ 2 ประกอบกิจกรรมปรับตัว ปรับใจ

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมกล่าวชี้แจงให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมถึงการจัดกิจกรรมนี้ว่าเป็นกิจกรรมสุดท้ายของครั้งนี้และนัดหมายให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทำกิจกรรมที่ 12 ในครั้งต่อไปหลังจากได้นำกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองไปใช้กับเด็กออทิสติกที่บ้าน 1 เดือน

2. ผู้นำกิจกรรมให้ผู้ร่วมกิจกรรมดูรูปใบหน้าที่ทั้ง 3 หน้าใบงานที่ 1 ว่าเป็นหน้าที่แสดงความรู้สึกแตกต่างกันอย่างไรให้อภิปราย และในรอบสัปดาห์ที่ผ่านมาให้สำรวจตัวเองว่าตนเองเกิดความรู้สึกอย่างไรต่อลูกออทิสติกให้ดูรูปหน้านั้น แล้วพิจารณาว่าเป็นใบหน้าที่มีความสุขหรือไม่

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมแจกใบความรู้ที่ 1 ให้ผู้ร่วมกิจกรรมศึกษาทำแล้วสำรวจอารมณ์ของตนเองว่าเกิดอารมณ์ด้านไหนมากที่สุด ผู้ดำเนินกิจกรรมอธิบาย

อารมณ์ของคนเรามีทั้งด้านบวกและด้านลบ เมื่อเกิดอารมณ์ด้านบวกแล้วร่างกายเป็นอย่างไร เมื่อเกิดอารมณ์ด้านลบแล้วร่างกายเป็นอย่างไร ให้อธิบายผลดีและผลเสีย

2. ผู้ร่วมกิจกรรมศึกษาใบงานที่ 1 และ 2 อ่านเนื้อเรื่อง และอภิปรายตามประเด็นที่กำหนด

ชั้นอภิปราย

ให้ผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคนอภิปรายผลดีของการเกิดอารมณ์เชิงบวก แลผลเสีย

ของการเกิดอารมณ์เชิงลบของตนเองให้กับสมาชิกคนอื่น ๆ ที่ตนเองเคยประสบ และอภิปรายเกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเองตามใบงานที่ 2

ขั้นสรุปและนำไปใช้

ความคิด ความรู้สึกของบุคคลอื่นเราไม่สามารถบังคับให้เขาคิดตามเราได้ สิ่งสำคัญคือเราต้องเอาชนะอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองก่อน เมื่อเราสามารถควบคุมอารมณ์และความเครียดได้อย่างมีเหตุผลและเหมาะสมกับสถานการณ์ มีความอดทนต่ออารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นทั้งของตนเองและผู้อื่น เรียนรู้วิธีแก้ปัญหาและมีความอดทนในการนำไปใช้จะช่วยให้เราสามารถปรับตัว ปรับใจตนเองได้ในที่สุด

การประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. ตรวจผลงานและการอภิปราย

ใบงานที่ 1

คำชี้แจง ให้ท่านดูรูปใบหน้าต่อไปนี้แล้วบอกว่า เป็นใบหน้าที่แสดงอารมณ์ใด

1.

อารมณ์

2.

อารมณ์

3.

อารมณ์

ใบความรู้
ประกอบกิจกรรม ปรับตัว ปรับใจ

อารมณ์ของคนเรามีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

อารมณ์เชิงบวก	อารมณ์เชิงลบ
มีความสุข	มีความทุกข์
ภูมิใจ	ละอาย
มั่นใจ	ลังเล
สงบ/เฉย ๆ	วิตกกังวล
กล้า	กลัว
มั่นใจในตัวลูก	สับสน/ไม่มั่นใจ
เผชิญปัญหา	หลีกเลี่ยง
เอาใจใส่	เบื่อหน่าย
เยือกเย็น	ฉุนเฉียว
เข้มแข็ง	อ่อนแอ
รู้จักเรียนรู้ผู้อื่น	ยึดตัวเองเป็นสำคัญ
ให้อภัย	ต้องการทางชำระแค้น

ใบงานที่ 2

ประกอบกิจกรรม ปรับตัว ปรับใจ

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านเรื่องราวต่อไปนี้แล้วพิจารณาคำถาม อภิปรายประกอบ

“ตอนนี้แซมอายุ 13 ปีแล้ว เริ่มเข้าสู่วัยรุ่น ถ้าเป็น 6-7 ปีก่อน ฉันคงจะเครียดกับแซมมาก เพราะแซมมีพฤติกรรมที่ผิดปกติ เขาไม่ค่อยพูด และพูดไม่รู้เรื่อง ไม่สบตา มักขมมาก ไม่ฟังคำสั่ง อยู่ไม่นิ่งพาไปที่ไหนๆ ก็ลำบาก เพราะแซมจะคอยแต่ไปหยิบจับนั่น จับนี่ บางทีจะทำของแตกเสียหาย วันๆ ฉันจึงไม่ได้ทำอะไรเพราะต้องคอยดูแลไว้จับกัน พาไปโรงเรียนไหนก็อยู่ได้ไม่เกิน 2 สัปดาห์ ก็ต้องหาโรงเรียนใหม่ เพราะครูบอกว่าลูกฉันอยู่ไม่นิ่งต้องไปโรงเรียนพิเศษ ครูไม่สามารถดูแลทั่วถึงได้ ฉันจึงพาแซมไปหาแพทย์ซึ่งเขาบอกว่า แซมมีอาการของเด็กที่เรียกว่าออทิสติก ฉันทราบว่ามันเป็นอาการที่หาสาเหตุและไม่สามารถรักษาให้หายขาดได้แต่สามารถที่จะช่วยเหลือให้เขามีอาการหรือพฤติกรรมที่ดีขึ้นได้ ฉันนึกทบทวนดูแล้วเป็นเวลา 3-4 ปีที่ฉันต้องเฝ้ารบกับความผิดปกติของแซม อีกทั้งสายตาของบุคคลอื่นที่มองมาเมื่อฉันพาแซมออกไปนอกบ้านแล้วเขาชนและอยู่ไม่นิ่งซึ่งทำให้ฉันเศร้าใจและร้องไห้กับตัวเองก็หลายครั้ง ครั้งนั้นฉันตัดสินใจทันทีว่า ฉันทำให้เขาเกิดมาก็ไม่รู้อะไรจะเอาเขาไว้ที่ไหนถ้าฉันไม่เลี้ยงเขาเอง แต่ถ้าฉันปล่อยให้เขาเป็นเช่นนี้โตขึ้นมาจะทำอย่างไร ใครเล่าจะรักและเอาใจใส่เขาได้เท่ากับพ่อและแม่อีก ครั้งนั้นฉันจึงปรึกษาแพทย์และนำเขาไปเข้าโรงเรียนสำหรับเด็กออทิสติก ซึ่งตัวฉันเองก็ต้องคอยศึกษาหาความรู้อยู่เสมอเพื่อนำมาใช้กับแซม ฉันพยายามพาเขาไปทุกที่ทุกแห่งที่ฉันไปโดยไม่สนใจต่อความรู้สึกคนอื่น เพราะเขาคือลูกที่ฉันมีอยู่ อย่างน้อยที่สุดเขาก็ยังเป็นเพื่อนกับฉันได้ ฉันมีความหวังว่าหากค่อยๆ สอนเขาไปสักวันเขาจะต้องทำได้ดีขึ้น นอกจากนั้นฉันสังเกตว่าแซมมักชอบขีดเขียนสิ่งของ เครื่องใช้ต่าง ๆ จนเป็นรูป และรอยเติมไปหมดเมื่อก่อนฉันก็คอยแต่จะด่าและตี แต่ในภายหลังฉันพยายามเบี่ยงเบนโดยให้เขาจับดินสอ หรือสีแล้วให้เขียนลงบนกระดาษแทน และวิธีนี้เองที่ฉันค้นพบว่าแซมเป็นเด็กที่ชอบวาดรูปและมีจินตนาการ ฉันจึงให้เขาได้มีโอกาสให้วาดรูปและฝึกฝนทั้งที่บ้านและโรงเรียนโดยประสานงานกับครูตลอด ตอนนี้แซมกำลังจะมีความมุ่งมั่นในการเป็นนักวาดเขามีสมาธิในการทำงานดีขึ้น และได้รับรางวัลจากการวาดมาหลายครั้ง นี่ก็ถึงตอนที่แซมยังเล็กหากฉันไม่สนใจเขาฉันคงจะไม่ทราบว่าแซมลูกชายของฉันจะเป็นเด็กที่น่ารักได้ และยังคงคอยดูแลฉันแค่เพียงเขารู้ว่าหลังจากที่แม่กลับมาจากทำงานจะเหนื่อยเขาก็จะหาน้ำมาให้ฉันดื่ม เท่านั้นที่ฉันก็รู้สึกปลื้มใจแล้ว.

คำถาม

หลังจากที่ท่านอ่านเนื้อเรื่อง(แซม)ดังกล่าวแล้ว

1. ท่านคิดว่าแม่ของแซมทำถูกต้องแล้วหรือไม่

2. ท่านมีความคิดเห็นอย่างไรกับเนื้อเรื่องนี้

3. ท่านคิดว่าบุคคลอื่น ๆ ที่ไม่มีลูกขอทิสติกคิดอย่างไรกับเนื้อเรื่อง อภิปรายตามความคิดของตนเอง

4. ถ้าเป็นตัวท่านท่านจะทำเช่นเดียวกับแม่คนนี้หรือไม่

5. ท่านเคยสำรวจความสามารถพิเศษของลูกท่านหรือไม่ ถ้าเคยลูกของท่านทำอะไรได้

กิจกรรมที่ 12

ชื่อกิจกรรม : ปัจฉิมนิเทศ;ลูกเรามีดี (Sweetheart baby)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมิน/สำรวจ/ทราบเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กออทิสติก
2. เพื่อฝึกฝนให้ผู้ปกครองมีความคิดในด้านบวก
3. เพื่อให้ผู้ปกครองสรุปผลการนำกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองไปใช้กับบุตร

แนวความคิด

จากกิจกรรมที่ร่วมกันทำมาเป็นการส่งเสริมให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจเกี่ยวกับการรับรู้ โดยการมองและความรู้เกี่ยวกับออทิสติก รวมทั้งความสำคัญของการคิดในแง่บวกจะส่งผลให้ผู้ปกครองมีเจตคติที่ดีต่อการเลี้ยงดูเด็กออทิสติกมากขึ้น

ระยะเวลา 30 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบงานที่ 1 - เขียนพฤติกรรมที่ท่านพึงพอใจของลูกออทิสติก
(จากกิจกรรมไปทางไหนดี)

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้ดำเนินกิจกรรมกล่าวนำถึงการทำกิจกรรมแนะแนวที่ผ่านมาทั้งหมดว่าผู้ดำเนินกิจกรรมมีความมุ่งหวังจะให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมมีความเข้าใจในเด็กออทิสติกและมีมุมมองหลายมิติในการมองบุตรหลานของตนเอง กิจกรรมนี้จะเป็นการฝึกฝนและย้ำความคิดในแง่บวกอีกครั้งของผู้ปกครองที่มีต่อบุตรหลานเพื่อการเลี้ยงดูเด็กออทิสติกได้อย่างมีความสุขและเป็นการแลกเปลี่ยนประสบการณ์ซึ่งกันและกัน

ขั้นตอนการ

1. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมนั่งเป็นวงกลม และให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเล่าประสบการณ์หลังจากใช้เทคนิคกลวิธีการรับรู้ผ่านการมองกับเด็กออทิสติกของตนเองว่าได้ผลอย่างไรมี ปัญหาหรือไม่
2. ผู้ดำเนินกิจกรรมแจกใบงานที่ 1 ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเขียนข้อดีของตัวเองจากมุมมองของตัวเอง เขียนเกี่ยวกับสิ่งที่ชอบหรือที่พอใจในตัวเด็ก ใช้เวลา 15 นาที
3. ผู้ดำเนินกิจกรรมนำใบงานที่ 2 จากกิจกรรม ทางเหนือที่ผู้ดำเนินกิจกรรมเก็บไว้ มาเปรียบเทียบจำนวนข้อดีที่เขียนได้ว่าเพิ่มขึ้นจากเดิมหรือไม่

ขั้นอภิปรายผล

ผู้ดำเนินกิจกรรมสอบถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีผลการเขียนข้อดีครั้งนี้มากกว่าใบงานในกิจกรรมทางเหนือว่าการเขียนครั้งนี้สามารถเขียนได้ง่ายขึ้นกว่าครั้งเดิมหรือไม่ ความคิดด้านดีเกี่ยวกับลูกออทิสติกมีมากกว่าเดิมหรือไม่ และขณะนี้มีความรู้สึกต่อการเลี้ยงดูบุตรหลานออทิสติกของตนแตกต่างไปจากเดิมหรือไม่อย่างไร

ขั้นสรุปและนำไปใช้

การคิดในด้านบวกและการฝึกฝนเหล่านี้จะทำให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจในตัวเด็กมากขึ้น และยอมรับว่าเด็กสามารถพัฒนาได้ถึงแม้ว่าจะมีความยากลำบากในการเรียนรู้และรับรู้ การสอนเด็กออทิสติกย่อมต้องใช้เวลา แลความอดทนที่จะรอคอยถึงผลพัฒนาที่อาจเปลี่ยนแปลงไปอย่างช้า ๆ ทั้งนี้เพราะเด็กออทิสติกจะยอมรับสิ่งที่เปลี่ยนไปจากเดิมค่อนข้างยาก การที่ผู้ปกครองสามารถมองเห็นพัฒนาการและมองหาส่วนที่ดีของเด็กแม้จะเป็นเพียงสิ่งเล็กน้อย โดยไม่พยายามคิดถึงข้อด้อยของเขา ย่อมทำให้มีกำลังใจในการเลี้ยงดูบุตรหลานของตนต่อไปเกิดความสุขทั้งผู้ดูแลและเด็กออทิสติก

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
2. การตรวจงาน

กิจกรรมแนะแนวแบบปกติ

กิจกรรมที่ 1

ชื่อกิจกรรม : ขวดปริศนาพาโชค

วัตถุประสงค์

4. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทราบถึงความมุ่งหมายของการจัดกิจกรรม
5. เพื่อสร้างสัมพันธ์ภาพระหว่างสมาชิกกลุ่มและผู้ดำเนินกิจกรรม

แนวความคิด

การอยู่ร่วมกันและการทำงานร่วมกันกับบุคคลอื่นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้การงานสำเร็จ
 ล่วงคือ การมีสัมพันธ์ภาพที่ดีต่อกัน การเริ่มต้นที่จะเรียนรู้จักกันเราจำเป็นรู้จักการสังเกต
 ลักษณะภายนอกเป็นอันดับแรก

ระยะเวลา 50 นาที

ขนาดกลุ่ม จำนวน 8 คน

สื่อและอุปกรณ์

- 1.กล่องกระดาษ 1 ใบ
- 2.กระดาษถ่ายเอกสาร A4
- 3.ขวดเล็กมีฝาปิด 9 ใบ
- 4.ซองพลาสติกกันน้ำ
- 4.รางวัล เช่น ลีอตเตอร์ เงิน ฯลฯ

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1.ผู้นำกิจกรรมกล่าวต้อนรับผู้เข้าร่วมกิจกรรมกลุ่มทั้งหมด พร้อมทั้งชี้แจงวัตถุประสงค์
 และกำหนดการเข้าร่วมฝึกกิจกรรมในครั้งนี้

ขั้นดำเนินการ

1.แจกกระดาษ A4 ให้สมาชิกแต่ละคนเขียนบรรยาย ลักษณะรูปร่างของตนเองว่ามีรูปร่าง
 หน้าตาอย่างไร เช่น ผมสั้น ผมยาว ผิวขาว อ้วน ผอม เป็นต้น แล้วพับกระดาษใส่ซองพลาสติก
 บรรจุลงในขวดซึ่งมีหมายเลขสำหรับจับรางวัลบรรจุอยู่แล้วปิดฝา นำไปใส่กล่องเปล่ารวมกัน ทั้งนี้
 ผู้ดำเนินกิจกรรมจะต้องร่วมกิจกรรมนี้และปฏิบัติเหมือนผู้เข้าร่วมกิจกรรมด้วย

2. จัดกลุ่มโดยให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมทั้งหมดนั่งเป็นรูปตัว U ผู้ดำเนินกิจกรรม แล้วผู้นำกิจกรรม เริ่มต้นหยิบขวดในกล่อง 1 ใบ เปิดอ่านข้อความนั้นแล้ว ให้สมาชิกที่เหลือทายว่าบุคคลใน ข้อความคือใครในจำนวนสมาชิกทั้งหมด ถ้ามีคนทายถูกให้เจ้าของข้อความลุกขึ้นแนะนำตัว

6. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอาสาสมัครคนที่ 1 ออกมาหยิบขวด 1 ใบ เปิดอ่านข้อความแล้ว ให้สมาชิกทาย ถ้าถูกต้องเจ้าของข้อความลุกขึ้นแนะนำตัว ปฏิบัติเช่นนี้จนครบทั้ง 8 คน ซึ่งทุกคนจะ ได้รับของรางวัลที่บรรจุหมายสลากในขวดนำมาแลกของรางวัลแตกต่างกันไป

ชั้นอภิปรายผล

ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายจากกิจกรรม

- ท่านได้อะไรจากกิจกรรมนี้
- ท่านคิดว่าท่านได้รู้จักกันเพิ่มขึ้นหรือไม่

ชั้นสรุปและนำไปใช้

ผู้ดำเนินกิจกรรมชี้ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเห็นว่า การอยู่ร่วมกันในสังคมจะต้องมีสัมพันธภาพที่ดีต่อกัน และจะต้องรู้จักกันโดยการสังเกตลักษณะภายนอกก่อนที่จะเรียนรู้กันถึงลักษณะนิสัย การมองการสังเกตลักษณะคนเฉพาะภายนอกไม่สามารถตัดสินได้ว่าเขาจะเป็นคนเช่นไร จำเป็นต้องเรียนรู้ถึงนิสัยใจคอของกันและด้วย

การประเมินผล

ประเมินจากการปฏิบัติกิจกรรมและการตอบคำถาม การอภิปราย

ดัดแปลงจากกิจกรรม "หอยน้ำใสศ" เกมหนักนทนาการ วรทัต ลัยนันทน์ พิมพ์ครั้งที่ 2, 2547 สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991.

กิจกรรมที่ 2

ชื่อกิจกรรม : ทางไหนดี

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ของการเคลื่อนไหวของมือกับการมองเห็น
2. เพื่อรับรู้ความรู้สึกเมื่อเกิดความยากลำบากในการรับรู้และปรับเปลี่ยนเพื่อให้เกิดการเรียนรู้ใหม่

แนวความคิด

การรับรู้มีอิทธิพลต่อการเรียนรู้ การเรียนรู้ในสิ่งใหม่ย่อมเกิดความยากลำบาก เพราะเราจะต้องเปลี่ยนแปลงการรับรู้เดิม ยิ่งเมื่อพบอุปสรรคความแม่นยำย่อมผิดพลาด

ระยะเวลา 30 นาที

ขนาดกลุ่ม 8 คน

สื่อและอุปกรณ์

1. กระจกเงา
2. ใบงานที่ 1 ประกอบกิจกรรม ทางไหนดี

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้ดำเนินกิจกรรมแบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็น 4 กลุ่ม ๆ ละ 2 คน อธิบายกิจกรรมและขั้นตอนการปฏิบัติ

ขั้นดำเนินการ

ให้ผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคู่ปฏิบัติกิจกรรม ดังนี้

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมแจกใบงานที่ 1 ให้ทุกคนและกระจกเงาคู่ละ 1 อัน ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนที่ 1 ลากเส้นในกรอบรูปดาวโดยมองผ่านกระจกเงา ห้ามมองไปที่กระดาษโดยตรง ลากเส้นโดยไม่ยกปากกาและไม่ออกนอกกรอบ จับเวลาในการวาด ผู้ร่วมกิจกรรมคนที่ 2 เป็นผู้จับเวลา บอกเวลาที่ใช้ในการลากเส้น

2. สับเปลี่ยนให้ผู้ร่วมกิจกรรมคนที่ 2 ปฏิบัติกิจกรรมตามใบงานที่ 1 แล้วผู้ร่วมกิจกรรมคนที่ 1 เป็นผู้จับเวลา

ขั้นอธิบายผล

1. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละคนบอกเวลาที่ใช้ในการวาดแต่ละครั้ง ผู้ดำเนินกิจกรรมบันทึกบนกระดาน

2. ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายแสดงความคิดเห็นหัวข้อต่อไปนี้

- ความรู้สึกของการปฏิบัติกิจกรรมนี้เมื่อมองผ่านกระจกเป็นอย่างไร
- ท่านมีวิธีการใดที่ไม่ทำให้เส้นออกนอกกรอบ
- เวลาที่ใช้ในการวาดของแต่ละคนเท่ากันหรือไม่ เพราะเหตุใด

สรุปและนำไปใช้

การที่เราไม่สามารถลากเส้นโดยมองผ่านกระจกเงาได้อย่างราบรื่น เพราะเราคุ่นเคยกับการเรียนรู้แบบเดิม จากเดิมที่เคยเรียนรู้การใช้มือกับการมองให้สัมพันธ์กัน บน – ล่าง, ซ้าย – ขวา เปลี่ยนมาเป็น ตาเห็นว่าขึ้น มือต้องวาดลง ตาเห็นว่าซ้ายมือต้องวาดไปทางขวา เป็นต้น จะเห็นว่าคนเราแม้จะเป็นคนปกติเมื่อทำสิ่งที่ไม่คุ้นเคย บางคนก็สามารถทำได้เร็ว บางคนก็สามารถทำได้ช้า เนื่องจากคนเรามีความสามารถในการเรียนรู้และความถนัดที่แตกต่างกัน

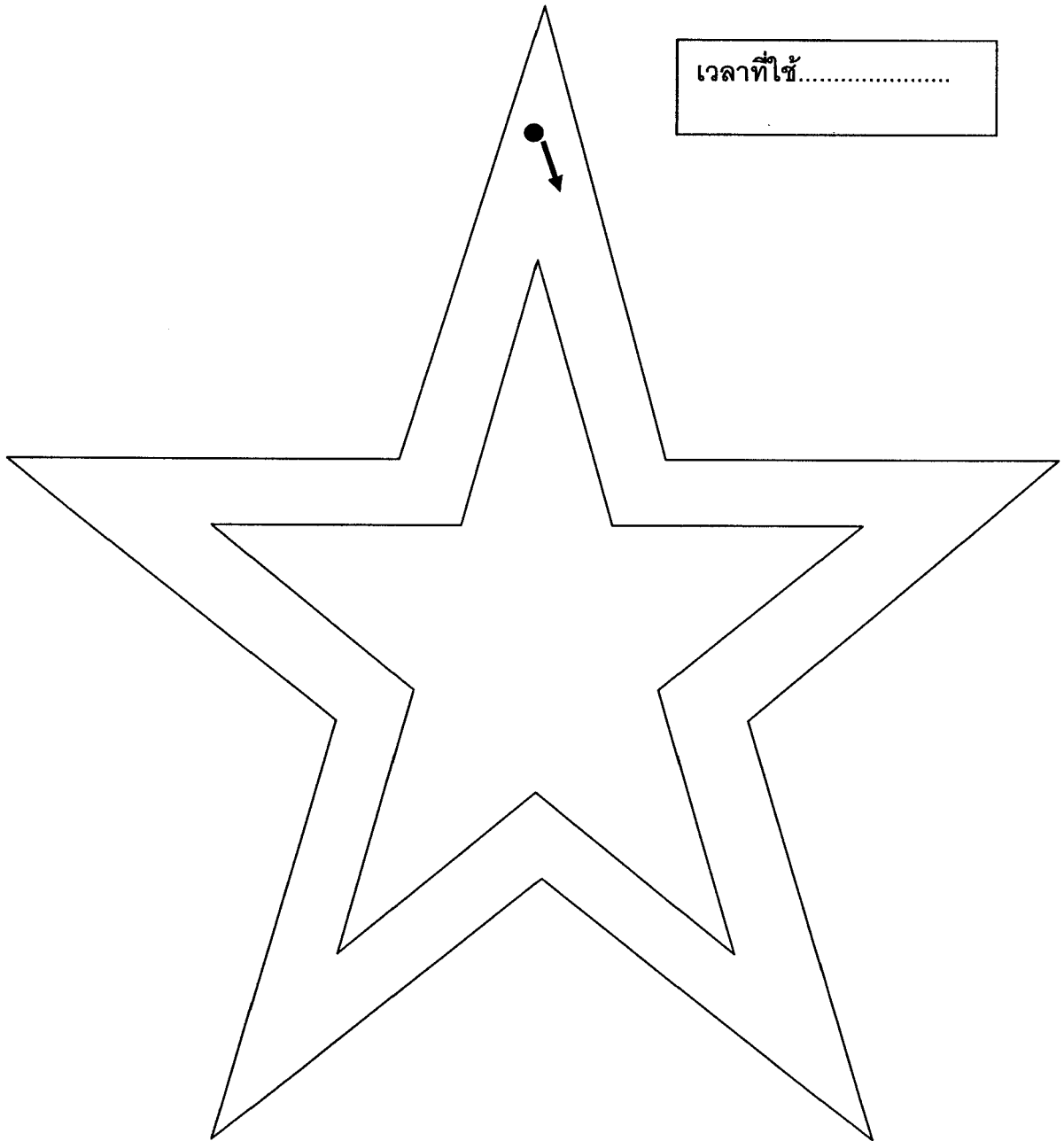
การประเมินผล

สังเกตจากการร่วมกิจกรรมของผู้ร่วมกิจกรรม

ใบงานที่ 1

ประกอบกิจกรรม ไปทางไหนดี

คำชี้แจง ให้ลากเส้นจากจุดเริ่มต้นให้อยู่ในกรอบ โดยดูในกระจกเงา

กิจกรรมที่ 3

ชื่อกิจกรรม : เส้นสายลายลวง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาเรื่องการเรียนรู้ที่แตกต่างกันของแต่ละบุคคล
2. เพื่อให้ตระหนักถึงความผิดพลาดในการตัดสินใจต่างๆ จากการมองเพียงอย่างเดียว
3. เพื่อให้รู้จักการคิด พิจารณาคำตอบของปัญหาด้วยวิธีการที่หลากหลาย

แนวความคิด

อวัยวะสัมผัสเพื่อการรับรู้ของคนเราประกอบด้วย ตา หู จมูก ลิ้น และผิวหนัง การรับรู้จากการมองโดยใช้ตาเป็นอวัยวะสัมผัสนั้น เป็นการรับรู้ที่รวดเร็วและง่ายที่สุด เพราะทำให้เราทราบว่ามีสิ่งที่มีมองเห็นนั้นคืออะไร มีรูปร่าง ขนาด สัดส่วน ระยะทาง เป็นเท่าใดตามความคาดคะเนที่สายตาแต่ละคนจะประเมินได้ เราจึงมักตัดสินใจต่างๆ จากการมอง

ระยะเวลา 30 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบงานที่ 1 ภาพเปรียบเทียบลายเส้นต่างๆ จำนวน 4 ชุด

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมขออาสาสมัครจากผู้เข้าร่วมกิจกรรม จำนวน 3 คน มายืนอยู่หน้าห้อง ถอดรองเท้าและให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมคนอื่นๆ เปรียบเทียบดูว่าใครมีความสูงมากที่สุด และใครมีความสูงน้อยที่สุด

2. ผู้ดำเนินกิจกรรมชี้แนะว่าการที่เราสามารถเปรียบเทียบส่วนสูงได้โดยการประเมินจากการมองบางครั้งก็อาจทำให้เราคาดคะเนสิ่งที่เห็นได้ถูกต้องถ้าสิ่งนั้นมีความแตกต่างที่ชัดเจน

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมดูภาพเส้นต่างๆ ในใบงานที่ 1 แล้วให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมพิจารณาภาพลายเส้นแต่ละชุดแล้วกากบาททับเส้นที่คิดว่ายาวกว่า

2. ผู้ดำเนินกิจกรรมนำไม้บรรทัดหรือสายวัดมาวัดความยาวของเส้นในแต่ละภาพ พร้อมกับถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่ามีใครตอบถูกบ้าง และเมื่อเห็นภาพครั้งแรกมีความรู้สึกอย่างไร เห็นว่าเส้นไหนยาวกว่ากัน ทำไมจึงเห็นเป็นอย่างนั้น ทำจนครบทุกภาพ

ชั้นอธิบายผล

1. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมช่วยกันคิดว่าได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรมนี้
2. ให้ผู้ร่วมกิจกรรมอธิบาย วิธีหาข้อเท็จจริงของสิ่งใดสิ่งหนึ่งเพื่อให้ได้ข้อมูลที่ถูกต้อง จะต้องทำอย่างไร

สรุปและนำไปใช้

การมองเพียงอย่างเดียวไม่สามารถตัดสินสิ่งต่างๆ ได้ถูกต้องทั้งหมด การรับรู้ทางสายตาของคนมีข้อจำกัด สิ่งเรามองเห็นบางครั้งไม่ใช่อย่างที่มันเป็นอยู่ และสิ่งที่มันเป็นอยู่ บางครั้งเราไม่สามารถรับรู้จากการเห็นเพียงอย่างเดียว การตัดสินสิ่งใดๆ ลงไปจึงต้องทำด้วยความละเอียดรอบคอบ ยังมีวิธีการหลากหลายที่จะสืบหาข้อเท็จจริงหรือความถูกต้อง การใช้เพียงประสาทสัมผัสของเราบางครั้งอาจไม่ถูกต้องเสมอไป อาจถูกประสาทสัมผัสของตัวเองและสิ่งแวดล้อมลวงตาเอาได้ จึงเห็นเส้นทั้งสองมีความยาวไม่เท่ากัน ทำให้เราตัดสินใจผิดพลาดจากสิ่งที่จริง และการมองสิ่งของอย่างเดียวกันของแต่ละคนย่อมแตกต่างกันทั้งนี้ขึ้นอยู่กับความสามารถของการรับรู้และประสบการณ์เดิมของบุคคล

การประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. การอภิปราย

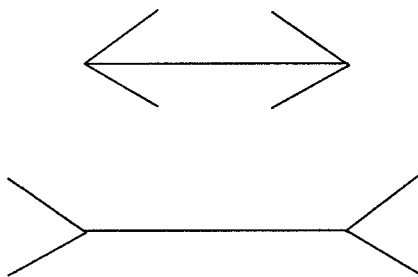
ที่มา “Sensation and Perception, Richard L. Gregory & Andrew M. Colman Longman Essential Psychology, 1995 (p.8)

ใบงานที่ 1

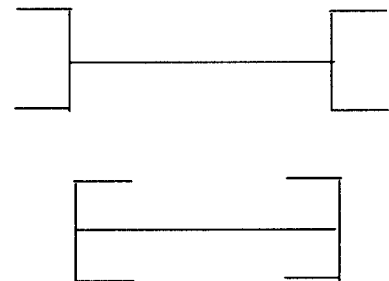
ประกอบกิจกรรม เส้นสายลายวง

คำชี้แจง ให้ดูภาพเส้นต่าง ๆ ด้วยสายตาเท่านั้น ตอบคำถามว่าท่านเห็นเส้นไหนยาวกว่ากัน

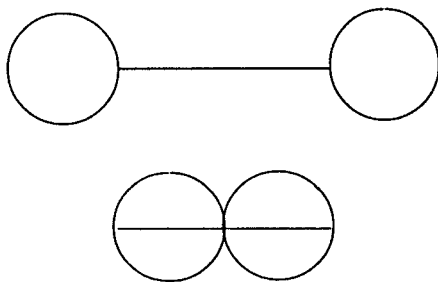
ชุดที่ 1

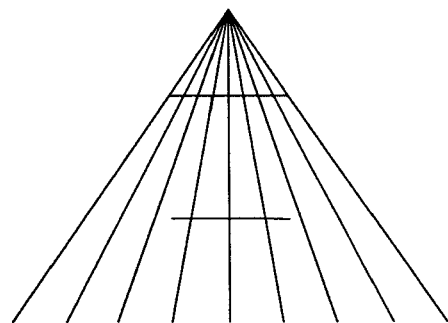
ชุดที่ 2

ชุดที่ 3

ชุดที่ 4

กิจกรรมที่ 4

ชื่อกิจกรรม : อะไรกันนี่

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ปกครองศึกษาและตระหนักถึงประสิทธิภาพการรับรู้ของบุคคลแต่ละคน
2. เพื่อให้ผู้ปกครองยอมรับในความแตกต่างระหว่างบุคคล
3. เพื่อให้ผู้ปกครองมีความรู้ในการมองหลายมิติอย่างมีเหตุผล

แนวความคิด

การแสดงให้บุคคลได้เห็นและตระหนักถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล ความสำคัญของการประเมินสถานการณ์จากมุมมองหลายมิติจะทำให้บุคคลมีความเข้าใจถึงสิ่งต่างๆ ที่อยู่นอกเหนือความคาดหวังและความเข้าใจของตัวเอง

ระยะเวลา 30 นาที

ขนาดกลุ่ม จำนวน 8 คน

สื่อและอุปกรณ์

1. รูปภาพ
2. ใบงานที่ 1 ประกอบกิจกรรม อะไรกันนี่

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้ดำเนินกิจกรรมกล่าวทักทายสมาชิก แนะนำกิจกรรมโดยอธิบายขั้นตอนการทำกิจกรรม และสิ่งที่ผู้เข้าร่วมกิจกรรมต้องปฏิบัติ

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมแจกภาพให้ผู้ร่วมกิจกรรมดู และตอบว่าเป็นภาพอะไร
2. แจกใบงานที่ 1 ให้สมาชิกแต่ละคนปฏิบัติแล้วนำเสนอผลที่ได้ตามใบงาน
3. ผู้ดำเนินกิจกรรมเฉลยคำตอบที่ถูกต้อง คือ ก-ว-น พร้อมทั้งอธิบายเพิ่มเติม (ในเรื่องของการมองหลายมิติ)

ชั้นอธิบายผล

1. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสรุปกิจกรรม อธิบายความคิดของตนเองว่าตัวเองมองภาพดังกล่าวอย่างไร และรู้สึกอย่างไรในการมองภาพดังกล่าว

2. ผู้ดำเนินกิจกรรมสรุปให้ฟัง

2.1 ในการมองภาพขาวดำ พื้นสีดำมักจะมีอิทธิพลมากกว่าพื้นสีขาว รวมทั้งการรับรู้ดั้งเดิมของคนเราที่เรียนรู้ภาพขาวดำว่าสีดำคือส่วนที่เป็นภาพและสีขาวคือส่วนที่เป็นพื้น จึงขาดการปรับเปลี่ยนมุมมองว่าเราสามารถให้ความสำคัญกับสีขาวว่าเป็นภาพได้เหมือนกัน ถ้าเราเปลี่ยนให้สีขาวเป็นภาพและสีดำเป็นพื้นเราก็สามารถบอกได้ว่าเป็นภาพอะไร

2.3 จากความเคยชินและการรับรู้ดั้งเดิมถึงการมองภาพหรือการอ่านที่มักจะอ่านจากซ้ายไปขวา จากบนลงล่าง ว่าเป็นสิ่งที่ยึดถือปฏิบัติมาว่าถูกต้อง แต่หากเราเปลี่ยนมุมมองให้มีหลายมิติ มองจากขวามาซ้ายบ้าง หรือมองกลับหัว กลับด้านจากเดิมที่ตั้งอยู่บ้างก็จะทำให้เราค้นพบสิ่งใหม่ ๆ ที่ซ่อนเร้นอยู่ได้

สรุปและนำไปใช้

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมสรุปว่าจากการทำกิจกรรมนี้ ได้ข้อคิดอะไรที่เป็นประโยชน์บ้าง

2. ผู้ดำเนินกิจกรรมสรุปและชี้แนะแนวทางการนำไปใช้ ดังนี้

โดยทั่วไปบุคคลจะมีความแตกต่างในการรับรู้อันเนื่องด้วยปัจจัยหลาย ๆ อย่าง เช่น ประสบการณ์ที่ได้รับจากการเรียนรู้ การเลี้ยงดู ลักษณะทางกายภาพและชีวภาพของสมองและระบบประสาท ฯลฯ ที่สะสมมาตั้งแต่วัยเด็ก ซึ่งเป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้บุคคลมีลักษณะที่แตกต่างกัน ดังที่เราได้เห็นจากกิจกรรมนี้ จากภาพที่ 1 ถ้าจะเปรียบเทียบสีดำและสีขาวจะเห็นว่าสีดำเป็นสีที่ง่ายต่อการสังเกตและคนเรามักให้ความสำคัญกับสีดำมากกว่าสีขาว ซึ่งสีดำเปรียบเหมือน ความไม่ดี หรือปัญหาต่างๆ ที่คนเรามักมองเห็นก่อนส่วนที่ดีคือสีขาว ในความเป็นจริงสิ่งต่างๆ ล้วนมีทั้งสีขาวและสีดำ คือมีทั้งส่วนดีและไม่ดี เราจึงควรรับรู้ทั้งสองด้านและให้ความสำคัญทั้งสองอย่าง

การประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม

2. การอภิปราย

ใบงานที่ 1

ประกอบกิจกรรม อะไรกันนี้

คำชี้แจง ให้ดูภาพข้างล่างนี้แล้วตอบคำถาม

ท่านเห็นเป็นรูปอะไรบ้าง

- 1.....ดูอย่างไร.....
- 2.....ดูอย่างไร.....
- 3.....ดูอย่างไร.....

กิจกรรมที่ 5

ชื่อกิจกรรม : หนึ่งภาพหลากเรื่อง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาและตระหนักถึงอิทธิพลการรับรู้ที่แตกต่างกัน
2. เพื่อเข้าใจความแตกต่างทางความคิดของแต่ละบุคคล
3. การยอมรับในความคิดเห็นของผู้อื่น

แนวความคิด

การรับรู้ที่ต่างกันของแต่ละบุคคลมีผลต่อการแปลและสื่อความหมายของสิ่งต่างๆ ตามประสบการณ์เดิมของแต่ละบุคคล หรือความเข้าใจเอาเองของแต่ละบุคคล

ระยะเวลา 30 นาที

ขนาดกลุ่ม จำนวน 8 คน

สื่อและอุปกรณ์

ใบงานที่ 1 ประกอบกิจกรรม หนึ่งภาพหลากเรื่อง

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้ดำเนินกิจกรรมทักทายพูดคุยกับผู้เข้าร่วมกิจกรรมเกี่ยวกับเรื่องส่วนตัวของแต่ละคน (ประมาณ 3-4 คน) เช่น เกิดและโตที่ไหน ที่บ้านประกอบอาชีพอะไร มีพี่น้องกี่คนเรียนหนังสือที่ไหน มีประสบการณ์ชีวิตใดที่ประทับใจ ฯลฯ เพื่อให้ทุกคนได้เห็นถึงความหลากหลายและแตกต่างของแต่ละบุคคลแต่ละครอบครัวแล้วจึงอธิบายกิจกรรมนี้และสิ่งที่ทุกคนต้องปฏิบัติ

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมแจกใบงานให้ทุกคน มองภาพและตอบคำถามในใบงานนั้น กำหนดระยะเวลา 10 นาที

2. ขอความร่วมมือจากผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่ถูกซักถามในขั้นนำมาเป็นอาสาสมัครในการอ่านคำตอบของตัวเอง ประมาณ 5-6 คน ให้อาสาสมัครแต่ละคนรายงานคำตอบของตนเอง และพยายามหาเหตุผลว่าทำไมจึงตอบอย่างนั้น

3. ผู้ดำเนินกิจกรรมถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่าเพราะเหตุใดคำตอบในคำถามเดียวกันของแต่ละคนจึงแตกต่างกัน

ชั้นอธิบายผล

ผู้ดำเนินกิจกรรมถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมว่าได้ข้อคิดใดจากกิจกรรมนี้ โดยผู้ดำเนินกิจกรรมร่วมชี้แนะและอธิบายเพิ่มเติม

สรุปผลและนำไปใช้

การรับรู้ของแต่ละคนมีความแตกต่างกันสาเหตุหนึ่งเนื่องจากปัจจัยการเรียนรู้และประสบการณ์ของแต่ละคนที่ได้รับมาตั้งแต่วัยเด็ก ถึงแม้ว่าจะมีการรับภาพเดียวกันก็สามารถแปลความหมายและสื่อความหมายของภาพนั้นแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคลจะเข้าใจเอาเองและประสบการณ์การเรียนรู้

การประเมินผล

1. สังเกตการณ์ปฏิบัติกิจกรรม
2. การอภิปราย

ที่มา: “เล่นิทาน” สื่อความหมาย , พรรณราย ทรัพย์ะประภา, การสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยกระบวนการกลุ่ม หน้า 56 - 57

ใบงานที่ 1
ประกอบกิจกรรม หนึ่งภาพหลายเรื่อง

ดูรูปแล้วตอบคำถามตามความคิดเห็นของท่าน ใช้เวลา 10 นาที

1. ท่านคิดว่าภาพนี้เกิดขึ้น ณ สถานที่ใด เช่น บนรถเมล์ รถไฟ โรงพยาบาล โรงภาพยนตร์ ไปรษณีย์ ร้านอาหาร ฯลฯ

2. ท่านคิดว่าบุคคลเหล่านี้มีวัตถุประสงค์อะไรที่มา ณ สถานที่นี้

3. ท่านคิดว่าภาพที่ต่อจากชายฉนวนที่กำลังหลับนี่จะเป็นภาพใด โปรดบรรยายภาพ (หรือวาด)

4. ท่านคิดว่าบุคคลทั้งหมดนี้มีใครที่มาด้วยกัน และใครที่มาเพียงลำพัง เพราะเหตุใด

กิจกรรมที่ 6

ชื่อกิจกรรม : ฟังให้รู้ ดูให้เป็น

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ตระหนักว่าการรับรู้มีอิทธิพลต่อการสื่อสารระหว่างบุคคล
2. เพื่อให้เห็นความสำคัญของการรับรู้จากการมองเห็น
3. เพื่อให้เห็นถึงความสำคัญของช่องทางการสื่อสาร

แนวความคิด

การรับรู้จากการมองเห็นช่วยให้เกิดความจำและเรียนรู้ได้รวดเร็วกว่าวิธีอื่น แต่การรับรู้จะมีผลที่สมบูรณ์ขึ้นหากบุคคลได้รับรู้โดยผ่านประสาทสัมผัสหลายๆ ทางร่วมกัน

ระยะเวลา 50 นาที

ขนาดกลุ่ม 8 คน

สื่อและอุปกรณ์

ใบงานที่ 1

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมกล่าวทักทายและอธิบายกิจกรรมรวมทั้งขั้นตอนที่ต้องปฏิบัติให้แก่ผู้เข้าร่วมกิจกรรม
2. ผู้ดำเนินกิจกรรมแบ่งผู้เข้าร่วมกิจกรรมเป็น 2 กลุ่ม

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมให้แต่ละกลุ่มส่งตัวแทนแต่ละกลุ่ม คนมารับใบกิจกรรมที่ 1 จากผู้ดำเนินการข้อความนั้นและพยายามจดจำไว้ให้ได้มากที่สุดเท่าที่จะทำได้ เมื่อมั่นใจแล้วผู้ดำเนินกิจกรรมเก็บข้อความเอาไว้
2. ตัวแทนแต่ละกลุ่ม นำเรื่องราวที่ได้รับมาไปเล่าให้สมาชิกคนที่ 1 ฟังเพียงคนเดียว สมาชิกคนที่ 1 บอกเล่าเรื่องราวที่ได้รับฟังจากตัวแทนกลุ่มให้สมาชิกคนที่ 2 ฟังและสมาชิกคนที่ 2 เล่าต่อให้สมาชิกคนต่อไปฟัง และคนที่ 3 เล่าให้คนต่อไปเรื่อย ๆ จนครบคนสุดท้าย โดยใช้เวลาภายใน 10 นาที

3. ให้สมาชิกคนสุดท้ายออกมาเล่าเรื่องราวนั้นให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมและผู้ดำเนินกิจกรรมฟังและจดบันทึกไว้
4. ให้ตัวแทนกลุ่มคนแรกแต่ละกลุ่มมาบอกเล่าเรื่องราวนั้นอีกครั้งหนึ่งให้ทุกคนได้ฟังพร้อมกันผู้ดำเนินกิจกรรมจดบันทึกข้อความ
5. ผู้ดำเนินกิจกรรมติดข้อความที่จดบันทึกไว้ของตัวแทนกลุ่มและสมาชิกคนสุดท้ายของทั้ง 2 กลุ่มบนกระดาน และติดข้อความต้นฉบับ

ขั้นอธิบายผล

1. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเปรียบเทียบข้อความจากเรื่องราวของทั้ง 2 กลุ่ม ว่ามีข้อผิดพลาดแตกต่างกันหรือไม่ และกลุ่มใดมีข้อผิดพลาดมากกว่ากัน
2. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายหาเหตุผลที่ทำให้การถ่ายทอดเรื่องราวของแต่ละกลุ่มผิดพลาดไปจากเดิม และร่วมกันสรุปว่าได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรมนี้

สรุปและนำไปใช้

ในการสื่อสารต้องมีผู้ส่งสารและผู้รับสาร การที่จะให้ผู้รับสารเข้าใจสาร ผู้ส่งสารจะต้องมีวิธีถ่ายทอดสารที่เหมาะสมกับผู้รับสาร จากกิจกรรมนี้เมื่อเปรียบเทียบกับทั้ง 2 กลุ่ม กลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 มีวิธีการถ่ายทอดสารเหมือนกันแต่จะเห็นความแตกต่างของเนื้อความสารที่ได้จะแตกต่างกัน เห็นได้ว่าคนเรามีความสามารถในการรับรู้ที่แตกต่างกัน การแปลความหมายจากการรับรู้โดยใช้อวัยวะสัมผัสเพียงอย่างเดียวนั้นอาจมีความผิดพลาด เชื่อถือไม่ได้ เพราะระยะของการจำของเราจะจำได้ระยะหนึ่งหรือจำได้ไม่ครบถ้วน เพื่อลดความผิดพลาดเราควรใช้อวัยวะสัมผัสทุกส่วนที่สามารถรับรู้ได้ ซึ่งจะทำให้เกิดการรับรู้และแปลความหมายที่ดีขึ้น

การประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. การอภิปราย

ที่มา ดัดแปลงจาก “ดาวังกำ” การสอนกิจกรรมแนะแนวด้วยกระบวนการกลุ่ม พรรณราย ทรัพย์ะประภา (52-53)

ใบงานที่ 1

ให้อ่านข้อความในกรอบสี่เหลี่ยมแล้วนำข้อความไปเล่าให้สมาชิกในกลุ่ม

ซางหยุนเป็นนักธุรกิจชาวสิงคโปร์ มาเที่ยวหาดใหญ่ พบสหายเก่า
ชาวญี่ปุ่นชื่อ ทาเคชิ ทั้งสองพากันไปนั่งดื่มที่ไปเตโต้ผับ ถูกจ๊กโก๋
ชกเข้าตาทั้ง 2 ข้าง จึงพากันไปหาหมอพันที่วัน ทู ทรี คลินิก

กิจกรรมที่ 7

ชื่อกิจกรรม : คุณคือพ่อ แม่ แบบไหน

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้ปกครองสำรวจวิธีการดูแลบุตรของตนเอง
3. เพื่อให้ผู้ปกครองเข้าใจและเกิดเจตคติที่ดีต่อบุตรของตนเอง

แนวความคิด

พ่อ แม่ เป็นสมาชิกในครอบครัวที่สำคัญที่สุดที่จะทำให้ครอบครัวมีความสุข หากปฏิบัติหน้าที่และมีความรักใคร่สามัคคีปรองดองช่วยเหลือกันในการดูแลบุตร

ระยะเวลา 60 นาที

ขนาดกลุ่ม จำนวน 8 คน

สื่อและอุปกรณ์

1. กระดาษหนังสือพิมพ์เก่า
2. ใบงาน

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

แบ่งกลุ่มผู้ปกครอง 2 กลุ่ม โดยเลือกคนตามใจชอบ ผู้นำกิจกรรมอธิบาย ชี้แจง กิจกรรม

ขั้นดำเนินการ

1. แจกกระดาษหนังสือพิมพ์ให้กลุ่มละ 4 คู่ และให้สมาชิกแต่ละคนจับสลากเพื่อทำ

ชิ้นงานตามคำสั่ง

- คนที่ 1 รูปหัว
- คนที่ 2 รูปลำตัว
- คนที่ 3 รูปแขนซ้าย ขาขวา
- คนที่ 4 รูปแขนขวา ขาซ้าย

2. ผู้นำกิจกรรมอธิบายสมาชิกในกลุ่มนำกระดาษหนังสือพิมพ์ที่แจกให้ฉีกด้วยมือให้เป็นรูปร่างตามคำสั่งที่จับสลากได้ โดยใช้เวลา 1 นาที กลุ่มที่ 1 สมาชิกแต่ละคนห้ามปรึกษากัน และแบ่งแยกกันไป ส่วนกลุ่มที่ 2 ให้สมาชิกร่วมกลุ่มกันทำงานและปรึกษาหารือกันได้ แล้วผู้ดำเนินกิจกรรมให้สัญญาณ

3. ผู้ดำเนินกิจกรรมเป่านกหวีดหยุดเวลาเมื่อครบ 1 นาที ให้ทุกคนรวมกลุ่มนำชิ้นงานมาต่อเป็นรูปคน แล้วสังเกตผลงาน ร่วมพิจารณา

- รูปคนที่ได้มีรูปร่างที่สมบูรณ์หรือไม่
- รูปร่างคนของกลุ่มใดที่มีความสมบูรณ์กว่า

4. แจกใบงานที่ 1 ให้แต่ละกลุ่มศึกษา และตอบคำถาม

ชั้นอภิปรายผล

1. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมอภิปรายคำถามจากใบงานและนำมาอภิปรายต่อกลุ่ม

ชั้นสรุปและนำไปใช้

ในการทำงานหรือทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งร่วมกันแต่ไม่มีการปรึกษาหารือกัน ต่างคนต่างทำ จะทำให้งานออกมาไม่สมบูรณ์ดังเช่นกิจกรรมการสร้างรูปคนที่สมาชิกในกลุ่มต่างคนต่างทำงาน ของตัวเองทั้ง ๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันงานจึงออกมาไม่เป็นที่พึงพอใจ

การประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. การอภิปราย

ที่มา "กิจกรรมการมีส่วนร่วม" เกมนันทนาการ วรทัต ลัยนันท์ พิมพ์ครั้งที่ 2, 2547

สำนักพิมพ์บรรณกิจ 1991. หน้า 55

ใบงานที่ 1

คำชี้แจง หลังจากที่ท่านทำกิจกรรมแล้วให้อธิบายตามหัวข้อต่อไปนี้

1. ถ้าท่านต้องการให้ได้รูปคนที่สมบูรณ์ท่านจะมีวิธีการทำอย่างไร
2. การอยู่ร่วมกันและการทำงานร่วมกันเมื่อไม่มีการประสานสัมพันธ์กันเกิดผลอย่างไร
3. ท่านได้ข้อคิดอะไรจากกิจกรรมนี้

กิจกรรมที่ 8

ชื่อกิจกรรม : รวมใจให้เป็นหนึ่ง

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตระหนักถึงบทบาทของตนเองที่มีต่อครอบครัว
2. เพื่อให้เกิดความสามัคคีกันในครอบครัว

แนวความคิด

สัมพันธภาพระหว่างสมาชิกในครอบครัว เป็นสิ่งสำคัญที่จะทำให้ครอบครัวมีความสุข เพราะทุกคนมีความรักใคร่สามัคคีกัน รู้จักปฏิบัติตนและมีความรับผิดชอบต่อหน้าที่ของตนเอง

ระยะเวลา 40 นาที

ขนาดของกลุ่ม แบ่งกลุ่ม 2 กลุ่มๆ ละ 4 คน

สื่อและอุปกรณ์

1. เชือกขนาดยาว 2 เมตร
2. ขวด
3. ตระกร้าใส่ขนม 4 ห่อ ผลไม้ 4 ผล

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

1. แบ่งกลุ่มผู้เข้าร่วมกิจกรรมโดยการให้เลือกหยิบขนม หรือผลไม้ในตระกร้าคนละ 1 ชิ้น แล้วคนที่เลือกหยิบของประเภทเดียวกันจับกลุ่มกัน เช่น กลุ่มที่เลือกขนม กลุ่มที่เลือกผลไม้
2. เตรียมอุปกรณ์ โดยมีขวดเปล่าวางไว้บนพื้น ผูกตะปู 1 ตัวเข้ากับปลายเชือกด้านหนึ่ง ทั้ง 4 เส้น แล้วปล่อยปลายเชือกอีกด้านหนึ่งทิ้งไว้ให้ปลายเชือกแต่ละเส้นทำมุมในลักษณะรูปสี่เหลี่ยม
3. แล้วสมาชิกทั้ง 4 คนยืนกำกับปลายเชือกแต่ละเส้นให้เป็นรูป สี่เหลี่ยม
 - ครั้งที่ 1 ให้ 1 คนจับปลายเชือกแล้วทดลองดึงเพื่อดึงตะปูขึ้นแล้วหย่อนลงไป ในขวดโดยห้ามขยับขาหรือเคลื่อนไหว

- ครั้งที่ 2 ใช้ 2 คน ในการช่วยดึงเชือกหย่อนตะปูลงในขวด
- ครั้งที่ 3 ใช้ 3 คนดึง และหย่อนตะปูลงไปในขวด
- ครั้งที่ 4 ให้ทุกคนช่วยกันดึงและหย่อนตะปูลงไปในขวด

ขั้นอภิปรายผล

เปรียบเทียบการดึงทั้ง 4 ครั้ง และอภิปรายว่าครั้งไหนสามารถประสบผลสำเร็จได้รวดเร็วที่สุดผู้ดำเนินกิจกรรมร่วมอธิบาย ตะปูกีเปรียบเสมือนงานที่ทุกคนในครอบครัวจะต้องช่วยกันไม่ปล่อยให้ภาระของบุคคลใดบุคคลหนึ่งในครอบครัว เพราะจะทำให้งานไม่ประสบความสำเร็จ

ขั้นสรุปและนำไปใช้

เมื่อเราอยู่ในครอบครัวเดียวกัน สมาชิกทุกคนในครอบครัว พ่อ แม่ ลูก ต้องมีความรักใคร่สามัคคีกัน ร่วมมือร่วมใจกันปฏิบัติหน้าที่ของตน ไม่ควรปล่อยให้ภาระในครอบครัวให้เป็นหน้าที่ของใครคนใดคนหนึ่งในครอบครัว งานจึงจะสำเร็จไปด้วยดีเมื่อทุกคนมีความสามัคคีปรองดองกัน นำพาทุกสิ่งทุกอย่างไปสู่จุดหมายปลายทางร่วมกัน จะทำให้ครอบครัวเกิดความสุข

การประเมินผล

1. การร่วมกิจกรรม
2. การอภิปราย

ที่มา ดัดแปลงจาก กิจกรรมแฉ่งรุ “เกมนันทนาการ” วรทัต ลัยนันท์ หน้า 36,2547

ใบงานที่ 1

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาอธิบายตามหัวข้อต่อไปนี้

1. คน สามารถทำงานได้สำเร็จหรือไม่
2. คน สามารถทำงานได้สำเร็จหรือไม่
3. คน สามารถทำงานได้สำเร็จหรือไม่
4. คน สามารถทำงานได้สำเร็จหรือไม่
5. ท่านคิดว่าเพราะเหตุใดจึงเป็นเช่นนั้น
6. ถ้าเราต้องการให้งานในบ้านสำเร็จลุล่วงไปด้วยดี เราควรทำอย่างไร

กิจกรรมที่ 9

ชื่อกิจกรรม ทางเลือก

วัตถุประสงค์

1. เพื่อให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการจัดการกับพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กและเลือกใช้แนวทางได้อย่างเหมาะสม
2. เพื่อเห็นถึงความสำคัญของความพร้อมเพรียงในการดูแลเด็กในครอบครัว

แนวคิด

ในการจัดการกับพฤติกรรมเด็กที่มีปัญหาทุกคนในครอบครัวจะต้องปฏิบัติให้เป็นแนวทางเดียวกันจึงจะสามารถช่วยเด็กให้เกิดพฤติกรรมที่ดีขึ้นได้

ระยะเวลา 45 นาที

ขนาดของกลุ่ม 8 คน

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบงานที่ 1 ประกอบกิจกรรม ทางเลือก
2. กรณีตัวอย่าง

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ แบ่งกลุ่มผู้ปกครองเป็น 2 กลุ่ม ๆ ละ 4 คน โดยให้ผู้ปกครองเลือกสมาชิกกลุ่มตามใจชอบ

ขั้นดำเนินการ

แจกใบงานที่ 1 ให้แต่ละกลุ่มอ่าน ศึกษาด้วยตนเอง แล้วตอบคำถาม

ขั้นอภิปรายผล

1. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมแต่ละกลุ่มส่งตัวแทนออกมาอภิปรายถึงข้อคิดเห็น แนวตอบของตนเองจากคำถามในใบงาน
2. ผู้ร่วมกิจกรรมแนะนำการใช้วิธีการปรับพฤติกรรมของกรณีศึกษา “น้องแมน” ตามข้อตกลงของกลุ่ม

ขั้นสรุปและการนำไปใช้

การจัดการกับพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ในเด็กขอทิสติกต้องอาศัยความร่วมมือของคนในครอบครัวทุกคน หากคนในครอบครัวต่างคนต่างคิดกันคนละอย่างเด็ดย่อมเกิดความสับสนไม่เข้าใจว่าสิ่งที่เขาทำถูกต้องหรือไม่ และบางครั้งก็ได้รับโทษจากอีกคนหนึ่ง และบางครั้งก็ได้รับการส่งเสริมจากอีกบุคคลหนึ่ง เด็กจึงไม่รู้ว่าควรจะทำอย่างไรจึงจะถูกต้อง สิ่งสำคัญที่สุดคือทุกคนในครอบครัวพึงตระหนักถึงพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็กและหาแนวทางปฏิบัติเพื่อแก้ไขพฤติกรรมดังกล่าวให้เป็นไปในทางเดียวกันเป็นการช่วยเหลือเด็กและอีกทั้งยังเป็นการช่วยเหลือครอบครัวไม่ให้เกิดความขัดแย้งกันอันเนื่องมาจากพฤติกรรมที่เป็นปัญหาของเด็ก

การประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. ตรวจผลงานและการอภิปราย

ใบงานที่ 1

ประกอบกิจกรรม ทางเลือก

คำชี้แจง ให้ท่านอ่านกรณีศึกษาต่อไปนี้แล้วพิจารณาตอบคำถาม

“น้องแมนอายุ 7 ขวบ ไม่ค่อยให้ความสนใจใคร ดื้อและไม่เชื่อฟังใคร แต่จะชอบดั่งผม ยาวโดยเฉพาะของพี่สาวจึงทำให้พี่น้องคู่นี้จึงทะเลาะกันเป็นประจำ พ่อแม่และคนในบ้านจึงจัดการกับพฤติกรรมของน้องแมนแตกต่างกัน คือ

<p>1. พ่อเพียงแต่หัวเราะ คิดว่าเป็นความซนตามวัย และดั่งน้องแมนออกเมื่อเห็นเขาดั่งผมพี่สาว</p>
<p>2. แม่จะดุแล้วดั่งมือของน้องแมนออก บางครั้งก็ทำโทษน้องแมนด้วยการตี แต่น้องแมนก็ไม่เคยจำ</p>
<p>3. ถ้าไม่มีใครอยู่เลย เมื่อน้องแมนดั่งผมพี่สาว พี่สาวก็จะดั่งผมน้องแมนตอบ</p>
<p>4. น้ำของแมนจะไม่สนใจและเดินหนีทุกครั้ง เมื่อน้องแมนดั่งผมพี่สาว</p>

1. ท่านเห็นด้วยกับการจัดการกับพฤติกรรมของน้องแมนในรูปแบบของใคร เพราะเหตุใด
2. ท่านคิดว่าจะมีแนวทางแก้ไขพฤติกรรมของน้องแมนโดยวิธีอื่นหรือไม่ อย่างไร

กิจกรรมที่ 10

ชื่อกิจกรรม ปรอทอารมณ์

วัตถุประสงค์

1. เรียนรู้เกี่ยวกับอารมณ์ของตนเองและผู้อื่น
2. สำรวจอารมณ์ของตนเองในสถานการณ์ต่าง ๆ ได้
3. รู้วิธีการจัดการกับอารมณ์ของตนเองเมื่ออยู่ในสถานการณ์นั้น ๆ ได้อย่างมีเหตุผล

แนวคิด

อารมณ์ คือ ภาวะจิตใจของแต่ละบุคคล ที่เปลี่ยนแปลงเมื่อกระทบกับเหตุการณ์ต่าง ๆ บุคคลอาจจะมีอารมณ์แตกต่างกัน แม้ว่าจะเผชิญกับปัญหาที่คล้ายคลึงกัน

ระยะเวลา 30 นาที

ขนาดกลุ่ม 8 คน

สื่ออุปกรณ์ 1. ใบงานที่ 1

วิธีดำเนินการ

 ชั้นนำ

1. ผู้นำกิจกรรมแนะนำปรอทที่ใช้วัดไข้มาวัดอุณหภูมิของผู้เข้าร่วมกิจกรรม ถ้าอุณหภูมิร่างกายสูงเกิน 37 องศา แสดงว่า มีไข้ ถ้าอุณหภูมิ 37 องศาแสดงว่า ร่างกายปกติ และเปรียบเทียบอุณหภูมิ กับอารมณ์โกรธถ้ามีความโกรธมาก ค่าอุณหภูมิจะสูง และจะลดต่ำลงตามอารมณ์

 ชั้นดำเนินการ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมแจกใบงานที่ 1 เขียนอธิบายอารมณ์ของตนเองและพฤติกรรมของเด็กที่เกิดในสถานการณ์ต่าง ๆ

ชั้นอภิปราย

1. ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมตรวจสอบคะแนนจากแบบทดสอบอารมณ์จากใบงานที่ 1 ว่าผู้ร่วมกิจกรรมมีอารมณ์ต่อสถานการณ์อย่างไรโดยผู้ดำเนินกิจกรรมช่วยเฉลย

ชั้นสรุปและนำไปใช้

อารมณ์เป็นรากฐานของการก่อรูปความคิด เจตคติที่มีต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคมและเป็นบ่อเกิดของบุคลิกภาพ การแสดงออกทางกาย วาจา ใจ มาจากอารมณ์ภายในของบุคคลที่เกิดขึ้น เพื่อให้เกิดพฤติกรรมการแสดงออกที่เหมาะสมควรบังคับอารมณ์ของตนเองโดยนำหลักธรรมมาฝึกการบังคับใจ ยับยั้งปรับปรุง ตนเองให้เหมาะสมไม่ปล่อยใจตามอารมณ์ เพราะเราไม่สามารถบังคับความคิดของบุคคลอื่นได้แต่สามารถบังคับใจเราได้

การประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. ตรวจสอบผลงานและการอภิปราย

ใบงานที่ 1
ประกอบกิจกรรม พรอทอารมณ์

คำชี้แจง ให้ท่านสำรวจอารมณ์โกรธของตนเอง อันเกิดจากสถานการณ์ที่มี บุคคลอื่นทำให้เกิด
อารมณ์ในระดับต่าง ๆ และพฤติกรรมที่ท่านแสดงออกมา และท่านคิดว่าควรจะทำ
อย่างไรให้เหมาะสม ยกตัวอย่าง

ระดับอุณหภูมิอารมณ์	เหตุการณ์ที่ทำให้เกิด อารมณ์โกรธ	พฤติกรรมที่แสดงออก เมื่อเกิดอารมณ์โกรธ	พฤติกรรมที่เหมาะสม
100 ° c โกรธมากที่สุด			
50 ° c โกรธปานกลาง			
0 ° c โกรธน้อย			

กิจกรรมที่ 11

ชื่อกิจกรรม: ปรับตัว ปรับใจ

วัตถุประสงค์

1. ตรวจสอบอารมณ์ ความรู้สึกนึกคิด การกระทำของตนเองได้
2. แยกแยะความคิดและการกระทำอย่างมีเหตุผล
3. เรียนรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่นทั้งด้านบวกและด้านลบ
4. รู้จักวิธีการแก้ไขสถานการณ์ตามที่เรียนรู้ได้

แนวคิด

อารมณ์ ความรู้สึกนึกคิดของบุคคลตรวจสอบได้จากการสังเกต การเรียนรู้ความรู้สึกของตนเองและผู้อื่น จะช่วยให้เราอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างเหมาะสมและมีความสุข

ระยะเวลา 50 นาที

ขนาดกลุ่ม 8 คน

สื่ออุปกรณ์

1. ใบงานที่ 1 ประกอบกิจกรรมปรับตัว ปรับใจ

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้นำกิจกรรมสนทนากับผู้ร่วมกิจกรรมว่าในรอบสัปดาห์ที่ผ่านมาให้สำรวจตัวเองว่าตนเองเกิดความรู้สึกอย่างไรบ้างให้ดูรูปหน้านั้น แล้วพิจารณาว่าเป็นใบหน้าที่มีความสุขหรือไม่

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมแจกใบความรู้ที่ 1 ให้ผู้ร่วมกิจกรรมศึกษา แล้วสำรวจอารมณ์ของตนเองว่าเกิดอารมณ์ด้านไหนมามากที่สุด ผู้ดำเนินกิจกรรมอธิบายอารมณ์ของคนเรามีทั้งด้านบวกและด้านลบ เมื่อเกิดอารมณ์ด้านบวกแล้วร่างกายเป็นอย่างไร เมื่อเกิดอารมณ์ด้านลบแล้วร่างกายเป็นอย่างไร ให้อธิบายผลดีและผลเสีย

2. ผู้ร่วมกิจกรรมทำใบงานที่ 1

ชั้นอภิปราย

ให้ผู้ร่วมกิจกรรมแต่ละคนอธิบายผลดีของการเกิดอารมณ์เชิงบวก และผลเสียของการเกิดอารมณ์เชิงลบของตนเองให้กับสมาชิกคนอื่น ๆ ที่ตนเองเคยประสบมา และอธิบายเกี่ยวกับความคิดเห็นของตนเองตามใบงานที่ 1 ถึงอารมณ์ที่แสดงออกมาทางสีหน้าของแต่ละคน และอธิบายว่าสีหน้า ทำทางอย่างไรที่เราต้องการเห็น

ขั้นสรุปและนำไปใช้

ความคิด ความรู้สึกของบุคคลอื่นเราไม่สามารถบังคับให้เขาคิดตามเราได้ สิ่งสำคัญคือเราต้องเอาชนะอารมณ์ ความรู้สึกของตนเองก่อน เมื่อเราสามารถควบคุมอารมณ์และความเครียดได้อย่างมีเหตุผลเหมาะสมกับสถานการณ์ มีความอดทนต่ออารมณ์ ความรู้สึกที่เกิดขึ้นทั้งของตนเองและผู้อื่น เรียนรู้วิธีแก้ปัญหาและมีความอดทนในการนำไปใช้จะช่วยให้เราสามารถปรับตัว ปรับใจตนเองได้ในที่สุด เพราะ หากเราไม่สามารถควบคุมอารมณ์ของตนเองปล่อยให้อารมณ์แสดงออกมาเหนือเหตุผล อารมณ์จะเป็นตัวควบคุมพฤติกรรมและแสดงออกมาทางสีหน้า ของเราได้ซึ่งเมื่อเราควบคุมอารมณ์ได้สีหน้าของเราก็จะยิ้มแย้มแจ่มใส แต่ถ้าเราไม่สามารถควบคุมอารมณ์ได้สีหน้าที่แสดงออกมาก็จะเป็นไปตามความรู้สึก เช่น โกรธ หน้าตาก็จะบึ้งตึง ให้ถามใจตนเองเสมอว่าเราต้องการพบเห็นคนที่มีสีหน้าอย่างไร

การประเมินผล

1. สังเกตการปฏิบัติกิจกรรม
2. ตรวจผลงานและการอภิปราย

ใบความรู้
ประกอบกิจกรรม ปรับตัว ปรับใจ

อารมณ์ของคนเรามีทั้งเชิงบวกและเชิงลบ

อารมณ์เชิงบวก	อารมณ์เชิงลบ
มีความสุข	มีความทุกข์
ภูมิใจ	ละอาย
มั่นใจ	ลังเล
สงบ/เฉย ๆ	วิตกกังวล
กล้า	กลัว
มั่นใจ	สับสน/ไม่มั่นใจ
เผชิญปัญหา	หลีกเลี่ยง
เอาใจใส่	เบื่อหน่าย
เยือกเย็น	ฉุนเฉียว โกรธ
เข้มแข็ง	อ่อนแอ
รู้จักเรียนรู้ผู้อื่น	ยึดตัวเองเป็นสำคัญ
ให้อภัย	ต้องการทางชำระแค้น

ใบงานที่ 1

คำชี้แจง ให้ท่านดูรูปใบหน้าต่อไปนี้แล้วบอกว่าเป็นใบหน้าที่แสดงอารมณ์ใด

1.

อารมณ์

2.

อารมณ์.....

3.

อารมณ์

กิจกรรมที่ 12

ชื่อกิจกรรม : ลูกเรามีดี (Sweetheart baby)

วัตถุประสงค์

1. เพื่อประเมิน/สำรวจ/ทราบเจตคติของผู้ปกครองที่มีต่อเด็กออทิสติก

แนวความคิด

พ่อแม่ทุกคนย่อมมีความรักลูกของตนเอง ไม่ว่าจะลูกของตนเองจะเป็นอย่างไรก็ตาม

ระยะเวลา 30 นาที

สื่อและอุปกรณ์

1. ใบงานที่ 1 เขียนพฤติกรรมที่ท่านพึงพอใจของลูก
(จากกิจกรรมไปทางไหนดี)

วิธีดำเนินการ

ขั้นนำ

ผู้ดำเนินกิจกรรมกล่าวนำถึงการทำกิจกรรมแนะแนวที่ผ่านมามีผู้ร่วมกิจกรรมได้เรียนรู้อะไรบ้างให้แต่ละคนอธิบาย

ขั้นดำเนินการ

1. ผู้ดำเนินกิจกรรมแจกใบงานที่ 1 ให้ผู้เข้าร่วมกิจกรรมเขียนข้อดีของลูกตัวเองจากมุมมองของตัวเอง เขียนเกี่ยวกับสิ่งที่ชอบหรือที่พอใจในตัวเด็กใช้เวลา 15 นาที
2. ผู้ดำเนินกิจกรรมนำใบงานที่ 2 จากกิจกรรม ทางไหนดีที่ผู้ดำเนินกิจกรรมเก็บไว้มาเปรียบเทียบจำนวนข้อดีที่เขียนได้ว่าเพิ่มขึ้นจากเดิมหรือไม่

ขั้นอธิบายผล

ผู้ดำเนินกิจกรรมสอบถามผู้เข้าร่วมกิจกรรมที่มีผลการเขียนจุดเด่นครั้งนี้มากกว่าใบงานในกิจกรรมทางไหนดีว่าการเขียนครั้งนี้สามารถเขียนได้ง่ายขึ้นกว่าครั้งเดิมหรือไม่ ความคิดด้านดีเกี่ยวกับลูกของตนเองมีมากกว่าเดิมหรือไม่

สรุปและนำไปใช้

การคิดในด้านบวกและการฝึกฝนเหล่านี้จะทำให้ผู้ปกครองมีความเข้าใจในตัวเด็กมากขึ้น และยอมรับว่าเด็กสามารถพัฒนาได้ถึงแม้ว่าจะมีความยากลำบากในการเรียนรู้และรับรู้ ผู้ปกครองสามารถมองเห็นพัฒนาการและส่วนที่ดีของเด็กทำให้มีกำลังใจในการเลี้ยงดูบุตรหลานของตนต่อไป

การประเมินผล

1. สังเกตการร่วมกิจกรรม
2. การตรวจงาน

**ผลการหาค่าความเที่ยงเชิงพินิจด้วยวิธีการ IOC
ของกิจกรรมแนะแนวตามแนวกลวิธีการรับรู้ผ่านการมอง**

กิจกรรมที่	คะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ					ΣR	IOC
	คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5		
1	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
2	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
3	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
4	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
5	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
6	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
7	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
8	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
9	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
10	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
11	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1
12	+1	+1	+1	+1	+1	+5	+1

* ค่า IOC ที่มีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป แสดงว่ากิจกรรมสามารถพัฒนาเจตคติของผู้ปกครองในการดูแลเด็กออทิสติกได้ตามวัตถุประสงค์

ความหมายของสัญลักษณ์ที่ใช้

ΣR แทน ผลรวมคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิทั้งหมด

IOC แทน ดัชนีความสอดคล้องระหว่างข้อทดสอบกับวัตถุประสงค์ของแบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกของผู้ปกครอง

การแปลความหมายคะแนนความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

+1 หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิแน่ใจว่ากิจกรรมสามารถสร้างเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกของผู้ปกครองได้ตามวัตถุประสงค์

0 หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิไม่แน่ใจว่ากิจกรรมสามารถสร้างเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกของผู้ปกครองได้ตามวัตถุประสงค์

-1 หมายถึง ผู้ทรงคุณวุฒิแน่ใจว่ากิจกรรมสามารถสร้างเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกของผู้ปกครองได้ตามวัตถุประสงค์

ภาคผนวก ง

ผลของคะแนนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม

ผลของคะแนนกลุ่มทดลองและกลุ่มควบคุม
ที่ได้จากการตอบแบบวัดเจตคติในการดูแลเด็กออทิสติกสำหรับผู้ปกครอง โรงเรียนกาวิละอนุกุล
จังหวัดเชียงใหม่ ก่อน และหลังการทดลอง

คนที่	กลุ่มทดลอง		กลุ่มควบคุม	
	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง	ก่อนการทดลอง	หลังการทดลอง
1	113	133	106	109
2	130	142	93	112
3	124	135	111	120
4	128	141	97	106
5	84	107	120	124
6	113	124	87	96
7	84	127	88	97
8	115	129	125	130
\bar{x}	111.38	129.75	103.37	111.75
S.D.	18.13	11.17	14.45	12.29

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ	นางสาวพรนพิน อินดี๊ะ
วัน เดือน ปีเกิด	15 ตุลาคม 2512
สถานที่เกิด	จังหวัดพะเยา
ประวัติการศึกษา	ครุศาสตรบัณฑิต (วิชาเอกการศึกษาพิเศษ) วิทยาลัยครูสวนดุสิต กรุงเทพมหานคร พ.ศ.2536 การศึกษามหาบัณฑิต(กศ.ม.)
สถานที่ทำงาน	โรงเรียนกาวิละอนุกุล เลขที่ 2/2 ถนนสันนาลุง ต.วัดเกต อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่
ตำแหน่ง	ครูชำนาญการ